

SUNUŞ

Sendikamızın örgütlü olduğu kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi girişimlerine karşı yürüttüğümüz kampanya, hedeflerine belirli anlamda ulaştı. PETKİM ve TÜPRAŞ gibi iki stratejik kuruluş, özelleştirmecilerin elinden bir süre için kurtarılmış oldu. Ancak TÜPRAŞ örneğinde yaşanan başarının da rehabetine kapılmanın büyük bir hata olacağını iyi biliyoruz. Şimdi bu sürecin olağanüstü deneylerini hızla derlemek, belgelemek ve gereken dersleri çıkartması gerekiyor. Kampanya sürecinin değerlendirilmesi, belgelenmesi ve yaşanan deneyimin çözümlenip, tüm topluma aktarılması verdiğimiz mücadelenin kendisi kadar önemli.

Bu önemi yaratan nedenlerin başında 'Küresel Özelleştirme Harekatı'nın sahip olduğu strateji geliyor. 12 Eylül 1980 darbesi ve 24 Ocak kararlarıyla başlayan süreç saldırının başlangıç noktalarından birisi; PETKİM, TÜPRAŞ, TEKEL, THY, TELEKOM başta olmak üzere Türkiye'nin biriktirdiği stratejik toplumsal kaynaklar uzun süredir bu hareketin önemli hedefleri içinde. Afganistan ve Irak, söz konusu stratejinin bir başka taktik evresini oluşturuyor. 'Küresel Barış ve Adalet Harekatı' saldırıyı durdurmazsa, bununla sınırlı kalmayacak. Yeni cepheleler açacak cesareti bulacaklar ve yangın büyüyecek. Ülkemize sığrama ihtimali ise oldukça yüksek.

Bir yılı aşan süredir yürüttüğümüz kampanyanın başarısı tam da burada büyük bir önem kazanıyor. Petrol-İş sosyolojik olarak küçük bir Türkiye. Kampanya boyunca kullandığımız iletişim strateji ve araçları bir çok ilki barındırıyor. Bizim sağladığımız dil ve mücadele birliğinin bütün emek hareketine kazandırılması, yeni fikirlere ve yaratıcı yöntemlere esin vermesi, içerdiği zengin deneylerin toplumca özümsemesi, ülkenin ve dünyanın geleceğiyle yakından ilgili.

Kampanya sürecinde, kullandığımız yol ve yöntemleri, belirlediğimiz hedefleri ve tartışmaya soktuğumuz temaları burada kısaca da olsa hatırlatmakta yarar olduğuna inanıyoruz.

Kampanya stratejimizin ilk hedefi, geniş kitlelere doğal ve zorunlu bir uygulama olarak kabul ettirilmiş "özelleştirmenin tüm boyutlarıyla" yeniden tartışılmasını sağlamak, 1983'den beri yapılanların da bir fiyasko olduğunu göstermekti. Bütün gözlerin ve kulakların Bağdat'ta çevrildiği o günlerde "Bir Özelleştirme Harekatı: Irak" sloganıyla, yalnızca ilgiyi ülkede olup bitenlere çekmekler kalmadık, aynı zamanda özelleştirme kavramının anlamına dair algıları sarsan, ezberleri bozan bir etkiyi de yaratabildiğimizi düşünüyoruz. Bu etkiyi yaratabilmemizin

Bir diğer nedeni de emeğin üretimden gelen gücüyle, modern, kitlesel iletişim araç ve yöntemlerini bir arada ve uyumlu biçimde kullanabilmemizdir.

Aslına bakılırsa tartışmaya ne yazık ki, işin abc'sinden başlamak gerekiyordu. Özelleştirmeci propagandaya karşı kuşku virüsü girmiş zihinlerin, bir başka kavrama da kuşkuyla bakmasını sağlamak gerekirdi : "Kamu Malı Kimin Malı". Sağlı sollu devletçi geleneğin gölgesinde, kamu kavramının sözlük anlamı "devlet", sorunun yanıtı da "devletin malı" olmuş; toplumun geniş kesimleri, doğru yanıtın "Kamu Malı Toplumun Malı" olması gerektiğini çoktan unutmuştu.

Bizce bu tartışma, geniş emekçi kesimlerin neoliberal uygulamalar karşısında yenilgi atmosferini aşmasının, yeniden kurucu bir irade olarak ufukta belirmesinin önemli araçlarından birisi. Ulus ötesi sermayenin "Küresel Özelleştirme" programına karşı, küresel düzeyde "toplumsal (kamusal) yararı" merkez alan alternatif bir siyasal program kurabilmenin merkezinde aynı tartışma duruyor. Verimlilik ve karlılığın mülkiyet biçimiyle ilgili olmadığını, belirleyici olanın seçilen denetim ve yönetim biçimleri olduğunu; "İş, ekmek ve özgürlük" mücadelesini yeniden emek sürecine taşıyabilecek imkanın, alternatif kamusal yönetim ve denetim modellerini tasarlayıp, topluma anlatabilmekten geçtiğini düşünüyoruz. Kısacası, mücadelenin önümüzdeki aşamaları ülkemiz emek hareketinin etkin siyasal birlikteliğini, dil ve program birliğini gerektiriyor.

Kampanyamız, yalnızca ölkemizle sınırlı bir deney sunmuyor. Seçtiğimiz kampanya sloganlarının, kullandığımız temaların, yaptığımız teşhislerin aylarca sonra Barı basınında da yazılmaya başlanması bizler için en ilginç deneyimlerinden birisiydi. Bu deneyim, etkin olarak katıldığımız 1 Mart Ankara eyleminin uluslararası yankısıyla birleştğinde göröldü ki ölkemizin dünyalı bir kimlik kazanmasında, batıyla ilişkilerinde özgüvenli ve kişilikli olabilmesinde emek hareketinin önemli bir rolü olabilir.

İşte tüm bu nedenlerle, kampanya süreci deneylerinin emek hareketinin 'kolektif aklına' kazandırılması, yeniden yorumlanması, daha gelişken ve pırıltılı fikirlere esin vermesini önemli buluyoruz. Elinizdeki derleme, bu çalışmanın ilk adımı; 'Küresel Özelleştirme Harekatı' nın önemli cephelerinden birisinde; Tüpraş'ta yaşananları belgeliyor. Derlemeyi tasarlarırken, bu sürecin hukuksal belgeleri ile, basında çıkan yazılara ağırlık veren referans niteliğinde bir kitabın önemli olacağını düşündük. Araştırmacılar, bilim insanları, yazarlar, hukukçular, bütün yol arkadaşlarımız ve konuyla ilgili herkesin kütüphanesinde yeralacak böyle bir ürünle başmanın, sendikamızın gelenekleriyle de uyumlu olduğuna inanıyoruz.

Başka bir dünya için dostlukla...

Mustafa ÖZTAŞKIN
Petrol-İş Sendikası
Genel Başkanı

TÜPRAŞ NEDEN ÖZELLEŞTİRMEK İSTENİYOR?

NE İÇİN? KİMİN İÇİN ?

- Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu listesinin birinci sırasında yer alan Tüpraş, Ortadoğu ve Orta Avrupa'nın en büyük, Avrupa'nın 7. büyük rafineri şirketidir.
- Tüpraş aynı zamanda dünyanın en büyük 500 şirketi sıralaması içinde de 480. olarak yer almaktadır.
- Türkiye'deki rafineri kapasitesinin yıllık toplamı 32 milyon tondur. Bunun 27.6 milyonu Tüpraş'a aittir.
- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 700-800 bin tonluk akaryakıt ihtiyacını Tüpraş karşılamaktadır.
- Tüpraş , 153 bin ton/yıl kapasiteli ve Türkiye'nin tek lastik hammaddesi üreten Körfez Petrokimya tesisine sahiptir.
- Deniz tankerleri ile ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı yapan Ditaş'ın % 80'i Tüpraş'a aittir.

%87 Kapasite Kullanım Oranını Gerçekleştiren Tüpraş, 2003 yılında ;

- 23.95 milyon ton petrol ürünü satışı,
- 14.3 milyar dolar ciro,

- 328 milyon dolar net kar,
- Hazineye 8.6 milyar dolar vergi ve fon ödemesi yapılmıştır.

- Tüpraş, Türkiye'nin yıllık vergi ve fon gelirinin %20'sini tek başına karşılamaktadır.
- Güçlü bir nakit pozisyonuna sahip olan Tüpraş, gerek yatırımlarının, gerekse personel giderlerinin finansmanında, devlet hazinesinden kaynak kullanmamaktadır.
- Tüpraş'ın ulusal stok için bulundurmak zorunda olduğu petrol ve bankadaki nakit parası, nerdeyse satış bedeline eşittir.
- 2003 yılında Tüpraş 1.3 milyar dolar yenileme yatırımı yapmıştır.

BU DEVİRDEN ÜLKEMİZİN VE TOPLUMUN ÇIKARI NEDİR?

Sendikamız, Haziran 2003 tarihinde başlayan ihale sürecini yakından takip ederek, oluşan hukuka aykırılıkları kamuoyuna sunmuştur.. Sözleşme ve devir görüşmelerinin başladığı, yakın bir tarihte de sonuçlanmasının beklendiği bu günlerde oluşan durumu tüm yönleriyle ortaya koyma zorunluluğunun doğduğu kanısındayız.

1-YARGIYA SUNULAN BELGE VE BİLGİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İhale 4046 Sayılı Yasa ve Şartnameye Aykırı Bir Süreç İçinde Gelişmiştir

A. İhaleyi Kazandığı Açıklanan Şirket Teklifi 4046 Sayılı Yasaya Aykırıdır

Efremov Şirketi, 24.10.2003 tarihli teklifi ile ihaleye katılmıştır. Teklifin dikkat çekici yönü, 600 milyon dolar net teklif verilmiş olmasına karşın, bu **teklifin şu varsayımlara dayandığı** belirtilmiştir;

- i. Sağlanan kârın ihale şartnamesinde öngörülen şekilde dağıtılmasından sonra, TÜPRAŞ'ın Hisse Satış Sözleşmesi'nin tamamlanma tarihinde nakitsiz-borçsuz olarak satın alınacağı,
- ii. Taslak olan Petrol Piyasası Kanunu'nun, Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ye sunulmuş olduğu şekli ile yasalaşacağı.

Ayrıca, yine bu teklifte, teklif edilen fiyatın düşük olduğunun bilindiği, şu koşulların varlığı halinde teklif tutarının iyileştirilebileceği vurgulanmıştır;

- i. 24.10.2003 tarihi itibarıyla bir teklif sunmamış taraflar ile İdare'nin onaylayacağı bir konsorsiyum oluşturulması,
- ii. Diğer hususlar yanında çevre, izin ve lisans konularına ilişkin ve sonuçlarının tarafımızı tatmin edeceği ilave bir inceleme yapılması,
- iii. TÜPRAŞ'a ilişkin çeşitli beyan ve tekeffüllerin verildiği bir satış sözleşmesi'nin imzalanması,
- iv. TÜPRAŞ ile Anonim Şirket'in, TÜPRAŞ'ın tüm azınlık hisselerinin alınması zorunluluğu olmadan birleşebileceğine dair, ilgili makamlardan makul düzeyde bir güvence temin edilmesi.

Efremov şirketi, bu hususlara ilişkin olarak, "Durumumuzu netleştirmek istediğiniz takdirde, yukarıdaki unsurları İDARE'niz ile detaylı bir şekilde görüşmekten memnuniyet duyarız" diyerek, istek/şartlarında ısrarlı olduğunu NET bir şekilde belirtme ihtiyacı hissetmiştir.

Tüpraş ihalesi 'kapalı zarfla teklif alınmasını müteakip görüşmeler yapmak suretiyle pazarlık usulüyle' yapılmıştır. (Şartname, md. 7) 4046 sayılı yasanın ihale yöntemlerine ilişkin 18.maddesinde, kapalı zarfla teklif alınması usulü şu şekilde düzenlenmiştir;

c) İhale Usulleri: İhaleler, kapalı teklif, pazarlık, açık artırma, belli istekliler arasında kapalı teklif usulü ile yapılır.

Kapalı teklif usulü: Kapalı teklif usulünde teklifler yazılı olarak alınır. Teklif mektubu, bir zarfa konulup kapatıldıktan sonra zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı ve tebligata esas olarak göstereceği açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır veya mühürlenir. Bu zarf geçici teminata ait alındı veya banka teminat mektubu ve istenilen diğer belgelerle birlikte ikinci bir zarfa konularak kapatılır. Dış zarfın üzerine isteklinin adı ve soyadı ile açık adresi ve teklifin hangi işe ait olduğu yazılır. **Teklif mektuplarının istekli tarafından imzalanması ve bu mektuplarda şartname ve eklerinin tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen fiyatın rakam ve yazı ile açık olarak yazılması zorunludur. Bunlardan herhangi birine uygun olmayan veya üzerinde kazıntı, silinti veya düzeltme bulunan teklifler redolunarak hiç yapılmamış sayılır.**

.....

Şartnameye uymayan veya başka şartlar taşıyan teklif mektupları kabul edilmez. Birkaç istekli tarafından aynı fiyatın teklif edildiği ve bunların da uygun olduğu anlaşıldığı takdirde, bu oturumda aynı teklifte bulunan isteklilerin hazır olması halinde, bu isteklilerden ikinci bir yazılı teklif alınır ve bu işlem eşitlik bozuluncaya kadar sürdürülür. Kapalı teklif usulü ile yapılan ihalelerde, istekli çıkmadığı veya teklif komisyonca uygun görülmediği takdirde, yeniden aynı usulle ihale açılır veya komisyonca kamu yararı görüldüğü takdirde, ihale pazarlık ya da açık artırma usulü ile sonuçlandırılır.

Yasaya dayanılarak hazırlanmış 7 haziran 2003 tarihli 'ihale şartnamesi'nin '**TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI**' başlıklı 5.maddesinde,

...TEKLİFLER SÜRESİZ VE ŞARTSIZ OLACAKTIR. Verilen teklifler herhangi bir sebeple geri alınamaz veya azaltılamaz...

denilmişken, '**TEKLİFLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KISA LİSTE**' başlıklı 6.maddede de,

İLAN METNİ VE İŞBU İHALE ŞARTNAMESİNDE BELİRTİLEN HUSUSLARA UYGUN OLMAYAN TEKLİFLER DEĞERLENDİRMEYE ALINMAYACAKTIR..

denilmiştir. Gerek yasa hükmü, gerekse de Şartname hükümleri birarada değerlendirildiğinde, tekliflerin **ŞARTSIZ** olması, teklif metninde yer alması zorunlu unsurlar dışında **BİR HUSUSUN TEKLİFTE YER ALMAMASI GEREKTİĞİ, aksi durumda, TEKLİFİN DEĞERLENDİRMEYE ALINMAYACAĞI, KABUL EDİLMEMEYECEĞİ** sonucuna ulaşılacaktır.

Tüpraş ihalesinde ise, yukarıda alıntılanıldığı gibi, Efremov şirketi, teklifinde, TBMM iradesine bağlı bir hususu **ŞART OLARAK İLERİ SÜRMÜŞ**, teklifini yükseltmek için de, kanımızca kabulü mümkün olmayan **DİĞER ŞARTLARI İLERİ SÜRMEKTEN KAÇINMAMIŞTIR.**

Diğer teklif sahibi, **ANADOLU ORTAK GİRİŞİM GRUBU**, teklifini yasa ve şartnameye uygun olarak **HİÇBİR ŞART ÖNE SÜRMEKSİZİN** ÖİB'ye sunmuştur.

Bu durumda **İhale Komisyonunun, Efremov şirketinin teklifini hiç dikkate almadan, değerlendirmeksizin devre dışı bırakması gerektiği açıktır.** Aksi uygulama ile şirket teklifinin değerlendirilmesi ve kısa listeye alınması, akabinde, **ŞART OLARAK İLERİ SÜRDÜĞÜ HUSUSLARIN TEK TEK VE AYNEN YERİNE GETİRİLMESİ**, hukuka aykırı olduğu kadar, bir çok kişi ve kurumun Anayasa ile **TÜRK MİLLETİNDEN ALDIKLARI YETKİYİ HANGİ DOĞRULTUDA KULLANDIKLARI KONUSUNDA CİDDİ SORU İŞARETLERİ** doğuran bir sonuca neden olmuştur.

B. Açık Arttırma Yapılmaması Yasaya Aykırıdır ve Kamu Zararına Neden Olmuştur

Sendikamız, 4046 sayılı yasa ve ihale şartnamesi ile tanınan bir hak olmasına karşın. 13.1.2004 tarihinde açık arttırma yapılmamasının yasaya aykırı olduğunu ve kamu zararına neden olduğunu ileri sürmüştür.

ÖİB yetkilileri ise, ihale komisyonu aleyhine yapılan suç duyurusuna cevaplarında, bu hususa ilişkin olarak,

.. ihaleye iki teklif sahibinin katılmış olması hususunun açık arttırma yapılması durumunda rekabet ortamı oluşumuna engel teşkil edeceği,

... uluslararası uygulamalar, ayrıca, yabancı yatırımcılar özelleştirme ihalelerine kendi şirketlerini temsilen Yönetim Kurullarından belli bir fiyat aralığı için almış oldukları yetki ile temsilcileri vasıtasıyla katıldığından, açık arttırma yapılması durumunda aldıkları yetki limiti üzerindeki her artırım için yetkili organlarından yetki almak durumunda bulundukları ve bunun açık arttırma usulünde fiilen mümkün olmayacağı hususu nazara alınarak değerlendirilmesi sonucu açık arttırma yapılması gerekli görülmeyerek ihale işlemlerinin

sonuçlandırıldığını belirtmişlerdir. Bu gerekçelerin sağlıklı ve hukuka uygun bir gerekçe olmadığı ortadadır.

Öncelikle, **açık arttırma ile varılmak istenilen amaç, kamu varlığının en yüksek bedel ile satışdır.** Daha yüksek bir bedel ile satış olanağı varken bu yolu tercih etmemenin kamu yararına aykırı olacağı açıktır.

Şirket teklifleri incelendiğinde, şirketlerin vermiş olduğu teklifler aşağıdaki gibidir.

Çizelge-1

Şirket	1.teklif	2.teklif	3.teklif
Efremov	600.000.000.USD	1.010.000.000.USD	1.302.000.000.USD
Anadolu Girişim Grubu	906.224.944.USD	1.006.000.000.USD	1.216.000.056 USD

Kaynak:ÖİB

Teklifler göz önüne alındığında, şirket teklifleri arasında yakınlık bulunduğu, **son teklif sonrası açık arttırma yapılması halinde satış bedelinin ciddi bir oranda yükseleceği hususu açıktır.**

Bu durum nedeniyle ihale komisyonunun açık arttırma yoluna gitmesinin kamu yararına olacağı düşüncesindeyiz. İdarenin gerekçeleri yersizdir. Şirketlerin temsilcilerine belirli limitler dahilinde yetki vermeleri ÖİB'nin/ihale komisyonunun değil şirketlerin kendi sorunudur. **ÖİB ihale komisyonu, kendisine ait değil KAMUYA AİT BİR ŞİRKETİN SATIŞINI YAPMAKTADIR.** Dolayısıyla, fiyatı yükseltmek için her türlü girişimde bulunmak zorundadır.

C. Satış Bedelinin Peşin mi Vadeli mi Olduğu Teklif de Bulunmamaktadır

Şirketler, İhaleye sundukları ilk tekliflerde satış bedelinin PEŞİN mi VADELİ mi olduğunu belirtmişlerdir. Efremov 600.000.000.USD peşin ödeme, Anadolu OGG ise 906.224.944.USD vadeli ödeme teklifinde bulunmuştur.

4046 sayılı yasa ve ihale şartnamesi gereği tekliflerin peşin mi vadeli mi olduğu açık bir şekilde teklifte belirtilmek zorundadır. Teklifin bu niteliği ihalenin sonuçlandırılması açısından son derece önemlidir. Gerek kazanan şirket, gerekse de kaybeden şirket açısından teklif edilen bedelin nasıl ödeneceği önemlidir.

Buna karşın Efremov şirketinin ikinci ve üçüncü tekliflerinde teklifin peşin mi vadeli mi olduğu hususunda bir bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 1.302.000.000.USD bedelin ne şekilde ödeneceği halen bilinmemektedir.

D. Tüpraş'ı Satın Alacak Şirketin, Tabela Şirketi Olduğu Kabulёнilmiştir

Sendikamız tarafından, ihaleyi kazandığı açıklanan şirketin bir tabela şirketi olduğu belirtilerek, şirketin adresi fotoğraf ile gösterilmiştir. İdare, bu hususu kabullenerek, şirketin kendisine sunduğu ve tarafımızca bile elde edilmesi son derece kolay olan birtakım belgelere dayalı bilgiler sunmaktadır.

Bu husus, ÖİB ihale komisyonunun şirket ile ilgili hiçbir ciddi inceleme yapmadığını ortaya koymaktadır. Neden bir tabela şirketine satış yapılmaktadır? İhaleyi kazanan şirket, belirtildiği gibi Tatneft şirketine ait ise, neden Tatneft doğrudan ihaleye girmemiştir? Bu tür şirketlerin belirli saiklerle kurulduğu bilinmemekte midir?

İtiraza konu kararda, ihaleyi kazanan şirketin ortaklarından **Renix Finance Corp. Şirketinin, dünya çapında finans ve danışmanlık hizmeti sunan bir şirket olduğu** ifade edilmektedir. Doğrusu, **ÖİB'nin, bu bir satırlık bilgi dışında bu şirket ile ilgili sunabileceği TEK BİR SATIR DAHA BİLGİ BULUNMAMAKTADIR.** Bu bilgi, Efremov şirketi tarafından dosyaya sunulan TEK BİLGİDİR.

Uluslararası finans ve danışmanlık hizmeti sunan bu şirketin sahibi kimdir? Kara para ve vergi cenneti olan Virgin adalarında kurulu olmasının anlamı nedir? ÖİB yetkilileri uluslararası kamuoyu tarafından sıkı bir şekilde takip edilen ve dikkat edilen kara para, suç gelirleri ve vergi cennetleri konusunda bihaber midir?

E. Tüpraş hisseleri Değerinin Çok Altında Bir Bedel İle Satılmıştır

Tüpraş'ın %31 oranındaki hissesi Nisan 2000 tarihinde halka arz yoluyla borsada yatırımcılara satılmıştır ve bu satıştan toplam 1.200.000.000.USD gelir elde edilmiştir. **2000 yılında %31'i 1.2 milyar dolar** eden Tüpraş'ın 2004 yılında, bütün ekonomik göstergeler iyiye giderken, şirketin karlılığı ve verimliliği sürekli yükselirken, nasıl olup da, **%65.76 oranındaki hissesi 1.302.000.000.USD'a** satılabilmektedir?

Sunulan bu teklifi yeterli bulan ihale komisyonu, 2000 yılında çok daha az bir payın bu kadar yüksek bir bedel ile satılmasına ne diyecektir? Burada kamu zararı yok mudur?

F. Mahkeme Dosyasına Sunulan Belgeler Son Derece Eksik ve Yetersizdir

Sendikamız tarafından Ankara 1. Ve 10.İdare Mahkemelerinde açılan dava dosyalarına, ÖİB tarafından çok sayıda belge örneği sunulmuş gibi görünmesine karşın, sunulan belgeler incelendiğinde, **hiçbir veri içermeyen Efremov şirketine ait birtakım dökümanların üç/dört kez dosyaya sunulduğu** görölmektedir. Yaklaşık 500 sayfa olan belgeler incelendiğinde; mükerrer ve boş sayfalar ayıklandığında geride kalan kısım, belgelerin yaklaşık beşte biri kadardır.

Asıl sunulması gereken belgeler ise dosyada yoktur. Örneğin, Değer Tesbit Komisyonu tarafından Tüpraş'ın değerine ilişkin kabul edilen **Citigroup raporu DOSYADA YOKTUR**. Danışman firmanın hangi esaslar, rakamlar üzerinden BU DÜŞÜK DEĞERİ bulduğu DOSYADAN ANLAŞILAMAMAKTADIR.

Diğer yandan, Efremov Kautschuk GMBH'e ait mali tablolar güncel olmadığı gibi uluslar arası normlara uygun olarak düzenlenmemiştir. Farklı sayfalarda gelişigüzel yer alan veriler asıl bilgiye ulaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Sendikamız, geçmiş yıllara yönelik de olsa şirketin mali durumu konusunda bilgi edinebilmek için, içinden çıkılması hayli güç olan bu dağınık verileri tek tek sayfalardan derleyerek aşağıdaki biçimde düzenlemiştir.

Efremov, Yıllara Göre Özet Bilanço

Çizelge-2

(Bin Euro)

GÖSTERGELER	YILLAR			
	1999	2000	2001	2002
Duran Varlıklar	190	133	37	26
Dönen Varlıklar	4.770	3.723	10.130	38.961
TOPLAM AKTİFLER	4.960	3.856	10.167	38.987
Öz Sermaye	102	102	102	105
Yıllık Bilanço Fazlası(Açığı)	-183	143	21	408
Vergi ve Benzeri Yükümlülükler	51	32	1.144	850
Toplam Borçlar	4.909	3.762	8.899	37.624
PASİF	4.960	3.856	10.167	38.987

Kaynak: Efremov Kautschuk GmbH (1 Ekim 2001-30 Eylül 2002)

2002 yılında öz sermayesi sadece 105 bin euro olan şirketin toplam aktifleri, 39 milyon euro'dur. 1999 yılında Borç/Öz Sermaye oranı 48 iken 2002 yılında borçları öz sermayesinin 358 katına ulaşmıştır. Benzer biçimde vergi ve benzeri yükümlülükleri de giderek artmıştır.

Efremov Yıllara Göre Özet Gelir Tablosu

Çizelge-3

(bin euro)

GÖSTERGELER	YILLAR			
	1999	2000	2001	2002
Brüt Satışlar	33.105	26.849	21.943	620.677
Satışlardan İndirimler	29.079	23.570	19.192	612.598
Net Satışlar	4.029	3.279	2.752	8.079
Vergi Öncesi Kâr/Zarar	-181	151	98	619
Gelir Vergisi	-2	-8	-37	-229
NET DÖNEM KAR/ZARARI	-183	143	61	390

Kaynak: Efremov Kautschuk Gmbh (1 Ekim 2001-30 Eylül 2002)

1999 yılında 183 bin euro zarar eden şirket 2002 yılında 390 bin euro kâr açıklarken,

Dönem Kârı/Satışlar oranı % 0.06 gibi son derece düşüktür. **Şirket çok yüksek borç ve çok düşük kar oranı ile faaliyetini sürdüremez durumdadır.**

Ayrıca şirketin Frankfurt Gümrük Başmüdürlüğü'ne, gümrük ve ithalat vergisi nedeniyle 1999 yılında 182 bin euro, 2000 yılında 23 bin euro olmak üzere toplam 205 bin euro vergi borcu olduğu dip notlarda görülmüştür. Şirketin azami kredi limiti ise 2.555 euro'dur. İhale şartnamesi uyarınca şirketten ÖİB, 2003 yılına ait son 3 aylık denetlenmiş mali raporunu istemiş ancak Efremov GmbH 22.10.2003 tarihli yazısı ile, istenilen mali tabloyu sunamayacağını iletmıştır. ÖİB bu durumu göz ardı ederek 2003 mali yıl dönemine ilişkin verilere ulaşmadan karar almıştır. Benzer biçimde bu şirketin tedarikçisi olan TATNEFT'e ait mali tablolar idare mahkemesine sunulmadığı gibi, ÖİB'nin yüksek paralar ödediği danışman firma Citigroup'un hazırladığı raporu da ilgili mahkeme ve kurumlara göndermeyerek gizlemiştir.söz konusu rapor, daha evvel sendikamızca açıklanmış, TATNEFT'in bugün ve ileride de risk taşıdığını ortaya koymuştur. Tatneft 1.3 milyar dolar olan borcu nedeniyle uluslararası bankalardan kredi kullanamamaktadır.

Diğer yandan sektörün pazar yapısı ve dikey bütünleşme açısından değerlendirilebilmesi için önemli olan TATNEFT'in ortaklık yapısı konusunda da yeterli bilgi, ilgili kurumlara gönderilmemiştir.

Örneğin; TATNEFT'in NYSE'de işlem gördüğü belirtilen %17.99 hissesine sahip yabancı yatırımcılara, %42.96 paya sahip Rus yatırımcılara ve bunların arkasındaki teşebbüslere ilişkin bilgiler bulunmamaktadır. Tüm bu eksiklikler, ihalenin üstünkörü bir anlayışla yapıldığının ve idarenin basında yer alan bilgilere dahi sahip olmadığının kanıtıdır.

G. Zorlu Grubunun Durumu

İdare, ihaleyi Efremov şirketinin kazandığını, Zorlu Holding'in ihale ile hiçbir ilgisinin bulunmadığını açıklamaktadır. Öyleyse, halka açık şirketleri olan, bu açıklamaları ile borsada manipülasyon yapmış olduğu kabul edilen Zorlu Grubu sahibinin İHALE SIRASINDA EFREMOV'un YANINDA OLMASININ AÇIKLAMASI NEDİR? Neden kamuoyuna Zorlu Grubunun ihale ile ilgisinin bulunmadığı açıklanmamıştır? Neden Zorlu Grubu çıkıp İHALEYİ VE SONUCUNU SAVUNMAKTADIR?

26 Şubat 2004 tarihli CNBC-E sitesinde yer alan bir haberde şu bilgiler yer almaktadır;

26 Şubat 2004— Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın resmi davetlisi olarak Türkiye'de temaslarda bulunan Tataristan Başbakanı ve TATNEFT Yönetim Kurulu Başkanı Rustam Minnihanov, TÜPRAŞ ihalesini kazanan Efremov Kautschuk-Zorlu Grubu Konsorsiyumu'nun 1.3 milyar dolarlık özelleştirme bedelinin peşin ödeneceğini söyledi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ise, "Şu andan itibaren devir sözleşmesi için görüşmeler başladı. İnşallah kısa zamanda devir sözleşmesini imzalar, TÜPRAŞ'ı yeni ortaklarına teslim ederiz" diye konuştu.

Maliye Bakanı Unakıtan, bir gazetecinin "Devletin kurumunu başka bir ülkenin kurumuna satıyorsunuz, bu nasıl özelleştirme" sorusunu yanıtlarken TATNEFT'in halka açık, özel bir şirket olduğu yanıtını verdi. Unakıtan, "Uygun kimse devrederiz. Özelleştirmenin yapılması gerektiğine inanan bir Hükümetiz. Başarılı bir özelleştirme yaptık. TÜPRAŞ'ı devredip, paramızı almış olacağız. Yeni ortakları da inşallah TÜPRAŞ'ı çok daha ileri götürecekler" dedi.

ZORLU: "700 MİLYON DOLARLIK YATIRIM"

Zorlu Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Nazif Zorlu, Efremov Kautschuk ile birlikte 1.3 milyar dolara satın alacakları TÜPRAŞ'ın Avrupa Birliği standartlarına uyumu için gerekli olan 700 milyon dolarlık yatırımın 2004-2005 döneminde tamamlanacağını açıkladı. Zorlu, yaptığı açıklamada, "Ortağımız Tatneft'le amacımız, bu yatırımlarla TÜPRAŞ'ın uluslararası alandaki rekabet gücünü daha da artırmaktır" derken, TÜPRAŞ'ın ucuza satıldığı iddialarına katılmadığını da vurguladı. Zorlu, TÜPRAŞ'ın hesaplamaları yapması için 17 Nisan'a kadar süre verildiğini hatırlatarak, bu tarihe kadar işlemlerin tamamlanıp devrin yapılabileceğini söyledi. Zorlu, ödemenin yüzde 50 özkaynak, yüzde 50 kredi kullanılarak yapılacağını açıkladı.

TATNEFT'in ortaklık yapısına açıklık getirilmesini isteyen basın mensuplarına, Ahmet Nazif Zorlu, yeni bir şirket kurulacağını ve TATNEFT ile kendilerin yüzde 50-50 ortak olacaklarını bildirdi.

Rekabet Kurulu Kararı

Dilekçemiz ekinde, Rekabet Kurulu'nun bu devre onay veren gerekçeli kararı ibraz edilmektedir.

Karar, **7'ye 2 oyçokluğu ile alınmıştır**. Kurul üyesi **Prof.Dr.Zühtü Aytaç**, karşı oy yazısında, kurulun izin kararına dayanak **raporda EKSİKLİKLER olduğunu**, bu eksikliklerin değerlendirilmesinin ÖNEM TAŞIDIĞINI,

H. ihaleyi kazanan ve TABELA ŞİRKETİ OLDUĞU ÖİB TARAFINDAN KABUL EDİLEN Efremov şirketinin %49 oranında ortağı **Renix Finance Corp. Firmasının ortaklık yapısının araştırılmadığı, bu şirket ile ilgili bilgi olmadığı**, bunun değerlendirme açısından önemli olduğu, çünkü, bu şirketin portföyünde petrol faaliyetiyle iştirak eden teşebbüs hisselerinin bulunması durumunda rekabet açısından farklılık doğacağını,

I.Efremov'un hakim ortağı olduğu ileri sürülen Tatneft ile ilgili de doğru dürüst inceleme yapılmadığı,

J.ihale ile **HİÇBİR HUKUKİ BAĞI OLMADIĞI SÖYLENDİĞİ HALDE İHALE ESNASINDA KAZANAN FİRMA TEMSİLCİLERİ İLE BİRARADA BULUNAN ZORLU GRUBU** ile ilgili hiçbir değerlendirme yapılmamış oluşunun da ilgili mevzuata aykırı olduğunu, yani rekabet kanunun 7. maddesi ve 1997/1 sayılı tebliğin 6. maddesinin öngördüğü tespit ve değerlendirmeler yeterince yapılmadan devralmaya izin verildiği,

K.kararda tek koşul olarak ileri sürülen, TÜPRAŞ'ın kapasite artış yatırımlarının Rekabet Kurulunca izlenmesine, koşulunun Rekabet Hukuku'na ve yasaya uygun bir koşul olmadığı, daha doğrusu böyle bir 'izlemenin' ne bir koşul ne de bir yükümlülük olduğunu,

belirterek karara muhalif kalmıştır.

Diğer **karşı oy kullanan üye Rifki Ünal'da**, benzer hususları ileri sürmüş, dosyadaki bilgi eksiklikleri ile ilgili ÖİB ile görüşüldüğünü, yanıt olarak da, **ÖİB'nin elinde de istenilen bilgi ve belgelerin olmadığına söylendiğini** belirtmiştir.

Gerçekten de **ÖİB'nin elinde**, örneğin Efremov'un %49'una sahip **Renix Finance şirketine** ilişkin, 'uluslararası finans işleri ile uğraşan, Virgin adalarında kurulu bir şirket' olma **bilgisi dışında TEK BİR SATIR BİLGİ MEVCUT DEĞİLDİR.**

VERGİ VE KARA PARA CENNETİ OLARAK DÜNYA KAMUOYUNCA BİLİNER VİRGİN ADALARINDA KURULU ŞİRKETLERDE, hisse sahipliği, A4 BOYUTUNDA BİR KAĞIT İLE BELİRLENMEKTEDİR. Bu tek sayfalık belgeye kim sahipse, bu belge kimin elindeyse şirket ona ait olmaktadır.

2- SATIŞ İŞLEMİNİN ARKASINDAKİ ANLAYIŞ

a-) Yönetici konumundaki kişiler için ileri sürülen aykırılık ve karanlık ilişkilerin önemi de bulunmamaktadır. Dilekçemiz ekinde, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı **Yusuf Günay'ın** bir dergiye verdiği mülakatın ilgili kısımları sunulmaktadır.

Günay, sohbetinde, TÜPRAŞ ile ilgili olarak, 'ihaleyi kazanan şirketin tabela şirketi olmasına, hakkında vergi soruşturması başlatılmış olmasına dair iddialara' yanıt olarak, **'BUNLARIN HER İDARİ OLAYDA OLABİLECEK, GÜNDEME GİREBİLECEK HUSUSLAR OLDUĞUNU, KENDİLERİ AÇISINDAN OLUMSUZLUK OLMADIĞINI'** söylerken, '2000 yılında %31'i 1.2 milyar dolara satılan Tüpraş'ın 2004 yılında %65'inin 1.3 milyar dolara satılması ve benzeri yanlışlıklar' ile ilgili bir soruya da **'YANLIŞ BİR SERBESTLEŞME BİLE KAMU TARAFINDAN YAPILABİLECEKLERDEN DAHA İYİDİR'** yanıtını verebilmiştir.

İhaleyi Kazanan Şirkete Yapılan Polis Baskını

6.4.2004 tarihinde, ihaleyi kazanan Efremov şirketinin Almanya'daki tabela adresi **ALMAN MALİ EKİPLERİNCE BASILARAK, BULUNAN TÜM EVRAKINA VERGİ USULSÜZLÜKLERİN NEDENİYLE EL KONULDUĞU** ileri sürülmektedir.

b-) Yapı Kredi Yatırım'ın TÜPRAŞ Raporu

Yapı Kredi Yatırım'ın yatırımcılar için hazırladığı Tüpraş Raporunda, Zorlu ve Efremov'un Tüpraş'ı 650 milyon doları borç 650 milyon doları öz kaynaklardan kurulacak bir şirket aracılığı ile satın alacakları hatırlatılarak;

- Bu aracı şirket, Tüpraş'ın hakim ortağı haline gelecek,

- Tatneft ve Zorlu, bu borçlu şirketi Tüpraş ile birleştirerek vergi avantajı sağlayacak,
- İŞ-Doğan ve POAŞ olayında olduğu gibi SPK, küçük yatırımcıların hisselerini alması için bu ortaklığı zorlayabilecek,

Böylece bu ortaklık Tüpraş hisselerini düşük fiyatla ele geçirecektir. Devlet önemli miktarda vergi gelirinden mahrum olacak ve küçük yatırımcılarda büyük zarar görecektir, uyarısı yapılmaktadır.

Sayılan nedenlerle bu devir işlemi, SPK ve Ticaret Kanunu hükümlerine de aykırıdır

c-) Karanlık İhalenin Komisyon Başkanı;Hasan KÖKTAŞ

Tüpraş ihale komisyonu başkanı olan ve ihaledeki usulsüzlükleri nedeniyle Sendikamız tarafından aleyhine suç duyurusunda bulunulan Hasan Köktaş, edindiğimiz bilgilere göre epey renkli ve becerikli(!) bir bürokrat.

- “Yeni Mahalli İdareler” isimli bir gazeteye 1996 yılında verdiği beyan ile 1963 Trabzon doğumlu. İmam Hatip Lisesi mezunu olduğunu özellikle vurgulayan Köktaş, ODTÜ mezunu ve 1995 yılı Ocak ayında Ankara Büyükşehir Belediyesinin iştiraki BELKO’ya (32 yaşında)Genel Müdür olur.
- Aynı yıl, Köktaş, RP iktidarının atamasıyla, Fehmi Gültekin’in Genel Müdürlüğü sırasında, Vakıfbank’ın Yönetim Kurulu üyeliğine atanır.
- Ardından, Köktaş, Vakıfbank ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Ana Ortaklığı’nda 24 Kasım 1995 tarihinde kurulan Vakbel İthalat İhracaat ve Ticaret AŞ. de Yönetim Kurulu Başkan vekilliği görevine getirilir.

Köktaş’ın bu hızlı yükselişinde rol alan ve aynı anda yöneticiliğini yaptığı bu şirketlerin bağlantısına gelirsek; Murat Karayalçın zamanında Ankara’ya Güney Afrika kömürü gelmeye başlar. Karayalçın’dan görevi devralan Melih Gökçek, RP iktidarından da faydalanarak bu karlı işi üstlenir ve şöyle bir alış veriş dönemi başlar:

Kömür, Vakbel’in sahibi olduğu, Güney Afrika’daki Sumo şirketi tarafından çıkarılır, çıkan kömür, yine Vakbel tarafından 23 Ocak 1996’da, kara para ve vergi cenneti olarak bilinen Cayman Adalarında kurulan Black Diamond üzerinden (komisyon eklenerek) Ankara’da bulunan Vakbel’e satılır ve Vakbel de, kendi eklentilerini yaparak BELKO’ya satar.

8 Kasım 2003 tarihinde Radikal gazetesindeki köşesinde bu müthiş trafiği açıklayan Funda Özkan’ın da belirttiği gibi, Tüpraş ihale komisyonu başkanı Hasan Köktaş, 1995 yılında başlayan bu ticarete oldukça önemli bir konumdadır; Köktaş kömürü üreten, satan ve satın alan bütün firmaların yöneticisidir.

Melih Gökçek başta olmak üzere bir çok belediye bürokratinin yukarıdaki ‘trafik’ nedeniyle suçlandıkları BELKO davası yıllardan bu yana sürerken, Devlet Denetleme Kurulu, Başbakanlık Teftiş Kurulu raporları ile Vakıfbank’a büyük zarar verdiği kabul edilen kömür/Vakbel dosyasının akıbeti ise meçhuldür.

İleride anımsanmak üzere, küçük bir not düşmek gerekirse; Köktaş Belko Genel Müdürü iken, Vakbel’in yanı sıra Erkan İnşaat Madencilik San.Tic.Ltd.şirketinden de kömür alımı yapılır. Daha yüksek bir bedelle ve ihale şartnamesine aykırı olarak gerçekleşen bu alım hakkında soruşturma açılır. Erkan Ltd’nin sahibi Mehmet Emin Erkan FP’den İstanbul İl Genel Meclisi üyeliği yapmıştır. Eski ilişkiler ÖİB’ye taşınmış görünmektedir. Erkan Ltd. TÜGSAŞ’a bağlı Samsun Gübre fabrikasının ihalesini kazanmış, yine ihale komisyonu başkanı Köktaş tarafından yapılan Etibakır ve KBİ Samsun İşletmesinin ihalesinde ise en yüksek teklifi veren CE-KA şirketinin arkasında 2.sırada yer almıştır.

Tüpraş İhalesi, Tabela Şirketi ve Cayman Adalarındaki Black Diamond

İhalenin sonuçlanmasından bu yana, Petrol-İş Sendikası olarak, Türkiye'nin en büyük şirketinin Virgin adalarında kurulu bir şirketin %49 hisse ile ortak olduğu bir tabela şirketine (Efremov) satılmasının vehametini kamuoyuna duyurmaya çalıştık.

Özelleştirme İdaresi yetkililerini, vergi ve kara para cenneti bir yerde kurulu şirketin ne demek olduğunu bilmemek ile suçladık!

Oysa, aslında ÖİB'nin Başkan Yardımcısı ve Tüpraş İhale Komisyonu Başkanı Köktaş, bu konuda oldukça bilgiliymiş, genç yaşında bu şirketlerin nasıl ve neden kurulduğunu ve ne işe yaradığını çok iyi öğrenmiş, bu şirketler eliyle yürütülen 'trafiğin' farkındaymış..

Mutlaka Yanıtlanması Gereken Sorular

Tüm bu bilgiler sonucunda akıllara gelen ve mutlaka yanıtlanması gereken sorular;

- Köktaş'ın Belko/Vakbel sürecine ilişkin açılan davadaki yeri nedir? Sanık olarak yargılanmakta mıdır?
- Köktaş hakkında bu olaylar ile ilgili soruşturma yapılmış mıdır?Yapılmış ise sonuçlanmış mıdır? Yapılmış ve Köktaş lehine sonuçlanmış ise soruşturan müfettişler AKP'den milletvekili olmuşlar mıdır?
- Köktaş'ın adı DDK ve Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarında geçmekte midir?
- Köktaş, bu tecrübelerinden yararlanılmak üzere mi ÖİB'ye atanmıştır? Kara para ve vergi cennetleri ile ilgili engin bilgilerinden dolayı mı Tüpraş ihalesi komisyonu başkanı olmuştur?
- Tüpraş ihalesini kazanan tabela şirketinin %49 ile ortağı ve uluslararası finans şirketi olduğu ileri sürülen Virgin adalarındaki Renix Finance şirketi ile, kendi bilgisi dahilinde kurulan ve adresi bir posta kutusu olan Cayman adalarındaki Black Diamond şirketi arasında bir ilişki var mıdır, yoksa aralarındaki tek bağ 'posta kutusu şirketleri' olmaları mıdır?

Türkiye'nin en büyük sanayi şirketinin, tabela ve posta kutusu şirketleri eliyle satın alınmak istenmesinin ardında ne vardır? Bu şekilde kurulan ve Köktaş'ın kontrolündeki 'kömür ticareti'nden Vakıfbank, Belediye ve kömür kullanan yurttaş zararlı çıkmışken usulsüzlük ve şaibeler içeren Tüpraş'ın devrinden, kimler fayda sağlayacak, kimler zararlı çıkacaktır?

PETROL-İŞ SENDİKASI'NIN "YÜRÜTMİYİ DURDURULMASI

VE SATIŞIN İPTALİ" İÇİN DANIŞTAY VE ANKARA İDARE

MAHKEMESİ'NDE AÇTIĞI DAVALAR VE SUÇ DUYURULARI

Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığı'na

**YÜRÜTMENİN DURDURULMASI VE DURUŞMA
İSTEMLİ İPTAL DAVASI**

7.8.2003

Davacı : Türkiye Petrol, Kimya, Lastik İşçileri Sendikası (Petrol-İş)

Vekilleri : Avukat Yalçın Aksakal - Avukat Gökhan Candoğan

Davalı : T.C.Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Hüseyin Rahmi Gürpınar sok.no:2 Ankara

D.Konusu : TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ. de mevcut %65,76 oranındaki kamu hissesinin 'satış yöntemi' ile blok olarak özelleştirilmesine ilişkin 7.6.2003 tarihli idare ilanı ve bu ilana dayanak kararın, duruşmalı olarak yapılacak yargılama sonucunda iptali ile 2.10.2003 tarihinde teklif verme süresinin sona ermesi ve ihalenin gerçekleşmesi olasılığı karşısında, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi istemini içerir dava dilekçesidir.

T.Tarihi : 7.6.2003

A. Açıklamalar

Vekili bulunduğum Petrol İş Sendikası (ek-1, vekaletname), Türk-İş'e bağlı bir işçi sendikası olup, davaya konu ihale ilanı ile özelleştirilmesi söz konusu olan TÜPRAŞ bünyesinde çalışmakta olan işçilerin üyesi bulunduğu, toplu iş sözleşmesi imzalama hak ve yetkisine sahip sendikadır.

Yasalar çerçevesinde, üyelerinin hak ve çıkarlarını korumak için her türlü yasal girişimde bulunma yetkisine sahip olan müvekkil Sendika, ülkemizde bugüne kadar yapılan neredeyse her özelleştirme işleminden öncelikle ve asli olarak zarara uğrayanın çalışanlar olması gerçeği karşısında, kendi yetki alanında bulunan özelleştirme işlemlerine karşı idari davalar açarak üyelerinin hak ve çıkarlarını koruma girişiminde bulunmuştur.

B. Dava Konusu İdari İşlem

Davalı idarenin 7.6.2003 tarihli ilanı ile,

- Türkiye'de petrol rafinaj sektörünün en büyük temsilcisi olan TÜPRAŞ' ın, %65,76'sına tekabül eden her biri 1.000 (bin) TL nominal değerde 164.683.490.220.875 adet A grubu idare hissesinin 'satış' yöntemi ile blok olarak özelleştirilmesine karar verildiği,
- ihalenin kapalı zarf içinde teklif almak ve görüşmeler yapmak suretiyle pazarlık usulü ile gerçekleştirilmesine, gerekli görüldüğü taktirde, pazarlık görüşmesine devam eden teklif sahiplerinin katılımı ile açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilmesine,
- tanıtım doküman ve ihale şartnamesinin 9.6.2003 tarihinden itibaren, öncelikle itimat/gizlilik sözleşmesi imzalanarak, İdare'den alınabileceği,
- ihaleye gerçek ve tüzel kişiler ile ortak girişim gruplarının katılabileceğine, 30 milyon ABD Doları geçici teminat alınacağına,
- tekliflerin en geç 18.9.2003 tarihine kadar idareye verilmesi gerektiğine (bu süre 2.10.2003 tarihine kadar uzatılmıştır)
- ihalenin 2886 sayılı yasaya tabi olmayıp idarenin ihaleyi yapıp yapmamakta, dilediğine yapmakta ve teklif verme süresini uzatmakta serbest olduğuna,

dair duyuru yapılmıştır. (ek-2) Dava ile iptali istenilen idari işlem/karar, işbu ihale ilanı ile bu ilana dayanak oluşturan idare kararıdır.

C. Mahkemenizin Yetkisi

2577 sayılı İYUK'un 32.maddesinde, göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla bu kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesinin, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olduğu, hükmü mevcuttur.

Dava konusu işlem, Ankara'da bulunan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın (ÖİB) bir karar/işlemi olup, özel bir yetki kuralının bulunmaması nedeniyle, yetkili idare mahkemesi Ankara İdare Mahkemesidir.

Gerek ÖİB, gerekse de ÖYK (özelleştirme yüksek kurulu) kararlarına karşı açılan davalarda Ankara İdare Mahkemelerinin yetkili/görevli olduğu hususu, gerek İdare Mahkemesi, gerekse de Danıştay içtihatları ile ortaya konmuş bir husustur.

D. İlgili Mevzuat

Dava konusu işlem 4046 sayılı genel özelleştirme yasasına dayanılarak alınmış bir karardır. 4046 sayılı yasa hükümleri dışında,

- Anayasa hükümleri ile konu ile ilgili Anayasa Mahkemesi içtihatları,
 - 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve bu kanuna dayanılarak çıkarılmış
 - Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında 1997/1 sayılı Tebliğ,
 - Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında 1998/4 sayılı Tebliğ hükümleri,
- ile kamu yararına ilişkin idare hukuku temel ilke ve esasları ilgili mevzuatı oluşturmaktadır.

E. TÜPRAŞ İle İlgili Özelleştirme Süreci

1961 yılında kurulmuş olan İPRAŞ'ın (İstanbul Petrol Rafinerisi A.Ş.) ana sözleşmesinde yapılan değişiklikle 1983 yılında kurulan TÜPRAŞ - Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ. ile ilgili işlem süreci aşağıda belirtilmiştir;

- TÜPRAŞ, Kamu Ortaklığı İdaresi'nin 10.7.1990 tarih ve 90/3 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır.
- Yüksek Planlama Kurulu'nun 8.1.1991 tarih ve 91/2 özelleştirme sayılı kararı çerçevesinde şirket sermayesinin %1,64'ü 27-29 Mayıs 1991 tarihlerinde halka arz edilmiştir.
- Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 12.10.1999 tarih ve 99/68 sayılı kararı çerçevesinde, bu kez, idareye ait %30,7 oranındaki hisse senedi, yurt içi ve yurt dışı piyasalarda halka arz edilerek özelleştirilmiştir. Bu işlemler ile şirketin halka açıklık oranı %34,24'e ulaşmıştır.

Dava konusu karar ve ilan ile halen idarenin elinde bulunan %65,76 oranındaki şirket hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi ve böylelikle TÜPRAŞ'daki kamu payının sona erdirilmesi amaçlanmaktadır.

F. TÜPRAŞ İle İlgili Genel Bilgi

Dilekçemiz ekinde, müvekkil Sendika tarafından, kamuoyunu bilgilendirmek üzere hazırlanmış 'Rafinaj Sektörü ve TÜPRAŞ' isimli kitapçık sunulmaktadır. (e-3, Petrol-İş Yayınları, no:81, Mayıs 2003) Şirketin önem ve değerini ortaya koyan bu yayında TÜPRAŞ ile ilgili aydınlatıcı bilgiler yer almakla birlikte bazı hususları dilekçemizde tekrarlamakta fayda görüyoruz.

Temel girdisi ham petrol olan petrol ürünleri sanayi, ham petrolün rafinerilerde stoklanıp artırılması, üretilen ürünlerin dağıtım kuruluşları aracılığıyla tüketiciye ulaştırılmasını içeren entegre bir yapıdır. Bu entegre yapı içerisinde TÜPRAŞ'ın faaliyet konuları,

- ham petrol temin etmek,
- ham petrolü rafine etmek,
- petrol ürünleri ithal ve ihraç etmek,
- petrol rafinerileri veya yeni üniteler kurmak, satın almak, devralmak, işletmek,
- petrokimya sanayi alanında fabrikalar, tesisler kurmak, işletmek ve ticaretini yapmak,
- her türlü enerji ve enerji ile ilgili sanayi alanında santraller, tesisler kurmak ve işletmek,

olarak belirlenmiştir. Faaliyet konusu çerçevesinde yapılanan TÜPRAŞ'ın İzmit, İzmir, Kırıkkale, Batman ve Körfez'de toplam 5 (beş) adet rafinerisi mevcuttur.

TÜPRAŞ, sektöründe 'doğal tekel' konumundadır. Ülkemizde bulunan toplam 32 milyon ton/yıl ham petrol kapasitesinin %86'sı TÜPRAŞ'a, kalan kısmı ise özel bir şirket olan (Shell, BP, Marmara Petrol Ortaklığı, 1962 yılında kurulmuş) ATAŞ'a aittir.

500 Büyük Şirket sıralamasında hep 1.sırada yer alan TÜPRAŞ, aynı zamanda, ABD'de yayımlanan finans dergisi FORBES'in A listesinde yer alarak, 'dünyanın en mükemmel, büyük şirketleri' arasında sayılmıştır. Dünya çapında belirlenen 400 şirketin bulunduğu bu listeye girebilmek için, firmanın yıllık cirosu veya piyasa değerinin 5 milyar doların üzerinde olması, ayrıca, satış hacminin artış hızı, kazanç artışı, hisse senetlerinin kazandığı değerlerin uygun bulunması gerekmektedir.

TÜPRAŞ'ın mali değerleri aşağıdaki tabloda ortaya konulmuştur.

BORSA DEĞERİ	1 milyar 400 milyon dolar
YENİDEN EDİNME DEĞERİ	7-8 milyar dolar
SİGORTA DEĞERİ	4 milyar 400 milyon dolar

TÜPRAŞ'ın büyüklüğünü ve ülke ekonomisi açısından önemini kavrayabilmek için başka verileri de dikkate almakta yarar vardır. TÜPRAŞ'ın kendi internet sitesinde (www.tupras.com.tr) ve davalı idare sayfasında (www.oib.gov.tr) yer alan bilgilere göre,

- doğu avrupa ve balkanların en büyük rafineri şirketidir,
- avrupa klasmanında 7.sıradadır

Şirketin ülke reel ekonomisine katkısı ise, hiçbir özel şirketin ulaşamayacağı bir boyuttadır. Ekonomik krizler nedeniyle ülke ekonomisinin %9,4 oranında küçüldüğü 2001 yılında TÜPRAŞ, ham petrol işleme oranında %7,1'lik, toplam satışlarında ise %1,9'luk bir artış sağlamıştır.

Yine aynı yıl 1.9 milyon ton ürün ihracatı yaparak 300 milyon dolar döviz gelirini ülkeye kazandıran TÜPRAŞ'ın önemli bir özelliği de, özel şirketlerin büyük bir çoğunluğu gelirlerini/karlarını faaliyet dışı alanlardan sağlarken, TÜPRAŞ'ın, işletme karının toplam kazanç içindeki payını 1999'daki %45 oranından, 2000 yılında %77'ye, 2001 yılında ise %91'e yükseltmiş olmasıdır.

TÜPRAŞ'ın ülke ekonomisine katkısının mali boyutları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

YIL	TOPLAM CİRO	NET KAR/VERGİ SONRASI	VERGİ/FON ÖDEMESİ	İHRACAT TUTARI
2001	11 katrilyon	188.6 trilyon lira	5.3 katrilyon lira	300 milyon dolar
2002	16.5 katrilyon lira (12 milyar dolar)	173.9 trilyon lira (116 milyon dolar)	8.9 katrilyon lira (6.1 milyar dolar)	835 trilyon lira (557 milyon dolar)

Tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için **TÜPRAŞ'ın devlete ödediği vergi ve fon gelirinin, devletin vergi ve fon gelirlerinin toplamının**, tek başına, yaklaşık olarak **%20'sine** karşılık geldiğini eklemekte fayda vardır.

Son olarak, TÜPRAŞ'ın 1989 ile 2004 yılları arasında toplam **2 milyar dolarlık yatırım programını** uygulamaya koyduğunu, 2001 yılı sonu itibariyle 1.3 milyar dolarlık yatırımının tamamlandığını, 700 milyon dolarlık kısmın devam ettiğini, kriz ortamında TÜPRAŞ'ın yatırıma devam ederek ülke ekonomisinin ayakta kalması yolunda önemli bir etkide bulunduğunu belirtmekte fayda vardır. (bu yatırım tutarları tamamıyla TÜPRAŞ tarafından karşılanmış olup kamu hazinesinden aktarılmış bir lira bile söz konusu değildir)

Bugün itibariyle 4590'ı kadrolu, 920'si müteahhit personeli olmak üzere toplam 5510 kişiye istihdam olanağı sağlayan TÜPRAŞ'ın, mali güç ve değer açısından Türkiye'de mevcut özel sermaye gruplarının oldukça ötesinde olan TÜPRAŞ'ın kamuya ait ve yönetim etkinliğini sağlayan çoğunluk hisseleri, davalı idare işlemi ile **ÖZEL SEKTÖRE SATILMAK** suretiyle özelleştirilmek istenmektedir.

G. Hukuka Aykırılıklar

1.Kamu Yararı Genel Amacı ile 4046 Sayılı Yasadaki Özel Amaca Aykırılık

İdare hukuku temel ilkelerine göre, her idari işlemin asli/vazgeçilmez amacı kamu yararadır. Genel amaç olarak tanımlanan 'kamu yararı' her idari işlemde varlığı aranan bir koşuldur.

Bu genel amaç/kamu yararı, bazı durumlarda ilgili yasa da açık bir şekilde ortaya konulan 'özel amaç' ile varlığını sürdürür. 4046 sayılı yasanın 'amaç ve kapsam' başlıklı 1.maddesinde,

md.1. bu kanunun amacı;

A. bu maddede belirtilen ve Kanunun uygulanmasında 'kuruluş' adı ile anılacak olan; ... haklarının ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderinde azalma sağlamak için özelleştirilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

denilerek, yasanın özel amacının

- ekonomide verimlilik artışı sağlamak,
- kamu giderlerinde azalma sağlamak

olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, bu yasaya dayanılarak yapılacak idari işlemlerin 'amaç' yönünden hukuka uygun olması, genel kamu yararı amacının özel görünümü halini alan bu iki amacın varlığının ortaya konulması ile sağlanabilecektir.

Davalı idareye sorularak da açığa çıkartılabileceği gibi, özelleştirmeye konu TÜPRAŞ'ın kamu hazinesine yük olması bir yana (yatırımlarını bile kendi öz kaynakları ile gerçekleştirmektedir) devletin toplam vergi/fon gelirlerinin yaklaşık olarak %20'sine yakın bir kısmını tek başına karşılayan bir şirket olarak TÜPRAŞ'ın kamu giderine yol açmadığı sabit olduğundan, yasa ile belirlenen 'kamu giderini azaltma' amacı olayımızda söz konusu değildir.

'Ekonomide verimlilik artışı sağlamak' amacının ise birkaç yönden değerlendirilmeye tabi tutulması gerekmektedir. Önceki bölümlerde sunulan veriler ile, TÜPRAŞ'ın, ekonomik krizin en yoğun dönemlerinde üretim/ciro ve karlılık açısından pozitif durumda kalabilen nadir şirketlerden birisi olduğu, AŞ. statüsü ile 'karlılık ve verimlilik' esasları dahilinde faaliyet yürüttüğü ortaya konulmuştur.

Aynı sektörde yer alan özel şirket-ki Shell, BP gibi dünya devlerinin ortaklığında kurulmuş bir özel şirket - ATAŞ, 1962 yılından bu yana faaliyette bulunmasına rağmen, teknoloji, üretim kapasitesi ve verimlilik açısından TÜPRAŞ'ın yanında kayda bile değmeyecek bir yapıdadır.

Dönüşük ünitesine sahip olmaması nedeniyle 'basit tip rafineri' sınıfına giren ATAŞ'a karşılık TÜPRAŞ, dönüşüm ünitesine sahip 'normal dönüşüm rafinerisi' sınıfındadır. Verimliliğin en önemli göstergelerinden birisi olan kapasite kullanım oranı açısından TÜPRAŞ, %85 ile bölge rafinerileri arasında 4.sıradadır.

Yine bir başka gösterge olan, işletme karının toplam kazanç içindeki payı noktasında %91 oranı ile verimliliğin üst noktalarında yer almaktadır.

Kamu hazinesine, istihdama, üretime katkısı açısından Türkiye'de TÜPRAŞ ile boy ölçüşebilecek çok fazla şirket bulunmamaktadır. Bunu karşılaştırabilmenin en iyi yolu, geçtiğimiz günlerde yayımlanan en büyük 500 firma istatistiklerini değerlendirmektir. Bu istatistikler, TÜPRAŞ'ın özel şirketlerin ötesinde bir verimliliğe sahip olduğunu açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

Kamuya ait bir çok işletme için ileri sürülen **özelleştirme gerekçelerinin hiçbirisi TÜPRAŞ için geçerli değildir ve bugüne kadar bu özelleştirme için gerekçe de ileri sürülmüş değildir.** Bu şirket bünyesinde atıl istihdam söz konusu değildir, aksine, nitelikli, birikim sahibi, iyi yetişmiş personel yapısı ile avrupa rafinerileri ile rekabet etme gücüne sahip bir şirkettir, bu şirketteki teknoloji dünya standartlarındadır, kamusal yapısı nedeniyle karlılık kadar çevre ve insan sağlığını da gözeten şirket, çevresel etkileri azaltmak için ciddi oranda yatırım yapmaktadır; varolanın ötesinde özelleştirme ne gibi bir kamusal yarar getirecektir?

Dolayısıyla, ortada ne genel kamu yararı amacını ne de yasa da belirtilen iki özel amacı karşılayacak bir gerekçe/amaç mevcuttur. Bu nedenle, yönetim yetkisi sağlayan çoğunluk

kamu hisselerinin satılmasını hedefleyen dava konusu idare karar ve ilanı amaç yönünden hukuka aykırıdır ve iptali gerekmektedir.

2.Kamu Yararı Bulunmadığını/Amaçlanmadığını Söyleyen ÖİB Yazısı

Dilekçemiz ekinde sunulan TÜPRAŞ ile ilgili Petrol-İş kitapçığının 14.sayfasında şu hususun altı çizilmektedir

II. TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ AŞ. TÜPRAŞ

Türkiye'nin petrol ve doğalgaz kaynaklarının aranması, üretilmesi, rafinajı, taşınması ve pazarlanması yoluyla ülke ekonomisine katkı sağlama görevi, 1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanunu ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına (TPAO AŞ.) verilmiştir. Böylece TPAO, dünyadaki tüm petrol şirketleri gibi TÜPRAŞ ,BOTAŞ, DİTAŞ, İPRAGAZ ve PETKİM'den oluşan entegre bir yapıya sahip idi.

Ancak 1983 yılında **KİT'leri özelleştirmeye hazırlamak** amacıyla bu **entegrasyon parçalanmış** ve her bir kuruluş ayrı şirket haline dönüştürülmüştür...

Aynı kitapçığın 'öneriler' başlıklı 30.sayfasında da,

... bu bakımdan TÜPRAŞ sahip olduğu mevcut alt yapısından yararlanarak yeni rafineri yatırımı ile güçlendirilmelidir. Aynı zamanda **dünyadaki diğer petrol şirketleri gibi, güçlü bir dağıtım ağına sahip olabilmek için, dağıtım şirketi kurabilmelidir.** Aksi durumda gündeme getirilecek olan Petrol Piyasası Yasası ile uluslararası petrol şirketleri sahip oldukları dağıtım şirketleri aracılığıyla Türkiye pazarını ele geçireceklerdir..

... doğal tekel kuralları ile çalışması toplumun refahı açısından rekabet yaratmaktan daha etkin bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Böylece ulusal güvenlik, toplumun tasarruflarının korunması, sanayinin geliştirilmesi, tüketicinin ucuz ve kaliteli üründen yararlanması, çevre koruyucu önlemlerin alınması, yani TOPLUMSAL FAYDA sağlanmaktadır...

denilmiştir. Üyelerinin ve toplumun refahı için özelleştirmeye karşı çıkan Sendika ile özelleştirme yapmak üzere kurdurulmuş Özelleştirme İdaresi Başkanlığının, böylesi bir konuda aynı fikirleri (!) savunması inanılması güç bir iddia olurdu, değil mi?

Bakin ÖİB, POAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin neler diyor,

(I) dikey ve yatay entegrasyona yönelik örnekler incelendiğinde, **dünyada petrol sektöründe sondaj+rafinaj+dağıtım ağına dikey entegrasyonun mevcut olduğu,** Türkiye'de bunun aksine bu üç bağlantı noktasının ayrı ve bağımsız birer şirket olduğu görülmektedir. (koyu, alt çizgili vurgu idareye aittir)

(II) Globalleşen dünyada tek başına rekabet gücü olmayan şirketler **birleşme ve devralmalar yoluyla yeniden yapılanmaya giderek** dünya ölçeğinde yatırım yapabilme ve rekabet edebilme yeteneğini kazandırmaktadırlar. (koyu, alt çizgili vurgu idareye aittir)

.. Dünyadaki gelişmelerin bu doğrultuda olmasının altında yatan sebepler incelendiğinde, globalleşen dünyada bütün şirketlerin **VARLIKLARINI SÜRDÜRMEK için 'mukayeseli üstünlüğü olan alanda ihtisaslaşma'** amacıyla birleşme yoluna gittikleri ortaya çıkmaktadır. Zira şirketlerin alanlarında başarı gösterebilmesi için, **SEKTÖRÜNDE HAKİM DURUMDA BULUNMASI YA DA MEVCUT HAKİM DURUMUNU GÜÇLENDİRMESİ GEREKMEKTEDİR...** (koyu, alt çizgili kısmın vurgusu idareye, büyük harflerin vurgusu ise tarafımıza aittir)

Ayrıca yatay veya dikey entegrasyon sonrasında şirketler, kapasitelerini ve kaynaklarını en verimli şekilde kullanmak suretiyle maliyetlerini düşürme yoluna gitmektedirler..

... sonuç olarak; ..

(I) Bugün Türkiye'de petrol sektöründe sondaj+rafinaj+dağıtım ağına dikey entegrasyonun mevcut olmadığı, **ANCAK ULUSLARARASI ALANDA OLDUĞU GİBİ ÜLKEMİZDE DE REKABET EDEBİLMEK İÇİN DİKEY ENTEGRASYONUN GEREKEBİLECEĞİ,**

hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim. (Ek-4, ÖİB Başkan Vekili Haluk Büyükbaş imzalı, 29.7.1999 tarih ve 3698 sayılı Rekabet Kurumu'na hitaben yazılmış yazı)

Uzun ama olması zorunlu bir alıntı; idarenin niyetini, idare hukukunda ortaya konulması güç olan, işlemin gerçek amacını, apaçık ortaya koyan bir belge. ÖİB, bu yazıyla ne demektedir,

- petrol sektöründe dikey entegrasyon genel eğilimdir ve doğrudur. (yani 1983 yılında kamuya ait petrol sektörünün TUPRAŞ, BOTAS, POAS, DİTAŞ, İPRAGAZ, PETKİM olarak ayrı şirketlere dönüştürülmesi yanlış, hatalı, kamu yararına aykırı bir işlemdir)
- dikey entegrasyon rekabeti arttırmak için gerçekleşmektedir. (yani ayrı ayrı şirketlere bölme kamu şirketlerinin rekabet gücünü ortadan kaldırmaktadır)
- dikey entegrasyon maliyetleri düşürmektedir. (yani kamu şirketleri parçalara ayrılmak suretiyle maliyetler yükseltilmiş, yani kamu hazinesi zarara uğratılmıştır, uğratılmaya devam etmektedir)
- ihtisaslaşma/dikey entegrasyon bu alandaki şirketlerin varlığını sürdürmesi için şarttır. (yani, kamu şirketlerinin ayrı ayrı şirketler haline dönüştürülmesinin amacı bu şirketlerin varlığını sona erdirmektir)
- bu alandaki şirketlerin başarısı sektörde hakim durumda bulunmasına veya mevcut hakim durumunu güçlendirmesine bağlıdır. (yani, rekabet hikayedir)

Sendika TOPLUMSAL YARAR için dikey entegrasyonun zorunluluğunu vurgularken, ÖİB, yazıdaki bütün örneklerinde uluslararası şirketleri emsal göstermiştir; yani, Sendika toplumsal yararı ararken, ÖİB uluslararası şirketlerin yararının peşindedir.

Peki bu mantık ve anlayışla yapılacak özelleştirmenin sonucu ne olacaktır?

Zor bir soru olmasa gerek; yatırım yapma, rekabet etme, maliyetleri düşürme şansı elinden alınmış ulusal/kamu petrol şirketleri zaman içinde uluslararası petrol şirketlerinin eline geçecektir; zaten ÖİB’de, yazısından çıkan anlamla, bunu hedeflemektedir.

Asıl burada, yanıtlanması güç olan soruyu sormak gerekmektedir; **Sendika, bu ülkenin ve insanların FAYDASI için çabalarırken, ÖİB kimin için ÇALIŞMAKTADIR?**

3. İmtiyazlı Hisse Oluşturulmadan İhaleye Çıkılmasındaki Aykırılık

4046 sayılı yasanın ‘ilkeler’ başlıklı 2.maddesinde,

md.2, özelleştirme uygulamalarında

g) stratejik konularda devletin sahip olacağı imtiyazlı hisse oluşturulması, ..., ilkeleri esas alınır.

hükmü vardır. Yine aynı yasanın ‘statejik konu ve kuruluşlar ile imtiyazlı hakların belirlenmesi’ başlıklı 13.maddesinde de,

m.13: özelleştirme programına alınan kuruluşlarla ilgili olarak;

a) stratejik sayılacak konu ve kuruluşları tespit etmeye,

b) tekelleşmenin önlenmesi de dahil, ekonomi ve güvenlik ile ilgili olarak milli yarının korunması amacıyla (a) bendi gereğince tespit edilecek stratejik kuruluşlardaki kamu payının %50’nin altına düşmesi durumunda bu kuruluşların yetkili kurullarında alınacak kararlarda söz ve onay hakkı verecek imtiyazlı hisselerin miktarını ve bu paylara dayanarak devletin sahip olacağı imtiyazlı hakları belirlemeye, imtiyazlı hisselerin miktarını ve bunlarla ilgili imtiyazlı hakları değiştirmeye, stratejik konu ve kuruluş olarak tespit edilenleri bu kapsamdan çıkarmaya, Kurul yetkilidir.

Bu düzenlemenin amacının ulusal ekonomi açısından önemli olan özelleştirme işlemlerinde, belirli bir süre ile kamuya söz ve onay hakkı verecek imtiyazlı hisse oluşturulmasını sağlamak olduğu ortadadır.

Doğal tekel konumundaki TUPRAŞ’ın özelleştirilmesi ülke açısından son derece önemlidir, şirketin sunduğu hizmetin önemi, vazgeçilmezliği ve tekel nitelikteki yapısı, özelleştirme sonucunda doğal tekelin özel tekele dönüşmesini, şirketin yönetimini ele geçiren özel sermaye grubunun arz/fiyat denetimi sayesinde hakim durumu kötüye kullanabilme olasılığını gündeme getirecektir.

Kar güdüsü ile hareket eden özel sermaye için kaçınılmaz olan bu durum ülke yaşamını doğrudan etkileyebilecek sonuçlar doğurabilecektir. Bir özel sermaye grubuna bu sonucu sağlayacak araçların, devletin müdahale alanı olmaksızın sağlanması, Anayasa’nın ihlali suçunu oluşturacaktır.

Bu çerçevede, bu **karar/ilanın öncesinde ÖYK tarafından imtiyazlı hisse belirlemesi/tanımlaması yapılması gerekirken yapılmamış oluşu** işlemi hukuka aykırı kılmaktadır.

4. Rekabet Mevzuatına Aykırılık

4054 sayılı yasal düzenleme ve bu yasal düzenlemeye bağılı olarak çıkarılan tebliğler gereğı, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin ihale ilanı öncesinde davalı idarenin Rekabet Kurumu'na başvuruda bulunarak ön izin alması şarttır. Bu önizin/görüşün anlamı, özelleştirme işleminin rekabet mevzuatı açısından değerlendirilmesi ve olası sonuçlarının ortaya konulması, bu sonuçlar üzerinden işlem ile ilgili karar verilmesidir.

22.7.2003 tarihinde basına yansıyan haberlerde (ek-5, dünya gazetesi) Rekabet Kurumu başkanı Mustafa Parlak, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi sürecine ilişkin olarak şu açıklamayı yapmıştır,

..TÜPRAŞ ve TEKEL'in satışı konusunda daire başkanları düzeyinde ÖİB ile ortak çalışma **yürütüyoruz**. Yani bu kuruluşların hangi koşullar altında özelleştirilmeleri halinde Rekabet Kurulu'nun izin vereceğı şimdiden **belirleniyor**. Bu koşullara uyum gösterilmesi halinde sorun çıkmaz..

bir kez bunlar (TÜPRAŞ-TEKEL) oldukça büyük kuruluşlar, Türkiye'de faaliyeti olan kuruluşsa o zaman yoğunlaşma olabilir, bu benim şahsi görüşüm, .. ancak yoğunlaşma olursa izin vermeyebiliriz..

Bu açıklamalardan, faaliyet alanlarında %80-90 arası Pazar payına sahip TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin Rekabet Kurumu görüşünün henüz oluşmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Davalı ÖİB ile Rekabet Kurumu arasındaki görüşmeler devam etmektedir ve Rekabet Kurumu belli şartların varlığı halinde satışa onay verecektir, ama, bu şartların ne olduğu henüz belirli değildir ve dolayısıyla **ne ihale şartnamesinde ne de tanıtım dökümanlarında ve ihale ilanında bu şartlara yer verilmemiştir**.

Türkiye son on yılda, bu tür işlemler ile yağmalanmıştır. Hakkında her türlü kararı aldıkları tesisleri yaşamlarında bir kez bile olsun görmemiş, orada ne yapıldığını bir an olsun bile anlamamış ve ülke açısından değerini kavrayamamış kişilerin masa başında aldıkları kararlar ile ülke ekonomisi batağa sürüklenmiştir.

Tek başına ülke vergi/fon gelirlerinin %20'sini karşılayan ve doğal tekel konumundaki TÜPRAŞ'taki , yönetim hakkını sağlayan kamu çoğunluk hissesi satılmak istenilmekte, ancak, nedense, rekabet mevzuatı açısından gerekli görülecek şartların neler olduğu bile beklenilmemektedir. Ülke ekonomisini ayakta tutan şirketin bir an önce birilerine, değerinin oldukça altında bir tutara satılmak istenilmesindeki acelecilikteki kamu yararı acaba nedir?

Hukuk devletinde, özellikle de sosyal bir hukuk devletinde, 'kervan yolda düzülmez', düzülmeye çalışıldığı noktada, krizlerden çıkamayan ve yolsuzluklara batmış bir ülke çıkar karşınıza.(tuhaf bir rastlantı olsa gerek ki, özelleştirmenin on yılı aynı zamanda yolsuzluk sıralamasında da dünya tepesine çıktığımız bir döneme rastgelmiştir.)

Herhangi bir kamu yararı taşımadığı yukarıda aktarılmaya çalışılan bu özelleştirme işlemi, bunu bir an için ihmal edecek olursak, mevcut koşullarda özelleştirilemeyecekken ve **Rekabet Kurumu görüşü doğrultusunda, belki satılacak pay tutarı, satış yöntemi değişebilecekken**, davalı idarenin kendi yanlı bakış açısı doğrultusunda ihale koşul ve yöntemlerini belirlemesi, dava konusu işlemin rekabet mevzuatına da aykırı olması sonucunu doğurmuştur.

Kaldı ki, yukarıda alıntılanan 1999 tarihli ÖİB yazısından, davalı idarenin bu özelleştirme ile rekabeti tesis etme değil, aksine, hakim durum yaratma peşinde olduğunu açık bir şekilde ortaya koyduğundan, başkaca bir açıklamaya gerek olmadığı kanısındayız.

H.Sonuç

Yukarıda yapılan açıklamalar, sunulan bilgi ve belgeler, TÜPRAŞ'ın yönetim hakkını oluşturan kamu çoğunluk hisselerinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin karar ve ilanda kamu yararı bulunmadığı gibi, esasa yönelik diğer eksiklikleri de bünyesinde barındıran bir işlemin söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle dava konusu işlemin iptali gerekmektedir.

I. Yürütmenin Durdurulması İstemi Hakkında

2577 sayılı yasa gereğı, yürütmenin durdurulması için açık hukuka aykırılık ve telafisi mümkün olmayan zarar şartlarının birarada bulunması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilenlerden açık bir şekilde hukuka aykırı bir işlem olduğu, ötesinde, işlemde kamu yararı yerine uluslararası tekellerin yararının söz konusu olduğu, alelaide sakat bir

idare işlemi değil, Türkiye'nin geleceğini tehdit eden Anayasa dışı bir eylemin söz konusu olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

İhale çerçevesinde son teklif verme süresi 2.10.2003'tür. Bu tarihten sonra dava ile ilgili verilecek bir kararın uygulanmama olasılığı mevcuttur. İdare, bir çok kez, fiili imkansızlığı gerekçe göstererek idari yargı kararlarını uygulamamıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6.maddesinde yer alan 'adil yargılanma hakkı' son anayasa değişikliği ile Anayasa hükmü haline gelmiştir. Adil yargılanma ilkesi ile hak arama özgürlüğünün birarada anlamı, herkesin, makul bir sürede, uygulanabilir nitelikte kararlar alabilmek için mahkemeye başvuru hakkının olmasıdır.

İhale sonrasında verilecek bir karar, uygulanmama olasılığı nedeniyle, adil yargılanma hakkı ve hak arama özgürlüğünün de ihlali anlamına gelecektir.

Bu nedenle, idarenin savunmasının alınması karar verilmesi halinde, çok kısa bir savunma süresi verilerek yapılacak inceleme sonucunda yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi isteminde bulunma zorunluluğu doğmuştur.

İ. İstem

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız hususlar doğrultusunda,

(I) Kamu, ülke ve toplum yararını açık bir şekilde gözardı eden ihale karar ve ilanının, duruşmalı olarak yapılacak bir yargılama sonucunda iptaline,

(II) şartların birarada varlığı gözönüne alınarak, dava konusu işlem hakkında, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması kararı verilmesine,

(III) yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı idare üzerinde bırakılmasına, karar verilmesini saygıyla müvekkil sendika adına dilerim.

Davacı Vekili
Avukat Gökhan Candoğan

Ekler

1. vekaletname
2. ihale ilanı
3. kitapçık
4. ÖİB yazısı
5. Dünya gazetesi

Ankara Cumhuriyeti Başsavcılığı'na

4046 SAYILI YASAYA AYKIRILIK NEDENİYLE ŞİKAYET

10.11.2003

Şikayette Bulunan

: Petrol İş Sendikası
Altunizade Mah. Kuşbakışı cd. No:25 Üsküdar, İstanbul

Vekili

: Avukat Gökhan Candoğan
Tarlabası Bulvarı Al Hatun sok.27/3 Tepebaşı Beyoğlu, İst.

Şikayet Olunan

- : 1. Metin Kilci - Özelleştirme İdaresi Başkanı (ÖİB)
Ziya Gökalp Cad.No:80, Kurtuluş, Ankara
2. Resen belirlenecek, şikayete konu eyleme katılan ÖİB

görevlileri

Suç

:4046 sayılı yasanın aleniyete ilişkin hükümlerini ihlal ederek TCK 240 vd. maddesinde yazılı görevi kötüye kullanma suçunu işleyen sanıkların cezalandırılmaları için kamu davası açılması istemini içerir şikayet dilekçesidir

Suç Tarihi : 24.10.2003

Açıklamalar :

Vekili bulunduğum Petrol-İş Sendikası, Türk-İş işçi konfederasyonuna bağlı, petrol ve kimya sektöründe çalışmakta olan işçilerin örgütlü bulunduğu bir işçi sendikasıdır. Sendikanın örgütlenme ve faaliyet alanı içerisinde yer alması, sendikanın varlık sebebinin, üyelerinin ve genel olarak kamunun hak ve çıkarlarının korunması/kullanılması olması nedeniyle, özelleştirilmesi için ihaleye çıkılan TÜPRAŞ ile ilgili ihale süreci sendika tarafından yakından takip edilmektedir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülen ihale sürecinde **24.10.2003 Cuma günü itibariyle, TÜPRAŞ için teklif verme süresi dolmuştur**. Cuma günü mesai saati sonunda, TÜPRAŞ için teklif veren şirketler belirlenmiştir.

Bu aşamadan sonra, teklif veren şirketlerin ve tekliflerinin değerlendirilmesi gelmektedir. Daha önceki ihalelerde, teklif verme işlemleri mümkün olduğunca şeffaf yapılmış, yeri geldiğinde canlı yayın yoluyla süreç kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. Bu yolla, **teklif veren firmalar kamuoyu tarafından bilinerek, şirketlerin/tekliflerinin usulsüz olabilecek yanları asgariye indirilmeye** çalışılmıştır.

Hal böyleyken, TÜPRAŞ teklif verme süresinin dolduğu gün, **sanık, ÖİB Başkanı Metin Kilci**, bir açıklama yaparak, **TÜPRAŞ VE TEKEL ÖZELLEŞTİRMELERİNE TEKLİF VEREN FİRMALARIN İLK AŞAMADA AÇIKLANMAYACAĞINI, 2-3 HAFTADA REVİZE TEKLİFLERİN ALINACAĞI, ARDINDAN TEKLİF VERENLERİN AÇIKLANACAĞINI** kamuoyuna duyurmuştur.

4046 Sayılı Yasadaki Hüküm

Özelleştirme işlemlerin dayanağı olan 4046 sayılı Özelleştirme Yasasının 2.maddesinin (ı) bendinde,

..özelleştirme işlemlerinin değer saptaması da dahil aleniyet içinde yürütülmesi..

temel ilke olarak benimsenmiştir. Bu hüküm karşısında, idarenin, ihale sürecini, özellikle de teklif veren firmalar ve teklifleri ile ilgili bilgileri kamuoyu ile paylaşması gerektiği açıktır. Kaldı ki, yasada açıkça yazılmasına karşın, **değer belirlemesine ilişkin süreç dahi kamuoyu bilgisi dışında tutulmuştur.**

Açıklamamanın Sonuçları

Bu yasaya aykırı fiili uygulama nedeniyle kamuoyunda **ŞAİBE İDDİALARI DOLAŞMAYA BAŞLAMIS** ve ekte sunulu 28.10.2003 tarihli Sabah gazetesi haberinden de anlaşılacağı üzere, bir kamu şirketi olan TÜPRAŞ'IN HİSSELERİ BORSADA %15 ORANINDA DEĞER KAYBETMİŞTİR.

Ekte sunulu gazete yazılarından da anlaşılacağı üzere, tekliflerin açıklanmaması, bir çok spekülasyon yorumuna neden olmaktadır. **Teklifleri bilen kamu görevlileri aracılığıyla borsada işlem gören şirket hisseleri üzerinde spekülasyon ve kar amaçlı alış/satışların yapılması mümkündür**. Bu konuda SPK gerekli uyarıları yapmış ancak teklifler buna rağmen açıklanmamıştır.

İdareye Yapılan Başvuru

Bu yasa dışı uygulamanın öğrenilmesini takiben Sendika adına, ekte sunulu 24.10.2003 tarihli başvuru dilekçesi hazırlanarak, iadeli taahhütlü ve elektronik posta yoluyla idareye gönderilmiştir. Başvuruda, bu karar/uygulamanın yasal olmadığı, şaibe ve şüphe doğuracağı ifade edilerek, tekliflerin ve firmaların derhal kamuoyuna açıklanması, aksi taktirde yasal yollara başvuruda bulunulacağı uyarısında bulunulmuştur.

Bu başvuruya karşın idarenin tutumunda bir değişiklik olmamış ve aradan geçen yaklaşık olarak iki haftalık süreye karşın kamuoyuna bir açıklama yapılmamıştır. Bu durumun olumsuz etkilerinden birisi de bu, Türkiye ekonomisinin candamarı konumundaki şirketler için yapılan uygulamanın diğer özelleştirme uygulamalarında da tekrarı ile, özellikle **TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu raporu ile belgelenen sayısız özelleştirme yolsuzluğunun tekrar gündeme gelmesi** ve kamunun ciddi bir şekilde zarara uğratılması riskinin doğrulmasıdır. Bu nedenle, sorumlu kamu görevlilerinin sabit suçları karşısında cezalandırılmaları için gereğinin yapılması gerekmektedir.

4046 Sayılı Yasada Suçtan Cezai Sorumluluğu Düzenleyen Hüküm

4046 sayılı yasanın 7.maddesinde,

.... **Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile** Özelleştirme programına alınan kuruluşlarda çalışan personel ile sözleşmeli olarak çalıştırılan **personel Türk Ceza Kanununun 279 uncu maddesinde yazılı memurdan sayılırlar** ve bu personelin özelleştirmenin paralarına ve para hükmündeki evrak ve senetlerine ve mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterleri üzerinde işledikleri suçlar ile **ifa ettikleri görevlerinden doğan suçlardan dolayı haklarında Türk Ceza Kanununun ikinci kitap üçüncü ve altıncı bablarındaki hükümler uygulanır.**

hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm çerçevesinde, ilgililerin, TCK'nın ikinci kitap üçüncü babının 240.maddesinde düzenlenmiş görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırma yolu açıktır.

Sonuç ve İstem

Yukarıda belirttiğimiz hususlar doğrultusunda, sanık ÖİB başkanı ve resen belirlenecek sorumlu kamu görevlilerinin, eylemlerine uyan **TCK 240.madde hükümleri doğrultusunda cezalandırılmaları** için haklarında kamu davası açılması yolunda gereğini saygıyla müvekkil adına dilerim.

Şikayetçi

Petrol İş Sendikası Vekili
Avukat Gökhan Candoğan

Ekler

Vekaletname
Gazete haberleri
Başvuru dilekçesi

**Ankara Nöbetçi İdare
Mahkemesi Başkanlığı'na**

**YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİ
İPTAL DAVASI**

26.1.2004

Davacı : Petrol-İş Sendikası
Vekili : Avukat Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun sok.27/3 Tepebaşı Beyoğlu, İstanbul
Davalı : Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş, Ankara
D.Konusu : Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ. (TÜPRAŞ) de mevcut kamu payının blok olarak satılmasına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.1.2004 tarihli davalı idareye bağlı ihale komisyonu kararının iptali ile dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemini içerir dava dilekçesidir
T.Tarihi : 13.1.2004

Açıklamalar :

Vekili bulunduğum Petrol-İş Sendikası, Türk-İş'e bağlı, TÜPRAŞ'ın da içinde bulunduğu petrol ve kimya sektöründe çalışan işçilerin üye olduğu işçi sendikasıdır. Varlık sebebi itibariyle, üyesi işçilerin hak ve çıkarlarını korumak kadar, kamunun hak/chıkarlarını, dolayısıyla kamusal mülkiyete konu değerlerin korunması da asli görevleri arasındadır.

Türkiye'nin en büyük üretim gücü/şirketi olan, tek başına Türkiye'nin yıllık vergi ve fon gelirlerinin %20'sini karşılayan TÜPRAŞ'da mevcut %65.76 oranındaki kamu payının, davalı idarenin 7.6.2003 tarihli ihale ilanı ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

İhale ilanı sonrası idare ihale sürecini yürütmüş ve nihayetinde 13.1.2004 tarihinde yapılan basın açıklaması ile ihale sürecinin, 13 Ocak 2004 tarihinde saat 16:30 itibariyle sonuçlandırıldığı ifade edilmiştir.

4046 sayılı yasal düzenleme ile ihale şartnamesine aykırı gelişen bu ihale süreci nedeniyle dava açma zorunluluğu doğmuştur.

Dava Konusu Karar

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18.maddesi hükmü çerçevesinde, 7.6.2003 tarihli ihale ilanı sonrası, ihale sürecini yürütmek üzere, davalı idare bünyesinde, Hasan Köktaş başkanlığında beş kişilik bir ihale komisyonu oluşturulmuştur.

İhale sürecini yürüten bu komisyonun nihai işlemi ile ilgili olarak yapılan 13 Ocak 2004 tarihli basın açıklamasında,

Bilindiği üzere, TÜPRAŞ ..'nin %65.76'sına tekabül eden A grubu idare hisselerinin blok olarak satış yoluyla özelleştirilmesi için 7 Haziran 2003 tarihinde ilana çıkmış ve son teklif verme süresi 24 Ekim 2003 tarihinde sona ermiştir. Söz konusu ihaleye EFREMOV KAUTSCHUK GMBH ve ANADOLU Ortak Girişim Grubu teklif vermiş olup, teklif sahipleri ile görüşmeler 13 Ocak 2004 tarihinde saat 16:30'da sonuçlandırılmıştır.

Bu çerçevede, teklif veren firmalar ile yapılan nihai görüşmeler neticesinde;

EFREMOV KAUTSCHUK GMBH 1.302.000.000.ABD Doları tutarındaki nihai teklifleri Özelleştirme İdaresi Başkanlığı İhale Komisyonuna vermişler ve ihale sonuçlandırılmıştır..

denilmiştir. Dava konusu işlem, ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin yukarıda belirtilen idari karardır.

İlgili Yasal Mevzuat

Dava konusu karar, 4046 sayılı Özelleştirme Yasası ile 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesi hükümlerine dayalı olarak yapılmıştır. Bunların yanı sıra idare hukukun temel ilke ve prensipleri de davanın dayanakları arasındadır.

Hukuka Aykırılıklar

I. İhale Şartnamesine Aykırı Olarak Tekliflerin Verilmesinden Sonra Ortak Girişim Grubuna Bir Şirketin Katılmasına Olanak Sağlanmıştır

Her ne kadar ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin basın açıklamasında ihaleyi EFREMOV şirketinin kazanmış olduğu belirtilmişse de, ekte sunulu gazete haberlerinden anlaşılağı üzere, **24.10.2003 tarihinde verilen teklifte yer almayan Zorlu Grubu da ortak girişim grubuna %50 oranında ortak olmuştur.**

Ekte bir örneğı sunulan 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesi'nin 8/B bendinin ikinci paragrafında,

ihaleye son teklif verme tarihinden sonra, idarenin onayı olmaksızın ortak girişim grubu ortaklarından herhangi birinin ayrılamayacağı ve ortaklık yapısında Ortak Girişim Beyannamesinde belirtilen yüzdeler dahil olmak üzere değışiklik yapılamaz ..

denilmektedir. Bu hükümden de anlaşılağı üzere, ihale komisyonuna verilen yetki, son teklif verme tarihinden sonra, yani 24.10.2003 tarihinden sonra ortak girişim grubuna dahil ortaklardan birisinin ayrılmasına ve/veya mevcut ortaklar arasındaki ortaklık paylarının değışmesine ilişkin karar verme yetkisidir.

İdare hukukunun genel ilkelerinden birisi de '**yasal idare**' ilkesidir. Bu ilkeye göre, yasal bir düzenleme ile verilmiş yetki olmadan idare kendiliğinden hareket edemez, işlem tesis edemez. Olayımızda, **ihale komisyonuna, teklif verme tarihinden sonra ortak girişim grubuna bir firmanın dahil edilmesine, hem de %50 ortaklıkla, imkan veren bir düzenleme bulunmamaktadır.** Yani, ihale komisyonu bu konuda yetkisizdir, böyle bir girişime onay veremez.

Burada ihale şartnamesinde böyle bir düzenlemenin yer almamasının nedeni gayet açıktır; yapılan ihaleye teklif veren firmalar, sadece teklif tutarı noktasından değil, mali, idari yeterlilikleri gibi bir çok yönden ihale sürecinde değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bu değerlendirme sonucunda, örneğın, teklifi ne kadar yüksek olursa olsun, yeterli bulunmayan bir firma ihaleden elenebilecektir.

Zorlu Grubu, 24.10.2003 tarihinde idareye sunulan Ortak Girişim Beyannamesi'nde yer almamaktadır. İhalenin sonuçlanmasından bir gün önce, yani 12.1.2004 tarihinde basına yapılan bir açıklama ile bu grubun ihaleye dahil olduğı ifade edilmiştir.

Bu noktada, yapılan ihalenin ne ciddiyeti kalacaktır? Yasal düzenlemelerin ne anlamı kalacaktır? Bu grubun yeterliliğı nasıl belirlenecektir? Bu haksız rekabet değil midir?

II. İhale Komisyonu İhaleyi Açık Arttırma ile Sonuçlandırmayarak Teklifin Düşük Kalmasına ve Kamu Zararının Doğmasına Neden Olmuştur

4046 sayılı yasanın 18.maddesi hükmü gereği, blok satışlarda pazarlık usulünün uygulanması şarttır. Pazarlık usulünü tanımlayan 4046 sayılı yasanın 18.maddesinde,

..komisyon gerekli gördüğü taktirde ihale, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilir...

Yasanın verdiği bu yetki 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesi ile de tanımlanmıştır. Şartnamenin 2.sayfasında yer alan ihale sürecini gösterir grafiğin son kısmında da bir ok ile açık arttırma ibaresi gösterilerek, ihalenin bu şekilde sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

Kaldı ki, 13.1.2004 tarihinde ihalenin yapıldığı salonda ihale komisyonu başkanı Hasan Köktaş, **ihale öncesi yaptığı açıklama ile, kapalı zarfta teklifler alındıktan sonra revize tekliflerin alınacağını** belirtmiştir.

Buna karşın, kapalı zarfların açılmasından hemen sonra, ihale komisyonu başkanı, EFREMOV grubunun yüksek teklif verdiğini ve ihalenin sonuçlandığını açıklamıştır. Teklif sahiplerine **açık arttırma imkanı sunulmadan ihale sonuçlandırılmıştır.**

Kazanan EFREMOV grubunun teklifi 1.302.000.000. USD iken diğer teklif sahibinin teklifi 1.216.000.000.USD'dır. Yani iki teklif arasında çok az bir fark vardır.

Ekte sunulu 15.1.2004 tarihli Akşam gazetesi haberinden anlaşılacağı üzere, diğer teklif sahibi **Anadolu Girişim Grubu, ihalenin hemen akabinde daha yüksek bir teklifi idareye sunmuştur.** Gruptan yapılan açıklamada, açık arttırma yapılmasını bekledikleri halde ihalenin hemen sonuçlandırıldığı, kendilerinin daha yüksek bir teklif sunmaya hazır oldukları belirtilmiştir.

Bu durum, ihale komisyonunun açık arttırma yapmaması nedeniyle değerin düşük kaldığını ortaya koymaktadır. Yasada belirtilen 'gereklilik hali' kamu yararı doğrultusunda idareye tanınmış bir takdir hakkını ifade etmektedir. İdare bu takdir hakkını kullanırken, kamu mülkiyetine tabi olan TÜPRAŞ hisselerinin en yüksek bedelden satılmasını gözetmek zorundadır.

Bu imkan varken, ihale komisyonunun ihaleyi düşük değer ile sonuçlandırması, yasal mevzuata aykırılık oluşturduğu gibi, kamu zararının oluşmasına da neden olmuştur.

III. İhaleyi Kazanan Tabela Şirketi mi?

Almanya'da yaşamakta olan bir Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı, EFREMOV şirketinin ihaleyi kazandığının açıklanması sonrası, Almanya merkezli şirket ile ilgili araştırmalar yapmıştır. Çıkan sonuçlar gerçekten ilginçtir;

- i. Şirketin adresinde bir aile oturmaktadır. Ne tabelası ne zilde ismi olan şirketin telefonlarını arayınca da faks çikmaktadır.
- ii. Şirketin ticaret sicil dosyasında yapılan incelemede şirketin iki ortağı olduğu, birincisinin Efremon Syntetic Rubber Enterprise, ikincisinin ise British Virgin Island adresli Renix Finance Corp olduğu görülmüştür. Virgin adaları, kara para aklama ve benzeri işlemler için kurulan şirketlerin bulunduğu bir yer. Yani, TÜPRAŞ ihalesini kazanan şirketin iki ortağından birisi OFFSHORE tabela şirketi ve muhtemelen kara para aklamak için kurulmuş.

- iii. Şirketin ana sözleşmesinde yapılan incelemede şirketin yapacağı işler yazılıdır. Bu işler arasında, TÜPRAŞ'ın yaptığı, petrol ürünleri üretimi yapmak bulunmamaktadır.

Bu bilgiler gerçekten enteresandır. Doğru olduğu taktirde, ki bu bilgilere ilişkin resmi belgelerin örnekleri de tarafımızda mevcuttur, ortada ciddi anlamda bir skandal mevcuttur. Demek ki Türkiye'nin gözbebeği bir şirket, davalı idarenin aylar süren değerlendirmelerinden sonra bir tabela şirketine, offshore ortağı bulunan bir şirkete satılmaktadır.

Bu bilgileri doğrulayan gelişmeler ise şunlardır; ekte sunulu 23.1.2004 tarihli Milliyet gazetesi haberinde, TÜPRAŞ ihalesini kazanan EFREMOV şirketinin Çek Cumhuriyetinde özelleştirilmesi söz konusu olan Unipetrol şirketine de teklif verdiği ancak finansal açıdan yeterli bulunmaması nedeniyle ihale sürecinden elendiği haberi yer almaktadır.

TÜPRAŞ'a göre oldukça küçük çaplı olan Çek Cumhuriyeti'ne ait Unipetrol şirketinin özelleştirilmesi için yeterli görünmeyen Tataristan şirketinin burada yeterli görünmesi, kanımızca doğru dürüst bir değerlendirme yapılmaksızın bir an önce satış yapma istekliliğini ortaya koymaktan öte bir anlam taşımamaktadır.

Bu ortak girişim grubunun yetersizliğine ilişkin en önemli gösterge, uluslararası kredi değerlendirme kuruluşu Fitch'in, ihalenin onaylanması halinde TÜPRAŞ'ın kredi notunu düşürebileceğini açıklamasıdır. (ek, gazete haberi)

Yapılan araştırmalarda, ihaleyi kazandığı açıklanan EFREMOV şirketinin OFFSHORE bir şirket olduğunu, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinin altından finansal açıdan kalkabilmesinin mümkün olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Yürütmenin Durdurulması İstemi Hakkında

İhale sonuçlandırıldıktan sonra Rekabet Kurumuna başvurulmuştur. Rekabet Kurumu, kendi yasası çerçevesinde incelemesini tamamlayacak ve ihale onay için Özelleştirme Yüksek Kurulu'na sunulacaktır.

İhale sonrası basına yansıyan açıklamalara göre, **Rekabet Kurumu, inceleme yapmadan ihaleye onay verme eğilimindedir.** Keza, ÖYK'da yer alan Maliye Bakanı açıklamaları ile de ihalenin kabul edileceği ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin en büyük şirketinin bu şekilde düşük bir bedel ile ve yasalara aykırı ihale ile Tataristan'ın kamu şirketi olan bir gruba verilmesinin sakıncaları ortadadır. Bu nedenle, açık hukuka aykırılık şartının yanı sıra telafisi mümkün olmayan zarar da söz konusu olduğundan, yürütmenin durdurulmasını isteme zorunluluğu doğmuştur.

Toplanması İstenilen Belgeler

Yukarıda, özellikle şirket ile ilgili yazılı hususlar gözönünde bulundurularak, davalı idareden, ihaleyi kazandığı açıklanan **Efremov şirketi ile ilgili, türkçe tercümeli ticaret sicil kayıtlarının, şirketin ortaklarını, ortakları ile ilgili açıklamaları, faaliyetlerini, yeterliliğini gösterir belgelerin** örneklerinin, yani **ihale sürecinde bu şirket ile ilgili yapılmış incelemeleri içerir işlem dosyasının tamamını** istenilmesini talep ediyoruz.

Sonuç ve İstem

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız hususlar doğrultusunda,

- i. davalı idarenin 13.1.2004 tarihli TÜPRAŞ ihalesinin sonuçlandırılmasına ilişkin kararının **iptaline**,

ii. açık hukuka aykırılık ve telafisi mümkün olmayan zarar gözönüne alınarak, öncelikle idarenin savunması alınincaya kadar, mümkün olmadığı taktirde idareye çok kısa bir cevap süresi verilerek akabinde yapılacak inceleme sonucunda dava sonuna kadar **yürütmenin durdurulmasına**,

iii. yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı idare üzerinde bırakılmasına,

karar verilmesini saygıyla müvekkil adına dilerim.

Davacı Vekili

Avukat Gökhan Candoğan

Ekler

vekaletname
İhale şartnamesi
Gazete haberleri
e-posta mesajı
Alm.belge örnekleri

Ankara 10.İdare Mahkemesi

Başkanlığına

26.1.2004

D.No: 2003/1692 E.

Yukarıda Esas numarası yazılı dosyamızda, Petrol-İş Sendikası vekili olarak, POAŞ'ın %25.8 oranındaki kamu payının satılmasına ve borç ertelenmesine ilişkin işlemlerin iptali istenilmektedir.

Davamıza katılma talepleri söz konusudur. Gerek tarafımız yanında katılma isteminde bulunan Kimya Mühendisleri Odası, gerekse de davalı yanında katılma isteminde bulunan Petrol Ofisi AŞ. İstemlerinin kabulü gerektiği kanısındayız. Davanın sonuçlarından etkilenme olasılığı bulunan kişi/kurumların davaya katılmaları ve görüş/düşüncelerini belirtmeleri yerinde olacaktır.

Bunun yanında, dava konusu işlemler ile ilgili, POAŞ halka açık bir şirket olduğundan Sermaye Piyasası Kurulu tarafından soruşturma yapılmıştır. (dava dilekçemizde belirtilen şirket birleşmesi ve takip eden işlemler hakkında) Soruşturma sonucu ile ilgili hazırlanmış olan rapor sonucunda POAŞ Yönetim Kurulu hakkında kamu davası açılmıştır.

Bu nedenle, SPK'dan, POAŞ ile ilgili 2002 ve 2003 yıllarında yapılmış soruşturma dosyalarının istenilmesi isteminde bulunuyoruz.

Davacı Vekili

Avukat Gökhan Candoğan

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na

SUÇ DUYURUSU

26.1.2004

Şikayetçi : Petrol-İş Sendikası
Altunizade mah.Kuşbakışı sok. No:25 Üsküdar, İstanbul

Vekili : Avukat Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun sok.27/3 Tepebaşı Beyoğlu, İstanbul

Aleyhine S.D.

Bulunulan : Hasan Köktaş, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı TÜPRAŞ İhale Komisyonu Başkanı ve adları tesbit edilecek dört komisyon üyesi, Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş, Ankara

Suç : Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ. (TÜPRAŞ) de mevcut kamu payının blok olarak satılmasına ilişkin ihalede keyfi davranmak, TCK 228 ve 240.maddeleri ihlal

SuçTarihi : 13.1.2004

Açıklamalar :

Vekili bulunduğum Petrol-İş Sendikası, Türk-İş'e bağlı, TÜPRAŞ'ın da içinde bulunduğu petrol ve kimya sektöründe çalışan işçilerin üye olduğu işçi sendikasıdır. Varlık sebebi itibariyle, üyesi işçilerin hak ve çıkarlarını korumak kadar, kamunun hak/chıkarlarını, dolayısıyla kamusal mülkiyete konu değerlerin korunması da asli görevleri arasındadır.

Türkiye'nin en büyük üretim gücü/şirketi olan, tek başına Türkiye'nin yıllık vergi ve fon gelirlerinin %20'sini karşılayan TÜPRAŞ'da mevcut %65.76 oranındaki kamu payının, davalı idarenin 7.6.2003 tarihli ihale ilanı ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

İhale ilanı sonrası idare ihale sürecini yürütmüş ve nihayetinde 13.1.2004 tarihinde yapılan basın açıklaması ile ihale sürecinin, 13 Ocak 2004 tarihinde saat 16:30 itibariyle sonuçlandırıldığı ifade edilmiştir.

İhalenin sonuçlandırılması eylemi ile TCK.228 ve 240.maddelerde düzenlenmiş keyfi davranma ve görevi kötüye kullanma suçları olduğundan, suç duyurusunda bulunma zorunluluğu doğmuştur.

İhale Komisyonu Oluşumu ve İhalenin Sonuçlandırılması

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18.maddesi hükmü çerçevesinde, 7.6.2003 tarihli ihale ilanı sonrası, ihale sürecini yürütmek üzere, davalı idare bünyesinde, Hasan Köktaş başkanlığında beş kişilik bir ihale komisyonu oluşturulmuştur.

İhale sürecini yürüten bu komisyonun nihai işlemi ile ilgili olarak yapılan 13 Ocak 2004 tarihli basın açıklamasında,

Bilindiği üzere, TÜPRAŞ ..'nin %65.76'sına tekabül eden A grubu idare hisselerinin blok olarak satış yoluyla özelleştirilmesi için 7 Haziran 2003 tarihinde ilana çıkılmış ve son teklif verme süresi 24 Ekim 2003 tarihinde sona ermiştir. Söz konusu ihaleye EFREMOV KAUTSCHUK GMBH ve ANADOLU Ortak Girişim Grubu teklif vermiş olup, teklif sahipleri ile görüşmeler 13 Ocak 2004 tarihinde saat 16:30'da sonuçlandırılmıştır.

Bu çerçevede, teklif veren firmalar ile yapılan nihai görüşmeler neticesinde;

EFREMOV KAUTSCHUK GMBH 1.302.000.000.ABD Doları tutarındaki nihai teklifleri Özelleştirme İdaresi Başkanlığı İhale Komisyonuna vermişler ve ihale sonuçlandırılmıştır..

denilmiştir.

Suç Oluşturan Fiiller

I. İhale Şartnamesine Aykırı Olarak Tekliflerin Verilmesinden Sonra Ortak Girişim Grubuna Bir Şirketin Katılmasına Olanak Sağlanmıştır

Her ne kadar ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin basın açıklamasında ihaleyi EFREMOV şirketinin kazanmış olduğu belirtilmişse de, ekte sunulu gazete haberlerinden anlaşılabacağı üzere, **24.10.2003 tarihinde verilen teklifte yer almayan Zorlu Grubu da ortak girişim grubuna %50 oranında ortak olmuştur.**

Ekte bir örneği sunulan 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesi'nin 8/B bendinin ikinci paragrafında,

ihaleye son teklif verme tarihinden sonra, idarenin onayı olmaksızın ortak girişim grubu ortaklarından herhangi birinin ayrılamayacağı ve ortaklık yapısında Ortak Girişim Beyannamesinde belirtilen yüzdeler dahil olmak üzere değişiklik yapılamaz ..

denilmektedir. Bu hükümden de anlaşılabacağı üzere, ihale komisyonuna verilen yetki, son teklif verme tarihinden sonra, yani 24.10.2003 tarihinden sonra ortak girişim grubuna dahil ortaklardan birisinin ayrılmasına ve/veya mevcut ortaklar arasındaki ortaklık paylarının değişmesine ilişkin karar verme yetkisidir.

İdare hukukunun genel ilkelerinden birisi de '**yasal idare**' ilkesidir. Bu ilkeye göre, yasal bir düzenleme ile verilmiş yetki olmadan idare kendiliğinden hareket edemez, işlem tesis edemez. Olayımızda, **ihale komisyonuna, teklif verme tarihinden sonra ortak girişim grubuna bir firmanın dahil edilmesine, hem de %50 ortaklıkla, imkan veren bir düzenleme bulunmamaktadır.** Yani, ihale komisyonu bu konuda yetkisizdir, böyle bir girişime onay veremez.

Burada ihale şartnamesinde böyle bir düzenlemenin yer almamasının nedeni gayet açıktır; yapılan ihaleye teklif veren firmalar, sadece teklif tutarı noktasından değil, mali, idari yeterlilikleri gibi bir çok yönden ihale sürecinde değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bu değerlendirme sonucunda, örneğin, teklifi ne kadar yüksek olursa olsun, yeterli bulunmayan bir firma ihaleden elenebilecektir.

Zorlu Grubu, 24.10.2003 tarihinde idareye sunulan Ortak Girişim Beyannamesi'nde yer almamaktadır. İhalenin sonuçlanmasından bir gün önce, yani 12.01.2004 tarihinde basına yapılan bir açıklama ile bu grubun ihaleye dahil olduğu ifade edilmiştir.

Bu noktada, yapılan ihalenin ne ciddiyeti kalacaktır? Yasal düzenlemelerin ne anlamı kalacaktır? Bu grubun yeterliliği nasıl belirlenecektir

II. İhale Komisyonu İhaleyi Açık Arttırma ile Sonuçlandırmayarak Teklifin Düşük Kalmasına ve Kamu Zararının Doğmasına Neden Olmuştur

4046 sayılı yasanın 18.maddesi hükmü gereği, blok satışlarda pazarlık usulünün uygulanması şarttır. Pazarlık usulünü tanımlayan 4046 sayılı yasanın 18.maddesinde,

..komisyon gerekli gördüğü taktirde ihale, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilir...

Yasanın verdiği bu yetki 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesi ile de tanımlanmıştır. Şartnamenin 2.sayfasında yer alan ihale sürecini gösterir grafiğin son kısmında da bir ok ile açık arttırma ibaresi gösterilerek, ihalenin bu şekilde sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

Kaldı ki, 13.1.2004 tarihinde ihalenin yapıldığı salonda ihale komisyonu başkanı Hasan Köktaş, **ihale öncesi yaptığı açıklama ile, kapalı zarfta teklifler alındıktan sonra revize tekliflerin alınacağını** belirtmiştir.

Buna karşın, kapalı zarfların açılmasından hemen sonra, ihale komisyonu başkanı, EFREMOV grubunun yüksek teklif verdiğini ve ihalenin sonuçlandığını açıklamıştır. Teklif sahiplerine **açık arttırma imkanı sunulmadan ihale sonuçlandırılmıştır.**

Kazanan EFREMOV grubunun teklifi 1.302.000.000. USD iken diğer teklif sahibinin teklifi 1.216.000.000.USD'dır. Yani iki teklif arasında çok az bir fark vardır.

Ekte sunulu 15.1.2004 tarihli Akşam gazetesi haberinden anlaşılabacağı üzere, diğer teklif sahibi **Anadolu Girişim Grubu, ihalenin hemen akabinde daha yüksek bir teklifi idareye sunmuştur.** Gruptan yapılan açıklamada, açık arttırma yapılmasını bekledikleri halde ihalenin hemen sonuçlandırıldığı, kendilerinin daha yüksek bir teklif sunmaya hazır oldukları belirtilmiştir.

Bu durum, ihale komisyonunun açık arttırma yapmaması nedeniyle değerin düşük kaldığını ortaya koymaktadır. Yasada belirtilen 'gereklilik hali' kamu yararı doğrultusunda idareye tanınmış bir takdir hakkını ifade etmektedir. İdare bu takdir hakkını kullanırken, kamu mülkiyetine tabi olan TÜPRAŞ hisselerinin en yüksek bedelden satılmasını gözetmek zorundadır.

Bu imkan varken, ihale komisyonunun ihaleyi düşük değer ile sonuçlandırması, yasal mevzuata aykırılık oluşturduğu gibi, kamu zararının oluşmasına da neden olmuştur.

İhaleyi Kazanan Firma ile İlgili İlginç Bilgiler

İhaleyi kazandığı açıklanan EFREMOV şirketi ile ilgili olarak merkezinin bulunduğu Almanya'da inceleme yapan bir Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı hayli ilginç sonuçlara ulaşmıştır;

- iv. **Şirketin adresinde bir aile oturmaktadır.** Ne tabelası ne zilde ismi olan şirketin telefonlarını arayınca da faks çıkmaktadır.
- v. Şirketin ticaret sicil dosyasında yapılan incelemede şirketin iki ortağı olduğu, birincisinin Efremon Syntetic Rubber Enterprise, ikincisinin ise British Virgin Island adresli Renix Finance Corp olduğu görülmüştür. Virgin adaları, kara para aklama ve benzeri işlemler için kurulan şirketlerin bulunduğu bir yer. Yani, TÜPRAŞ ihalesini kazanan şirketin iki ortağından birisi OFFSHORE tabela şirketi ve muhtemelen kara para aklamak için kurulmuş.
- vi. Şirketin ana sözleşmesinde yapılan incelemede şirketin yapacağı işler yazılıdır. Bu işler arasında, TÜPRAŞ'ın yaptığı, petrol ürünleri üretimi yapmak bulunmamaktadır.

Bu bilgilerin doğruluğuna ilişkin resmi mercilerden alınmış belgeler mevcuttur. Bunlar doğru olduğu takdirde, ihale komisyonunun görevini kötüye kullandığı hususun yanına başkaca suçlamaların da geçebileceği açıktır. Bu hususun da savcılığınızca araştırılmasını talep ediyoruz.

Türk Ceza Yasası İlgili Maddeler

TCK'nın 228.maddesinde görevde keyfi davranma, 240.maddesinde ise, görevi kötüye kullanma suçları düzenlenmiştir. İhale Komisyonunda görevli kamu görevlileri, kamu varlığının satılmasına ilişkin ihalede keyfi davranarak, yasal düzenlemeler ile verilmiş yetkileri kötüye kullanmışlardır. Bu keyfilik nedeniyle kamu zararı da oluşmuş olduğundan ilgililerin cezalandırılması gerekmektedir

Sonuç ve İstem

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız hususlar doğrultusunda, ilgililerin TCK 228 ve 240.maddeleri doğrultusunda yargılanabilmeleri amacıyla haklarında ceza davası açılması için gerekli soruşturmanın yapılmasını saygıyla müvekkil adına dilerim.

Şikayetçi Vekili

Avukat Gökhan Candoğan

Ekler

vekaletname
İhale şartnamesi
Gazete haberleri
Almanca belge örnekleri

SERMAYE PİYASASI KURULU BAŞKANLIĞI'NA

29.1.2004

Vekili bulunduğum Petrol İş Sendikası, TÜPRAŞ - Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ.de mevcut %65.76 oranındaki kamu payının blok satış yoluyla özelleştirilmesi için ÖİB tarafından düzenlenen ihaleye karşı hukuki girişimlerde bulunmaktadır.

İhale, 13.1.2004 tarihinde sonuçlandırılmış ve ERFEMOV KAUTSCHUK GMBH şirketinin 1.302.000.000.USD ile ihaleyi kazandığı açıklanmıştır. Açıklamanın ardından ihale sonucu Rekabet Kurumu'na iletilmiş ve Rekabet Kurumu'nun onayından sonra da ÖYK onayına hazırlanmak üzere ÖİB önüne gelmiştir.

Bu noktada, Almanya'da yaşamakta olan hukukçu kökenli bir yurttaşın girişimleri ile bazı önemli bilgilere erişilmiştir. Gönderilen ticaret sicil kayıtları ve diğer belgelerden anlaşıldığı kadarıyla;

i. Ticaret sicilde şirketin adresi olarak gözüken '61267 Neu-Anspach, Eisenbachweg 41' adresinde bir aile oturmakta olup, adreste anılan şirketin varlığına ilişkin tek bir kanıt yoktur. Ayrıca, şirketin telefonundan '06081-958259' şirkete/yönetimine ulaşabilmek mümkün değil.

ii. Şirketin kayıtlı olduğu Bad Hamburg ticaret siciline yapılan araştırmada ise;

a. şirketin 105.000 Euro sermayeli bir şirket olduğu ve iki ortağı olduğu,
b. ortaklardan birisinin %51 pay ile Efremov Synthetic Rubber Enterprise (Rusya merkezli),
c. diğerinin ise %49 pay ile Renix Finance Corp. isimli British Virgin Islands adresli şirket olduğu görülmüştür. Virgin Adaları, offshore kökenli banka ve şirketlerin, suç kökenli gelirlerini aklamak için kullandıkları bir merkezdir.

iii. Yine ticaret sicil kayıtlarına göre, EFREMOV şirketinin 'petrol ürünleri üretimi yapmak' gibi bir faaliyet amacı yoktur. Yani, şirketin ana sözleşmesinde böyle bir amaç

sayılmamıştır. Ana sözleşmesinde petrol ürünleri ticareti yapan şirketlerle ortaklık vardır ama TÜPRAŞ'ın yaptığı işi yapma, yani, petrol ürünleri üretimi yapma yoktur.

Bu bilgiler, tarafımıza gönderilen belgeler ile doğrulanmaktadır. Bu durumda ortaya bir çok soru işaretleri çıkmaktadır;

i. Bu bilgiler ÖİB'de mevcut mudur? Şirket tarafından teklif verildikten sonra şirket ile ilgili yeterli inceleme yapılmış mıdır?

ii. Şirketin sermayesi 105.000 Euro'dur, tabela şirketi konumundadır; şirketin faaliyetleri ile ilgili inceleme yapılmış mıdır? Bu şirket nereden para kazanmaktadır? Şirketin kayıtlı kaç çalışanı vardır? Ne kadar vergi ödemektedir? Hangi uluslararası işleri almıştır? 1.302.000.000. USD'lık, üstelik de peşin yapılmak istenen ödemenin kaynağı nedir? Hangi ticari faaliyetten bu gelir elde edilmektedir? İdarenize ödemeye ilişkin ne gibi teminatlar, kaynaklar gösterilmiştir?

iii. Şirketin iki ortağı da şirkettir, bir tanesi de kara para merkezli bir şirket; şirketin gerçek sahipleri kimlerdir? ÖİB ile pazarlık görüşmelerini yürüten kişiler hangi şirketin çalışanıdır? Merkezi bile olmayan bir şirketi kim temsil etmiştir?

Bu soruların yanıtlarının ÖİB'de olması gerekmektedir. İhale Şartnamesinin 9.maddesi gereği, şirketin ihaleye katılırken şirketi ile ilgili her tür resmi bilgiyi, mevcut faaliyetleri ve denetlenmiş mali tablolarını ÖİB'ye sunması, EFREMOV şirketini doğrudan ve/veya dolaylı olarak kontrol eden tüm gerçek ve tüzel kişiler arasındaki hukuki ilişkinin yapısını, toplam aktiflerini, yıllık satış miktarlarını, piyasa yapısını bildirmesi gerekmektedir.

İhale Şartnamesi çerçevesinde EFREMOV şirketinin Rusya ve Virgin Adalarındaki ortakları ile ilgili bilgileri, kendi internet sitesinde yer alan bilgiler ışığında (www.efremovkautschuk.com), uzun dönemli bir anlaşma imzaladığı Taftnet ile ilişkisinin yapısını bildirmiş olması gerekmektedir.

Türkiye'nin en büyük şirketinin bir tabela şirketine satılmaya çalışılmasının bir açıklaması, olmalıdır.

İhalenin başından bu yana sergilenen gizlilik nedeniyle bir çok husus karanlıktadır. Özellikle satış tutarının kaynağı üzerinde bir çok spekülasyon bulunmaktadır. Türkiye'nin yakın tarihlerde onaylamış olduğu, 'Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi' ile 'Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere Edilmesine İlişkin Avrupa Anlaşması' hükümleri bu tür kaynağı belirsiz paralarla ilgili hükümler içermektedir.

İdareniz, aynı zamanda halka açık bir şirket olan TÜPRAŞ'ta hissesi olan girişimcileri korumak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu çerçevede, idarenizce en kısa zamanda soruşturma yapılmasını, soru işaretlerinin aydınlatılmasını talep ediyoruz.

Avukat Gökhan Candoğan

Danıştay (10.) Dairesi Başkanlığı'na

**Yürütmenin Durdurulması İstemli
Rekabet Kurulu Kararı İptali Davası**

16.2.2004

Davacı : Petrol İş Sendikası
Vekili : Avukat Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun sok.27/3 Tepebaşı Beyoğlu İstanbul
Davali : Rekabet Kurumu Başkanlığı, Bilkent, Ankara
D.Konusu :Tüpraş'da mevcut %65.76 oranındaki kamu payının EFREMOV Kautschuk Gmbh şirketine blok satış yöntemiyle devri işlemine onay veren Rekabet Kurumu kararının iptali ile dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemi içerir dava dilekçesidir
Öğrenme Tarihi : 30.1.2004
Açıklamalar :

Vekili bulunduğum Petrol İş Sendikası, Türk İş Konfederasyonu'na bağlı, davaya konu onay işlemi ile blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi söz konusu olan Tüpraş'ta çalışan işçilerin örgütlü bulunduğu bir işçi sendikasıdır.

Çalışanların yasal örgütü olması sebebiyle, çalışanların ve kamunun çıkarları doğrultusunda her türlü hukuki girişimde bulunma hak/yetkisine sahiptir.

Bu çerçevede, çalışanların işsiz kalmasına ve/veya sendikal örgütlülüğün sona ermesine neden olan özelleştirme işlemlerine karşı yasal girişimlerde bulunma konusunda Petrol-İş Sendikası bugüne kadar bir çok dava açmış, hukuki girişimde bulunmuştur.

Dava Konusu Onay Kararı (İptali İstenilen Karar)
30 Ocak 2004 tarihli basın yayın organlarında yer alan habere göre, **Rekabet Kurumu**, Tüpraş'ta mevcut %65.76 oranındaki kamu hissesinin **EFREMOV Gmbh Şirketine blok satış yoluyla devri işlemine onay vermiştir.**

Bu karar, tarafımızca dava konusu yapılan Tüpraş'ta mevcut kamu paylarının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi işlemine dayanak oluşturduğundan ve hukuka aykırı olduğundan Daireniz nezdinde iptali istemiyle dava açma zorunluluğu doğmuştur.

İlgili Yasal Mevzuat

Dava konusu karar,

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun,
- 4054 sayılı yasanın 7. ve 27.maddeleri uyarınca hazırlanan "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmesi İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ", yani 1998/4 sayılı Tebliğ ile,
- 1998/4 sayılı Tebliğin 7.maddesinde yer alan atıfla uygulamaya konu olan "Rekabet Kurumundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" yani 1997/1 sayılı Tebliğ,

hükümlerine uygun olarak alınması gereken bir karar olduğundan, işlemin yasal dayanağı bu düzenleyici hükümlerdir.

Hukuka Aykırılıklar

Rekabet mevzuatına Göre Değerlendirilmesi Yapılacak Şirketin Kimliğindeki Belirsizlik

Ekte sunulu Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 13.1.2004 tarihli basın açıklamasından anlaşılabacağı üzere, Tüpraş'ta mevcut kamu hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin ihaleye iki teklif gelmiştir,

i. Efremov Kautschuk Gmbh (1.302.000.000.USD)

ii. Anadolu Girişim Grubu (1.216.000.000.USD)

Bu tekliflerden EFREMOV şirketinin teklifi uygun bulunmuş ve ihale sonuçlandırılarak 1998/4

sayılı Tebliğ uyarınca dosya Rekabet Kurumuna gönderilmiştir. Yani, **ihaleyi kazanan ve değerlendirmeye tabi şirket EFREMOV KAUSCHUK GMBH şirkettir.**

Rekabet Kurumu tarafından çıkarılan 1998/4 sayılı Tebliğin 6.maddesi uyarınca, özelleştirilecek teşebbüsün nihai devir işleminden, yani Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kararından önce, teklif veren her şirket için ayrı dosyalar ile Rekabet Kurumuna onay için başvuruda bulunulması gerekmektedir.

Yine maddeye göre (1998/4, madde 6) incelemenin süratle ve sağlıklı bir şekilde sonuçlandırılmasını teminen ÖİB'nin, ihale için teklif veren tüm teşebbüs ya da teşebbüs birliklerine ilişkin kendisine ulaşan bilgi ve belgeleri Rekabet Kurumuna iletmesi gerekmektedir.

1998/4 sayılı tebliğin 7.maddesi ile, 1997/1 sayılı Tebliğin, 1998/4 sayılı Tebliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmaya devam edeceği hükme bağlanmıştır. Bu hükümden, değerlendirmelerin 1997/1 sayılı Tebliğ hükümleri doğrultusunda yapılacağı sonucuna ulaşılmaktadır, çünkü, 1998/4 sayılı tebliğde değerlendirme yöntemine ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

1997/1 sayılı Tebliğin 'birleşme ve devralmaların değerlendirilmesi' başlıklı 6.maddesinde, madde 6- Rekabet Kurulu, birleşme ve devralmaları Kanun'un 7. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirir. Bu değerlendirmede özellikle,

a) ilgili piyasanın yapısı ve ülke içinde veya dışında yerleşmiş olan teşebbüslerin fiili ve potansiyel rekabeti bakımından ülkedeki etkin rekabetin korunması ve geliştirilmesi ihtiyacı,

b) ilgili teşebbüslerin, pazardaki durumu, ekonomik ve mali güçleri, sağlayıcı ve kullanıcı bulabilme alternatifleri, arz kaynaklarına ulaşabilme veya pazarlara giriş olanakları; pazara girişte herhangi bir yasal veya diğer giriş engelleri, ilgili mal ve hizmetlere olan arz-talep eğilimleri, aracı ve son tüketicilerin menfaatleri, rekabet engeli şeklinde olmayan ve tüketiciye avantajlar sağlayan teknik ve ekonomik süreçteki gelişmeler ve diğer hususlar gözönünde tutulur.

Hakim durum yaratmayan veya bir hakim durumu güçlendirmeyen ve bunun sonucu olarak ülkede veya bir bölümünde etkin bir rekabeti önemli ölçüde engellemeyen birleşme veya devralmalara izin verilir..

hükümleri bulunmaktadır. Bu hükümlerden çıkan sonuç, ihaleyi kazanan şirket ile ilgili tüm bilgi ve belgelerin, **rekabet açısından GERÇEK DURUMUN ORTAYA ÇIKARTILABİLMESİ İÇİN Rekabet Kurumu'na sunulması zorunluluğudur.**

Bu zorunluluğu ortaya koyan bir diğer hüküm de, 1998/4 sayılı Tebliğ atfıyla uygulanan 1997/1 sayılı Tebliğin 'Üçüncü Kişilerden Bilgi İstenilmesi ve Sözlü Savunma Toplantılarına Katılmaları' başlıklı 7.maddesidir. Madde metnine göre, Rekabet Kurulu, birleşme veya devralmayı değerlendirmek için, gerekli gördüğü hallerde birleşme/devralma ile ilgili üçüncü kişilerden, müşterilerden, rakiplerden, sağlayıcılardan bilgi isteyebilecektir.

Sendika tarafından yapılan incelemede, ihaleyi kazandığı açıklanan **EFREMOV Şirketinin**, Almanya merkezli bir şirket olduğu, sermayesinin 105 bin Euro olduğu, ortaklarının Efremov Synthetic Rubber enterprise (%51) ile Renix Finance Corp. (%49) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ötesinde, ekte sunulu fotoğraflardan anlaşılacağı üzere, **şirketin Almanya'daki adresinin göstermelik bir adres olduğu, adreste bir çiftin kiracı olarak bulunduğu, şirket ile ilgili hiçbir bağlantısının bulunmadığı** görülmüştür.

İhaleyi kazanan şirketin %49'unun karapara ve vergi cenneti olarak tanımlanan Virgin Adalarında kurulu bir şirket oluşu ve adresinin göstermelik oluşu, şirketin 'tabela şirketi' olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de kamuoyunu yapılan açıklamalarda, ihaleyi kazanan şirketin Tataristan Cumhuriyetine ait TATNEFT şirketi olduğu, Efremov Şirketinin Tatneft şirketinin olduğu, bu nedenle Tatneft şirketinin ihaleyi kazanmış olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca, ihaleye son teklif verme tarihinde idareye teklif sunan şirket Efremov Kautschuk

GmbH olmasına karşın, sonuçların açıklanmasından bir gün önce Zorlu grubunun ihaleye katıldığı ve Efremov grubu ile ortaklık kuracağı bilgisi kamuoyuna yansımıştır. Ancak yazılı dökümanların hiçbirisinde Zorlu Grubu yer almamaktadır.

Bu bilgilerden ortaya çıkan sonuçlar,

- ihaleyi kazanan şirketin tabela şirketi olduğu,
- perde arkasında olduğu ileri sürülen Tatneft şirketi ile Efremov arasında hukuki bir bağ bulunmadığı,
- Zorlu Grubunun bir şekilde ihaleye ortak olduğu ancak hukuki statünün kamuoyunca bilinmediğidir.

Rekabet Kurumu'nun yasal incelemesini yapabilmesi için, ihaleyi kazanan şirketin, yani aktörün kimliğinin belirgin olması gerektiği açıktır. Rekabet Kurumu, GERÇEK DURUM üzerinden inceleme yapacağından, ihaleyi kazananın kimliğinin net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir.

Dava konusu işlemde Rekabet Kurumunun hangi şirketi ve hangi gerçek duruma göre değerlendirdiği ve ihaleye onay verdiği bilinmemektedir. Rekabet Kurumu, değerlendirmesinde,

- Efremov Şirketini mi?
- Tatneft şirketini mi?
- yoksa Zorlu grubunu mu değerlendirmiştir?

Efremov şirketi değerlendirilmişse, şirketin tabela şirketi olması nedeniyle, Rekabet Kurumu, gerçek durumu değil, **muvaaza ile yaratılmış durumu gözönüne alarak değerlendirme yapmış** olacaktır.

Tatneft üzerinden değerlendirme yapılmış olması durumunda, **ihale ile hiçbir hukuki illiyet bağı olmayan bir şirket incelenmiş olacağı gibi, şirket tarafından yaratılan MUVAZAALI duruma onay verilmiş olacaktır.**

Zorlu Grubu değerlendirilmiş midir? Değerlendirilmiş ise neden? Değerlendirilmemiş ise, basında çıkan haberlere istinaden GERÇEK DURUMU ORTAYA ÇIKARMAK ADINA neden değerlendirme yapılmamıştır?

Tüm bu sorunlar, **Rekabet Kurumu kararının gerçek durumu değerlendirmediyi** ve verilen onay kararının mevzuata aykırı olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'nin vergi ve fon gelirlerinin %20 sini tek başına karşılayan ve faaliyet alanında %86 pay ile kamu tekeli konumunda olan Tüpraş'ın, böylesi bir belirsizlik nedeniyle kimliği bile bilinmeyen bir girişime satılmak istenilmesinde, kamu yararının ötesinde, Rekabet mevzuatına uyarlık nasıl belirlenebilmiştir?

Rekabet Kurumu, Efremov şirketinin %49 payına sahip ve Virgin adalarında kurulu şirketin SAHİPLERİNİ BULMUŞ MUDUR? Bu şirketin kime ait olduğu bilinerek mi değerlendirme yapılmıştır yoksa bu hususta hiçbir değerlendirme yok mudur? Rahatlıkla el değiştirebilen bu %49 payın, Türkiye'de Tüpraş ile aynı alanda faaliyet yürüten (örneğin ATAŞ Şirketinin ortaklarından olup olmadığı) bir kişi/şirkete ait olup olmadığı nasıl belirlenebilmiştir?

Rekabet Kurulu, 1997/1 sayılı tebliğin 7.maddesi hükmü çerçevesinde, gerçek durumu ortaya çıkarmak için ilgili üçüncü kişilerin bilgisine başvurmuş mudur?

Bu nedenlerle, ihaleyi kazanan şirketin kimliği itibarıyla Rekabet Kurumu kararının mevzuata aykırı olduğunu düşünüyoruz.

İzin Başvurusu Süreci 1998/4 Sayılı Tebliğ Hükümlerine Aykırıdır

1998/4 sayılı Tebliğin 6.maddesinde,

madde 6: Rekabet Kurumuna izin başvurusu, ihale işleminin sonuçlanmasından sonra ve fakat Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun özelleştirilecek teşebbüs ya da mal veya hizmet üretimine yönelik biriminin nihai devir işlemine ilişkin kararından önce, Özelleştirme Yüksek Kurulu karar taslağında yer alacak her teklif sahibi için bağımsız dosyalar şeklinde yapılır. Şu kadar ki karar taslağında teklif sahiplerinin sayısının üçten fazla olması halinde, ilk üç teklif sahibine ilişkin devralma işlemine yönelik Rekabet Kurulu kararları Özelleştirme İdaresi Başkanlığına tebliğ edilmeden, diğer teklif sahiplerine ilişkin izin başvurusunda

bulunulamaz.

Hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm gereği, ÖİB'nin ihaleye teklif veren tüm şirketler ile ilgili bilgileri onay için Rekabet Kurumuna göndermesi şarttır. (örnek olarak POAŞ ihalesine ilişkin rekabet kurulu karar örneği sunulmaktadır)

Oysa, Tüpraş ihalesi sonrası ÖİB sadece Efremov şirketine ilişkin bilgi ve belgeleri Rekabet Kurumu'na göndermiş, diğer teklif sahibine ilişkin idareye dosya sunulmamıştır. Bu durum, 1998/4 sayılı tebliğ hükümlerine aykırılık oluşturmaktadır.

Kamu Yararına Aykırılık

Tüpraş, rafinaj sektöründe %86 pay ile kamu tekeli konumundadır. **Kamu payının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi ile kamu tekeli ÖZEL TEKELE dönüşecektir.** Bu dönüşümün, şirketin stratejik öneme sahip faaliyet alanı düşünüldüğünde, ülke ve toplum açısından sonuçlarının daha ciddi bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekliliği açıktır.

Muvaazalı işlem ile ihaleyi kazandığı ileri sürülen Tatneft şirketi, Rusya'nın 6.büyük petrol üreticisi şirket olup, %31 hissesi Tataristan devletine aittir. **Kamu tekelinin bir başka devletin sahibi olduğu şirkete devri ile özel tekele dönüşmesinin sonuçları** üzerinde Rekabet Kurumu bir değerlendirme yapmış mıdır?

Rekabet Kurumu, Ocak 2003 tarihli ön görüşünde, rekabet mevzuatı açısından en uygun özelleştirme yönteminin bir miktar halka arzın ardından blok satış olduğunu belirtmiştir. Bu görüş gözönüne alındığında, %65.76 oranındaki hissenin tamamının blok satış yöntemiyle satılmasına onay verilmesinin, bir yandan rekabet mevzuatına uygun olmadığı, bir yandan da kamu yararına aykırı olduğu ortaya konulmuş olmaktadır.

Bu nedenle, Rekabet Kurumu'nun kendi görüşüne rağmen blok satış işlemine onay vermesinde kamu yararına uyarlık bulunmamaktadır.

Yürütmenin Durdurulması İstemi Hakkında

Rekabet Kurumu kararı sonrası satış işlemi ÖYK önüne götürülmüş ve 9.2.2004 tarihli ÖYK kararı ile onay verilmiştir. Onay işleminden sonra ÖİB, ihaleyi kazandığı açıklanan şirketi sözleşme görüşmelerine çağırmıştır. Görüşmelerin sonucunda **Hisse Devir Sözleşmesi imzalanacak ve ihale süreci tamamlanmış olacaktır.**

Bu nedenle, yukarıda belirtmeye çalıştığımız nedenlerle açık bir şekilde hukuka aykırı kararın yürürlükte kalması halinde kamu hisseleri Tataristan Devletine ait olduğu ileri sürülen şirkete devredilmiş olacaktır, bu durumda da telafisi mümkün olmayan zararların doğması olasılığı mevcut olduğundan, dava konusu rekabet kurumu kararı hakkında yürütmenin durdurulması isteminde bulunma zorunluluğu doğmuştur.

Sonuç ve İstem

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız hususlar doğrultusunda,

- i. dava konusu, Tüpraş'ta mevcut kamu payının EFREMOV Şirketine devrine olanak sağlayan **Rekabet Kurumu kararının iptaline,**
 - ii. dava sonuna kadar **yürütmenin durdurulmasına,**
 - iii.mahkeme masrafları ve vekalet ücretinin davalı idare üzerinde bırakılmasına,
- karar verilmesini saygıyla müvekkil adına dilerim.

Davacı Sendika Vekili
Avukat Gökhan Candoğan

Ekler

Vekaletname
Onay kararını belirtir haberler
ÖİB 13.1.2004 tarihli basın açıklaması
Rekabet Kurumu POAŞ kararı
Fotoğraflar

Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığı'na

**Yürütmenin Durdurulması ve
Duruşma İstemli İptal Davası**

17.02.2004

Davacı : Türkiye Petrol, Kimya, Lastik İşçileri Sendikası (Petrol-İş)
Vekili : Av.Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun Sok. 27/3 Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul
Davalı : Özelleştirme Yüksek Kurulu, Ankara

D. Konusu : TÜPRAŞ- Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'de mevcut % 65.76 oranındaki kamu hissesinin 13.01.2004 tarihinde sona eren ihale süresi sonucunda Almanya merkezli Efremov Kautschuk GmbH şirketine 1.302.000.000 ABD dolarına satılmasına onay veren 09.02.2004 tarihli ÖYK kararının duruşmalı olarak yapılacak yargılama sonucunda iptali ile dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemini içerir dava dilekçesidir.

Öğrenme Tarihi : 9.02.2004

A. Açıklamalar :

Vekili bulunduğum Petrol-İş Sendikası (ek-1, vekaletname), Türk-İş'e bağlı bir işçi sendikası olup, davaya konu ÖYK kararı ile özelleştirilmesi söz konusu olan Tüpraş bünyesinde çalışmakta olan işçilerin üyesi bulunduğu, toplu iş sözleşmesi imzalama hak ve yetkisine sahip sendikadır.

Yasalar çerçevesinde, üyelerinin hak ve çıkarlarını korumak için her türlü yasal girişimde bulunma yetkisine sahip olan müvekkil Sendika, ülkemizde bugüne kadar yapılan neredeyse her özelleştirme işleminden öncelikle ve asli olarak zarara uğrayanların çalışanlar olması gerçeği karşısında, kendi yetki alanında bulunan özelleştirme işlemlerine karşı idare davaları açarak üyelerinin hak ve çıkarlarını koruma girişiminde bulunmuştur.

B. Dava Konusu İdari İşlem :

T.C. Maliye Bakanlığı tarafından 09.02.2004 tarihinde yapılan açıklama ile; TÜPRAŞ'ta mevcut %65.76 oranındaki kamu hissesinin, blok olarak satılmasına ilişkin 07.06.2003 tarihli ilan ile başlayan 13.1.2004 tarihinde sona eren ihale süreci sonunda, 1.302.000.000. ABD doları bedel üzerinden Almanya merkezli Efremov Kautshuk GmbH. şirketine satılmasına, 4046 sayılı yasa hükümleri doğrultusunda ÖYK (Özelleştirme Yüksek Kurulu) kararı ile ONAY verildiği kamuoyuna bildirilmiştir. Dava ile bu onay kararının iptali isteminde bulunmaktadır.

C. Mahkemenizin Yetkisi :

2577 sayılı İYUK'nun 32.maddesinde, göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla bu kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesinin, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olduğu, hükmü mevcuttur.

Dava konusu karar, Ankara'da bulunan Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun bir karar/işlemi olup, özel bir yetki kuralının bulunmaması nedeniyle, yetkili idare mahkemesi Ankara İdare Mahkemesidir.

Gerek ÖİB, gerekse de ÖYK (Özelleştirme Yüksek Kurulu) kararlarına karşı açılan davalarda Ankara İdare Mahkemelerinin yetkili /görevli olduğu hususu, gerek İdari Mahkemesi, gerekse de Danıştay içtihatları ile ortaya konmuş bir husustur.

D. İlgili Mevzuat :

Dava konusu işlem 4046 sayılı genel özelleştirme yasasına dayanılarak alınmış bir karardır. 4046 sayılı yasa hükümleri dışında,

- Anayasa hükümleri ile konu ile ilgili Anayasa Mahkemesi içtihatları,
- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve bu kanuna dayanılarak çıkarılmış,
- Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında 1998/4 sayılı Tebliğ

İle kamu yararına ilişkin idare hukuk temel ilke ve esasları ilgili mevzuatı oluşturmaktadır.

E. Tüpraş İle İlgili Özelleştirme Süreci

1961 yılında kurulmuş olan İPRAŞ'ın (İstanbul Petrol Rafinerisi A.Ş.) ana sözleşmesinde yapılan değişiklikle 1983 yılında kurulan Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ile ilgili işlem süreci aşağıda belirtilmiştir.

- Tüpraş, Kamu Ortaklığı İdaresi'nin 10.7.1990 tarih ve 90/3 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır.
- Yüksek Planlama Kurulu'nun 8.1.1991 tarih ve 91/2 özelleştirme sayılı kararı çerçevesinde şirket sermayesinin % 1,64'ü 27-29 Mayıs 1991 tarihlerinde halka arz edilmiştir.
- Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 12.10.1999 tarih ve 99/68 sayılı kararı çerçevesinde, bu kez, idareye ait % 30,7 oranındaki hisse senedi, yurt içi ve yurt dışı piyasalarda halka arz edilerek özelleştirilmiştir. Bu işlemler ile şirketin halka açıklık oranı % 34,24'e ulaşmıştır.
- ÖYK'nın 12.10.1999 tarih ve 99/68 sayılı kararına dayanılarak Tüpraş'ta mevcut % 65,76 oranındaki kamu hissesinin satış yöntemiyle blok olarak satılmasına dair ÖİB'nin 29.5.2003 tarih ve 514 sayılı kararı alınmıştır.
- Bu karara istinaden 7.6.2003 tarihli ilan ile satış süreci başlatılmış, 24.10.2003 tarihinde tekliflerin verilme süresi sona ermiş, teklif sahipleri ile görüşme süreci başlamış ve nihayetinde 13.1.2004 tarihinde teklifler belirlenerek ihaleyi kazanan şirket açıklanmıştır.
- İhalenin sonuçlandırılmasından sonra dosya Rekabet Kurumu'na gönderilmiş, Rekabet Kurumu'nun onayı sonrasında da ÖYK onayına sunulmuştur. ÖYK'nın 9.2.2004 tarihli onay kararı ile de süreç sona erdirilmiştir.

F. TÜPRAŞ İle İlgili Genel Bilgi :

Dilekçemiz ekinde, müvekkil sendika tarafından, kamuoyunu bilgilendirmek üzere hazırlanmış "Rafinaj Sektörü ve TÜPRAŞ" isimli kitapçık sunulmaktadır. (Ek-3 Petrol-İş Yayınları No:81 Mayıs 2003) şirketin önem ve değerini ortaya koyan bu yayında TÜPRAŞ ile

ilgili aydınlatıcı bilgiler yer almakla birlikte bazı hususları dilekçemizde tekrarlamakta fayda görüyoruz.

Temel girdisi ham petrol olan petrol ürünleri sanayi, ham petrolün rafinerilerde stoklanıp arıtılması, üretilen ürünlerin dağıtım kuruluşları aracılığı ile tüketiciye ulaştırılmasını içeren entegre bir yapıdır. Bu entegre yapı içerisinde TÜPRAŞ'ın faaliyet konuları ;

- Hampetrol temin etmek,
- Hampetrolü rafine etmek,
- Petrol ürünleri ithal ve ihraç etmek,
- Petrol Rafinerileri veya yeni üniteler kurmak, satın almak, devralmak, işletmek,
- Petrokimya sanayi alanında fabrikalar, tesisler kurmak, işletmek ve ticaretini yapmak,
- Her türlü enerji ve enerji ile ilgili sanayi alanında santraller, tesisler kurmak ve işletmek,

Olarak belirlenmiştir. Faaliyet konusu çerçevesinde yapılanan TÜPRAŞ'ın İzmit, İzmir, Kırıkkale, Batman ve Körfez'de toplam beş (5) adet rafinerisi mevcuttur.

TÜPRAŞ, sektöründe **"doğal tekel "** konumundadır. Ülkemizde bulunan toplam 32.milyon ton/yıl hampetrol kapasitesinin % 86'sı TÜPRAŞ'a kalan kısmı ise özel bir şirket olan (Shell, BP, Marmara Petrol Ortaklığı, 1962 yılında kurulmuş) ATAŞ'a aittir.

500 Büyük Şirket sıralamasında hep 1.sırada yer olan TÜPRAŞ, aynı zamanda, ABD'de yayımlanan finans dergisi FORBES'in A listesinde yer alarak `dünyanın en mükemmel, büyük şirketleri ` arasında sayılmıştır. Dünya çapında belirlenen 400 şirketin bulunduğu bu listeye girebilmek için, firmanın yıllık cirosu veya piyasa değerinin 5 milyar doların üzerinde olması, ayrıca satış hacminin artış hızı, kazanç artışı, hisse senetlerinin kazandığı değerlerin uygun bulunması gerekmektedir.

TÜPRAŞ'ın mali değerleri aşağıdaki tabloda ortaya konulmuştur.

YENİDEN EDİNME DEĞERİ	7-8 milyar dolar
SİGORTA DEĞERİ	4 milyar 400 milyon dolar

TÜPRAŞ'ın büyüklüğünü ve ülke ekonomisi açısından önemini kavrayabilmek için başka verileri de dikkate almakta yarar vardır.TÜPRAŞ'ın kendi internet sitesinde (www.tupras.com.tr) ve davalı idare sayfasında www.oib.gov.tr.) yer alan bilgilere göre,

- Doğu Avrupa ve Balkanların en büyük rafineri şirketidir.
- Avrupa klasmanında 7.sıradadır.

Şirketin ülke reel ekonomisine katkısı ise, hiçbir özel şirketin ulaşamayacağı bir boyuttur. Ekonomik krizler nedeniyle ülke ekonomisinin % 9.4 oranında küçüldüğü 2001 yılında TÜPRAŞ, hampetrol işleme oranında % 7.1'lik toplam satışlarında ise % 1.9'luk bir artış sağlamıştır.

Yine aynı yıl 1.9 milyon ton ürün ihracatı yaparak 300 milyon dolar döviz gelirini ülkeye kazandıran TÜPRAŞ'ın önemli bir özelliği de, özel şirketlerin büyük bir çoğunluğu gelirlerini/karlarının faaliyet dışı alanlardan sağlarken, TÜPRAŞ'ın işletme karının toplam kazanç içindeki payını 1999'daki % 45 oranından, 2000 yılında % 77'ye , 2001 yılında ise % 91'e yükseltmiş olmasıdır.

TÜPRAŞ'ın ülke ekonomisine katkısının mali boyutları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

YIL	TOPLAM CİRO	NET KAR/VERGİ SONRASI	VERGİ/FON ÖDEMESİ	İHRACAT TUTARI
2001	11 KATRİLYON	188.6 trilyon lira	5.3 katrilyon lira	300 milyon dolar
2002	16.5 katrilyon lira (5.157 milyar dolar)	173.9 trilyon lira (116 milyon dolar)	8.9 katrilyon lira (6.1 milyar dolar)	835 trilyon lira (557 milyon dolar)

2003 yılında ise toplam cirosu 19.3 katrilyon liraya (13 milyar dolar), brüt karı ise 600 trilyon liranın üzerine çıkmıştır.

Tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için TÜPRAŞ'ın devlete ödediği vergi ve fon gelirinin, devletin vergi ve fon gelirleri toplamın, tek başına, yaklaşık olarak % 20'sine karşılık geldiğini eklemekte fayda vardır.

Son olarak, TÜPRAŞ'ın 1989 ile 2004 ile yılları arasında toplam 2 milyar dolarlık yatırım programını uygulamaya koyduğunu, 2001 yılı sonu itibariyle 1.3 milyar dolarlık yatırımın tamamlandığını, 700 milyon dolarlık kısmın devam ettiğini, kriz ortamında TÜPRAŞ'ın yatırıma devam ederek ülke ekonomisinin ayakta kalması yolunda önemli bir etkide bulunduğunu belirtmekte fayda vardır. (Bu yatırım tutarları tamamıyla TÜPRAŞ tarafından karşılanmış olup, kamu hazinesinden aktarılmış bir lira bile söz konusu değildir.)

G. Hukuka Aykırılıklar

1. Kamu Yararı Genel Amacı ile 4046 Sayılı Yasadaki Özel Amaca Aykırılık

İdare hukuku temel ilkelerine göre, her idari işlemin asli/vazgeçilmez amacı kamu yararadır. Genel amaç olarak tanımlanan " kamu yararı " her idari işlemde varlığı aranan bir koşuldur.

Bu genel amaç/kamu yararı, bazı durumlarda ilgili yasada açık bir şekilde ortaya konulan " özel amaç" ile varlığını sürdürür. 4046 sayılı yasanın " amaç ve kapsam" başlıklı 1.maddesinde,

md.1. bu kanunun amacı;

A. Bu maddede belirtilen ve Kanunun uygulanmasında ' kuruluş' adı ile anılacak olan;

..... haklarının ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderinde azalma sağlamak için özelleştirilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Denilerek,yasanın özel amacının,

- ekonomide verimlilik artışı sağlamak,
- kamu giderlerinde azalma sağlamak.

Olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, bu yasaya dayanılarak yapılacak idari işlemlerin 'amaç' yönünden hukuka uygun olması, genel kamu yararı amacının özel görünümü halini alan bu iki amacın varlığının ortaya konulması ile sağlanabilecektir.

Davalı idareye sorularak da açığa çıkartılabileceği gibi, özelleştirmeye konu TÜPRAŞ'ın kamu hazinesine yük olması bir yana (yatırımlarını bile kendi özkaynakları ile gerçekleştirmektedir.) devletin toplam vergi/fon gelirlerinin yaklaşık olarak % 20'sine yakın bir kısmını tek başına karşılayan bir şirket olarak TÜPRAŞ'ın kamu giderine yol açmadığı sabit olduğundan, yasa ile belirlenen ' kamu giderini azaltmak amacı ' olayımızda söz konusu değildir.

"Ekonomide verimlilik artışı sağlamak " amacının ise birkaç yönden değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir. Önceki bölümlerde sunulan veriler ile, TÜPRAŞ'ın, ekonomik krizin en yoğun dönemlerinde üretim/ciro ve karlılık açısından pozitif durumda kalabilen nadir şirketlerden birisi olduğu, A.Ş. statüsü ile "karlılık ve verimlilik" esasları dahilinde faaliyet yürüttüğü ortaya konulmuştur.

Aynı sektörde yer alan özel şirket-ki Shell-BP gibi dünya devlerinin ortaklığında kurulmuş bir özel şirket-ATAŞ, 1962 yılından bu yana faaliyette bulunmasına rağmen, teknoloji, üretim kapasitesi ve verimlilik açısından TÜPRAŞ'ın yanında kayda bile değmeyecek bir yapıdadır.

Dönüşüm ünitesine sahip olmaması nedeniyle "basit tip rafineri" sınıfına giren ATAŞ'a karşılık TÜPRAŞ, dönüşüm ünitesine sahip 'normal dönüşüm rafinerisi ' sınıfındadır. Verimliliğin en önemli göstergelerinden birisi olan kapasite kullanım oranı açısından TÜPRAŞ, % 85 ile bölge rafinerileri arasında 4.sıradadır.

Yine bir başka gösterge olan, işletme karının toplam kazanç içindeki payı noktasında % 91 oranı ile verimliliğin üst noktalarında yer almaktadır.

Kamu hazinesine, istihdama , üretime katkısı açısından Türkiye'de TÜPRAŞ ile boy ölçüşebilecek çok fazla şirket bulunmamaktadır. Bunun karşılaştırabilmenin en iyi yolu, geçtiğimiz günlerde yayımlanan en büyük 500 firma istatistiklerini değerlendirmektir. Bu istatistikler, TÜPRAŞ'ın özel şirketlerin ötesinde bir verimliliğe sahip olduğunu açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

Kamuya ait bir çok işletme için ileri sürülen **özelleştirme gerekçelerinin hiçbirisi TÜPRAŞ için geçerli değildir ve bugüne kadar bu özelleştirme için gerekçe de ileri sürülmüş değildir.** Bu şirket bünyesinde atıl istihdam söz konusu değildir, aksine , nitelikli, birikim sahibi, iyi yetişmiş personel yapısı ile Avrupa rafinerileri ile rekabet etme gücüne sahip bir şirkettir, bu şirketteki teknoloji dünya standartlarındadır, kamusal yapısı nedeniyle karlılık kadar çevre ve insan sağlığını da gözeten şirket, çevresel etkileri azaltmak için ciddi oranda yatırım yapmaktadır, varolanın ötesinde özelleştirme ne gibi bir kamusal yarar getirecektir.?

Dolayısıyla, ortada ne genel kamu yararı amacını ne de yasada belirtilen iki özel amacı karşılayacak bir gerekçe /amaç mevcuttur.

2. İhale Sürecinde Yasaya Aykırı Davranılarak Kamu Zararının Doğmasına Neden Olunmuştur.

4046 sayılı yasanın 18.maddesi hükmü gereği, blok satışlarda pazarlık usulünün uygulanması gerekmektedir. Pazarlık usulünü tanımlayan 4046 sayılı yasanın 18.maddesinde;

..... komisyon gerekli gördüğü takdirde ihale, Pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilir.....

Yasanın verdiği bu yetki 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesinde de tanımlanmıştır. Şartnamenin 2.sayfasında yer alan ihale sürecini gösterir grafiğin son kısmında da bir ok ile açık arttırma ibaresi gösterilerek, ihalenin bu şekilde sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

Yine ihalenin sonuçlandırıldığı 13.1.2004 tarihinde, İhale Komisyonu başkanı Hasan Köktaş, katılımcıların önünde yaptığı açıklamada, kapalı zarf ile tekliflerin alınmasından sonra revize tekliflerin alınacağını belirtmiştir.

Buna karşın, kapalı zarflardaki tekliflerin alınmasından hemen sonra, ihale komisyonu başkanı, EFREMOV grubunun yüksek teklif verdiğini ve ihalenin sonuçlandırıldığını açıklamıştır. Yani, teklif sahiplerine açık arttırma imkanı sunulmadan ihale sonuçlandırılmıştır.

Kazanan EFREMOV grubunun teklifi 1.302.000.000 Dolar iken diğer teklif sahibi olan ANADOLU GİRİŞİM GRUBU'nun teklifi 1.216.000.000. dolardır. Yani iki teklif arasında çok az bir fark bulunmaktadır.

Ekte sunulu gazete haberinden anlaşılabacağı üzere, ikinci teklif sahibi ANADOLU Girişim Grubu, ihalenin hemen akabinde daha yüksek bir teklifi idareye sunmuştur. Gruptan yapılan açıklamada, ihalenin sonuçlandırılması aşamasında açık arttırma yapılmasını bekledikleri halde ihalenin hemen sonuçlandırıldığı, kendilerinin daha yüksek bir teklif sunmaya hazır oldukları belirtilmiştir.

Bu durum, ihale komisyonunun açık arttırma yapmaması nedeniyle satış değerinin düşük kaldığını ortaya koymaktadır. Yasada ve şartnamede açık arttırma yapılması için aranan 'gereklilik' hali , kamu yararı doğrultusunda idareye tanınmış bir takdir hakkını ifade etmektedir. İdare bu takdir hakkını kullanırken kamu mülkiyetine tabi olan TÜPRAŞ hisselerinin en yüksek bedelden satılmasını gözetmek zorundadır. Bu imkan varken ihale komisyonunun ihaleyi düşük değer ile sonuçlandırması, yasal mevzuata aykırılık oluşturduğu gibi, kamu zararının oluşmasına da neden olmuştur.

3. İhaleyi Kazandığı Açıklanan Şirketin Tabela Şirketi Niteliği Taşınması

EFREMOV şirketi Almanya merkezli bir şirkettir, Şirketin ticaret sicili ve adresinde yapılan incelemede;

- Şirketin ticaret sicilde ve internet de yer alan sitesinde yazılı adresinde bir ailenin oturduğu, adreste şirketin varlığına ilişkin hiçbir emare olmadığı,
- Şirketin iki ortağı olduğu, birincisinin Efremov Syntetic Rubber enterprise, ikincisinin ise Britisih Virgin Island adresli Renix Finance Corp olduğu,
- Şirketin ana sözleşmesinde faaliyetleri arasında Tüpraş'ın asli faaliyeti olan ` petrol ürünleri üretimi yapmak ` faaliyetinin belirtilmediği,

Görölmüştür. Bu konuya ilişkin tarafımıza iletilen belge örnekleri, Türkçe tercümeleri ile birlikte mahkemeye sunulmaktadır. Bu bilgilerin tarafımıza ulaşmasından sonra ÖİB ve SPK'ya başvuruda bulunularak, bu hususta tarafımıza bilgi verilmesi isteminde bulunulmuştur.

Bilgilerin doğruluğu halinde, Türkiye'nin en büyük şirketinin bir tabela şirketine satılması söz konusu olacaktır. Ötesinde, EFREMOV şirketinin ortaklarından birisinin offshore merkezi olan Virgin adalarında kayıtlı bir şirket olması gerçekten düşündürücüdür.

Virgin Adaları, kara para ve benzeri suç gelirlerinin sisteme aktarıldığı, vergi usulsüzlüklerinin yapılmasına aracı olan ve şirketlere ilişkin bilgilere ulaşmanın neredeyse mümkün olmadığı bir yerdir. Bu yüzden, bu konuda imzalanmış uluslararası sözleşmeler ile kayıt altına alınmaya çalışılmakta olan bir yerdir.

Şirketin bu niteliği bir çok soruyu da beraberinde getirmektedir. 105 bin Euro sermayesi olan ve faaliyet adresi bulunmayan bir şirket 1.302.000.000. Doları peşin olarak hangi kaynaktan ödeyecektir. Şirketin ticari kayıtlarında böylesi bir yasal kaynak bulunmakta mıdır, şirket, ihale ile yatırım garantisi vb. Yükümlülükler üstlenmişken, bu haliyle taahhütlerini nasıl yerine getirecektir. Ne teminat göstermiştir?

Şirketin niteliği, kanımızca, bilgilerin doğruluğu halinde bir skandalın varlığını göstermektedir. Bunun anlamı, Türkiye'nin en büyük şirketinin geleceğinin, ötesinde Türkiye'nin vergi ve fon gelirlerinin önemli bir kısmının (%20) bir tabela şirketi aracılığıyla tehlikeye atılıyor olmasıdır.

4. Tüpraş'ta Mevcut Kamu Payının Blok Olarak Satılması Kamu Yararına Aykırıdır.

Özelleştirme İdaresi, ihale hazırlıkları aşamasında, Rekabet kurumu tarafından yayımlanan 1998/4 sayılı tebliğ uyarınca ön bildirim amacıyla Rekabet Kurumuna başvuruda bulunulmuştur. Başvuruda Tüpraş'ın özelleştirilmesine ilişkin iki seçenek sunulmuştur.

- En az % 51 oranındaki yönetsel kontrolü devredecek bir payın blok olarak satışı,
- % 17 ile % 49 arasında bir azınlık payının blok olarak satışı,

Rekabet Kurumu 14.01.2003 tarihli ön görüşünde,

.....TÜPRAŞ'ın özellikle aynı ya da bağlantılı pazarlarda faaliyet gösteren bir teşebbüs tarafından devralınması halinde 4054 sayılı Kanun'un 7.maddesi bakımından birtakım sorunların ortaya çıkacağı açıktır. Öte yandan, yukarıda yer alan BLOK SATIŞA DAYALI SEÇENEKLERİN YERİNE, YİNE HALKA ARZ YOLUYLA KAMU PAYININ % 50 ALTINA İNDİRİLMESİNİN, en azından 4054 sayılı kanun açısından en az problemli yol olacağı görülmektedir.... denilmektedir. Rekabet Kurumu görüşünden de anlaşılacağı üzere, idarenin özelleştirme yöntemi olarak blok satışı tercih etse bile, % 65.76 oranındaki hissesinin tamamını blok olarak satmak yerine, belirli oranda halka arz akabinde blok satış yapılması, TÜPRAŞ'ın gerçek değerine yakın bir tutar üzerinden satılmasına imkan verecekti.

İdare, kamu yararı dışında bir saikle, kamu zararının oluşmasına da aldırmadan, TÜPRAŞ'ın oldukça düşük bir değer ile satılmasına olanak sağlanmıştır. Kamu payının tamamını blok olarak satılmasının GEREKÇESİ bilinmemektedir. Oysa gerek kamu yararı gerekse de rekabet mevzuatı açısından tüm payın blok olarak satılması hukuka aykırı olmuştur.

5. ÖYK'nin Kurul Halinde Karar Alıp Almadığının Araştırılması Gerekliliği

4046 sayılı yasa hükümleri doğrultusunda, yürütme içinden bakanların katılımı ile oluşturulan Özelleştirme Yüksek Kurulu, niteliği itibarıyla, kurul olarak toplanarak karar alması gereken bir idari birimdir. Yani üyelerinin bir araya gelerek kararın içeriği konusunda görüşmeleri ve kararı bu görüşme sonucunda almaları gerekmektedir.

Gerek basında çıkan açıklamalar, gerekse ihaleye ilişkin rekabet kurumu kararından sonraki kısa süre, dava konusu ÖYK kararının, kurul üyelerinin bir araya gelerek aldıkları bir karar olmadığı kanısını doğurmaktadır. Basında açık bir şekilde, TÜPRAŞ kararının 'imzaya açıldığı' belirtilmiştir. Yani kurul üyeleri bir araya gelmeden, hazırlanan metin imza için dolaştırılmıştır.

Kurul halinde görüşülerek alınması gerekirken bu şekilde imzaya açılarak verilen kararların yok hükmünde olacağı Danıştay içtihatları ile ortaya konulmuştur. Bu nedenle bu hususun mahkemece incelenmesini talep ediyoruz.

Yürütmenin Durdurulması İstemi Hakkında

2577 sayılı yasa gereği, yürütmenin durdurulması için açık hukuka aykırılık ve telafisi mümkün olmayan zarar şartlarının bir arada bulunması gerekmektedir.

Belirttiğimiz nedenlerle , kanımızca, dava konusu ÖYK kararının açık bir şekilde hukuka aykırı olduğu sabittir. Açıkça hukuka aykırı olan bu kararın resmi gazetede yayımlanmasından sonra davayı kazanan şirket ile sözleşme görüşmeleri başlayacaktır. Sürecin sonunda ise şirket ile hisse devir sözleşmesi imzalanacak ve TÜPRAŞ yönetimi anılan şirkete geçecektir.

Dava konusu işlem yürürlükte kaldığı sürece telafisi mümkün olmayan durumların/zararın doğması olasılığı mevcuttur. Bu nedenle, idarenin savunmasının alınması kararı verilmesi halinde, çok kısa bir savunma süresi verilerek yapılacak inceleme sonucunda yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi isteminde bulunma zorunluluğu doğmuştur.

İ. İstem

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız hususlar doğrultusunda ;

- I) Kamu, ülke ve toplum yararını açık bir şekilde gözardı eden dava konusu ÖYK kararının, duruşmalı olarak yapılacak bir yargılama sonucunda iptaline,
- II) Şartların bir arada varlığı gözönüne alınarak, dava konusu işlem hakkında, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması kararı verilmesine,
- III) Yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı idare üzerinde bırakılmasına

Karar verilmesini saygıyla müvekkil sendika adına dilerim.

Davacı Vekili
Avukat Gökhan Candoğan

Ekler :

Vekaletname
ÖYK kararı ile ilgili açıklama
Kitapçık
Gazete haberleri
Şirket ile ilgili belgeler.

DAVAYA MÜDAHİL OLARAK KATILANLAR

A. Kadir Tamak
Abdulkadir Mungan
Abdullah Kaya
Abdullah Yıldız
Adem Çalışkan
Adem Orakçı
Adem Sağlam

Sendikacı
Sendikacı

Sendikacı
Sendikacı
Sendikacı
Sendikacı

Adil Özdemir
Adil Şahin
Adnan Bayar
Adnan Serdaroğlu
Bşk.
Adnan Uyar
Ahmet Demirci

Sendikacı
Sendikacı
Bass. Sen.Gen.Bşk.
Birleşik Metal-İş Gen.

Sendikacı
Sendikacı

Ahmet Eroğlu	Sendikacı	Erdal Kasapoğlu	
Ahmet Kayıran		Erdem Tunur	
Ahmet Vefa Güntürkün	Sendikacı	Erdoğan Özgen	Sendikacı
Ahmet Yılmaz		Erep Ortaç	
Ali Ekber Çiçek		Erinç Yeldan Öğrt. Üyesi	
Ali Ekber Güvenç	Basın-İş Sen. Gen. Bşk.	Erol Erdem Sendikacı	
Ali Gürel	Sendikacı	Ertan Öz	
Ali Osman Cesur		ESM	
Ali Rıza Cihan		Fadıl Gönül	
Ali Şimşek	Sendikacı	Fahrettin Yokuş	Sendikacı
Ali Yiğit		Fahri Çeri	
Alpaslan Işıklı	Ank.Uni.Siy.Bl.Fak.	Fahrinur Noyan	
Alpaslan Savaş		Fatma Ergün	
Altes Çelebi		Fedayi Öztürk	Sendikacı
Altuğ Çelebi		Feridun Ayvazoğlu	
Asım Aslan		Fırat Bağcı	
Atilla Şayir		Fikret Demir	
Av.Şeyma Tümer		Fikret Uzuner	Sendikacı
Aydın Erdemir		Füsün Arman	
Aydoğan Bayram		Gaye Yılmaz	
Ayhan Kılıç		Genel Maden-İş Send.	
Aysel Kayalar		Gül Kazar	
Ayşe Canan Koç	Sendikacı	Gül Tankut	
Ayşe Coşkun		Güleren Erne	
Ayşenur Erten		Güllü Öztürk	
Ayten Bozkurt	Sendikacı	H.Hüseyin Yılmaz	Sendikacı
Bahattin Aksu	Sendikacı	H.Seeyfettin Çelebi	
Basisen		Hacer Köroğlu	
Bayram Meral	Milletvekili	Hakkı Ülkü	Milletvekili Sendikacı
Bedrettin Kaykaç		Halil Bahçeci	
Bektaş Göynü		Halis Onbulak	
Bilal Eser	Sendikacı	Hamit Petek	
Bilal Yılmaz		Harun Gül	
Bircan Akyıldız	T.Kamu-Sen Gen.Bşk.	Hasan Aktaş	
Birleşik Metal-İş		Hasan Arslan	
Burhan Kandemir	Sendikacı	Hasan Bektaş	Sendikacı
Bülent Çuhadar	Sendikacı	Hasan Hüseyin Çakar	Sendikacı
Bülent Diken	Sendikacı	Hasan Kaya	Sendikacı
Bülent Güzelkazaz		Hasan Konuk	Sendikacı
Canan Arslan		Hasan Soysal	Sendikacı
Celal Ayhan		Hasan Tatar	
Celalettin Aykanat		Hasan Yalçın	
Cem Somel	Öğrt. Üyesi	Hasan Zorlucan	Emep
		Haydar İlker	
		Haydar Kaya	Emep Gen. Bşk.
Cemal Yirmibeş			
Cengiz Fidan	Sendikacı	Hüseyin Savulgan	
Cevat Candan	Sendikacı	Hüseyin Ulusu	
Cevdet Kalay	Sendikacı	İ.Fehmi Kütan Birleşik Taş.İş.Sen.Gen.Bşk.	
Cumali Elçik		İ.Sabri Keskin	Sendikacı
Daimi Arslan	Sendikacı	İlhami Çelik	Sendikacı
Davut Bilirer	Sendikacı	İsa Karaçam	
Disk		İsmail Altun	
Döne Kahraman		İsmail Beyazova	
Dürdane Etki		İsmail Çetinkaya	Sendikacı
Elif Taş		İsmail Erin	
Emel Akyol		İsmail Hakkı Kütükçü	Sendikacı
EMEP		İsmail Karadavut	Sendikacı
Emin Şirin	Milletvekili	İsmail Kökçok	
Emrullah Ünlü	Sendikacı	İstanbul Üni.	
Ender Zeynek		İşçi Partisi	
Engin Akpınar		İzzet Çetin	Milletvekili
Engin Akon		İzzettin Önder	Öğrt. Üyesi
Enver Öktem	Milletvekili	Kaya Tekel	

Kazım Aklerres	
Kemal Aslan	Sendikacı
Kenan Bakış	
Kerim Çoktamir	
Kigem	
Kuvvet Lordoğlu	Öğrt. Üyesi
Lastik-İş	
M.Sadık Uslu	Sendikacı
M.Selçuk Göktaş	
Mahmut Tatar	Sendikacı
Mehmet Ali Baz	Sendikacı
Mehmet Beşeli	
Mehmet Nacar	
Mehmet Selçuk Angı	
Mehmet Yaşar	Sendikacı
Meryem İzci	
Mithat Ercan	Sendikacı
Muhlis Cönbez	
Musa Ünlü	
Mustafa Ali Altaş	Sendikacı
Mustafa Çardakçı	Sendikacı
Mustafa Demir	Sendikacı
Mustafa Şahin	Sendikacı
Müfide Ecevit	
Müjdat Aksu	
N.Cemal Arda	
Naci Uçar	
Naim Çimen	Sendikacı
Nazım Karakurt	Sendikacı
Nazmi Güzel	Sendikacı
Nazmi Sapmaz	Sendikacı
Necati Alsancak	Sendikacı
Necati Yayla	
Necla Öz	
Nesrin Şenol	
Nevzat Bayar	
Nuran Güler	
Nurcan Karaoğlu	
Nurcan Yıldırım	
Nurhan Genç	
Nuri Serim	Lastik-İş Sen.Gen.Bşk.
Nuriye Öztürk	
Oktay Zihni	Sendikacı
Oleyiş Sendikası	
Osman Kılıç	
Osman Kumral	
Osman Özcan	Milletvekili
ÖDP	
Ömer Çelebi	
Ömer Faruk Gürpınar	
Önder Kahveci	Sendikacı
Öner Kaplan	
Özgür Kılıç	
Özkan Atar	Sendikacı
Özlem Yıldız Emep	
Öznur Zeyneloğlu	
Pervin Öztapap	
Rağbet Çeken	
Rahmi Alaçam	Sendikacı
Ramazan Duru	
Ramazan Pokerce	Sendikacı
Reşat Ekinci	Sendikacı
Rıdvan Akgül	Sendikacı
S.Gökhan Düren	

S.Gülfem Gülbahar	
S.Selçuk Çiftçi	Sendikacı
Sabri Yiğirer	
Sabri Yiğiter	
Saffet Çelik	
Sait Avşar	
Salih Gözek	
Salih Salmaz	Sendikacı
Salim Avcı	
Sami Çağlav	Sendikacı
Sebahattin Koç	
Selahattin Özbey	Sendikacı
Selçuk Kayatunç	
Selüloz-İş	
Serdar Kodaman	Sendikacı
Servet Polat	Sendikacı
SES	
Seval Tekin	
Sevgi Babaoğlu	
Seyfullah Gücükatalak	Sendikacı
Seyhan Erdoğan	Öğrt. Üyesi
Sezer Akat	
Şahin Özkaya	Sendikacı
Şemsettin Karadağ	
Şenol Arslan	Sendikacı
Şüayip Özcan	Sendikacı
Şule Daldal	Öğrt. Üyesi
T.Büro-Sen	
T.Denizciler Sen.	
T.Diyaret Vakfı-Sen	
T.Eğitim-Sen	
T.Haber-Sen	
T.İmar-Sen	
T.Kamusen	
T.Kültür Sanat-Sen	
T.Maden İşçileri Sen	
T.Orman-İş	
T.Tarım Orman-Sen	
T.Ulaşım-Sen	
T.Yerel Hizmet-Sen	
Tarım Orkam-Sen	
Tek Gıda-İş Sen.	
Timur Fidan	
Tmmob	
Tmmob Elektrik Müh.Odası	
Tmmob Kimya Müh.Odası	
Tmmob Makine Müh. Odası	
Tmmob Metalurji Müh. Odası	
Tunay Çığman	
Turgay Öztürk	
Turgut Cengiz Sümer	
Turgut Yılmaz	Sendikacı
Tülin Öngen	Öğrt. Üyesi
Türk-İş	
Türkiye Barolar Birliği	
Türkiye Yazarlar Sendikası	
Uğur Yanmaz	
Ülkü Özkaya	
Ünver Karakuzu	
Veli Sivaslı	
Veysi Kızılyaprak	Sendikacı
Yakup Akkaya	Sendikacı
Yalçın Ada	
Yıldray S. Ertürk	

Yunus Akıl
Yusuf Kenan Kaya
Yüksel Günay
Zehra Güner Akad

Sendikacı
Sendikacı

Zeki Ofraz
Zeynep Aktaş
Zinnur Eser
Ziya Elmas

Sendikacı
Sendikacı
Sendikacı
Sendikacı

T.C. ANKARA 10.İDARE MAHKEMESİ

Esas No:2004/293

21.05.2004

DAVACI VE YÜRÜTMENİN

DURDURULMASINI İSTEYEN: Petrol-İş Sendikası

VEKİLİ : Av.Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı, Al Hatun Sok. 27/3 Tepebaşı-İST

KARŞI TARAF(DAVALI) : Özelleştirme İdaresi Başkanlığı-ANKARA

VEKİLİ : Av.Aykut Bakırcı(Aynı yerde)

İSTEMİN ÖZETİ : Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki(TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Ankara 10.İdare Mahkemesince, dava konusu işlemin, kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem niteliğinde olduğu görüldüğünden, davalı idarenin bu yöndeki itirazına itibar edilmeyerek işin esasına geçildi:

Dava, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki(TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18/C maddesinde, bu maddenin(A) bendinde yer alan özelleştirme yöntemlerinin uygulanmasına ilişkin ihalelerin, kapalı teklif, pazarlık, açık artırma ve belli istekliler arasında kapalı teklif usulü ile yapılabileceği belirtilmiş, aynı Kanun maddesinin(c) alt beninde de, "Kapalı Teklif" Usulünde, tekliflerin yazılı olarak alınacağı, teklif mektubunun bir zarfa konulup kapatılacağı, teklif mektuplarının istekli tarafından imzalanması ve bu mektuplarda şartname ve eklerinin tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi gerektiği, teklif edilen fiyatın rakam ve yazı ile açık olarak yazılmasının zorunlu olduğu, bunlardan herhangi birine uygun olmayan veya üzerinde kazıntı, silinti veya düzeltme bulunan tekliflerin reddolunarak hiç yapılmamış sayılacağı ve şartnameye uymayan veya başka şartlar taşıyan teklif mektuplarının ise kabul edilmeyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, TÜPRAŞ'ın Kamu Ortalığı İdaresi Başkanlığı'nın 10.07.1990 gün ve 90/3 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alındığı ve özelleştirme stratejisini belirleyen 3.7.1995 gün ve 95/50 sayılı ve 12.10.1999 gün 99/68 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararları çerçevesinde sermayesinde bulunan % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilebilmesi için 7.6.2003 tarihinde ihaleye çıkarıldığı, bu ihaleye ilişkin koşulların 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesi ile belirlendiği, söz konusu ihaleye Efremov Kautschuk GMBH şirketi ile Anadolu Ortak Girişim Gurubunun katılarak teklif verdiği ve ihale komisyonu tarafından teklif sahipleri ile yapılan pazarlık görüşmeleri sonucunda en

yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.302.000.000 ABD Doları karşılığında satılmasına karar verildiği ve bu satışa ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.1.2004 günlü İhale Komisyonu Kararının iptali istemiyle dava açıldığı anlaşılmaktadır.

İncelenen davada, TÜPRAŞ'ın sermayesinde bulunan % 65.76 oranındaki A Grubu kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilmesi için "pazarlık usulü" ile yapılacak ihaleye kapalı zarf içersinde teklif almak suretiyle başlanmış, ihaleye katılan Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda, peşin ödenmek üzere 600.000.000 ABD Doları, Anadolu Ortak Girişim Grubuna ait 23.10.2003 tarihli teklif mektubunda ise % 50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12. maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, daha sonra teklif sahipleri ile ayrı ayrı yapılan pazarlık görüşmeleri sonucunda, söz konusu ihale bedeli 'Kautschuk GMBH şirketi tarafından 1.010.000.000 ABD Doları, Anadolu Ortak Girişim Grubu tarafından da 1.006.000.000 ABD olarak revize edilmiş ve ihale komisyonu tarafından yapılan 13.12.2004 tarihli nihai pazarlık görüşmesi de kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırılarak, en yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.302.000.000 ABD Doları satış bedeli ile ihale edilmiştir.

TÜPRAŞ'ın sermayesinde bulunan kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilmesi için yapılacak ihaleye ilişkin koşullar, 4046 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde davalı idarece hazırlanan 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesi ile tespit edilmiş, şartnamenin "tekliflerin hazırlanması" başlıklı 5.maddesinde, verilecek tekliflerin hangi belgeleri ve hangi şartları taşıması gerektiği belirlendikten sonra tekliflerin süresiz ve şartsız olacağı düzenlenmiş, aynı şartnamenin 6.maddesinde de, ilan metni ve iş bu ihale şartnamesinde belirtilen hususlara uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı kuralı getirilmiştir.

Pazarlık usulü ile yapılacak TÜPRAŞ ihalesine, kapalı zarf içersinde teklif almak suretiyle başlanmış, ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubu'na ait 23.01.2003 tarihli teklif mektubunda % 50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12.maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, Efremov Kautschuk GMBH ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda ise, söz konusu ihaleyi kazanmaları halinde, hisse satış sözleşmesinin imzalanacağı tarihte 600.000.000 ABD Dolarının peşin olarak yatırılacağı kabul edilmiş, ancak bu fiyatı tespit ederken aşağıda belirtilen varsayımları da kabul ettikleri belirtilmek suretiyle bu varsayımlar "(i) Kârın ihale şartnamesinde öngörülen şekilde dağıtılmasından sonra TÜPRAŞ'ın hisse satış sözleşmesinin tamamlanma tarihinde nakitsiz ve borçsuz olarak satın alınacağı, (ii) Taslak Petrol Piyasası Kanunu'nun Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ye sunulmuş olduğu şekliyle yasalaşacağı şeklinde sıralandıktan sonra kısa listeye dahil edilmeleri halinde de teklif ettikleri fiyatın, (i) muhtemelen 24.10.2003 tarihi itibarıyla bir teklif sunmamış taraflar ile idarenin de onaylayacağı bir konsorsiyum oluşturulması, (ii) diğer hususlar yanında çevre, izin ve lisans konularına ilişkin ve sonuçlarının tarafımızı tatmin edeceği ilave bir inceleme yapılması (iii) TÜPRAŞ'a ilişkin çeşitli beyan ve tekeffüllerin verildiği bir satış sözleşmesi imzalanması, (iv) TÜPRAŞ ile Anonim Şirketin, TÜPRAŞ'ın tüm azınlık hisselerinin alınması zorunluluğu olmadan birleşebileceğine dair ilgili makamlardan makul düzeyde bir güvence temin edilmesi koşullarından herhangi birinin gerçekleşmesi halinde iyileştirebilecekleri belirtilmiştir.

Oysa, yukarıda açıklaması yer alan gerek 4046 sayılı Yasanın ihale usullerini düzenleyen hükümlerinde ve gerekse 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesi hükümlerinde görüleceği üzere, ihaleye katılanlar tarafından verilecek tekliflerin şartsız olacağı veya şartnameye uymayan veya başka şartlar taşıyan teklif mektuplarının ise kabul edilmeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

Dava konusu olayda ise, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubu, adı geçen şirket tarafından belirlenmiş, varsayımların gerçekleşmesine dayalı

olarak verildiğinden ihale şartnamesi hükümlerine aykırı olduğu halde değerlendirmeye alındığı, pazarlık görüşmelerine geçildiği ve bu aykırılığın, adı geçen şirket ile pazarlık görüşmelerine başladıktan sonra düzenlenen 19.11.2003 günlü görüşme tutanağında da belirtildiği üzere, teklif mektubunda yer alan varsayımların mahiyeti ihale komisyonu tarafından yeniden sorulmak ve adı geçen şirket tarafından teklifini kayıtsız ve şartsız verildiğine ilişkin olarak sonradan bir taahhütname alınmak suretiyle giderilmeye ve baştan itibaren ihale şartnamesine aykırı olan bu teklif mektubuna hukuki geçerlilik kazandırılmaya çalışıldığı da anlaşılmaktadır.

Bu durumda, ihaleye katılanlar tarafından verilecek tekliflerin şartsız olacağı ve şartnameye uygun olmayan tekliflerin değerlendirilmeye alınmayacağı açıkça düzenlenmesine karşın, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunun, adı geçen şirket tarafından belirlenmiş varsayımların gerçekleşmesine dayalı olarak verildiği halde değerlendirmeye alındığı görüldüğünden, dava konusu ihale komisyonu kararında 4046 sayılı Yasayla belirlenen ilkelere ve 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesinin 5. ve 6.maddesi hükmüne aykırılık bulunmaktadır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18/C maddesinin (c) alt bendinde ise, özelleştirme yöntemlerinde uygulanabilecek ihale usullerinden pazarlık usulü tanımlanmış ve bu ihale usulünün uygulanması halinde ihalelere birden fazla teklif sahibinden kapalı zarf içerisinde teklif almak şartıyla başlanabileceği ve teklif sahipleri ile birden fazla pazarlık görüşmesi yapılabileceği belirtildikten sonra ihale komisyonunca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımıyla açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği, bu hususun ilanda ve/veya şartnamede belirtileceği hükmüne yer verilmiştir.

07.06.2003 tarihli TÜPRAŞ ihale şartnamesinin "İhale Usulü" başlıklı 7.maddesinde de yukarıda açıklaması yer alan 4046 sayılı Yasa'nın 18.maddesi hükmüne paralel bir düzenleme getirilerek TÜPRAŞ ihalesinin, kapalı zarfla teklif alınmasını müteakip görüşmeler yapmak sureti ile pazarlık usulüyle gerçekleştirileceği ve yine komisyonca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği kuralı getirilmiştir.

Yukarıda açıklaması yer alan 4046 sayılı Kanun ve Şartname hükümleri ile pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde, ihale komisyonunca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımıyla açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği belirtilerek söz konusu ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılıp, sonuçlandırılmayacağı konusunda, ihale komisyonuna takdir yetkisi verildiği görülmekte ise de, bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmadığı ve idarelerin tüm eylem ve işlemlerinde kamu yararını ve hizmet gereklerini gözeterek işlem tesis etmesi gerektiği tartışmasızdır.

İncelenen davada da, pazarlık usulüyle yapılacak TÜPRAŞ ihalesine kapalı zarf içerisinde teklif almak suretiyle başlanmış, pazarlık görüşmeleri sonucunda ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubu ile Efremov Kautschuk GMBH şirketi tarafından verilen teklifler revize edilmiş ve ihale komisyonu tarafından yapılan 13.01.2004 tarihli nihai pazarlık görüşmesi de kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırılarak ihale komisyonu tarafından açık artırmaya gidilmeksizin en yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine ihale edilmiştir.

Davalı idare tarafından, 22.03.2004 tarihli savunma dilekçesinde, TÜPRAŞ ihalesine iki teklif sahibi katılmış olduğundan, açık artırma yapılması halinde rekabet ortamının oluşmasına engel teşkil edeceği ve ayrıca yabancı yatırımcıların özelleştirme ihalelerine kendi şirketlerini temsilen Yönetim Kurullarından belli bir fiyat aralığı için almış oldukları yetki ile katıldıklarından dolayı açık artırma yapılması durumunda aldıkları yetki limiti üzerindeki her artırım sonucunda yeniden yetki almak zorunda kalacaklarından bahisle açık artırma

usulünün uygulanmasının fiilen mümkün olmayacağı dikkate alınarak ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılmadığı belirtilmiştir.

Ancak idarelerin, özelleştirme amacıyla yapacakları ihaleleri, Anayasa ve 4046 sayılı Kanun hükümleri ile belirlenen yetki çerçevesinde, ihaleye katılacak olanların belli bir fiyat aralığı için aldıkları yetki limitlerine ve durumlarına göre değil, ihale yoluyla özelleştirilecek kamu varlığının en yüksek bedel ile satışını sağlamak amacıyla kamu yararı ve ülke çıkarlarını gözetmek suretiyle gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Bu nedenle TÜPRAŞ ihalesine katılan şirketler ile yapılan pazarlık görüşmelerinde özelleştirilecek kamu varlığının en yüksek bedel ile satışını sağlamak amacıyla söz konusu ihalenin pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahipleri ile açık artırma yoluna da gidilerek yapılması mümkün iken, nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırıldığı ve idarelerin özelleştirme işlemlerinde kamu kaynaklarının en verimli biçimde kullanılması ilkesi gözetilmeksizin işlem tesis edildiği anlaşıldığından, dava konusu ihale komisyonu kararı bu yönüyle de kamu yararına ve hukuka aykırıdır.

Öte yandan, ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubu'na ait 23.10.2003 tarihli ilk teklif mektubunda, % 50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12.maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda da, söz konusu ihaleyi kazanmaları halinde, hisse satış sözleşmesinin imzalanacağı tarihte 600.000.000 ABD Dolarının peşin olarak yatırılacağı kabul edilmiş ise de ihalenin, pazarlık görüşmelerine takiben kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırıldığı ve dosya içinde mevcut bu nihai tekliflerdeki satış bedellerinin de peşin mi yoksa vadeli mi olduğuna ilişkin bir açıklama getirilmediği 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararında da yalnızca en yüksek teklifi veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine ihale şartnamesi çerçevesinde satılmasına karar verildiği görülmekte olup, ihale komisyonu kararının bu yönüyle de eksik ve ihale işlemlerindeki açıklık ilkesinden yoksun olduğu anlaşılmaktadır.

Kaldı ki, kamu varlıklarının özelleştirilmesine ilişkin ihalelerde, kamu yararını gerçekleştirebilmek amacıyla gerekli rekabet ortamının sağlanması da esastır.

TÜPRAŞ'taki % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleye yalnızca iki teklif sahibinin katıldığı dikkate alınacak olursa, gerekli rekabet ortamını sağlayacak bir çoğunluğun olmadığı da görülmektedir.

Nitekim, davalı idarenin 22.3.2004 tarihli savunma dilekçesinde de her iki teklif sahibinden kapalı zarf içerisinde alınan son tekliflerin, ihaleye iki teklif sahibi katılmış olduğundan açık artırma yapılması durumunda rekabet ortamı oluşumuna engel teşkil edileceği belirtilmek suretiyle gerekli rekabet ortamının sağlanmadığı da ortaya konulmuştur.

Her ne kadar, 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararı yürürlükteki mevzuat uyarınca Rekabet Kurulu'nun onayına sunularak 29.1.2004 gün ve 04/09/77-19 sayılı Rekabet Kurulu Kararı ile TÜPRAŞ'ın özelleştirme yoluyla devredilmesine izin verilmiş ise de, bu kararın oy çokluğu ile alındığı, mevcut karşı oylarda da gerek satış işlemi yapılan şirkete ve gerekse yapılan ihalenin esasına ilişkin bir çok eksikliğin ortaya konulduğu ve bunun yanı sıra söz konusu Rekabet Kurulu Kararı'nın 3.bendinde de ham petrol faaliyetleri ile dikey bütünleşik bir yapının ortaya çıkmasında kaynaklanan avantajların ithalat ve rafinaj sektörü bakımından pazara giriş engeli yaratabileceği göz önünde tutularak 4054 sayılı Kanun'un 6.maddesi kapsamında bir değerlendirme yapılmasını teminen TÜPRAŞ'ın kapasite artış yatırımlarının Rekabet Kurulu'na izlenmesine de karar verildiği görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması durumunda giderilmesi güç zararlara yol açabilecek nitelikte bulunan dava konusu işlemin yürütülmesinin, 2577 sayılı

Yasa'nın 27/2 maddesi uyarınca teminat alınmaksızın durdurulmasına, 21.05.2004 gününde oy birliği ile karar verilmiştir.

BAŞKAN
ŞEBNEM ÖZTÜRK
27878

ÜYE
BERRİN KARINCA
32818

ÜYE
ABDULLAH ARTUNC
33778

T.C. ANKARA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

Y.D. İtiraz No:2004-1478
24.05.2004

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMİ HAKKINDA

VERİLEN KARARA İTİRAZ EDEN (Davalı) : Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş – ANKARA

VEKİLİ
KARŞI TARAF (Davacı)
VEKİLİ

:Av. Aykut Bakırcı – Aynı yerde
: Petrol-İş Sendikası
: Av. Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun Sok.
No: 27/3 Tepebaşı-Beyoğlu-İSTANBUL
:Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. 'deki

İSTEMİN ÖZETİ

(TÜPRAŞ) %65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davada, Ankara 10. İdare Mahkemesince verilen 21.05.2004 gün ve E: 2004-293 sayılı yürütmenin durdurulması kararının kaldırılması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Ankara Bölge İdare Mahkemesince işin gereği görüşülüp, düşünüldü:
4046 sayılı Özelleştirme uygulamalarının düzenlenmesinin ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18. maddesinin (A) bendinde özeleştirme yöntemleri satış, kiralama, işletme haklarının verilmesi, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve gelir ortaklığı modeli olarak sıralanmış, (B) bendinde özelleştirme programına alınan kuruluşların değer tespit yöntemleri açıklanmış, (C) bendinde de, ihale komisyonlarının oluşması ve ihale usul ve işlemlerine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Anılan Yasanın 18. maddesinin C/c bendinde ihalelerin kapalı teklif, pazarlık, açık artırma, belli istekliler arasında kapalı teklif usulü ile yapılacağı belirtildikten sonra her ihale usulü tek tek tanımlanmış, pazarlık usulünde, ihalelere birden fazla teklif sahibinden kapalı zarf içinde teklif almak şartıyla başlanabileceği, teklif sahipleri ile birden fazla pazarlık görüşmesi yapılabileceği, pazarlık görüşmelerinin teklif sahipleri ile ayrı ayrı yapılacağı, pazarlık görüşmelerini, ihalenin her hangi bir aşamasında pazarlık görüşmelerine devam edilen teklif sahipleri ile müştereken yapılmasına komisyonca karar verilebileceği, komisyonca, pazarlık görüşmeleri sırasında ortaya çıkabilecek yeni durumlar karşısında, rekabete engel teşkil etmemek, ihale ilanında ve/veya şartnamede yer alan hususlara aykırı olmamak ve pazarlık görüşmelerine devam edilen teklif sahiplerine eşit olarak uygulanmak kaydı ile yeni esaslar belirlenebileceği, komisyonca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılım ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilirliği, bu hususun ilanda ve/veya şartnamede belirtileceği, görüşmelerin komisyon tarafından bir tutanakla tespit edileceği, tutanağın komisyon üyeleri ve teklif sahiplerince imzalanacağı hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 07.06.2003 günlü ihale ilanında tekliflerin ihale şartnamesine uygun olması gerektiği belirtilmiş ve ihale şartnamesinin 5. maddesinde tekliflerin süresiz ve şartsız olacağı, 6. maddesinde de, ilan metni ve ihale şartnamesine uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı açıkça düzenlenmiştir.

Bu durumda, gerek ihale ilanında ve gerekse ihale şartnamesinde tekliflerin ilan ve sözleşmeye uygun olacağı kuralı yer aldığından, ihale şartnamesinin 5. maddesi hükmü uyarınca tekliflerin süresiz ve şartsız olması bu şartı taşımayan tekliflerin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği açıktır.

Olayda, TÜPRAŞ'ın Kamu Ortaklığı İdarisi Başkanlığının 10.07.1990 gün ve 3 sayılı kararı ile Özelleştirme kapsamına alındığı sermayesinde bulunan % 65,76 oranındaki A grubu kamu payının blok olarak satış yöntemiyle özelleştirilebilmesi için 07.06.2003 günü ihaleye çıkarıldığı aynı günlü ihale şartnamesinin 7. maddesinde yer alan hüküm uyarınca ihalenin pazarlık usulü ile yapıldığı, ihaleye katılan iki firmadan kapalı zarf içinde teklif alınmak suretiyle başlandığı, Efremov Kautschuk GMBH şirketi tarafından 24.10.2003 günlü teklif mektubu ile tamamı peşin ödenmek üzere 600 milyon ABD Doları, Anadolu ortak Girişim tarafından 23.10.2003 günlü teklif mektubu ile % 50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalanı ihale şartnamesinin 12. maddesine uygun şekilde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları teklif verildiği, bunun üzerine İhale Komisyonunca 4046 sayılı Yasanın 18. Maddesinin C/c bendinde tanımlanan pazarlık usulüne uygun olarak firmalarla pazarlık görüşmelerine başlanmasına karar verildiği, 1. tur pazarlık görüşmesi sonucunda Efremov Kautschuk GMBH şirketinin teklifini 1.010.000.000 ABD Doları, diğer firmanın 1.006.000.000 ABD Doları olarak revize ettiği, 13.01.2004 tarihli nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklifi veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.302.000.000. ABD Dolar satış bedeli ile satılmasına karar verildiği, davanın ihale komisyonunun bu kararının iptali istemiyle açıldığı anlaşılmıştır.

Davacı tarafından, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 günlü teklifin bazı şartlar içerdiği gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılması gerektiği iddia edilmekteyse de Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 günlü teklif mektubunda, bu bedeli teklif ederken iki bend halinde sayılan varsayımların gerçekleştiğini kabul ettikleri, dört bend halinde yazılı hususların gerçekleşmesi ile tekliflerini iyileştirebilecekleri ifade edildiğinden bu hususun, teklif edilen bedele ilişkin değil, teklif edilen bedelin iyileştirilmesine yönelik ve esasen sonradan yapılan pazarlık görüşmeleri ile de sağlanmaya çalışılan sonuçla ilgili olarak açıklama mahiyetindeki bilgi notu olduğu anlaşıldığından bu hususların 'şart' olarak nitelendirilmesi ve teklifin ihale şartnamesine aykırı olduğunun kabulü mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 4046 sayılı Yasanın 18. maddesinin C/c bendinde tanımlanan pazarlık usulünde komisyonca gerek görüldüğü takdirde ihalenin pazarlık görüşmelerine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilmesi belirtilmiş ve ihale şartnamesinin 7. maddesinde de bu yönde hükme yer verilmek suretiyle ihalenin açık arttırma suretiyle sonuçlandırılıp sonuçlandırılmayacağı hususunda ihale komisyonuna yetki verilmiştir.

İncelenen davada, ihaleye pazarlık usulü ile kapalı zarf içinde teklif alınmak suretiyle başlanmış ve taraflardan nihai teklif alınmak suretiyle açık arttırmaya gidilmeksizin ihale sonuçlandırılmıştır.

Takdir yetkisine bırakılan konularda idarelerin yargı kararı ile zorlanmaları mümkün olmadığı gibi, idarelerin takdir yetkisine dayanarak tesis ettikleri işlemlerin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olması gerektiği tartışmasızdır.

İki teklif sahibinin katıldığı ihalelerde açık arttırma yapılmasının rekabet ortamının oluşmasına engel teşkil etme ihtimali ve yabancı yatırımcıların her artırım için yetkili organlarından yeniden yetki almak zorunda olmaları açık arttırma usulünün uygulanmasını bazı hallerde fiilen imkansız hale getirmesi, özelleştirme uygulamalarının amacının

ekonomide verimlilik ve kamu giderlerinde azalmayı sağlamak olması nedeniyle, bu amaçla yapılan ihalelerde en yüksek bedelin her zaman kamu yararına uygun olmayacağı bazı ahvalde özelleştirmenin gerçekleştirilmiş olmasının kamu yararına uygun olacağı hususları gözetilerek açık artırma usulü uygulanmaksızın ihalenin sonuçlandırılmasında takdir yetkisinin hukuka uygun olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca, davacı sendika, ihaleyi kazanan şirketin ortaklık yapısında sonradan değişiklik yapılmasının ihale şartnamesinin 8. maddesine aykırı olduğunu, nihai teklifinde teklif edilen bedelin peşin mi yoksa vadeli mi olduğu hususuna açıklık getirmediğini iddia etmekteyse de, ihale şartnamesinin 8. maddesinde ihaleye Ortak Girişim grubu tarafından teklif verilmesi hali düzenlendiğinden, anılan madde hükmünün, İhaleye Ortak Girişim Grubu olarak teklif vermemiş olan Efremov Kautschuk GMBH hakkında uygulanması mümkün olmadığı gibi, ihale bedelinin peşin yada vadeli ödeneceğinin belirtilmemesi hususu da, komisyon kararının iptalini gerektirecek nitelik ve ağırlıkta bir sakatlık olarak değerlendirilemeyeceğinden davacının bu iddialarına itibar edilmemiştir.

Öte yandan, dava konusu ihaleye Rekabet Kurulunca izin verilmiş olması bu kararın yargısal denetiminin Danıştay'ca yapılacak olması karşısında bu karardaki azınlık görüşlerinin olaya etkisi düşünülemez.

Açıklanan nedenlerle; itirazın kabulüne, Ankara 10. İdare Mahkemesinin 21.05.2004 gün ve E:2004-293 sayılı kararının kaldırılmasına, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinde belirtilen koşullar gerçekleşmediğinden yürütmenin durdurulması isteminin reddine, 31.05.2004 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

BAŞKAN
Rıfkı ERGÜN
26643

ÜYE
Sevgi TOPRAK
27049

ÜYE
Seval KIRKLAR
27051
(X)

AYRISIK OY (X) : TÜPRAŞ'ın sermayesinde bulunan % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihalenin pazarlık usulü ile yapıldığı tartışmasız olduğu halde itirazın incelenen mahkeme kararında 4046 sayılı Yasanın 18. maddesindeki 'kapalı teklif usulü ile ihale' hükümlerine yer verilmesine ve Rekabet Kurulunca tesis edilen 29.01.2004 günlü kararın iptali istemiyle Danıştay 10. Dairesinin E:2004-2195 esasına kayıtlı bir dava açılmış olduğu halde, Rekabet Kurulu kararının karşı olaylarında belirtilen görüşlerin yürütmenin durdurulması kararının gerekçesini destekleyecek unsur olarak karara yazılmış olmasına katılmamakla birlikte, Ankara 10. İdare Mahkemesinin 21.05.2004 gün ve E.2004-293 sayılı kararında yer alan diğer gerekçeler dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına yeterli olduğundan, davalı idarece yapılan itirazın reddi gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

ÜYE
Seval KIRKLAR
27051

T.C ANKARA 10.İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2004/293

KARAR NO :2004/1192

02.06.2004

**DAVACI
VEKİLİ**

: Petrol İş Sendikası
: Av. Gökhan Candoğan
Tarlabası Bulvarı Al Hatun Sok. No:27/3
Tepebaşı Beyoğlu / İSTANBUL
: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı-ANKARA
:Av. Aykut Bakırcı (Aynı yerde)

**KARŞI TARAF (DAVALI)
VEKİLİ**

DAVANIN ÖZETİ : Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş'deki (TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının; ihale şartnamesine aykırı olarak tekliflerin verilmesinden sonra ortak girişim grubuna bir şirketin katılmasına olanak sağlandığı, Efremov şirketinin 24.10.2003 tarihinde verdiği teklif mektubunda yer almayan Zorlu Grubunun da % 50 oranında ortak olduğu, bu durumun İhale Şartnamesinin 8/B bendinin ikinci paragrafına aykırı bulunduğu, ihalenin sonuçlanmasından bir gün önce 12.01.2004 tarihinde basına yapılan açıklama ile Zorlu grubunun ihaleye dahil edildiğinin ifade edildiği, ihale komisyonunun ihaleyi açık artırma ile sonuçlandırmayarak teklifin düşük kalmasına neden ve kamu zararının doğmasına neden olduğu, 13.01.2004 tarihli İhalede komisyon başkanı Hasan Köktaş tarafından ihale öncesi yapılan açıklamada kapalı zarfla teklifler alındıktan sonra revize tekliflerin alınabileceğinin bildirildiği halde açık artırmaya gidilmeden ihalenin sonuçlandırıldığı, idarenin takdir hakkını kullanırken TÜPRAŞ hisselerinin en yüksek bedelden satılmasını gözetmek zorunda olduğu, ihaleyi kazanan Efremov şirketinin ticaret sicil dosyasında yapılan inceleme sonunda şirketin hissedarı olan diğer ortağın Virgin Adalarında kara para aklamak için kurulan şirketlerin bulunduğu bir yerde ve bir tabela şirketi olduğu, TÜPRAŞ ihalesini kazanan Efremov Şirketinin Çek Cumhuriyetinde özelleştirilmesi söz konusu olan Unipetrol Şirketine de teklif verdiği, ancak finansal açıdan yeterli bulunmaması nedeniyle ihale sürecinden de elendiği, uluslararası kredi değerlendirme kuruluşu Fitch'in ihalenin onaylanması halinde TÜPRAŞ'ın kredi notunun düşürülebileceğini açıkladığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Dava konusu işlemin kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem niteliğinde olmadığı, Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının iptali istemiyle açılan davanın Ankara 1. İdare Mahkemesinde derdest olduğu, ihale işlemlerinin 4046 sayılı Yasa ve ihale şartnamesine uygun olarak gerçekleştirildiği, ihaleye iki teklif sahibinin katıldığı, Efremov Kautschuk GMBH şirketinin ortak girişim grubu olarak değil limited şirket olarak kendi adına teklif verdiği, Zorlu Grubunun bu şirkete ortak olduğuna ilişkin İhale Komisyonuna intikal etmiş bir başvurunun bulunmadığı ancak ihaleyi kazanan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin Zorlu grubu ile yeni bir şirket kurarak kurulacak bu şirketle hisse satış sözleşmesinin imzalanmasını talep etmesi durumunda İhale Şartnamesinin 18. maddesi uyarınca en az % 51 'ini, Efremov Kautschuk GMBH şirketinin oluşturacağı bir anonim şirket kurulacağı, açık artırma yapıp yapılmamasının 4046 sayılı Yasa uyarınca İhale Komisyonu tarafından gerekli görüldüğü takdirde mümkün olduğu, TUPRAŞ ihalesine iki teklif sahibi katılmış olduğundan, açık artırma yapılması halinde rekabet ortamının oluşmasına engel teşkil edeceği ve ayrıca yabancı yatırımcıların özelleştirme ihalelerine kendi şirketlerini temsilen Yönetim Kurullarından belli bir fiyat aralığı için almış oldukları yetki ile katıldıklarından dolayı açık artırma yapılması durumunda aldıkları yetki limiti üzerindeki her artırım sonucunda yeniden yetki almak zorunda kalacaklarından bahisle açık artırma usulünün uygulanmasının fiilen mümkün olmayacağı dikkate alınarak ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılmadığı, ortada varsayıma dayalı bir zarardan bahsedildiği, ihaleye katılan teklif sahipleri ile ilgili olarak gerekli inceleme ve değerlendirmelerde bulunulduğu,

ihaleye katılmak için verilmesi gereken tüm belgelerin Efremov Kautschuk GMBH şirketi tarafından idareye verildiği, ihaleyi alan şirketin Almanya'da mukim bir şirket olduğu, Efremov Kautschuk GMBH şirketinin % 51'inin ESRE'ye, % 49'unun ise Renix Finace Corp. ait bulunduğu, bu şirketin dünya çapında bir finans ve danışmanlık şirketi olduğu, ESRE şirketinin % 71.9'ununda Tatneft şirketi tarafından kontrol edildiği belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Ankara 10. İdare Mahkemesince, dava konusu işlemin, kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem niteliğinde olduğu görüldüğünden, davalı idarenin bu yöndeki itirazına itibar edilmeyerek işin gereği görüldü:

Dava, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş'deki (TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18/C maddesinde, bu maddenin (A) bendinde yer alan özelleştirme yöntemlerinin uygulanmasına ilişkin ihalelerin, kapalı teklif, pazarlık, açık artırma ve belli istekliler arasında kapalı teklif usulü ile yapılabileceği belirtilmiş, aynı Yasa maddesinin (c) alt bendinde de, "Kapalı Teklif Usulünde, tekliflerin yazılı olarak alınacağı, teklif mektubunun bir zarfa konulup kapatılacağı, teklif mektuplarının istekli tarafından imzalanması ve bu mektuplarda şartname ve eklerinin tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi gerektiği, teklif edilen fiyatın rakam ve yazı ile açık olarak yazılmasının zorunlu olduğu, bunlardan herhangi birine uygun olmayan veya üzerinde kazıntı, silinti veya düzeltme bulunan tekliflerin reddolunarak hiç yapılmamış sayılacağı ve Şartnameye uymayan veya başka şartlar taşıyan teklif mektuplarının ise kabul edilmeyeceği hükmüne yer verilmiştir

Dosyanın incelenmesinden, TÜPRAŞ 'ın Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığının 10.7.1990 gün ve 90/3 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alındığı ve özelleştirme stratejisini belirleyen 03.07.1995 gün ve 95/50 sayılı ve 12.10.1999 gün ve 99/68 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararları çerçevesinde sermayesinde bulunan % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilebilmesi için 7.06.2003 tarihinde ihaleye çıkarıldığı, bu ihaleye ilişkin koşulların 7.6.2003 tarihli İhale Şartnamesi ile belirlendiği, söz konusu ihaleye Efremov Kautschuk GMBH şirketi ile Anadolu Ortak Girişim Grubunun katılarak teklif verdiği ve ihale komisyonu tarafından teklif sahipleri ile yapılan pazarlık görüşmeleri sonucunda en yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.302.000.000 ABD Doları karşılığında satıldığı ve bu satışa ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 günlü ihale komisyonu kararının iptali istemiyle dava açıldığı anlaşılmaktadır.

İncelenen davada, TÜPRAŞ'ın sermayesinde bulunan % 65.76 oranındaki A Grubu kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilmesi için "pazarlık usulü" ile yapılacak ihaleye kapalı zarf içerisinde teklif almak suretiyle başlanmış, ihaleye katılan Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda, peşin ödenmek üzere 600.000.000 ABD Doları, Anadolu Ortak Girişim Grubuna ait 23.10.2003 tarihli teklif mektubunda ise % 50' si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12. maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, daha sonra teklif sahipleri ile ayrı ayrı yapılan pazarlık görüşmeleri sonucunda, söz konusu ihale bedeli, Efremov Kautschuk GMBH şirketi tarafından 1.010.000.000 ABD Doları, Anadolu Ortak Girişim Grubu tarafından da 1.006.000.000 ABD olarak revize edilmiş ve ihale komisyonu tarafından yapılan 13.01.2004 tarihli nihai pazarlık görüşmesi de kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırılarak en yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.302.000.000 ABD Doları satış bedeli ile ihale edilmiştir.

TÜPRAŞ'ın sermayesinde bulunan kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilmesi için yapılacak ihaleye ilişkin koşullar, 4046 sayılı Yasa hükümleri çerçevesinde davalı idarece hazırlanan 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesi ile tespit edilmiş, Şartnamenin "Tekliflerin Hazırlanması" başlıklı 5. maddesinde, verilecek tekliflerin hangi belgeleri ve hangi şartları taşıması gerektiği belirlendikten sonra tekliflerin süresiz ve şartsız olacağı düzenlenmiş, aynı Şartnamenin 6. maddesinde de, ilan metni ve işbu İhale Şartnamesinde belirtilen hususlara uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı kuralı getirilmiştir.

Pazarlık Usulü ile yapılacak TÜPRAŞ ihalesine, kapalı zarf içerisinde teklif almak suretiyle başlanmış, ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubuna ait 23.10.2003 tarihli teklif mektubunda % 50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12. maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda ise, söz konusu ihaleyi kazanmaları halinde, hisse satış sözleşmesinin imzalanacağı tarihte 600.000.000 ABD Dolarının peşin olarak yatırılacağı kabul edilmiş, ancak bu fiyatı tespit ederken aşağıda belirtilen varsayımları da kabul ettikleri belirtilmek suretiyle bu varsayımlar "(i) Karın ihale şartnamesinde öngörülen şekilde dağıtılmasından sonra Tüpraş'ın hisse satış sözleşmesinin tamamlanma tarihinde nakitsiz ve borçsuz olarak satın alınacağı, (ii) Taslak Petrol Piyasası Kanununun Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ye sunulmuş olduğu şekli ile yasalaşacağı" şeklinde sıralanmıştır.

Öte yandan, yine anılan teklif mektubunda, kısa listeye dahil edilmeleri halinde de teklif ettikleri fiyatı, (i) muhtemelen 24.10.2003 tarihi itibarıyla bir teklif sunmamış taraflar ile İdare'nin de onaylayacağı bir konsorsiyum oluşturulması, (ii) diğer hususlar yanında çevre, izin ve lisans konularına ilişkin ve sonuçlarının tarafımızı tatmin edeceği ilave bir inceleme yapılması, (iii) TÜPRAŞ'a ilişkin çeşitli beyan ve tekeffüllerin verildiği bir satış sözleşmesinin imzalanması, (iv) TUPRAŞ ile Anonim Şirket'in, TÜPRAŞ'ın tüm azınlık hisselerinin alınması zorunluluğu olmadan birleşebileceğine dair ilgili makamlardan makul düzeyde bir güvence temin edilmesi koşullarından herhangi birinin gerçekleşmesi halinde iyileştirebileceklerine ilişkin kurallar yer almıştır.

Yukarıda açıklaması yer alan Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda görüleceği üzere, ihaleyi kazanmaları halinde teklif edilen bedelin peşin olarak yatırılacağı kabul edilmiş ve bu bedel, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli olmayan iki varsayımın kabulü koşuluna bağlanmış ve hatta Taslak Petrol Piyasası Kanununun TBMM'ye sunulmuş olduğu şekli ile yasalaşacağı da belirtilmek suretiyle TBMM'nin iradesine bağlı bir konu şart olarak ileri sürülmüş olup, bunların bilgi notu ve teklifle ilgili açıklama niteliği taşımadığı açıktır.

24.10.2003 tarihli teklif mektubunda yine dört bent halinde yazılı konulardan bu kez "herhangi birinin" gerçekleşmesi halinde verilecek teklifin iyileştirilebileceği belirtilerek yapılacak pazarlık görüşmeleri de şarta bağlanmıştır.

Oysa, gerek 4046 sayılı Yasanın ihale usullerini düzenleyen hükümlerinde ve gerekse 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesi hükümlerinde ihaleye katılanlar tarafından verilecek tekliflerin şartsız olacağı ve Şartnameye uymayan veya başka şartlar taşıyan teklif mektuplarının ise kabul edilmeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

Dava konusu olayda ise, Eftemov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubu, adı geçen şirket tarafından belirlenmiş varsayımların gerçekleşmesine dayalı olarak verildiğinden İhale Şartnamesi hükümlerine aykırı Olduğu halde değerlendirmeye alındığı, pazarlık görüşmelerine geçildiği ve bu aykırılığın, adı geçen şirket ile pazarlık görüşmelerine başlandıktan sonra düzenlenen 19.11.2003 günlü Görüşme Tutanağında da belirtildiği üzere, teklif mektubunda yer alan varsayımların mahiyeti İhale Komisyonu tarafından yeniden sorulmak ve adı geçen şirket tarafından teklifini kayıtsız ve şartsız

verdiğine ilişkin olarak sonradan bir taahhütname alınmak suretiyle giderilmeye ve baştan itibaren İhale Şartnamesine aykırı olan teklif mektubuna hukuki geçerlik kazandırılmaya çalışıldığı da anlaşılmaktadır.

Bu durumda, ihaleye katılanlar tarafından verilecek tekliflerin şartsız olacağı ve şartnameye uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı açıkça düzenlenmesine karşın, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunun, adı geçen şirket tarafından belirlenmiş varsayımların gerçekleşmesine dayalı olarak verildiği halde değerlendirmeye alındığı görüldüğünden, dava konusu ihale komisyonu kararında 4046 sayılı Yasa ile belirlenen ilkelere ve 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 5. ve 6. maddesi hükmüne açıkça aykırılık bulunmaktadır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18/C maddesinin (c) alt bendinde ise, özelleştirme yöntemlerinde uygulanabilecek ihale usullerinden Pazarlık Usulü tanımlanmış ve bu ihale usulünün uygulanması halinde ihalelere birden fazla teklif sahibinden kapalı zarf içerisinde teklif almak şartıyla başlanabileceği ve teklif sahipleri ile birden fazla pazarlık görüşmesi yapılabileceği belirtildikten sonra İhale Komisyonunca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği, bu hususun ilanda ve/veya şartnamede belirtileceği hükmüne yer verilmiştir

07.06.2003 tarihli TÜPRAŞ İhale Şartnamesinin "İhale Usulü" başlıklı 7. maddesinde de, yukarıda açıklaması yer alan 4046 sayılı Yasanın 18. maddesi hükmüne paralel bir düzenleme getirilerek TÜPRAŞ ihalesinin, kapalı zarfla teklif alınmasını müteakip görüşmeler yapmak suretiyle pazarlık usulüyle gerçekleştirileceği ve yine Komisyonca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği kuralı getirilmiştir.

Yukarıda açıklanan 4046 sayılı Yasa ve Şartname hükümleri ile pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde, İhale Komisyonunca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilceği belirtilerek söz konusu ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılıp sonuçlandırılmayacağı konusunda, İhale Komisyonuna takdir yetkisi verildiği görülmekte ise de, bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmadığı ve idarelerin tüm eylem ve işlemlerinde ve özellikle takdirine bırakılan konularda kamu yararını gözeterek işlem tesis etmesi gerektiği tartışmasızdır.

Pazarlık Usulü ile yapılacak TÜPRAŞ ihalesine, kapalı zarf içerisinde teklif almak suretiyle başlanmış, pazarlık görüşmeleri sonucunda ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubu ile Efremov Kautschuk GMBH şirketi tarafından verilen teklifler revize edilmiş ve ihale komisyonu tarafından yapılan 13.01.2004 tarihli nihai pazarlık görüşmesi de kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırılarak ihale komisyonu tarafından açık artırmaya gidilmeksizin en yüksek bedeli veren Efremov Kautschuk GMBH şirketine ihale edilmiştir.

Dayalı idare tarafından, 22.03.2004 tarihli savunma dilekçesinde, TÜPRAŞ ihalesine iki teklif sahibi katılmış olduğundan, açık artırma yapılması halinde rekabet ortamının oluşmasına engel teşkil edeceği ve ayrıca yabancı yatırımcıların özelleştirme ihalelerine kendi şirketlerini temsilen Yönetim Kurullarından belli bir fiyat aralığı için almış oldukları yetki ile katıldıklarından dolayı açık artırma yapılması durumunda aldıkları yetki limiti üzerindeki her artırım sonucunda yeniden yetki almak zorunda kalacaklarından bahisle açık artırma usulünün uygulanmasının fiilen mümkün olmayacağı dikkate alınarak ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılmadığı belirtilmiştir.

Ancak İdarelerin, özelleştirme amacıyla yapacakları ihaleleri, Anayasa ve 4046 sayılı Yasa hükümleri ile belirlenen yetki çerçevesinde, ihaleye katılacak olan şirketlerin belli bir fiyat aralığı için aldıkları yetki limitlerine ve durumlarına göre değil, koşulları bizzat idare

tarafından belirlenmiş şekilde ve ihale yoluyla özelleştirilecek kamu varlığının en yüksek bedel ile satışını sağlamak amacıyla kamu yararı ve ülke çıkarlarını gözeterek gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, TÜPRAŞ ihalesine katılan şirketler ile yapılan pazarlık görüşmelerinde, özelleştirilecek kamu varlığının açık artırma yoluna da gidilerek ihalesi mümkün iken, nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırıldığı ve idarelerin özelleştirme işlemlerinde kamu kaynaklarının en verimli biçimde kullanılması ilkesi gözetilmeksizin işlem tesis edildiği ve açık artırma usulü uygulanması konusunda İhale Komisyonuna tanınan takdir yetkisinin kamu yararına aykırı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, ihaleye katılan Anadolu Ortak Girişim Grubuna ait 23.10.2003 tarihli ilk teklif mektubunda, %50'si hisse satış sözleşmesinin imza tarihinde peşin, kalan kısmı da 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 12.maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde vadeli olmak üzere 906.224.944 ABD Doları olarak teklif verilmiş, Efremov Kautschuk GMBH şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunda da, söz konusu ihaleyi kazanmaları halinde, hisse satış sözleşmesinin imzalanacağı tarihte 600.000.000 ABD Dolarının peşin olarak yatırılacağı kabul edilmiş ise de, ihalenin, pazarlık görüşmelerini takiben kapalı zarf içinde nihai teklif almak suretiyle sonuçlandırıldığı ve dosya içinde mevcut bu nihai tekliflerdeki satış bedellerinin de peşin mi yoksa vadeli mi olduğuna ilişkin bir açıklama getirilmediği 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu Kararında da yalnızca en yüksek teklifi veren Efremov Kautschuk GMBH şirketi'ne ihale şartnamesi çerçevesinde satılmasına karar verildiği görülmektedir.

İhale suretiyle yapılacak özelleştirme işlemlerinde ihale bedelinin, peşin mi yoksa vadeli mi ödeneceği hususunun hiçbir tereddüde yer vermeyecek biçimde olması, ihale işlemlerindeki "açıklık" ilkesinin gereğidir.

13.01.2004 tarihli nihai teklif mektuplarında da ihaleye teklif verenler tarafından yalnızca ödenecek bedel gösterilmiş ve ödemenin peşin veya vadeli olup olmadığı belirtilmemiş olduğundan, ihale komisyonu kararının bu yönüyle de eksik ve ihale işlemlerindeki açıklık ilkesinden yoksun olduğu ortadadır.

Kamu varlıklarının özelleştirilmesine ilişkin ihalelerde, kamu yararını gerçekleştirilebilmek amacıyla gerekli rekabet ortamının sağlanması da esastır.

TÜPRAŞ 'ndeki % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleye yalnızca iki teklif sahibinin katıldığı dikkate alınacak olursa, gerekli rekabet ortamını sağlayacak bir çoğunluğun olmadığı da görülmektedir.

Nitekim, davalı idarenin 22.03.2004 tarihli savunma dilekçesinde, her iki teklif sahibinden kapalı zarf içerisinde alınan son tekliflerin, ihaleye iki teklif sahibi katılmış olduğundan, açık artırma yapılması durumunda rekabet ortamı oluşumuna engel teşkil edeceği belirtilmek suretiyle gerekli rekabet ortamının sağlanmadığı da ortaya konulmuştur.

Öte yandan, 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 9. maddesinin (i) bendinde, teklif sahibinin tüzel kişi olması halinde geçmiş ve mevcut faaliyetleri ile son üç aya ilişkin denetlenmiş mali tablolar ve son üç mali yıla ait (tercihen uluslararası denetim kuruluşlarınca Uluslararası Muhasebe Standartları prensiplerine göre hazırlanmış) denetlenmiş mali tablolar da dahil olmak üzere mali bilgiler ile ilgili açıklamalar "İhaleye Katılabilmek İçin Verilmesi Gereken Belgeler" arasında sayılmıştır.

İhaleye katılan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin ortaklık yapısı incelendiğinde; % 49 hissesinin Renix Finance Corporation'a, % 51 hissenin Efremov Synthetic Rubbe Enterprise (ESRE) ye ait bulunduğu, ESRE'nin sermayesinin %71.9'una TATNEFT'in sahip olduğu, TATNEFT'in ortaklık yapısının da, % 17,99 yabancı yatırımcılar, % 42,96 Rus yatırımcılar, % 32,31 Tataristan Hükümeti, % 7,74 şirket çalışanları şeklinde olduğu görülmektedir.

Dava konusu ihaleye Efremov Kautschuk GMBH şirketi katılarak teklif vermiş ise de, işlem dosyasına yalnızca TATNEFT'e (ESRE'nin sermayesinin % 71.9 una sahip olan) ilişkin belgelerin ibraz edildiği, dolayısıyla TATNEFT'e ait belgelerin ihaleye katılan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin ciro, kapasite, üretim, sermaye ve mali yapısını ortaya koymadığı gibi, mevcut mali bilgilerin de yeterli ve güncel olmadığı, son üç aya ilişkin denetlenmiş mali tabloların ibraz edilmediği ve bu durumun adı geçen şirket tarafından idareye hitaben verilmiş 22.10.2003 tarihli yazıda da belirtildiği görülmektedir.

Bunun yanı sıra, gerek Efremov şirketinin % 49 hissesine sahip bulunan Renix Finance Corporation'a ve gerekse TATNEFT'in ortaklık yapısı içinde yer alan diğer hissedarlara da açıklık getirilmediği, bu payların maliki olan teşebbüslerin gösterilmediği ve özetle İhale Şartnamesinin 9.maddesine aykırı olarak ihaleye katılmak için ibrazı gereken bilgi ve belgeler eksik ve yetersiz olduğu halde gerekli araştırma yapılmadan ihale sürecinin başlatıldığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş'deki (TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararı, 4046 sayılı Yasaya, 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesi hükümlerine, hukuka ve kamu yararına aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü gösterilen 55.600.000-TL yargılama gideri ile A.A.Ü.T uyarınca davacı vekili için takdir olunan 200.000.000- TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan posta ücretinin isteği halinde davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen tarihten itibaren 30 gün içinde Danıştay'da temyiz yolu açık olmak üzere, 02.06.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

BAŞKAN
ŞEBNEM ÖZTÜRK
27878

ÜYE
BERRİN KARINCA
32818

ÜYE
ABDULLAH ARTUNÇ
33778

YARGILAMA GİDERİ :

Başvuru Harcı : 10.100.000.-TL
Karar Harcı : 10.100.000.-TL
Vekalet Harcı : 1.800.000.-TL
YD Harcı : 16.400.000.-TL
Posta Gideri : 17.200.000.-TL
TOPLAM : 55.600.000.-TL

T.C. ANKARA

10. İDARE MAHKEMESİ

Esas No:2004/1700

24.06.2004

**DAVACI VE YÜRÜTMENİN
DURDURULMASINI İSTEYEN**

: Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

VEKİLİ

:Av. Gökhan Candoğan
Tarlabası Bul. Al Hatun Sok. No:27/3
Tepebaşı- Beyoğlu İSTANBUL

**MÜDAHİL (DAVACI YANINDA)
VEKİLİ**

: 1- Türk-İş
Av. Hüseyin Ekmekçioğlu & Av. H.Ferhan Tuncel

Bayındır Sok. No:10 Kızılay-ANKARA
2- TMMOB – Makine Mühendisleri Odası
Sümer-2 Sok. 36/1-A Demirtepe/ANKARA
3- TMMOB Kimya Mühendisleri Odası
4- Tülin Öngen
Ankara Ün.Siyasal Bil.Fak. Kamu Yön. Böl. Öğr. Üyesi
5- Bedrettin Kaykaç
Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı
6- Elektrik Mühendisleri Odası

VEKİLİ

: Av. Hayati Küçük
Strazburg Cad. 3/3 Sıhhiye-ANKARA
7- Süleyman Akbıykoğlu
Aliağa Belediye Başkanı – İZMİR
8- KİGEM Vakfı adına Ayla Yılmaz (Genel Sekreter)
İnkılap Sok. No:20 K:1 Kızılay-ANKARA
9- Genel Maden İşçileri Sendikası Başkanlığı
Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemşi Denizer Sok.
No:18 ZONGULDAK
10- Emin Şirin
İstanbul Milletvekili – TBMM/ANKARA
11- Lastik-İş Sendikası
: Av. Ulaş Çam
İstoç,19Ada,108-114-34550Mahmutbey-İSTANBUL

VEKİLİ

KARŞI TARAF (DAVALI) VEKİLİ

: Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ANKARA
: Av. Aykut Bakırcı (aynı yerde)

İSTEMİN ÖZETİ

: Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki (TÜPRAŞ) %65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin 09.02.2004 gün ve 2004/10 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Ankara 10. İdare Mahkemesince işin gereği görüldü :
Dava, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki (TÜPRAŞ) %65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin 9.2.2004 gün ve 2004/10 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki (TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davanın, Mahkememizin 02.06.2004 gün ve E.2004/293, K:2004/1192 sayılı kararı ile iptal edildiği ve dava konusu Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile de, 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu Kararının onaylandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki (TÜPRAŞ) % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran ve hukuka aykırılığı nedeniyle iptal edilmiş bulunan 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının onaylanmasına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının da hukuki dayanağının kalmadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması durumunda giderilmesi güç zararlara yol açabilecek nitelikte bulunan dava konusu Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararının yürütülmesinin, 2577 sayılı Yasanın 27/2. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın durdurulmasına, 24.06.2004 gününde oybirliğiyle karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

ŞEBNEM ÖZTÜRK
27878

BERRİN KARINCA
32818

ŞULE YURDAKUL KELEBEK
37882

T.C DANIŞTAY ONUNCU DAİRE

Esas No:2004/8257

22.06.2004

Temyiz eden ve Yürütmenin

Durdurulmasını İsteyen (Davalı)

:Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,
Ziya Gökalp Cad. No: 80 Kurtuluş/ANKARA

Vekili

:Av. Aykut Bakırcı-Aynı adreste.

Karşı Taraf (Davacı)

: Türkiye Petrol, Kimya, Lastik İşçileri Sendikası

Vekili

:Av.Gökhan Candoğan, Tarlabası Bulvarı Al Hatun

Sok.No:27/3, Tepebaşı,Beyoğlu/İSTANBUL

İstemin Özeti

:Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki

(TÜPRAŞ)%65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davada, Ankara 10.İdare Mahkemesince ihale komisyonu kararının iptali yolunda verilen 02.06.2004 gün, E:2004/293, K:2004/1192 sayılı kararın,dava konusu edilen Komisyon Kararının İdari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olmaması nedeniyle davanın öncelikle davanın usul yönünden reddedilmesi gerektiği,esas yönünden ise hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek temyizden incelenerek bozulması ve yürütmesi durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Aytaç Kurt

Düşüncesi

:Yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği

düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Emin Celalettin Özkan

Düşüncesi

:Temyizen incelenerek bozulması ve yürütülmesinin durdurulması istenilen İdare Mahkemesi kararında davaya konu edilen işlem; Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki(TÜPRAŞ) %65,76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu Kararı'dır.

Söz konusu karar; TÜPRAŞ'ın özelleştirmesine karar verildikten sonra satışına kadar izlenmesi gereken yönetime ilişkin işlemler zincirinin bir aşamasını oluşturmaktadır.

İhale sonucunda TÜPRAŞ'ın %65,76 oranındaki hissesinin 1.302.000.000.-ABD Doları karşılığında Efremov Kautschuk GMBH Şirketine satılmasına ilişkin olarak İhale Komisyonu tarafından alınan karar üzerine Rekabet Kurulundan izin alınmış; Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 06.02.2004 tarih ve 2004/10 sayılı kararı ile de hisselerin adı geçen firmaya satılmasına karar verilmiştir.

Dava ve temyiz dosyasının incelenmesinden;davacı Petrol-İş Sendikası tarafından davalı idare aleyhine TÜPRAŞ'ta bulunan %65.76 oranındaki kamu hissesinin Efremov Kautschuk GMBH Şirketine 1.302.000.000.-ABD Doları karşılığında satılması yolundaki İhale Komisyonu kararının onaylanmasına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 06.02.2004 tarih ve 2004/10 sayılı kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle Ankara 1.İdare Mahkemesi'nin 2004/409 Esasına kayıtlı olarak açılan ve halen derdest olan bir davanın bulunduğu anlaşılmaktadır.

Davalı idarece, dava konusu yapılan ihale sürecinin,İhale Komisyonu'nun ihale sonucuna ilişkin kararının Özelleştirme Yüksek Kurulu'nca onaylanması ile tamamlandığı ancak ÖYK Kararı ile Hukuk düzeninde değişiklikler meydana getirebilecek,olan ihale komisyonu kararının davaya konu edilemeyeceği öne sürülmektedir.

Ayrılabilir işlem teorisine göre, birden çok işlemten oluşan bir süreçte, işlemlerden her birinin nihai işlemten ayrı, ondan bağımsız bir kimliği veya etkisi var ise, iptal davasının konusunu oluşturmak bakımından, içinde bulunduğu idari süreçten ayrılarak iptal davasına konu olabilecekleri kabul edilmektedir.

Bu durumda, davalı idare iddiasının aksine davaya konu edilen İhale Komisyonu kararı, kesin, yürütülmesi zorunlu bir işlem olup, tek başına idari davaya konu edilebilecek niteliktedir.

Nitekim, %65,76 oranındaki kamu hissesinin satış yöntemiyle blok olarak özelleştirilmesine ilişkin 07.06.2004 tarihli ihale ilanı ve bu ilana dayanak alınan kararın iptali istemiyle de Ankara 12. İdare Mahkemesi'nin 2003/1013 Esasına kayıtlı olarak açılmış bulunan dava da bu türdeki işlemlerin idari davaya konu olabileceğinin diğer bir göstergesidir.

Dava ve temyiz dosyasının incelenmesinden; Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.(TÜPRAŞ) &65,76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararının temyizen incelenerek bozulması ve yürütülmesinin durdurulması istenilen İdare Mahkemesi kararında belirtildiği gibi, 4046 sayılı Yasa'ya, 07.06.2003 İhale Şartnamesine ve kamu yararına aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 4046 sayılı Yasa'nın ekonomide verimlilik ve kamu giderlerinde azalmayı amaçlarken kamu yararını dikkate almayacağı düşünülemeyeceği gibi, Türkiye'nin ham petrol işleme kapasitesinin yılda 32 milyon ton olduğu dikkate alındığında, yılda 27.6 milyon ton ham petrol işleme kapasitesi ile Türkiye'nin toplam ham petrol işleme kapasitesinin %86'sına sahip olan TÜPRAŞ gibi büyük bir kuruluşun özelleştirmesi yolu ile satışında kamu yararının da ön planda tutulması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler, temyiz edilen kararın yürütülmesinin durdurulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 52 nci maddesi uyarınca istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği düşünüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2.maddesiyle tanımlanan iptal davasına, idarenin tek taraflı irade beyanıyla, kişilerin hukuksal durumlarında değişiklik meydana getiren ve yürütülmesi zorunlu işlemin konu edilebileceği tartışmasızdır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun" Özelleştirme Yöntemleri, Değer Tespiti, İhale Yöntemleri" başlıklı 18. maddesinin (c) bendinde ihale işlemlerinin bu Kanuna göre oluşturulan ihale komisyonlarınca yürütüleceği; son fıkrasında ise; İhale işlemleri sonucunda ihale komisyonunca verilen kararların idare tarafından Kurulun onayına sunulacağı (Danışman seçimine ilişkin ihale sonuçları hariç) ve sonuçların Kurulun onayını müteakip kamuoyuna duyurulacağı hükme bağlanmıştır.

Özelleştirmenin, Kuruluşun blok satışı yoluyla gerçekleştirilmesi halinde, ihale süreci;ihale komisyonunun oluşumu, ihaleye çıkarma ve ihale ilanının yayınlanması, ihale komisyonunca ihalede uygulanan yöntemle ihalenin karara bağlanması ve nihayet Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun ihale komisyonu kararını onaylanması ile tamamlanmaktadır.

Bu durumda, özelleştirme konusunda ilgili şirketle sözleşme sonucunu doğuracak işlemler zincirini oluşturan her işlemin nihai işlemten ayrı, ondan bağımsız bir hüviyeti ve etkisi olması durumunda, sonuç işlemten ayrılarak ayrı ayrı dava konusu edilebilmeleri mümkün olduğundan, satış işleminin bir aşamasını oluşturan dava konusu ihale komisyonu kararı

tek başına iptal davasına konu edilebilecek kesin, yürütülmesi zorunlu ve dava konusu edilebilir bir işlem olduğundan, davalı idarenin usule yönelik iddiası yerinde görülmemiştir.

İşin esasına gelince, Ankara Onuncu İdare Mahkemesinin temyiz konusu 02.06.2004 gün, E:2004/293, K:2004/1192 sayılı kararının dayandığı hukuki gerekçeler karşısında temyiz dilekçesinde ileri sürülen hususlar, temyizen incelenen kararın yürütülmesinin durdurulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, 2577 sayılı Yasanın 52.maddesi uyarınca istemin reddine 22.6.2004 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Zafer Kantarcıoğlu	Serap Aksoylu	Ahmet Başpınar	Orhun Yet	Kırdar Özsoylu

(X) AZLIK OYU

2577 sayılı Yasanın 15/1-b maddesinde dava konusu işlemin, Yasanın 14/3-d maddesinde tanımlandığı üzere idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmaması durumunda davanın reddine karar verileceği düzenlenmiştir.

Bir idari işlemin kesin olmaması, işlem oluşması için öngörülen sürecin tüm aşamaları ile tamamlanıp, yetkili makamca onaylanarak, başkaca bir işlemin varlığına gerek olmaksızın doğrudan çeşitli hukuki sonuçlar yaratmak etkisini haiz uygulanabilir duruma gelmiş olmasıdır.

4046 sayılı Yasa uyarınca özelleştirme programına alınan kuruluşların özelleştirme yöntemlerinin uygulanmasına ilişkin ihale işlemleri, Yasanın18. maddesinin (c) bendinin son fıkrası gereğince, ihale komisyonlarının kararının Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından onaylanması ile kesinleştiğinden bu onay olmaksızın hukuki sonuç yaratmak niteliğini haiz olmayan ihale komisyonu kararlarının bir idari davaya konu olabilmesine imkan bulunmamaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda da Özelleştirme Yüksek Kurulu'nca onaylanmadan ihale komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davada ortada idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem bulunmadığından, İdare Mahkemesince davanın incelenmeksizin reddi gerekirken işin esasına girilerek karar verilmesinde mevzuata uyarlık bulunmadığından, 2577 sayılı Yasanın 49 ve 52. maddeleri uyarınca Mahkeme kararının yürütülmesinin durdurulması gerektiği oyuyla çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Orhun Yet

T.C DANIŞTAY ONUNCU DAİRE **Esas No:2004/2195**

23.06.2004

Davacı ve Yürütmenin
Durdurulmasını İsteyen
Vekili

: Petrol-İş Sendikası
: Av.Gökhan Candoğan
Tarlabaşı Bulvarı Al Hatun Sok.No:27/3
Tepebaşı,Beyoğlu/İSTANBUL

Davalı

:Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza ,B-3 Blok Bilkent/ANKARA

Vekili :Av. Nuran İnan-Aynı Yerde
İstemın Özetı :Davacı sendika tarafından, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin %65,76 hissesinin özelleştirme yoluyla devredilmesi işlemine izin veren 29.1.2004 tarih ve 04-09/77-19 sayılı dava konusu Rekabet Kurulu kararının iptali ve öncelikle yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Erkan Yılmaz
Düşüncesi : İhaleyi sonuçlandıran işlemin İdare Mahkemesince iptal edilmiş olması karşısında, dayanağı kalmayan dava konusu işlemde hukuki isabet bulunmamaktadır.Açıklanan nedenle dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı :Mehmet Karaoğlu
Düşüncesi :Yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından, istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince, davalı savunması alındıktan sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmanın geldiği görülmekle yeniden incelendi, gereği düşünüldü:

Dava, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'ndeki %65.76 oranındaki kamu payının blok satış yoluyla devri işlemine izin veren davalı idare işleminin iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

1998/4 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğin 5. maddesinde, Rekabet Kurumuna ön bildirimde bulunulması zorunlu olan özelleştirme yolu ile devralma işlemlerinde ve ön bildirimde tabi olmamakla birlikte bu Tebliğ kapsamında olan özelleştirme yolu ile devralma işlemi taraflarının ilgili ürün piyasasındaki toplam Pazar paylarının %25'i veya cirolarının 25 trilyon Türk Lirasını aşması halinde; devralma işlemlerinin hukuki geçerlilik kazanabilmeleri için Rekabet Kurulundan izin alınmasını zorunlu olduğu, 6. maddesinde ise, Rekabet Yüksek Kurulunun özelleştirilecek teşebbüs ya da mal veya hizmet üretimine yönelik birimin nihai devir işlemine ilişkin kararından önce, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının Özelleştirme Yüksek Kuruluna sunacağı Özelleştirme Yüksek Kurulu karar taslağında yer alacak her teklif sahibi için bağımsız dosyalar şeklinde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, yukarıda anılan tebliğin 5. maddesi kapsamında olan TÜPRAŞ'ın %65,76 hissesinin özelleştirme yoluyla devredilmesi amacıyla yapılan ihalenin sonuçlandığından bahisle devir işleminin hukuki geçerlik kazanabilmesi için gerekli olan iznin verilmesi istemiyle Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yapılan başvuru üzerine dava konusu kararla devir işlemine izin verildiği, bir başka anlatımla Tebliğin 6. maddesine göre, ihale işleminin sonuçlanmasından sonra Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yapılan başvuru sonucunda dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Ancak, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'deki %65,76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran 13.1.2004 tarihli ihale komisyonu kararının iptali istemiyle davacı sendikaca açılan dava sonucunda Ankara 10. İdare Mahkemesince 2.6.2004 tarih ve E:2004/293, K:2004/1192 sayılı kararla ihale komisyonu kararının iptaline karar verilmiş, anılan kararın temyizen incelenmesi aşamasında, Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca, temyiz konusu yapılan bu kararın yürütülmesinin durdurulması istemi de

Danıştay Onuncu İdaresinin 22.6.2004 tarih ve E:2004/8257 sayılı kararı ile reddedilmiş bulunmaktadır.

Bur durumda, ihaleyi sonuçlandıran işlemin İdare Mahkemesince iptal edilmiş olmasıyla, Rekabet Kurulunca uyuşmazlık konusu devre verilen izin, hukuken dayanağını yitirmiş bulunması karşısında, bu işlemin kanuna uygunluğundan söz etmek olanağı da kalmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinde öngörülen koşulların bu aşamada gerçekleştiği anlaşıldığından davacı istemin kabulüne, dava konusu 29.1.2004 tarih ve 04-09/77-19 sayılı Rekabet Kurulu Kararının yürütülmesinin durdurulmasına 23.6.2004 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Ali Öztürk

Üye
Ahmet Başpınar

Üye
Orhun Yet

Üye
Kırdar Özsoylu

PETROL-İŞ SENDİKASI'NIN KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMAÇLI BASIN AÇIKLAMALARI

TÜPRAŞ'TA ÖRTÜLÜ OPERASYON 14.10.2002

ÖİB, Tüpraş'ı özelleştirmek için kendine özgü bir satış yöntemi geliştiriyor!

Özelleştirmeden sorumlu Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu, IMF heyetine Tüpraş'ın iki ay içinde "Hisse Senedine Çevrilebilir Tahvil İhracı" yöntemiyle hızla satılacağını ifade etti.

Türkiye halkı, seçim, AB ve savaş gündemi ile uğraştırılırken devreye sokulan satış:

"TÜPRAŞ", "Kelepir Mal" fırsatı Kaçırmayın!

Bu yaklaşım, Tüpraş'ı devletin sırtında kambur olarak gösterme çabalarını içermektedir. Tüpraş'ın Türkiye ekonomisindeki yerini veriler açıkça ortaya koymaktadır.

TÜPRAŞ:

- 27,6 milyon ton/yıl kurulu ham petrol kapasitesine sahip ve KKO % 82'dir.
- 2001 yılı sonu itibariyle;
- Tüpraş'ta 22,8 milyon/ton ham petrol işlenmiş ve 120 milyon dolar tutarında yatırım gerçekleşmiştir.
- 12 Katrilyon TL ciro, 188 Trilyon 633 Milyar TL net dönem kârı elde etmiştir.
- 2001-2005 döneminde, 700 milyon dolar olan yatırım projeleri tamamlanarak 3,1 milyon ton olan benzin üretimi 5,8 milyon tona yükselecektir.

- 2002 yılı haziran ayı itibariyle 6,5 Katrilyon TL ciro, 9,3 Trilyon TL net dönem kârı gerçekleşmiştir.

Ayrıca 4381 yetişmiş, birikimli ve nitelikli iş gücü, dünya standartlarında ve kalitesindeki üretimi, verimlilik, kârlılık ve etkinlik bakımından dünyada 7.sırada, ülkemizde ise en önde gelen kuruluşlar arasında yer almaktadır.

Görüldüğü gibi ekonomik ve teknik açıdan son derecede yüksek bir performansa sahip olan bu güzide kuruluşumuz, **“kelepir mal”** muamelesi yaklaşımıyla borç ödeme ve **“Devleti Küçültme”** takıntılarına feda edilmektedir.

- **ÖİB, “Hisse Senedine Çevrilebilir Tahvil İhracı” yöntemiyle Tüpraş’ı, bizzat Tüpraş’ın kendi sermayesi ile satmayı hedefliyor.**

Bilindiği gibi Tahvil, devletler veya şirketler tarafından borç para almak için çıkarılan belli süreli ve faiz yüklü borç senedir. Bu mekanizma nasıl işleyecektir?

ÖİB’nin kendi geliri olmadığından Tüpraş üzerinden göstereceği tahvilleri piyasaya sürerek, Tüpraş’ı sabit bir faiz yükü altına sokup, öz sermayesinin erimesine neden olacaktır. Böylece bu kârlı, verimli, işletmenin hem değeri hem de satış fiyatı düşecektir.

Belirlenen! Alıcı ya da alıcılar ÖİB’na faiz karşılığında borç vererek faiz kazancı sağlayacaklardır. İhraç edilen tahviller ise Türkiye’de POAŞ, Çimento, Teletaş gibi pek çok özelleştirme örneklerinde yaşandığı biçimde belirli ellerde toplanacak ya da toplatılacaktır!

Daha sonra değeri eritilmiş olan bu kuruluş, tahvil sahiplerine hisse senedi yoluyla Tüpraş’tan alınan faiz gelirleri ile bedelsiz satılacaktır.

Bunun açık anlamı; doğal tekel olan ve kamu hizmeti yürüten TÜPRAŞ, yine **TÜPRAŞ’ın sermayesi kullanılarak yerli/yabancı özel tekellere örtülü bir operasyonla devredilmek istenmektedir.**

Bunun pratik anlamı ise şudur; siyasi irade, yandaşlarına özel vurgunculara kâr ve yağma alanları açmaktır.

Bu vurguncular, TÜPRAŞ’ı ele geçirdikten ve devleti ekonomik alandan sildikten sonra, sahip oldukları bu güçle emekçileri, yoksul halkı ve bizzat devleti sömürerek kâr hırslarını gerçekleştireceklerdir.

Bu örtülü operasyonu yürüten hükümetteki siyasi partilere düşecek payı da bizler hatırlıyoruz. **“Gelecek seçimlerde yolları asfaltlatmak için rafta bile mal bulamayacaksınız”**

Sendikamız Türkiye toplumunu ısrarla, inatla kararlı bir biçimde doğru bilgilendirmeye ve mücadelesine devam edecektir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜRKİYE’NİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU VE KİLİT ŞİRKETİ TÜPRAŞ’IN ASIL SAHİPLERİ ANKARA’DA OLACAK!

09.01.2004

Hükümet, Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşu, Orta Avrupa ve Orta Doğu’nun en büyük, Avrupa’nın 7.büyük rafineri şirketi Tüpraş’ı **neden “elden çıkarmak” çabasıındadır?**

Bu sorunun ne ekonomik ne de toplumsal bir açıklaması bulunmamaktadır.

27.6 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesine sahip olan Tüpraş 2003 yılında;

- 19.3 katrilyon ciro,
- 855 milyon dolar ihracat,
- 600 trilyon TL vergi öncesi ve 400 trilyon TL net kâr,
- Kapasite Kullanım Oranı’nı % 87’ye yükselterek 23.8 milyon ton akaryakıt ürünü satışı gerçekleştirmiştir.
- Türkiye hazinesine her ay 1.1 katrilyon TL nakit aktarmaktadır.
- İzmit, İzmir, Kırıkkale, Batman, Körfez petrokimya rafinerileri ve DİTAŞ iştirakiyle, yeniden kuruluş değeri 7 milyar doların üzerinde olan bu dev rafinerinin, 4.4 milyar dolar sigorta bedeli bulunmaktadır.

Sadece DİTAŞ’ın vergi öncesi kârı 14 Trilyon TL olup, İMKB’den daha kârlıdır.

Rafinerilerinin coğrafi konumları itibariyle tüketim merkezlerine yakınlığı, ülke ihtiyacına en iyi hizmeti verebilecek biçimde konuşlandırılmış olmaları TÜPRAŞ’ın önemini daha da artırmaktadır.

Kamu mülkiyetinde iken, akaryakıt dağıtım şirketi kurma, ortak olma şansı tanınmaz iken, özelleştirme ihalesine çıkıldığı sıra da çıkarılan Petrol Piyasası Yasası ile bu hak tanınarak **şirket, alıcı firmaya ilave özel imtiyazlarla devredilmeye hazırlanmıştır.**

Nisan 2003 tarihinde Finansal Times Gazetesi’nin “Türkiye’nin En İyi İdare Edilen Devlet Şirketi” olarak ilan ettiği Türkiye ekonomisinin kilit şirketine, Tataristan Devlet Petrol Şirketi TATNEFT’in ticari kuruluşu olan Efremov GMBH ve çekirdek yatırımcısı Çukurova Grubu’nun oluşturduğu Anadolu Ortak Girişim Grubu teklif vermişlerdir.

İhaleye katılan Efremov GMBH 1.1 milyar dolar, Anadolu Ortak Girişim Grubu 770 milyon dolar değerinde teklif vermişlerdir.

KİT’leri ne olursa “elden çıkarmak” niyetiyle hareket eden AKP hükümeti bizlere rağmen bunu başaramayacaktır.

TÜPRAŞ ihalesinin sonuçlarının açıklanacağı(13 Ocak 2004 Salı) gün sendikamız üyeleri **Tüpraş çalışanları Ankara’da Özelleştirme İdaresi’nin önünde bu ihaleyi ibretle izlemek üzere bulunacaktır.**

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜRKİYE’NİN İTİBARI VE GÖZDE KAMU KURULUŞU TÜPRAŞ’TAN

“ÇEKİN ELİNİZİ”

13.01.2004

AKP hükümeti, uluslararası pazarlarda son derece güvenilir, Türkiye’nin kredi itibarından da önde gelen dev kuruluş TÜPRAŞ’ı “satmakta” neden ısrar etmektedir?

Oysa Türkiye Avrupa’nın en hızlı büyüyen petrol piyasalarından birisidir.

2010’lu yıllarda petrol ürünleri talebimiz 39-40 milyon ton olacaktır.

Bırakınız ülkemizin son derece kârlı ve verimli olan bu kuruluşunun elden çıkarılması, yeni rafinerilere ihtiyacımız bulunmaktadır.

En az 1000 kişilik istihdam yaratacak yeni bir rafineri kurulması gerekirken, Türkiye hazinesine yılda 7.2 milyar dolar vergi ödeyen TÜPRAŞ, sadece 2,5 yıllık kâr karşılığında yerli-yabancı özel kesime bağışlanmaktadır.

TÜPRAŞ 2003 yılında;

- 20 katrilyon TL(13.3 milyar dolar) ciro,
- 600 trilyon TL(400 milyar dolar) brüt kâr
- 450 trilyon TL(300 milyar dolar) Net Kâr
- 10-11 katrilyon TL(7,2 milyar dolar) vergi ödemesi gerçekleştirmiştir.

Ayrıca yılda 14 trilyon TL kâr eden DİTAŞ’a ve ülkemizin tek lastik hammaddesi üreten petro kimya tesisine sahiptir.

- 2 milyar dolar tutarındaki yeni yatırımı ve AB Standart ve kalitesindeki üretimi ile uluslararası rekabet gücüne sahiptir.

Uluslararası alanda en iyi idare edilen devlet kuruluşu olarak ilan edilen TÜPRAŞ, bölgenin en büyük rafinerisi ve sanayi kuruluşudur.

Türkiye ekonomisi ve maliyesi için kilit önemde olan bu stratejik kuruluş, satış öncesinde yeni imtiyazlarla donatılarak güçlü bir özel tekel oluşmasına hizmet edilmiştir.

Hesabını asla veremeyeceği suçları işlemeye devam eden AKP Hükümeti komik teklifler veren ve son anda yerli ortak alan Tataristan devlet petrol şirketi Tatneftin ticari şirketi olan Efremov ve şaibeli bir grup olan Anadolu Ortak Girişim grubuna TÜPRAŞ’ı “satma” derdine düşmüştür.

Hükümetin bu akıl dışı girişimine karşı başta üniversitelerimiz olmak üzere, ülkemizin toplumsal güçleri de seslerini yükselterek bizlere güç vermektedirler.

Petrol-İş Sendikası olarak TÜPRAŞ’a girilmesine asla geçit vermeyeceğimiz kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

ÖZELLEŞTİRMECİLER SUÇ İŞLEMeye DEVAM EDİYOR

14.01.2004

18 yıllık özelleştirme suçlarına, AKP Hükümeti dünkü Tüpraş ihalesiyle bir yenisini daha ekledi.

Kuruluş değeri 7 milyar dolar, piyasa değeri 2.3 milyar dolar olan Tüpraş, 1.3 milyar dolar teklif veren Efremov GMBH-Zorlu ortaklığında kalmıştır.

Yüksek kazanç sağlayacak özelleştirme ihalelerine önceden teklif veren şirketlere son dakikalarda ortak olarak girmeyi alışkanlık haline getiren Zorlu Holding, Tüpraş ihalesinde de bu fırsatı kaçırmamıştır.

Tataristan devlet petrol şirketi Tatneft'in ticari işlerini yürüten Efremov GMBH ile İhalenin sonuçlanacağı gün, ortak şirket kuracağını açıklayan Zorlu grubu, **şirket kurulmadan ihalenin ortağı olmuştur.**

ÖİB, Tüpraş ihalesi için belirlediği alt sınır fiyatı açıklamayarak gerek 4046 sayılı Yasanın 2.maddesini gerekse daha üç ay önce çıkan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nu ihlal ederek suç işlemiştir.

- Verilen düşük teklif, 470 Tüpraş hissedarını % 30-50 zarara sokarak mağdur edecektir.
- Tüpraş, doğal tekeldir. Bu özelleştirme özel tekele neden olacaktır. Bunun olumsuz sonuçlarına ise tüm toplum katlanmak zorunda kalacaktır. Ancak sendikamız, halkımızın mağdur edilmesine seyirci kalmayacak her türlü hukuk savaşını yürütecektir.

İşte dün karşımızdaki güçleri gördünüz, sahip oldukları ekonomik ve siyasi gücü de gördünüz.

Bu odaklarla mücadelenin zorlu geçeceğini biliyoruz ancak biz bunu göze aldık.

Buradan tüm Türkiye'ye ilan ediyoruz: Tüpraş'a talip olanlar bilsin ki, Petrol-İş işçisiyle mücadele etmek de kendileri için zorlu olacaktır.

Bugüne kadar söylediklerimizi anlamamakta ısrar edenlere bir de kendi dilleriyle sesleniyoruz;

"Bu şarkı burada bitmez" Tayyip Bey

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'TA

AYKIRILIKLARIYLA ŞÜPHELİ HALE GELEN İHALE SÜRECİ

15.01.2004

Tüpraş'ın % 65.76 oranındaki kamu hissesinin satış yöntemiyle blok olarak özelleştirilmesi ile ilgili ihale süreci, ÖİB'nin 07.06.2003 tarihli ilanı ile başlamıştır.

İhale ilanında ihalenin kapalı zarf içerisinde teklif almak ve görüşmeler yapmak suretiyle pazarlık usulü ile gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

İlanda belirtilen biçimde ihaleye çıkmış ve teklifler alınmıştır. ÖİB 4046 sayılı Yasadaki aleniyet/şeffaflık ilkesine uymayarak teklif verenleri ve teklifleri uzun bir süre kamuoyuna açıklamamıştır.

Bu aykırılığa karşı sendikamızın, ÖİB başkanı ve ilgili kamu görevlileri aleyhine; 10.11.2003 tarihinde Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmasından sonra ancak ÖİB, teklif sahiplerini kamuoyuna açıklamak zorunda kalmıştır.

İhalenin sonuçlanacağı 13.01.2004 tarihinde, teklif veren Efremov Kautschuk Gmbh ve buna son dakikada eklenen Zorlu grubu ile diğer teklif sahibi Anadolu Ortak Girişim Grubu'nun da hazır olduğu bir ortamda, ÖİB yetkilileri ve Komisyon Başkanı Hasan Köktaş kapalı zarflarla sunulan teklifleri açarak, 1 milyar 302 milyon dolar olarak en yüksek teklifi veren Efremov GMBH grubunun ihaleyi kazandığını açıklamıştır.

ÖİB'nin kamuoyunda ciddi şüphelerin oluşmasına neden olan şu soruları açıklaması gerekmektedir.

- 1- İhalenin sonuçlanmasının bir gün öncesinde Efremov GMBH grubuna, % 50 pay ile ortak olacak şekilde Zorlu Holding'in ihale sürecine dahil olduğu açıklanmıştır. Bu nasıl mümkün olmuştur?
- 2- İhale ilanında ihalenin pazarlık usulü esas olacak şekilde yapılacağı belirtilmesine karşın, tekliflerin kapalı zarflar açıldıktan sonra hiçbir açık arttırmaya gidilmeden değerlendirilerek ihalenin sonuçlandırılması doğru bir uygulama mıdır?

Süreci yakından takip eden, kamu yararını gözeterek özelleştirmeye kaşı çıkan Petrol-İş Sendikası olarak, yaptığımız inceleme sonucunda, bu soruların yanıtlarının ihale sürecine gölge düşürecek nitelikte olduğu kanaatine ulaştık

1. İhale 4046 sayılı Özelleştirme Yasası hükümlerine ve bu Yasaya dayanılarak hazırlanan şartnameye göre yapılmıştır.

07.06.2003 tarihli ihale şartnamesinin "Ortak Girişim Grubu" başlıklı 8.maddesinin(B) bendinde ihaleye teklif verme tarihinden sonra idare'nin(ÖİB) onayı olmaksızın ortak girişim grubu ortaklarından herhangi birisinin ayrılamayacağı ve ortaklık yapısında değişiklik yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemeye göre, ihaleye teklif verildikten sonra, ancak ÖİB'nin onayı ile ortak girişim grubundan çıkılabilir ve/veya ortaklık hisse yapısı değiştirilebilir. Söz konusu madde **yeni bir ortağın girişim grubuna dahil olmasını düzenlememiştir**. Yani, ihaleye teklif verildikten sonra yeni bir şirketin **ortak girişim grubuna dahil olması ÖİB'nin onayı ile mümkün** değildir.

Bu durum son derece doğal bir düzenlemedir.

Çünkü, ÖİB, teklifleri değerlendirirken ihaleye katılan şirket ya da grubu da inceleyerek, yeterli olup olmadığını değerlendirmektedir. Sonradan yeni bir grubun ihale sürecine dahil olması, yeni katılacak olan şirketin değerlendirilmesini imkansız kılacaktır.

Bu nedenle **Zorlu Grubu'nun ihalenin sonuçlanacağı son gün ortak girişim grubuna dahil olması, buna onay verilmesi ve ihalenin bu gruba bırakılması 4046 sayılı Yasa ve İhale Şartnamesine açık bir şekilde aykırıdır.**

2- Başta da belirtildiği gibi, ihale yöntemi "kapalı zarf içinde teklif almak ve görüşmeler yapmak suretiyle pazarlık usulü" olarak belirlenmiştir.

4046 sayılı Yasanın 18.maddesinde, ihale ilanı ve ihale şartnamesinde, kamu hisselerinin blok olarak satışına dair ihalelerde pazarlık usulünün uygulanacağı açık bir şekilde yazılıdır.

Bu usulün uygulanışına ilişkin Yasa hükmü ise aşağıdaki biçimde düzenlenmiştir.

"Pazarlık usulü ihalelere birden fazla teklif sahibinden zarf içerisinde teklif almak şartıyla başlanabilir. Teklif sahipleri ile birden fazla pazarlık görüşmesi yapılabilir. Pazarlık görüşmeleri teklif sahipleri ile ayrı ayrı yapılır. Pazarlık görüşmelerinin, ihalenin herhangi bir aşamasında pazarlık görüşmelerine devam eden teklif sahipleri ile müştereken yapılmasına komisyonca karar verilebilir. Komisyonca, pazarlık görüşmeleri sırasında ortaya çıkabilecek yeni durumlar karşısında, rekabete engel teşkil etmemek, **ihale ilanında ve/veya şartnamede yer alan hususlara aykırı olmamak ve pazarlık görüşmelerine devam eden teklif sahiplerine eşit olarak uygulanmak kaydı ile yeni esaslar belirlenebilir.** Komisyona gerekli görüldüğü takdirde ihale, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilir. Bu husus ilanda ve/veya şartnamede belirtilir. Görüşmeler komisyon tarafından bir tutanakla tespit edilir, tutanak komisyon üyeleri ve teklif sahiplerince imzalanır."

Düzenlemeden anlaşılabileceği üzere, gerekli hallerde, açık arttırma ile ihalenin sonuçlandırılması esastır.

Kaldı ki, ÖİB tarafından hazırlanan ihale şartnamesinin 2.sayfasındaki grafikte, birebir görüşmeler ve pazarlık sürecinin sonunda **"açık arttırma" yapılarak ihale sürecinin sonuçlandırılacağı belirtilmektedir.**

13.01.2004 tarihli ihale de bu uygulama göz ardı edilmiştir. Kapalı zarflar açılmış, teklif veren şirket ve teklifi duyurularak ihale sonuçlandırılmıştır. Diğer grubun teklif tutarının kamuoyuna açıklanması gereği bile duyulmamıştır.

Kamuoyundan öğrenildiği kadarıyla Anadolu Ortak Girişim Grubunun teklifi ise 1 milyar 216 milyon dolar olup, ihaleyi kazanan grubun teklifine çok yakındır. Açık arttırma usulünün gerçekleştirilmesi halinde teklif tutarı yükseltilecekken, ihalenin sonuçlandırılması nedeniyle fiyat düşük kalmıştır.

Her ne kadar yasal düzenlemenin idareye takdir hakkı verdiği düşünülürse de, **satılan bir kamu varlığıdır, kamu mülkiyetinin korunması söz konusudur ve daha yüksek bir bedel belirlenmesi imkanı mevcutken İhale Komisyonu'nun bu imkanı göz ardı ederek ihaleyi sonuçlandırmış olması açık bir şekilde kamu zararına neden olmuştur.**

Bu iki husus, **ÖİB'nin yaptığı ihalenin yasal düzenlemelere aykırı olduğunu ortaya koymaktadır. ÖİB, kamuoyu nezdinde zan altındadır. İhalenin başından bu yana yapılanlar(yasalara aykırı gizlilik, örtülü uygulamalar) ve sonuçlandırılış şekli idareyi ve bu ihaleyi ısrarla gerçekleştirmek isteyenlerin niyetlerinin sorgulanmasını gerektirir niteliktedir.**

Petrol-İş Sendikası olarak, bu aykırılıklar nedeniyle gerekli her türlü hukuki girişimde bulunacağımızı, halen Ankara 12.İdare Mahkemesinde devam eden davanın yanı sıra, ihalenin sonuçlandırılış şekli ile ilgili ÖİB yetkilileri aleyhine suç duyurusunda bulunulması dahil her türlü yolun deneneceğini kamuoyunun bilgisine sunarız

İhalenin bu haliyle ÖYK tarafından sonuçlandırılması halinde; **sendikamız tarafından açılacak dava, kamu mülkiyetinin korunması içerikli olacağından ilgili her kişi ve kurumun davaya katılımını da bekliyoruz.**

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'ın Özelleştirilmesi İptal Edilmelidir...

17.06.2004

TÜPRAŞ'ın %65.76 oranındaki kamu payının EFREMOV-KAUTSCHUK-GMBH şirketine satılmasına dair 9 Şubat 2004 tarihli Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun kararının iptali istemiyle 17 Şubat 2004 günü Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi'nde Sendikamızca dava açılacaktır.

Bu davaya sendikamızın yanı sıra birçok kişi ve kurum da müdahil olarak katılacaktır.

17 Şubat 2004 günü Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi önünde saat 13.30'da yapılacak olan basın açıklamasına tüm kişi ve toplumsal kurum temsilcilerini katılıma davet ediyoruz. Kamuoyuna duyururuz.

Saygılarımızla,

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

Yer: Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi önü
Meriç Sokak Beştepe -Ankara

Tarih: 17 Şubat 2004

Saat: 13.30

ÖZELLEŞTİRMENİN "DÖNEMEÇ NOKTASI" TÜPRAŞ'DA SUÇ ÜSTÜNE SUÇ İŞLENİYOR

17.02.2004

Bölgemizin en güçlü rafinerisi, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu, en kârlı, verimli ve nitelikli, yetişkin işgücüne sahip, ülkemizin en büyük gelir kaynağı olan,

TÜPRAŞ;

- pazarlık konusu dahi edilmeden,
- 3 yıllık cirosu kadar bir bedelle,

- **ortaklarından birisi kara para aklama merkezi olan Virgin Adaları'nda kayıtlı bir TABELA şirketine HEDİYE ediliyor.**

Kendilerini "en hızlı özelleştirmeci" olarak sunan AKP Hükümeti, Tüpraş ihalesinde suç üstüne suç işlemiştir.

- Doğal kamu tekeli olan Tüpraş'ın, blok satışı hem Rekabet Hukuku hem de kamu yararı açısından hukuka aykırıdır.
- Kuruluş değeri 7 milyar dolar, sigorta değeri 4.4 milyar dolar, piyasa değeri 2.3 milyar dolar olan **Tüpraş, rafineri faaliyetleri ile hiçbir ilişkisi olmayan ve adresinde bile bulunmayan acentacılık yapan bir şirkete 1.3 dolar bedelle satılmak istenmektedir.**
- Açık artırma yapılmayarak, satış değeri alıcı grubun lehine düşük tutulmuştur. **Kamu mülkiyetinin korunması göz ardı edilmiştir.** Kendi çıkardıkları **4046 sayılı Özelleştirme Yasası ve İhale Şartnamesi ihlal edilerek kamu zarara uğratılmıştır.**
- Rekabet Kurulu kendisinin hazırladığı 1998/4 no'lu tebliğe aykırı hareket ederek hatalı işlem yapmıştır.

Başından sonuna kadar eksik, hatalı işlem ve aykırılıklar içeren bu özelleştirme kararını;

ÖYK, kurul halinde görüşerek alması gerekirken, imzaya açarak gerçekleştirmiştir.

Böylece kamu, ülke ve toplum yararı göz ardı edilmiştir.

Çok renkli ve iyi bir tüccar olduğunu ileri süren özelleştirmeden sorumlu Bakanımız, Tüpraş'ı özelleştirmenin dönemeç noktası olarak görmektedir.

Benzer biçimde bizlerde, toplumdan aldığımız güç ve destekle Tüpraş'ın aşılması zor bir dönemeç olduğunu göstermekte kararlıyız.

Giderek büyüyen destek ve katkılarınız için şükranlarımızı sunuyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

AKP'NİN DÜZENLEDİĞİ MİTİNGLERDE İŞÇİLER ÖZELLEŞTİRMELERİN HESABINI SORUYOR

16.03.2004

Petrol-İş üyesi işçiler özellikle Tüpraş çalışanları Cumartesi günü Kırıkkale de, Pazar günü Aliağa'da, Bugün de İzmit'te AKP'nin düzenlediği mitinglere katılarak "Tüpraş halkındır, satılamaz", "Tüpraş'ı Satanı Biz de Satarız" sloganlarını atarak son derece demokratik tepkilerini dile getirmişler, Özelleştirmelerin hesabının verilmesini istemişlerdir.

Başbakan Erdoğan'ın mitinglerde halkı azarlamasından sonra bugün İzmit'te demokratik tepkilerini dile getiren Tüpraş işçilerine AKP militanları saldırmıştır. Bu saldırı eleştiriye tahammülü olmayan iktidarın emek düşmanı yüzünü bir kez daha göstermiştir.

Mitinge katılmak için saat 12'de Tüpraş İzmit rafinerisinden yola çıkan üyelerimizin önü rafineri kapısında polis tarafından kesilerek , mitinge katılmaları engellenmiştir.

Bunun üzerine Tüpraş İzmit rafinerisi çalışanları saat 13 itibariyle işi bırakarak, akaryakıt dolumunu durdurmuşlar, bu eylemlerini gün boyu sürdüreceklerdir.

Kamuoyu bir kez daha bilsin isteriz ki; özelleştirmeye karşı mücadeleyi sadece kendimiz için değil, işimizin, işyerimizin ve ülkemizin geleceği için vermekteyiz.

18 yıldır özelleştirmelere karşı inatla ve kararlı bir mücadele vermekte olan sendikamızın ve üyelerimizin AKP iktidarının; hukuk dışı davranışına, grevlerimizi ertelemesine, demokratik tepkilere tahammülsüzlüğüne, kamusal alanı tasfiye edip sosyal devleti ortadan kaldırmak girişimlerine karşı olan haklı mücadelesini hiç kimse engelleyemez, hiç kimse bizi yolumuzdan döndüremez.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

DÜNYA MARKASI TÜPRAŞ, BUHARLAŞTIRILACAK MI?

BU OYUNA İZİN VERMEYECEĞİZ

30.03.2004

06.02.2004 tarihinde 2004/10 sayılı ÖYK Kararı ile Tüpraş'ın % 65.76 oranındaki kamu payının 1,3 milyar dolar bedelle Almanya'da kurulu ve ÖYK tarafından bile tabela şirketi olduğu kabul edilen Efremov Kautschuk GMBH şirketine devredilmesinde kritik dönemece girilmiştir.

Tüpraş'ta örgütlü olan sendikamız, ihale sürecindeki aykırılıkları, alıcı paravan firma ve onun arkasındaki şirketleri bilgi ve belgelere dayalı sergilemeye devam etmektedir.

Tüpraş'a talip olduklarını basın yoluyla öğrendiğimiz arka plandaki Tatneft ve onunla yarı yarıya ortaklık içinde olduğunu belirten Zorlu Holding'e ait "Dünya Markası/Amiral Gemisi!" olarak sunulan Vestel Elektronik A.Ş. ekteki raporumuzda ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır.

İlgili bu iki şirketin Tüpraş karşısındaki konumları kısaca belirtilirse;

2003 yılında 14,3 milyar dolar ciro gerçekleştiren Tüpraş'ın cirosu;

- Vestel Elektronik şirketinin cirosunun 17 katı,
- Tatneft'in cirosunun ise 3 katı kadardır.
- Vestel Elektronik A.Ş.'nin ödediği verginin 370 katı,
- Tatneft'in ödediği verginin 34 katı kadar olan 8,6 milyar dolar vergi ve fon ödemesi gerçekleştirmiştir.
- Borçları öz sermayelerinden fazla olan bu iki şirket, yüksek borç ve düşük kâr oranlarıyla gelecekte de risk taşımaktadırlar.

Cirosunun onda biri, 3.5-4 yıllık net kârı karşılığında elden çıkarılmak istenen Tüpraş'ı ve ülkemizi bekleyen olumsuzlukları öngören sendikamız ve halkımız aşağıdaki sorularımıza yanıt beklemektedir.

- Tüpraş'ın geleceği ile ilgili hiçbir yatırım ve program sunmayan borçlu şirketler, bu dev şirketle birleşerek içini mi boşaltacaklar, buharlaştıracaklar mı?
- Tüm aşamalarında keyfilik, sorumsuzluk, hukuka aykırılık bulunan bu ihaleden AKP Hükümeti'nin nasıl bir çıkarı bulunmaktadır?
- ABD'nin "Büyük Ortadoğu Projesi" çerçevesinde Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun en güçlü rafinerisi olan Tüpraş'ın devredilmesi de söz konusu mudur?
- Bu anlamda hangi ülkelerle ve nasıl bir ilişki içinde, hangi vaatler verilmiştir?
- Petkim'in bu şirkete hediye edilmesi de bu programın bir parçası mıdır?

Diğer yandan tüm özelleştirme uygulamalarındaki ÖYK Kararlarında şirketlerin devirlerinde ödeme biçimleri(peşin, yarısı peşin, vadeli gibi) belirtilmesine karşın, Tüpraş'a ait ÖYK Kararı'nda ödeme şekline yönelik hiçbir hüküm bulunmamaktadır.

- Alıcı şirkete çok geniş bir manevra alanı sunan bu imtiyazın arkasındaki gerçek nedir?
- Bu ayrıcalıklı olanaktan yararlandırılmak istenen şirketin önemi nereden kaynaklanmaktadır?

Hükümet, şeffaflık ve yolsuzlukların önlenmesi konusundaki samimiyeti ve ciddiyetini benzer pek çok soruyu aydınlatarak ortaya koymak zorundadır.

Petrol-İş Sendikası olarak eylemlerimizi, hukuksal mücadelemizi kesintisiz sürdürmekte kararlıyız.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'IN KÜÇÜK YATIRIMCILARINA ÇAĞRIMIZ BU "SATIŞTAN" HEM ÜLKEMİZ, HEM DE SİZLER BÜYÜK ZARAR GÖRECEKTİR

09.04.2004

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan TÜPRAŞ hisselerine, 2000 yılında 4 milyar dolar değer biçilerek hisselerin, % 31.1'i halka arz edilmiştir. Toplam 370 bin civarında küçük yatırımcıya yapılan bu halka arzdan ÖİB, 1.2 milyar dolar kaynak sağlamıştır.

Nisan 2002 tarihinde yapılan ikinci halka arzda hisseler yarı yarıya değer kaybederek, 6000 TL'ye düşmüştür.

4 Nisan 2002 tarihinde hisse değerinin dibe vurması karşısında SPK tarafından, manipülasyon iddiasına yönelik soruşturma başlatılacağı açıklanmış ancak hiçbir işlem yapılmamıştır.

O günden bu yana **İMKB, % 100 oranında yükselirken Tüpraş hisseleri neredeyse sabit kalmıştır.**

Bu durum, Tüpraş hisseleri üzerinde küçük bir grubun manipülasyon yaparak hisseleri topladığını göstermektedir.

Buradaki amaç, **hisselerin değersizleştirilerek belirli ellerde toplanmasını sağlamak ve kamu payının tamamen devredilmesinden sonra şirket üzerinde söz sahibi olmaktır.**

Oysa Tüpraş'ın blok satış fiyatına göre değeri, dolar bazında % 50 düşmüş görünmesine rağmen gerçek anlamda şirketin değeri artmıştır.

Bu, şirketin satış ve kârının artması, aynı zamanda petrol ürünleri fiyatlarının dünyada yükselmesinin kâr üzerinde yaratacağı artıştan kaynaklanmaktadır.

Ayrıca halka arz sonrasında Tüpraş'a 60 milyon dolar bedelle devredilen Petkim Yarımca Petrokimya Kompleksi, projelendirilen 7 milyon ton/yıl kapasiteli yeni rafineriye ilişkin yatırım maliyetini, 1.5 milyar dolardan 700-800 milyon dolara düşürecektir. Tüpraş, 700

milyon dolar ek kazanç sağlamıştır.Kısaca, geçen süreçte Tüpraş'ın değeri düşmemiş, aksine yükselmiştir.

Geleneksel nokta, Tüpraş'ın küçük yatırımcısının sürekli zarar etmiş olmasıdır.

Bugün şirkette mevcut % 65.76 oranındaki kamu payının, toplam değerinin 1.948 milyon \$ olarak belirlenmesiyle, 1.302 milyon dolar bedelle bir Tabela şirketine(Efremov Kautschuk GMBH) satılmak istenmesi, geriye kalan küçük yatırımcının daha da mağdur olmasına yol açacaktır.

Tüpraş'ın, ortaklarından birisinin off-shore şirketi olduğu bu Tabela şirketine, sendikamızca sunulan tüm bilgi ve belgelere karşı satılmaya çalışılması, üstelik bu firmanın Alman resmi makamlarınca vergi kaçakçılığından soruşturulması, göstermelik büro adresinin basılarak tüm evraklarına el konulmasına karşın, satış sürecinin devam ettirilmesi Tüpraş üzerinde oyunlar oynandığını, kamu payının devri ile birlikte, POAŞ örneğinde olduğu gibi, Tüpraş'ın kendisine ait olmayan borç yükü altına sokulabileceğini göstermektedir.

Bu görüş sadece sendikamıza ait değildir. **Yapı Kredi Yatırım'ın borsa yatırımcıları için hazırladığı Mart 2004 tarihli Tüpraş raporunda da açıkça ifade edilmektedir.**

Bu raporda, Zorlu ve Efremov'un Tüpraş'ı 650 milyon doları borç, 650 milyon doları öz kaynaklardan kurulacak bir şirket aracılığıyla satın alacakları hatırlatılarak;

- Bu aracı şirket, Tüpraş'ın hakim ortağı haline gelecek,
- Tatneft ve Zorlu, bu borçlu şirketi Tüpraş'la birleştirerek vergi avantajı sağlayacak,
- SPK, İş-Doğan ve POAŞ olayında olduğu gibi bu ortaklığı, küçük hissedarların hisselerini almak için zorlayabilir.
- Böyle bir durumda Zorlu-Efremov ortaklığı, Tüpraş hisselerini düşük fiyatla ele geçirecektir,
- **Bu işlemler sonucunda devletin yüklü bir vergi gelirinden mahrum olacağı ve küçük hissedarların da oldukça zarar göreceği uyarısında bulunmaktadır.**

Bu yönüyle bu devir işlemi, SPK ve Ticaret Kanunu hükümlerine de aykırıdır. Tüm bu nedenlerle küçük yatırımcıları, haklarını aramak ve korumak için, bu devrin iptali istemiyle dava açmaya, Genel Kurul'a katılarak görüşlerini tutanaklara geçirmek suretiyle ileride yasal haklarını alabilme şansını saklı tutmaya çağırıyoruz.

Tüpraş'ın devri kamuya, topluma, çalışanlara olduğu kadar küçük yatırımcısına da büyük zarar getirecektir.

Bu zararın ve tehlikenin önlenmesi için, çok geç olmadan herkesi, sorumluluğa ve hak arama mücadelesine davet ediyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa Öztaşkın
Genel Başkan

TÜPRAŞ'DA DEVİR DURDURULSUN!

13.04.2004

Usulsüzlükler, hukuki aykırılıkların kuşattığı Tüpraş ihalesi, kamuoyunda kuşku ve kaygılara yol açmıştır.

Toplumda yaratılan endişelerin giderilmesi ise, Hükümetin görev ve sorumluluğundadır. Sendikamızca yargıya intikal ettirilmiş olan bu ihalede mahkeme kararı, kamu çıkarı açısından büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca toplumun tüm kesimleri bu ihalenin iptal edilmesi konusunda birleşmektedirler. Bu bakımdan devir ertelenerek, yürütmeyi durdurma işlemlerine ilişkin karar beklenmelidir. Mücadelesinde kararlı olan sendikamız bugün, Tüpraş'ın Aliağa, Batman, Kırıkkale, Kocaeli ve Yarımca Rafinerilerinde işbaşı yapmayarak akaryakıt dolum faaliyetlerini durdurma eylemlerini sürdürmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ TÜRKİYE'NİN ONURUDUR "SATILAMAZ"

15.04.2004

Haziran 2003 tarihinde başlayan, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu Tüpraş'ta mevcut kamu payının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin ihale sürecinde geri sayım başlamış ve kritik dönemece girilmiştir.

Bu devir işleminin kamu yararına aykırı olduğu konusunda farklı tüm toplumsal kesimler ortak görüşü paylaşmaktadırlar.

Başından bu yana hukuka, kamu yararına ve ülke çıkarına aykırılığını belgeleri ile ortaya koyarak ihale sürecine/özelleştirmeye karşı çıkan sendikamız, geline kritik aşamayı da göz önüne alarak, hazırladığı kapsamlı bir raporu kamuoyunun bilgisine sunmayı görev kabul etmiştir.

Türkiye'nin Gerçek Amiral Gemisi:Tüpraş, Karanlıklarda Batırılmak mı İsteniyor?

Bulunduğu bölge ve Türkiye açısından konumu son derece kritik ve önemli olan bu verimli, kârlı kuruluşumuz, makul, haklı, ispatlanabilir herhangi bir gerekçe olmaksızın, 4046 sayılı Yasaya aykırı bir şekilde, Tabela şirketi olduğu OİB tarafından bile kabul edilen "Efremov GmbH" firmasına satılmak istenmektedir.

Bu firmanın mali yapısı, ekonomik performansı, kapasitesi ve güçsüzlüğü yine bu şirketin OİB'ye ilettiği hiçbir norm ve standarda uymayan kendi evraklarından ayıklanarak, raporumuzda değerlendirilmiştir.

Ayrıca geçtiğimiz hafta içinde edindiğimiz bilgilere göre; Almanya'da kurulu olan bu tabela şirketinin göstermelik adresine, gümrük ve ithalattan doğan borçlarını ödememiş olması

nedeniyle, Almanya mali polislerince baskın yapılmıştır. Evraklarına el konularak şirket hakkında, ilgili vergi mevzuatı çerçevesinde soruşturma açılmıştır.

Sendikamız tarafından, Tüpraş'ın ihalesine ilişkin ÖYK Kararı'nın iptali için açılan davaya yönelik olarak, OİB İdare Mahkemesi'ne yaklaşık 500 sayfa civarında evrak iletilmiştir. Bunlar incelendiğinde ancak beşte birinin bazı bilgileri içerdiği görülmektedir.

Pek çok mükerrer kopyalardan, eksik, yetersiz belge ve bilgilerden oluşan “evrak kalabalığı” içinde yargı boğulmaya çalışılmıştır.

Bu karmaşa 09.02.2004 tarihli ÖYK Kararının iptaline ilişkin sendikamızın açtığı davada Yürütmeyi Durdurma talebimizin 1.İdare Mahkemesi'nde **incelemeye vakit bile bulunmadan** reddedilmesine yansımıştır.

Ne yazık ki baskı altında olduğunu düşündüğümüz Yargı, sendikamızın sunduğu hukuki dayanakları ve kamu vicdanını dikkate almadan tamamen siyasi bir karar vermiştir. Sendikamız Yürütmeyi Durdurmanın Reddine ilişkin karara hemen itiraz edecektir. Bu olumsuz karar, bu davanın sadece bir aşamasıdır, esasa yönelik karar için dava devam etmektedir.

Diğer yandan, tabela şirketinin iki ortağından birisi olan Renix Finance Şirketi(% 49 payı mevcut) vergi ve kara para cenneti olarak bilinen Virgin Adalarında kurulu bir posta kutusu şirkettir.

Bu bilgiler ışığında, ihaleyi düzenleyen OİB yetkililerini, bu tabela ve posta kutusu şirketlerinin hangi amaçla kurulduğunu bilmemek ile suçlamışken, yeni edindiğimiz bilgiler arasında, idarenin bu konuda oldukça bilgi ve deneyimli bir kişiyi görevlendirmiş olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tüpraş İhale Komisyonu Başkanı Hasan Köktaş'ın önceki kariyeri oldukça dikkat çekicidir. 32 Yaşında Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olan Belko'nun başına Melih Gökçek'in belediye başkanı olması ile genel müdür olarak atanan ve AKP Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın akrabası olan Köktaş, Vakıflar Bankası ile Belko'nun Ankara'ya Güney Afrika Cumhuriyeti'nden kömür ithali amacıyla kurulan Vakbel isimli şirketin de Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getirilir.

Akabinde Vakbel, bir başka vergi ve kara para cenneti olan Ceyman Adalarında Black Diamond(Kara Elmas) isimli bir şirket kurarak, yine Vakbel'in sahibi olduğu Güney Afrika'daki iki maden sahasından ithal edilen kömürü, Cayman Adalarındaki posta kutusu şirketine komisyon ödeyerek, Ankara'ya getirmeye ve Belko'ya satmaya başlar.

Köktaş, bu önemli trafiğin göbeğindedir, hem kömürü çıkaran/üreten hem de satın alan şirketlerin başındadır. Kişisel özgeçmişinde, “İmam Hatip Lisesi mezunu olduğumu özellikle vurgulamak istiyorum” diyen Köktaş ve diğer kişiler hakkında, bu trafik ile ilgili bir çok kurum tarafından soruşturma yapılmış, davalar açılmıştır.

Bu bilgilerden sonra, OİB'nin Tüpraş ihalesine neden bu şahsı komisyon başkanı olarak atadığı daha iyi anlaşılmaktadır. Köktaş, tıpkı Efremov gibi, tıpkı Renix Finance gibi, tabela ve posta kutusu şirketlerinin neden kurulduğunu, nasıl işlediklerini genç yaşında öğrenmiş ve tecrübe kazanmıştır.

Burada önemli olan soru, bu para trafiği kimin için/kimin yararınadır? İhale komisyonu başkanı, geçmiş tecrübe ve birikimlerine dayalı olarak bu soruyu yanıtlayabilecek konumdadır. Aynı şekilde, bu kişiyi bu göreve getirenler de yanıtlamakta zorluk çekmeyeceklerdir.

Soruyoruz;

AKP Hükümeti, halkımızın bilgisi dışında yine;

- Kimlere, nerelerde, ne gibi taahhütler vermiştir?
- Kamu mallarını pervasızca hangi çıkar ilişkilerine feda etmektedir?
- Tek başına Hükümet olmak, topluma hesap vermemek midir?

Bilinmelidir ki, Petrol-İş Sendikası bu işin peşini bırakmayacaktır. Tüpraş dosyası asla kapanmayacaktır. Petrol-İş Sendikası özelleştirme idaresinin geçmiş, kişisel ve siyasal ilişkilere dayalı olarak kamu varlıklarının özelleştirilmesi girişimlerinin peşindedir.

Edindiğimiz bilgileri kamuoyu ile paylaşacak ve her türlü yasal/meşru girişimde bulunmaktan kaçınmayacağız ve 1990'lı yılların **yaşanan talan sisteminin yeniden ve daha kapsamlı olarak yürütülmesine de izin vermeyeceğiz.**

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

YARGI TÜPRAŞ'IN SATIŞINA İLİŞKİN İHALE KOMİSYON KARARINI HUKUKA AYKIRI BULDU

25.05.2004

Ankara 10.İdare Mahkemesi, sendikamız tarafından açılan Tüpraş'ın satışına ilişkin 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu Kararı'nın, iptali ve yürütmenin durdurulması davasında yürütmenin durdurulmasına 21.05.2004 tarihinde oybirliği ile karar vermiştir.

Söz konusu işlemin hukuka aykırılığı konusunda sendikamızın ileri sürdüğü gerekçeler, İdare Mahkemesi tarafından da yerinde bulunmuş ve verilen karara da yansımıştır.

Bunlar özetle;

1- İhaleyi kazandığı açıklanan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin teklif mektubu, 4046 sayılı Yasa ve 7.6.2003 tarihli ihale şartnamesi hükümlerine aykırıdır. Buna göre;

Tüpraş'ın % 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak "satış" yöntemiyle özelleştirilmesi için yapılacak ihaleye ilişkin koşullar, 4046 sayılı Özelleştirme Yasası hükümleri çerçevesinde "OİB tarafından hazırlanan 07.06.2003 tarihli, İhale Şartnamesi'nin "Tekliflerin Hazırlanması" başlıklı 5.maddesinde, verilecek tekliflerin hangi belgeleri ve hangi şartları taşıması gerektiği belirlendikten sonra tekliflerin süresiz ve şartsız olacağı düzenlenmiş, 6.maddesinde ise, ilan metni ve işbu ihale şartnamesinde belirtilen hususlara uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı getirilmiştir.

Oysa ilgili şirket teklif mektubunu daha önce sendikamızca açıklanan ve mahkeme kararında belirtilen 6 adet ek şart koyarak idareye vermiştir.

Efremov şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubunun, bu şirket tarafından belirlenmiş varsayımların gerçekleşmesine dayalı olarak verildiği halde değerlendirmeye alındığı görüldüğünden, dava konusu İhale Komisyonu Kararında 4046 sayılı Yasa ile belirlenen ilkelere ve 07.06.2003 tarihli İhale Şartnamesinin 5. ve 6.maddesi hükmüne aykırılık bulunmaktadır.

2- İhalede açık artırma yapılmaması 4046 sayılı Yasaya ve kamu yararına aykırıdır.

4046 sayılı Yasanın 18.maddesi hükmüne göre düzenlenen 7.6.2003 tarihli Tüpraş İhale Şartnamesi'nin "İhale Usulü" başlıklı 7.maddesine göre, Tüpraş ihalesinin kapalı zarfla teklif alınmasına müteakip görüşmeler yapmak sureti ile pazarlık usulüyle gerçekleştirileceği ve yine komisyonca gerekli görüldüğü takdirde ihalenin, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile açık artırma suretiyle sonuçlandırılabilmesi kuralı getirilmiştir.

Söz konusu ihalenin açık artırma suretiyle sonuçlandırılıp sonuçlandırılmayacağı konusunda ihale komisyonuna takdir yetkisi verildiği görülmekte ise de, **bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmadığı ve idarenin tüm eylem ve işlemlerinde kamu yararını ve hizmet gereklerini gözeterek işlem tesis etmesi gerektiği tartışmasıdır** görüşünü belirten mahkeme kararında, ihalenin teklif sahipleriyle açık artırma yoluna gidilerek yapılması mümkün iken, nihai teklif almak yoluyla sonuçlandırıldığı ve idarenin özelleştirme işlemlerinde kamu kaynaklarının en verimli biçimde kullanılması ilkesi gözetilmeksizin işlem tesis edildiği anlaşıldığından dava konusu İhale Komisyon Kararı'nın bu yönüyle de kamu yararına ve hukuka aykırı bulmuştur.

3- Mahkeme 29.01.2004 gün ve 04.09.77-19 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile Tüpraş'ın özelleştirme yoluyla devredilmesine izin verilen bu kararı da eksik ve hatalı bulmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle açıkça **hukuka aykırı olan ve uygulanması durumunda giderilmesi güç zararlara yol açabilecek nitelikte bulunan dava konusu işleminin yürütülmesini, 2577 sayılı Yasanın 27/2 maddesi uyarınca teminat alınmaksızın durdurulmasına oy birliği ile karar verilmiştir.**

Sendikamız Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" 138.maddesinin son fıkrasındaki düzenlemede **"Yasama ve Yürütme Organları ile İdare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez"** denilmektedir.

Sendikamız, söz konusu Anayasal hükmün gereğinin derhal yerine getirilmesini talep etmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

SAPTIRILMAYA ÇALIŞILAN TÜPRAŞ KARARININ ANLAMI

27.05.2004

Sendikamız tarafından açılan davaya yönelik olarak, Ankara 10. İdare Mahkemesi tarafından TÜPRAŞ'ta mevcut kamu payının blok olarak satılması işlemi ile ilgili ihale sürecinin hukuka aykırılığı nedeniyle verilen 21.05.2004 tarihli yürütmenin durdurulması kararı, kamuoyunda büyük bir yankı bulmuştur. Ancak son derece anlaşılır olan bu karar ile ilgili olarak her nedense (!) bir takım spekülatif açıklamalar yapılmaktadır.

Sendikamız, bu durum karşısında kararın anlamını kamuoyuna bir kez daha doğru bir biçimde açıklama gereğini duymuştur.

Yorumlardan birisi, daha önce Tek Gıda İş Sendikası tarafından TEKEL Alkollü İçkiler A.Ş.'nin özelleştirilmesine ilişkin **ihale ilanının iptali istemiyle**, Ankara 8. İdare Mahkemesi'nde

açılan davada verilen yürütmenin durdurulması kararının Ankara Bölge İdare Mahkemesi tarafından kaldırıldığı, Tüpraş kararında da benzer bir süreç yaşanacağına ilişkindir.

TEKEL'e ilişkin verilen karar, ihale ilanının iptali istemiyle açılan davada, **olası zararlar** ileri sürülerek açılan davaya ilişkindir ve Ankara 8. İdare Mahkemesi de, TEKEL'in tekel konumunda olduğuna, özelleştirme halinde özel tekel doğabileceğine hükmederek yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir.

Oysa tarafımızca açılan dava, ihale ilanına ilişkin olmayıp İhale Komisyonu'nun nihai kararına ilişkindir ve **olası zararlar** üzerinden değil, **ihale sürecinde yasal düzenlemelere aykırı yapılan uygulamalar üzerinden** yürütülmüştür.

Ankara 10.İdare Mahkemesi, dosyayı tetkik ederek, 4046 sayılı Yasa ve ihale şartnamesine aykırı dört temel gerekçe üzerinden yürütmenin durdurulması kararı vermiştir. Bu gerekçeler,

1. Teklif mektubunun kayıtsız ve şartsız olması gerekirken Efremov Şirketi teklifinin kayıtlı/şartlı olması,
2. Kapalı zarf ile tekliflerin alınması sonrası, açık arttırma yapılabileceği ifade edilmişken, kamu yararına aykırı bir şekilde açık arttırma yapılmaması,
3. Gerek teklifte gerekse de ÖYK kararında ihale konusu tutarın, peşin mi vadeli mi olacağının belirli olmaması,
4. Rekabet Kurulu karşı oy yazılarında belirtilen hususlar çerçevesinde rekabet hukukuna aykırılık,

olarak belirlenmiştir. **Somut gerçeklere dayalı bu saptamaların sonradan düzeltilmesi ve telifisi mümkün olmadığından**, bu karara yapılacak itirazın sonuçsuz kalması beklenmektedir.

Yani, TEKEL'e ilişkin karar ile TÜPRAŞ kararında bu yönden ciddi farklar mevcuttur.

Bunun ötesinde, Mahkeme tarafından verilen kararın sanki **Bölge İdare Mahkemesi tarafından kaldırılacağı kesinmiş gibi bir intiba verilerek, anayasa ihlaliyle, Mahkeme üzerinde baskı kurulmakta, Mahkeme yönlendirilmeye çalışılmaktadır.**

Bazı köşe yazarları, bilgi içermeyen, ideolojik saplantıların ifadesi olan köşe yazıları yoluyla yargıya deyim yerindeyse baskı yapmaya, kamuoyunu, olumsuzlukların sorumlusunun yargı olacağına inandırmaya çalışmaktadır. Hukuksuzluk, onaylanarak adeta teşvik edilmektedir.

Petrol-İş Sendikası, bugüne kadar, haklı ve meşru olmayan hiç bir yola başvurmamıştır. Ancak bu, Sendikamızın etik ve yasa dışı tavır veya eylemlere sessiz kalacağı anlamına gelmemektedir.

Tüm kişi ve kurumları, Türkiye'nin kaderini yakından ilgilendirebilecek bu konuda doğru bir tavır içerisinde olmaya, özellikle de **yargı üzerinde baskı kurmaya çalışmamaya**, yargıyı **rahat bırakmaya davet ediyoruz.**

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'TA DEVİR İŞLEMİ YAPILAMAZ

02.06.2004

Sendikamızın TÜPRAŞ ile ilgili olarak açtığı davalar sürüyor. Anayasa Mahkemesi kararları geriye işlemiyor ama İdari Mahkemeler ve Danıştay'ın verdiği kararlar geriye doğru işliyor. Yarın bu mahkemelerden ihalenin iptali kararı çıkarsa yapılan tüm işlemler iptal edilecek, karar geriye doğru işleyecek ve ödenen bedeller geri verilerek, TÜPRAŞ'ın geriye alınması söz konusu olacak. Dolayısıyla büyük bir kaos ortaya çıkacaktır.

Yargı sürecini anımsatmakta yarar görüyoruz..

Ankara 10. İdare Mahkemesi, Sendikamız tarafından açılan Tüpraş'ın satışına ilişkin 13.01. 2004 tarihli İhale Komisyonu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması davasında, yürütmenin durdurulmasına 21.05. 2004 tarihinde oybirliği ile karar vermiştir.

Ancak, Ankara Bölge İdare Mahkemesi, Ankara 10.İdare Mahkemesi tarafından verilen 21.5.2004 tarihli yürütmenin durdurulması kararını 31.5.2004 tarihli kararı ile kaldırmıştır.

Bölge İdare Mahkemesi başkanı Rifki Ergün ve üye Sevgi Toprak'ın oyları ile alınan bu kararda, şu gerekçelere yer verilmiştir;

- i. Efremov şirketinin 24.10.2003 tarihinde ihale komisyonuna verdiği teklif mektubunda yer alan dört bent halinde sayılmış hususların, şart değil, açıklama mahiyetinde bilgi notu olduğu anlaşıldığından, bu hususların şart olarak değerlendirilmesi ile yürütmenin durdurulmasına gerekçe yapılması yerinde değildir.
- ii. İki teklif sahibinin katıldığı ihalelerde açık arttırma yapılmasının rekabet ortamının oluşmasına engel teşkil etme ihtimali ve yabancı yatırımcıların her arttırım için yetkili organlarından yeniden yetki almak zorunda olmaları açık arttırma usulünün uygulanmasını bazı hallerde fiilen imkansız hale getirmesi, özelleştirme uygulamalarının amacının ekonomide verimlilik ve kamu giderlerinde azalmayı sağlamak olması nedeniyle, bu amaçla yapılan ihalelerde en yüksek bedelin her zaman kamu yararına uygun olmayacağı bazı ahvalde özelleştirmenin gerçekleştirilmiş olmasının kamu yararına uygun olacağı hususu gözetilerek açık arttırma yapılmadan ihalenin sonuçlandırılmasında hukuka aykırılık yoktur.
- iii. İhale bedelinin peşin ya da vadeli ödeneceğinin belirtilmemesi hususu da komisyon kararının iptalini gerektirecek nitelik ve ağırlıkta bir sakatlık olarak değerlendirilemez.
- iv. Rekabet kurulu ihaleye izin verdiğinden ve yargısal denetimi Danıştay'ca yapılacağından rekabet kurulu azınlık oylarının ihaleye olumsuz etkisi mümkün değildir.

Kararın üye Seval Kırklar tarafından alınan azınlık oyunda ise, Ankara 10.İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulması kararında yazılı bir iki hususa katılmamakla birlikte, diğer gerekçelerin dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına yeteceği gerekçesi kabul edilmiştir.

ÖİB tarafından itiraz dilekçesinde ileri sürülen hususları içeren bu kararın dikkat çekilmesi gereken yönleri bulunmaktadır.

Ankara 10.İdare Mahkemesi, 21.5.2004 tarihli kararında, şu varsayımların kabulünü içerir Efremov teklifinin yasa ve şartnameye aykırı olduğuna hükmetmiştir;

- i. karın ihale şartnamesinde öngörülen şekilde dağıtılmasından sonra TÜPRAŞ'ın hisse satış sözleşmesinin tamamlanma tarihinde nakitsiz ve borçsuz olarak satın alınacağı,
- ii. taslak Petrol Piyasası Kanunun Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ye sunulmuş olduğu şekli ile yasalaşacağı.

10.İdare Mahkemesi, 21.5.2004 tarihli kararında, 'efremov ..gmbh şirketine ait 24.10.2003 tarihli teklif mektubu adı geçen şirket tarafından belirlenmiş varsayımların gerçekleşmesine dayalı olarak verildiğinden ihale şartnamesi hükümlerine aykırı olduğu halde değerlendirmeye alındığı.' diyerek yukarıda belirtilen iki hususu ŞART olarak kabul etmiştir. Oysa, Bölge İdare Mahkemesi, bu iki maddeye HİÇ DEĞİNMEDEN, teklif tutarının yükseltilmesinin koşullarını öne süren dört bende atıf yaparak, 10.İdare Mahkemesinin yürütmenin durdurulması kararını kaldırmıştır. 10.İdare Mahkemesi kararına gerekçe olan İKİ VARSAYIMA DEĞİNMEYEN Bölge İdare Mahkemesi kararı bu yönüyle tatmin edici değildir.

En yüksek bedelin her zaman kamu yararına uygun olmayacağı, bazen özelleştirmenin gerçekleştirilmesinin kamu yararına uygun olacağı gerekçesinin takdirini kamuoyuna bırakıyoruz.

Böylesi bir ihalede, ihalenin bazı kurallarının ikincil nitelikte sayılması, bazı hususlara uyulmamasının hukuken kabul edilebileceğini içeren bu kararın son karar olmadığı bilinmelidir.

Gelinen bu noktada, Sendikamız, halen sürmekte olan davaların takibini, özellikle, esasa ilişkin karar beklenmeksizin devrin gerçekleştirilmesi iradesini göz önüne alarak, yeniden yürütmenin durdurulması isteminde bulunmak dahil yasal haklarını sonuna kadar kullanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2.maddesinde ortaya konulan sosyal, hukuk devletinin yaşama geçmesi, kamuoyunun vicdanının rahatlatılması ve içinden çıkılması güç, kaotik bir ortam yaratılmaması için devir işlemi yapılmamalıdır.

Siyasi iktidar ve idare, bütün bu hususları gözardı ederek, adeta yangından mal kaçırıcısına devri yapacağını, arkasından da kararın uygulanmasının mümkün olmayacağını beyan ederek hukuk dışı bir tutum sergilemektedir.

Bilinmelidir ki, Sendikamız, Anayasanın 138.maddesinde hüküm altına alınan, mahkeme kararlarına aynen ve gecikmeksizin uyulması temel prensibini, meşru her zeminde yaşama geçirmek için mücadelesini sonuna kadar, kararlılıkla sürdürecektir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'IN ÖZELLEŞTİRİLMESİNDEKİ HUKUKSUZ İŞLEMLERE HUKUK SON NOKTAYI KOYDU

03.06.2004

Sendikamızın iptal istemiyle açtığı davada Ankara 10. İdare Mahkemesi Tüpraş'ın 65.76 oranındaki kamu hissesini blok satışına ilişkin 13.01.2004 tarihli ihale komisyonu kararını iptal etti.

Bu karar, Tüpraş'ın özelleştirme sürecini Danıştay kararı çıkıncaya kadar durduracağı gibi hukuka aykırı işlem yapmak isteyenlere ve hukuk tanımayanlara bir ders olmuştur.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

**Ankara 10. İdare Mahkemesi kararının yürütmesinin durdurulması
istemi reddedildi
TÜPRAŞ'IN DEVRİNE DANIŞTAY DA ONAY VERMEDİ**

22.06.2004

Danıştay 10. Dairesi, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin İhale Komisyonu kararını iptal kararı ile ilgili yürürlüğün durdurulması istemini reddetti.

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin olarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) İhale Komisyonu kararı, Sendikamız tarafından açılan dava sonucunda, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nce 02 Haziran 2004 tarihinde iptal edilmişti.ÖİB, bu karara karşı Danıştay'da temyiz isteminde bulunmuştu. Ankara 10. İdare Mahkemesi kararının yürütülmesinin durdurulmasını istemini ilk aşamada reddeden Danıştay 10. Dairesi, temyiz istemini önümüzdeki süreçte esastan karara bağlayacak.

Danıştay 10. Dairesi'nin bu kararı ile Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin iptal kararının hukuka uygunluğu onaylanmış oldu. Bunun anlamı, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin iptal kararı geçerli olduğundan TÜPRAŞ'ın devir işleminin yapılamayacağıdır.

Başından beri hukuksal aykırılıklar ve yönetsel zafiyetlerle yürütülen TÜPRAŞ ihalesinde Sendikamızın saptamaları ve ileri sürdüğü argümanları Yargı makamlarınca da kabul görmüştür. Ayrıca mücadelemizin haklı ve meşru olduğu da ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Davamıza ve mücadelemize yılmadan, özenle devam edeceğimizi kamuoyuna duyurur, duyarlı tüm toplumsal kesimlere şükranlarımızı iletiriz.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

**Danıştay, Tüpraş'ın satışına izin veren
Rekabet Kurulu kararının yürütmesini durdurdu**

24.06.2004

Sendikamızın, Tüpraş'ın yüzde 65,76 oranındaki kamu payının Efremov Kautschuk Gmbh şirketine blok satış yöntemiyle devri işlemine onay veren Rekabet Kurulu kararının iptali ve dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemiyle, 16.02.2004 tarihinde Danıştay 10. Dairesi'nde açtığı davanın ilk aşamasında Mahkeme, Tüpraş'ın satışına izin veren Rekabet Kurulu kararının yürütmesini durdurdu. Danıştay 10. Dairesi, dava konusu Rekabet Kurulu kararının iptal istemini ise daha sonra görüşerek karara bağlayacak.

Petrol-İş Sendikası'nın, söz konusu davada Rekabet Kurulu kararlarına ilişkin olarak itirazları özetle şu şekildedir:

1. Rekabet mevzuatına göre değerlendirilmesi yapılacak şirketin kimliğinde belirsizlik

13. 1. 2004 tarihinde yapılan ihaleye Efremov Kautschuk Gmbh ve Anadolu Ortak Girişim Grubu olmak üzere iki şirket teklif vermiştir. Ancak;

- Rekabet Kurulu'na, ihaleyi kazanan Efremov şirketinin yüzde 49 payına sahip Virgin adalarında kurulu Renix finans şirketi hakkında bilgi verilmemiş,
- Efremov'un hakim ortağı olarak ileri sürülen Tatneft ile ilgili inceleme yapılmamış,
- İhale ile hiç bir hukuki bağı olmadığı halde alıcı ortak olarak ilan edilen Zorlu Holding A.Ş hakkında hiç bir değerlendirmede bulunulmamıştır.

Dolayısıyla Rekabet Kurulu'nun gerçek durumu değerlendirmedeği ve kimliği belirsiz bir şirket üzerinden verilen bu onay kararının, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 7. ve 27. maddeleri uyarınca hazırlanan 1997/1 sayılı Tebliğ'in 7. maddesine aykırı olduğu görülmektedir.

2. İzin başvuru süreci 1998/4 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırıdır

Söz konusu tebliğin 6. maddesi hükmü gereği, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın (ÖİB) ihaleye teklif veren tüm şirketlerle ilgili bilgileri tek tek bağımsız dosyalar halinde Rekabet Kurumu'na göndermesi şarttır. Oysa ÖİB, ihale sonrasında sadece Efremov şirketine ilişkin bilgileri ve eksiklikleri olan belgeleri göndermiştir. Anadolu Girişim Grubu'na ilişkin dosya Kurum'a sunulmamıştır.

3. Kamu yararına aykırılık

Tüpraş rafinaj sektöründe yüzde 86 pay ile kamu tekeli konumundadır. Kamu payının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi kamu tekeli özel tekele dönüştürecektir. Kamu tekelinin bir başka devletin sahibi olduğu şirkete devri ile özel tekele dönüşmesinin sonuçları Rekabet Kurumu'na değerlendirilmemiştir. Bu yüzden kamu yararına uyarlık bulunmamaktadır.

Gelinen noktada, Danıştay 10. Dairesi bu davamızı, 24 Haziran 2004 tarihinde görüşerek Tüpraş'ın satışına izin veren Rekabet Kurulu kararına ilişkin yürütmenin durdurulması istemimizi kabul etmiştir. Bilindiği gibi Sendikamızın açmış olduğu dava sonucunda, ÖİB İhale Komisyonu kararı 2 Haziran 2004 tarihinde Ankara 10. İdare Mahkemesi'nce iptal edilmiş ve ÖİB'nin bu karara karşı, Danıştay 10. İdare Mahkemesi'nde açtığı iptal davasında yürütmeyi durdurma istemi 22 Haziran 2004 tarihinde reddedilmiştir.

Danıştay 10. Dairesi gerekçesini, dava konusu işlemin dayanağı olan satış işleminin, yukarıda belirtilen süreçlere göre hukuken bulunmadığına dayandırmıştır. Rekabet Kurumu Başkanlığı Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'na bu karara karşı itiraz edebilecektir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

**TÜPRAŞ'tan Petrol-İş'e 35 trilyon lira aidat geliyor
açıklaması doğru değil**

Maliye Bakanı Unakıtan gerçekleri çarpıtıyor

25.06.2004

Ülkemizde sendika ve konfederasyonlara, üyelerince ödenecek aidat miktarı, 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın 23. maddesine göre düzenlenmiştir. Aidatlarını bu yasal çerçevede

ödeyen TÜPRAŞ işçilerinin yıllık aidat miktarı da Maliye Bakanı Unakıtan'ın açıkladığı gibi 35 trilyon değil, 1.6 trilyon liradır.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın NTV'de yayınlanan bir programda açıkladığı ve bugün bazı medya organlarında yer alan "Petrol-İş'e TÜPRAŞ işçilerinden bir yılda 35 trilyon lira aidat geliyor" haberi doğru değildir. Ülkemizde sendika ve konfederasyonlara, üyelerince ödenecek aidat miktarı, 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın 23. maddesine göre düzenlenmiştir. Aidatlarını bu yasal çerçevede ödeyen TÜPRAŞ işçilerinin yıllık aidat miktarı da Maliye Bakanı Unakıtan'ın açıkladığı gibi 35 trilyon değil, 1.6 trilyon liradır. Söz konusu yasaya göre ödenecek aidatın miktarı sendika ve konfederasyonun tüzüklerinde belirtilir. Yine aynı Yasa'nın, aynı maddesinde, işçi sendikasına işçinin ödeyeceği aylık üyelik aidat tutarı, işçinin bir günlük çıplak ücretini geçemez hükmü yer almaktadır. Ayrıca sözkonusu Yasa'nın belirtilen maddesine göre, sendika tüzüklerine, üye aidatı dışında, üyelere başka bir aidat alınacağına ilişkin hükümler konamaz. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 35 trilyon liralık toplam aidat miktarını hangi hesaplamalara göre yaptığı bilinmemektedir. Maliye Bakanı'nın gerçekleri çarpıtan bu açıklaması, TÜPRAŞ'ta, tartışmaları başka alanlara çekmeye yönelik, talihsiz bir beyandır. Bilindiği gibi TÜPRAŞ ihalesine yönelik yargı organlarınca Sendikamız lehine verilmiş 4 karar bulunmaktadır. Asli görevi hukukun kuralları ile işletilmesini sağlamak olan Sayın Bakan açıklamaları ile, gerçeği kamuoyundan gizleyerek tartışmaları ilgisiz alanlara taşımak istemiştir.

Aidatlar yasal çerçevede ödeniyor

Petrol-İş Sendikası'na üyelerince ödenecek aidat miktarı da yukarıda belirtilen yasal çerçeve doğrultusunda belirlenmiştir. Buna göre sendikamıza üye bir işçinin ödediği aylık aidat tutarı, günlük çıplak ücretinin yüzde 75'i oranındadır. Sendikamıza üye olan TÜPRAŞ işçileri de, sendikamızın tüzüğünde yer alan bu hükümlere göre aidatlarını ödemektedirler. Bu miktar TÜPRAŞ'ta çalışan bir işçi için ayda ortalama 36 milyon liradır. Petrol-İş Sendikası'na, üyelerince ödenen aidat miktarları görüldüğü gibi yasalarda belirtilen oranın da altındadır. Bunun yanında sendikalara ödenecek aidatın miktarı da işyerinin kamu veya özel sektöre ait olmasına göre değil adı geçen yasanın hükümlerine göre belirlenmektedir.

TÜPRAŞ rafinerilerinde Petrol-İş'e üye 3 bin 739 işçi çalışmaktadır ve yukarıda açıklanan mevzuata göre bu işçilerin sendikamıza ödedikleri aidatın aylık toplam miktarı 137 milyar 264 milyon 237 bin 65 lira, bunun yıllık toplam miktarı ise 1 trilyon 647 milyar 170 milyon 844 bin 780 liradır. 30 bine yaklaşan üyeye sahip olan Petrol-İş Sendikası'nın, yasaları, hukuku ve etik değerleri hiçe sayan özelleştirmelere karşı mücadelesinde, toplumun bütün kesimlerinin çıkarlarını savunduğu bilinmektedir. Bütçe gelirlerinin yüzde 20'sini oluşturan bir tesisin, ülke çıkarlarına aykırı bir biçimde, şaibeli bir ihaleyle satışının önüne geçilmesi, Bakanda bir hazımsızlık doğurmuştur. Bu mücadeleyi Sendika'nın bir gelir/gider meselesi gibi göstermek işi ya bilmemek ya da bilerek çarpıtmaktan başka bir anlam taşımaz.

Ayrıca kuruluş değeri 7 milyar dolar, sigorta değeri ise 4.4 milyar dolar olan TÜPRAŞ'ın tamamına 1.4-1.5 milyar dolar fiyat biçen Maliye Bakanı Unakıtan'ın bu değerlendirmesinin ise ne kadar doğru olacağını, TÜPRAŞ'ın ve toplumun ne kadar yararına olduğunu da kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

Yargı, TÜPRAŞ ihalesinde bir karar daha verdi:

**TÜPRAŞ'ın satışına onay veren
ÖYK kararının da yürütmesi durduruldu
29.06.2004**

Ankara 10. İdare Mahkemesi, TÜPRAŞ'ın yüzde 65.76 oranındaki kamu payının blok olarak satışına onay veren 09.02.2004 tarihli Özelleştirme Yüksek Kurulu kararının da oybirliği ile yürütmesini durdurdu.

Sendikamız tarafından Ankara 10. İdare Mahkemesi'nde açılan dava, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun TÜPRAŞ'ın satışına onay veren kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemini içeriyordu.

Bilindiği gibi Petrol-İş Sendikası, TÜPRAŞ ihalesine yönelik Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca (ÖİB) yürütülen tüm işlemlere karşı yargı yoluna başvurmuştur. Ankara 10. İdare Mahkemesi, TÜPRAŞ'ın kamu payının devrine ilişkin 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu kararında, önce yürütmeyi durdurma, 02.06.2004 tarihinde ise iptaline oybirliği ile karar vermiştir. ÖİB'nin yürütmenin durdurulmasına ilişkin istemi ise Danıştay 10. Dairesi tarafından 22.06.2004 tarihinde reddedilmiştir.

Ankara 10. İdare Mahkemesi, TÜPRAŞ'ın blok satışına ilişkin ihaleyi sonuçlandıran ve hukuka aykırılığı nedeniyle iptal edilmiş 13.01.2004 tarihli İhale Komisyonu kararının onaylanmasına ilişkin ÖYK kararının da hukuki dayanağının kalmadığına karar vermiştir. İlgili Mahkeme, yukarıda belirtilen gerekçelerle açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması durumunda giderilmesi güç zararlara yol açabilecek nitelikte bulunan ÖYK kararının yürütmesinin durdurulmasına 24.6.2004 tarihinde oy birliği ile karar vermiştir.

Bağımsız yargının farklı organları TÜPRAŞ ihalesine ilişkin üst üste verdiği bir dizi yargı kararıyla "TÜPRAŞ ihalesinde hiçbir hukuki hata yoktur" söyleminde ısrar edenlere yanıt vermiştir.

Sendikamızın toplumu bilgilendirme çabaları, haklı ve meşru mücadelesi yanında, hukuksal savaşını da kamuoyunun tarafsız bir biçimde değerlendireceğine güvenimiz sonsuzdur. Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Merkez Yönetim Kurulu adına
Mustafa ÖZTAŞKIN
Genel Başkan

TÜPRAŞ'LA İLGİLİ BASINDA ÇIKAN

KÖŞE YAZILARI

Emin Çölaşan

Hürriyet-10.02.2004

Ne biçim özelleştirme buuu?

SEVGİLİ okuyucularım, Özelleştirme Yüksek Kurulu, TÜPRAŞ'ın satış işlemini onayladı. Vatana millete hayırlı uğurlu olsun diyeceğim ama dilim varmıyor.

Türkiye, adına “**özelleştirme**” denilen bu oyuncağı yanlış kullanıyor. Ülke çıkarları zedeleniyor. Şimdi size **2** somut örnek vereceğim.

Balıkesir **SEKA** kağıt fabrikası, geçen yıl **AKP** iktidarı tarafından özelleştirildi! Kim aldı? İslamcı **Yeni Şafak** Gazetesi'nin sahibi olan, iktidara her gün destek veren ve işler alan **Albayraklar**! Kaça aldı? Bu sorunun yanıtını vermeden önce size fabrika hakkında biraz bilgi vereyim.

Balıkesir'e **10** kilometre uzaklıkta. Tam **1,877 dönüm** arazisi var. İçinde **201** lojman, fabrikalar, depolar, hangarlar, sosyal tesisler ve çalışır durumda yüzlerce makine var.

Şimdi sorumuzun yanıtını vereyim! Bu ulusal değerimiz, devletin ve milletin malı, **Albayraklar**'a sadece ve sadece **1 milyon 100 bin dolara** satıldı. Özelleştirme adı altında! Büyük kentlerimizde bir adet lüks apartman dairesi fiyatına. İnsaf, insaf. (Hazırlanan resmi uzman raporlarında bu tesislerin piyasa değerinin **51 milyon dolar** olduğu vurgulanıyordu.)

İlk aşamada çalışanlar işten çıkarıldı. Peki tesisler çalışıyor mu? Üretim var mı?

YOK! O güzelim tesisler çürüyor.

Selüloz-İş sendikası bu özelleştirme işleminin iptali amacıyla dava açtı. İdare Mahkemesi bu skandal için önce yürütmenin durdurulması kararı verdi. Bir üst mahkeme bu kararı onadı. Özelleştirme İdaresi'nin işlemi daha sonra yasalara aykırı bulunup **iptal** edildi.

Burada Özelleştirme İdaresi ile hükümete soruyorum:

Bu fabrika şimdi ne olacak? Bunun hesabını kim soracak, kim verecek?

Dahası var. Yine **AKP** iktidarı döneminde 3,5 milyon dolara “**özelleşen**” SEKA Aksu-Giresun kağıt fabrikası da çalışmıyor.

Yazık değil mi, günah değil mi?

Yakın gelecekte gerek Balıkesir ve gerekse Aksu kağıt fabrikalarının arazileri imara açılıp parsellenirse, üzerine apartmanlar dikilirse hiç şaşmayın.

Şimdi gelem **TÜPRAŞ** olayına. Türkiye'nin **Milli Piyango İdaresi** ile birlikte **altın yumurtlayan** iki tavuğundan biri. Dev bir firma. Akaryakıt alanında tekel. Zarar etmesi söz konusu değil. Tam tersine, yılda yaklaşık **300 milyon dolar** kâr ediyor. Rakamlara lütfen dikkat: Yıllık cirosu **13 milyar dolar**. Bugün yeni bir **TÜPRAŞ** kurmanın maliyeti **7 milyar dolar**. Borsa'da bugünkü değeri ise **2.3 milyar dolar**.

AKP iktidarı, bu kuruluşu geçtiğimiz günlerde “**özelleştirme**” adı altında sattı.

1 milyar 300 milyon dolara. TÜPRAŞ'ın 4-5 yıllık kazancı kadar bir paraya!

Sadece iki teklif geldi. Açık arttırma, rekabet falan olmadı. Ayıptır, yazıktır, günahtır.

Alanlar yarı yarıya **Türk-Rus** ortaklığı.

Rus ortak **Efremov**. Tataristan'da. Fakat bu firmayla ilgili olarak yapılan araştırmalar hiç olumlu değil.

Bu bir tabela şirketi. İsmi sadece posta kutusunda var. Vergi kaçakçılarının cenneti Virgin ve Cayman adalarında kayıtlı. Ardında Rus mafyası olduğundan kuşku duyuluyor.

Bunları **Melih Aşık** araştırıp ortaya çıkardı, köşesinde defalarca yazdı...

Ve hiçbir Türk yetkiliden yalanlama gelmedi. Bu durum inkar edilmedi.

Bu adamlar bu parayı nereden getirecek, nasıl getirecek?

Kara para mı olacak?

Peki **TüPRAş**'in parası ne zaman, nasıl  denecek? Peşin mi, taksitle mi? Taksit olacaksa hangi tarihlerde?

Hiçbiri bilinmiyor.

Böyle  zelleştirme olur mu?

Dikkat ediniz, bu işlem ülkemizin iki altın yumurtlayan tavuğundan biri için yapılıyor. Devlete her yıl katrilyonlar kazandıran **TüPRAş**, pazarlıksız, açık arttırmasız, g r şmesiz, sadece kağıt üzerinde verilen bir fiyata elden çıkarılıyor.  lm ş eşek fiyatına demeyelim de, buna yakın bir tarife ile!

Peki niçin böyle yapılıyor? Bunun ardında ne var?

AKP iktidarı soranlara, özellikle IMF'ye ve AB'ye, büyük bir özelleştirmeyi "başarıyla" bitirdiğini söylesin diye!

İşte size bir küçük, bir de büyük iki  zelleştirme  yk s . **Balıkesir SEKA ve TüPRAş**. Kararı siz vicdanınızda verin.

Melih Aşık

Milliyet - 11.02.2004

TüPRAş davası...

Özelleştirme Yüksek Kurulu, TüPRAş'ın satışını onayladı. Yıllık cirosu 13 milyar dolar olan TüPRAş, Efremov Kautschuk - Zorlu ortaklığına hurda fiyatına, 1.3 milyar dolara satılıyor.

Perde arkasındaki alıcı firma Tatneft'in cirosu TüPRAş'ın cirosunun altında... Bu garip satışla ilgili olarak Petrol İş Sendikası iki yeni dava açıyor. Sendika Başkanı Mustafa  ztaşkın' a usulsüz dediğiniz şeyleri sayar mısınız, dedik, saymaya başladı:

- Birincisi; bu ihale aleniyet ilkelerine aykırı yapılmıştır. İkincisi; ihalenin sonuçlanmasına 24

saat kalan Efremov Grubu, Zorlu Grubu'nu yanına ortak olarak İhale Şartnamesi'nin 8. maddesini çiğnemiştir. Üçüncüsü; ihale açık artırma usulüyle yapılmayarak kamu yararı gözetilmemiş, böylece Özelleştirme Yasası'nın 18. maddesi ihlal edilmiştir.

-Daha başka?..

-Saymakla bitecek gibi değil... Örneğin satış değeri çok düşüktür. Sonra TÜPRAŞ'ın büyüklüğü dikkate alındığında satın alan şirketin gerek üretim gerek mali gerekse teknik açıdan son derece yetersiz olduğu ortadadır. Eski Rekabet Kurulu Başkanı Aydın Ayaydın da bu satış işleminde bir sürü usulsüzlükler yapıldığını yazıp çizmektedir ama dinleyen kim?

- Her şey bir yana... TÜPRAŞ'ı alan ortaklık 1.3 milyar doları ödeyebilir mi?

-Şirketin sermayesine ve yaptığı işlere bakılırsa ödeyemez. Ayrıca Tatneft çok borcu olan bir şirket... Kendi kuruluşlarına bile borçları var. Zaten henüz satın alma işlemi gerçekleşmeden TÜPRAŞ'ın hisselerini teminat göstererek para bulmak gibi bir anlayış içinde olmaları bunu gösteriyor. TÜPRAŞ'ın parasıyla, yani bizim paramızla bizim kuruluşumuzu satın almak istiyorlar. Ben bu kadar usulsüzlüğün yargıdan döneceğine yürekten inanıyorum.

Emin Çölaşan

Hürriyet-17.02.2004

Bir özelleştirme vakası daha!

SEVGİLİ okuyucularım, devletin ve milletin tesisleri, "özelleştirme" adı altında birilerine ölmüş eşek fiyatına satılıyor.

Bu gidişe "**dur**" diyen yok, eleştiren yok. Burada sizlere birkaç kez **Balıkesir SEKA** kâğıt fabrikası ile **TÜPRAŞ** özelleştirmesini somut olarak anlattım. (Anlatmaya da devam edeceğim). Hiçbir yetkili kurumdan, örneğin **Özelleştirme İdaresi**'nden "**yanılıyorsun, yalan yazıyorsun, yanlışın var**" diyen bir yanıt, bir açıklama gelmedi.

Balıkesir SEKA, iktidarın en büyük destekçisi bir gazetenin patronlarına **1 milyon 100 bin dolara** armağan edildi.

Türkiye'nin altın yumurtlayan tavuğu **TÜPRAŞ**, ne idiği belirsiz, karanlık, arkasında büyük olasılıkla mafya olan bir **Tataristan** şirketine pazarlıksız, açık artırmاسız verildi. Ödemenin ne zaman yapılacağı bile belli değil.

Bir makam ortaya çıksın ve bunları yalanlasın!

Böyle özelleştirme olur mu?

Bugün size Malatya'dan bir "**özelleştirme**" örneği vereceğim. **Sümer Holding Malatya Pamuklu Sanayi İşletmesi** için 1998 yılında özelleştirme ihalesi açıldı. Birileri buraya **11 milyon dolar** önerdi. Özelleştirme Yüksek Kurulu bu parayı yetersiz ve düşük buldu, satışı yapmadı.

Geçtiğimiz aylarda **AKP** iktidarı bu tesisleri **6 milyon 400 bin dolara** satıverdi. Şimdi bu paraya satılan tesisleri biraz tanıyalım:

Malatya'nın tam göbeğinde. Yanına belediye sarayı yapılıyor. Arazisi 600 dönüm. Fabrika arazisi ise 129 dönüm. İçinde binlerce ağaç var. Arazinin içinde 10 bin metrekare kapalı bina, fabrikalarda dokuma makine ve tezgâhları, ayrıca bağımsız elektrik üretimi yapan Gündüzbey Santrali yer alıyor.

Malatya merkezde arsa fiyatları dikkate alındığında, sadece arsanın değeri **50 milyon**

dolara ulaşıyor. Fabrika, santral ve tesislerle birlikte toplam değer yaklaşık **70 milyon doları** geçiyor.

Bu tesislerin satış işlemi 13 Ocak 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanıp kesinleşti. Ancak Malatya ayağa kalktı. Bizim medyamız bu haberleri görmediği, görse de değer vermediği için hadise kamuoyuna yansımadı.

Belediye Meclisi üyesi avukat **Yusuf Sürücü**, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Özelleştirme Yüksek Kurulu başkan ve üyeleri hakkında savcılığa suç duyurusunda bulundu. Özetliyorum:

“Sadece arsanın bugünkü bedeli 57 milyon dolardır. İşletme yok fiyatına satılmıştır. Satış yapılanlar ise ne gerçek, ne de tüzel kişidir. Henüz kurulmamış bir tüzel kişiliğe yapılan satış yok hükmündedir. Ortada kamunun büyük zararı vardır. Birkaç kişinin çıkarı gözetilerek Hazine zarara uğratılmıştır. Tesislerde üretim durmuştur, makineler çürümektedir. Kamunun zarar görmesine, birkaç kişinin haksız ve hukuka aykırı çıkar elde etmesine neden olup görevlerini kötüye kullandıkları için haklarında yasal işlem yapılmasına... 24 Ocak 2004”

Hiç kimse endişe etmesin, bu gibi dilekçelerden hiçbir sonuç çıkmaz! Kimse bir şey yapmaz, yapamaz. 1998 yılında **11 milyon dolara** verilmeyen tesisler **2003** yılında **6 milyon dolara** verilir gider!

Gerçek değeri 20 milyon, 50 milyon, 70 milyon dolarmış, ödeme 4 yılda yapılacaktı, satış yapılan tüzel kişilik bile henüz ortalıkta yokmuş, hiç fark etmez!

Biz yaptık oldu! Biz sattık oldu!

Adına **“özelleştirme”** denilen nesne eğer devletin-milletin malını ona buna ucuza dağıtmaksa, **TÜPRAŞ**'ta olduğu gibi ne idiği belirsiz yabancı kişi ve kuruluşlara devretmekse, eyvallah!

Ama değil.

Şimdi yine aynı şeyi yazacağım! Burada **SEKA Balıkesir** ve **TÜPRAŞ** özelleştirmelerine defalarca değindim. **“Şeffaf”** olduğunu iddia edenlerden bir tek yanıt gelmedi. Herhalde buna da gelmez!

Medyamız **belli nedenlerle** bu işlerin üzerine gidemiyor. Oysa geçmiş dönemlerde bu gibi olaylar olduğunda -haklı olarak- kıyamet koparılırdı.

Bu işler hep böyle gitmez. Gün gelir devran döner!..

Özlem Yüzak

Cumhuriyet-18.02.2004

Bir Enerji Politikamız Var mı?

Bölgenin 'en' güçlü rafinerisi, Türkiye'nin 'en' büyük sanayi kuruluşu, 'en' kârlı, 'en' çok vergiyi ödeyen.... 'En' ler sürüyor ve TÜPRAŞ pazarlık konusu dahi edilmeden, 3 yıllık cirosu kadar bir bedelle, hakkında türlü şaibeler olan yabancı bir şirketin ortak olduğu bir konsorsiyuma satılıyor. Daha doğrusu hediye ediliyor.

Ayrıntılara girip aynı hikâyeyi deşmeyeceğiz. Zira Petrol-İş Sendikası'nın biri dün olmak üzere, peş peşe açtığı davalar sürüyor, tabii çalışanların eylemi de.

Dikkati çekmek istediğimiz nokta, herkesin ve her kesimin 'jeopolitik önemi' konusunda hemfikir olduğu Türkiye'nin, ulusal bir enerji politikasına sahip olup olmadığı. TÜPRAŞ acaba bir ulusal enerji politikası çerçevesinde mi satılıyor? Yoksa sadece ve sadece 'özelleştirilme' kapsamına alındığı ve bir alıcı çıktığı için mi? Sözün bu noktasında enerji alanında ciddi

alışmalar yapmış hatta petrol üzerine bir de kitabı bulunan, DSP hükümetinin eski Maliye Bakanı Hikmet Ulubay' ın anlattığı küçük bir gerçeği aktaralım: İngiltere, British Petroleum'u (BP) zelleştirirken şirketin yalnızca yüzde 15'ini yabancı sermayeye açtı. Kuveytli bir petrol şirketi satın aldı. Sonradan bu şirketin, BP'nin halka arz edilen kısmından da biraz hisse satın aldığı ortaya çıktı ve İngiltere hükümeti Kuveytli şirketten yüzde 15'i aşan hisseleri satmasını istedi. Bu kadar liberal politikaları savunan, özelleştirmenin mimarı sayılan bir ülke bile stratejik sektörünü korumada bu denli ısrarcı ise... Ulubay'ın ısrarla vurgulamaya çalıştığı, sıcak ve soğuk çatışma bölgelerinin tam ortasında yer alan Türkiye'nin rafinerilerini özelleştirmesinin doğru olmadığı. Özel şirketlere devir belki, ancak yabancı sermayeye bu kadar pay asla...

Geçen hafta OPET'in Yönetim Kurulu Başkanı Fikret ztrk ile bir sohbet yemeğinde konu haliyle TüPRAş'a geldiğinde "Ben yine de zerkleştirilmesini tercih ederdim. Olmadı. Stratejik öneme sahip olduğu için keşke yalnızca Türk şirketlerinden oluşan bir konsorsiyuma verilmiş olsaydı" sözleri de çok farklı değil.

Her ne kadar krizlerden fazla başını kaldıramasa da Türkiye hedeflerini büyük tutan bir ülke. 2023 yılına kadar dünyanın ilk 10 büyük ekonomisi olma hedefine soyunmuş olduğunu biliyoruz.

Peki bu nasıl olacak?

Bir ülkenin ekonomik kalkınmasındaki en önemli unsurlar enerji ve madenler. Her iki konuda da uluslararası arenada kıyasıya rekabet, kıyasıya pazarlıklar bıķıp usanmadan sürüyor. Yapılan her anlaşmada eli güçlü olan, bir adım ne geçmiş oluyor. Ve ne yazık ki...

Sağlıklı ve sürdürülebilir bir enerji politikası olmayan bir lke Türkiye. Kimi zaman enerji politikalarının oluşturulmaya çalışıldığı oldu ancak hükümetler değiştikçe politikalar da değişti. Ulusal ve net bir enerji politikası oluşturulup uygulanmadı.

Örnekler ok....

- 'Türkiye'de enerji fazlası var mı yok mu?' konusu bile hâlâ tam olarak açıklığa kavuşmuş değil. Her kafadan bir ses çıkıyor.

Rusya, İran, Azerbaycan, Mısır ve Türkmenistan ile anlaşma imzalayıp doğalgaz alma taahhüdünde bulundu, ancak satın almayı kabul ettiği miktar Türkiye'nin doğalgaz tüketiminin yaklaşık iki katı. şimdi alımı yavaşlatmaya alışıyor...

-Kendisini de Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı pastasına eklemek gayreti içinde olan Kazakistan, Türkiye'nin kendisinden almayı taahhüt ettiği doğalgazı satın almaktan vazgeçmesi halinde ciddi sorunlar çıkacağını her fırsatta tekrarlıyor....

Tüm bunlar dururken 'Beyaz Enerji operasyonunun' davaları hâlâ sürerken nasıl bir enerji politikası olabilir ki?

Yeniden TüPRAş'a geri dönersek... Tataristan'ın devlet yönetimindeki şirketi, Rusya'nın 4. büyük devi Tatneft ile yapılan anlaşmada kim kazandı peki?

Depoları dolu olduğu için rafineri ihtiyacı olan, Türkiye sayesinde güneye doğru açılan ve navlun maliyetlerini düşürecek olan Tatneft'in TüPRAş'ı, üstelik değerinin çok çok altında satın alarak bir taşla bir değil, birkaç kuş vurmış olduğu gerçek. Peki ya Türkiye ne kazandı bu işten?

ŞÜKRAN SONER

Cumhuriyet-19.02.2004

İŞÇİNİN EVRENİNDEN

Petrol-İş, kamuoyunda üyelerinin, işçilerin haklarına sahip çıkmada hak savaşımının her alanını soluksuz kullanması ile tanınır. Her olayda söyleyecek sözü, yapılacak eylemi vardır. İşçiler işyerlerinde, meydanlarda seslerini duyurarak hak savaşımında üzerlerine düşen eylemliliği bıkmadan, yılmadan sürdürürlerken siyasi iradeyi, medyayı, kamuoyunu uyarmaya yönelik yapılmış gerekenler eksiksizdir. Sendikal dayanışma, yargı yolu ile hak arama savaşımı, demokrasinin hak arama araçlarının tüm yollarının denenmesinin atlanması da söz konusu değildir.

Emek cephesine ilişkin araştırma yapanlar, kaynak gereksinimi olanlar çok iyi bilirler. Her konuya, soruna ilişkin verilerin toplandığı kaynak araştırmalar, dosyalar, kitaplar, disketler hazır ve nazırdır. TÜPRAŞ'ın anayasa, hak ve hukuka aykırı olduğu savlanan satışına ilişkin bilgileri içeren dosyaları da çok kabarık. Petrol-İş, "Yıllık cirosu verilen teklifin 10 katı olan TÜPRAŞ, karanlık ilişkiler merkezindeki, borçlu bir yabancı firma..."ya ilişkin savlarında çok fazla belge sunuluyor. Siyasi iktidar, Özelleştirme İdaresi tarafından yanıtlanmayan önemli sorular yöneltiyor.

Özet olarak gazetemiz sayfalarında yer almış, ancak medyamızca elbette gündem dışında tutulup sansürlenmiş belge, bilgilere bu köşede birkaç cümle ile yer vermenin işin boyutunu anlatabilme anlamında yararı yok. Ancak, bizim hayali ihracatçı şirketlerin, şirket adreslerinde bulunan sıradan evlerin benzeri, dosyaya belge olarak girmiş fotoğraf kareleri "karanlık" kavramına açıklık getirirken tüyleri ürpertiyor.

Gerek yatırımları, gerekse personel giderlerinin finansmanında, devlet hazinesinden kaynak kullanmayan, kamuya, ekonomiye çok boyutlu katkıları olan kilit kuruluş TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi kararının hesabının kamu adına, etkin, caydırıcı sorulamaması ayıbı bir yana. Kendi hazırladıkları yasal düzenlemeleri de ihlal ederek özelleştirilmesi kararını veren Erdoğan hükümetine karşı hak savaşımında, sendikal hareket, Türk-İş, Petrol-İş ve üyelerinin yanında nasıl bir ağırlıkla dayanışma gösteriyorlar?

Yargıda hak aramak üzere açılan ortak imzalı dava dilekçesinde bile anlamlı bir sendikal lider katılımının gerçekleştirildiğinden emin değilim. Malum koltuklarını sıkı tutmak üzere, Başbakan Erdoğan'ın her yaptığına alkış tutmayı yol bellemiş, azımsanmayacak sayıda sendika başkanı, lideri var. Bugünlerde hak aramaya ilişkin her gündemde dayanışmaya karşı önemli bir engel oluşturuyorlar.

Gerçek şu ki, sadece Petrol-İş ve işçileri değil, hak aramada yola çıkmış her hareket, sendikal, emek dayanışmasından darbe yiyor. Aynı nedenlerle, iktidarın özelleştirme kararını durdurmaya çalışan Tekel işçileri de eylemlerinde kaderleriyle baş başa, yalnız gözüktüyorlar. AKP hükümeti her yaptığına yanına kâr kalması rahatlığı, şımarıklığında, yargıdan dönmüş grev yasaklama kararını bir daha verebiliyor. Kristal-İş'in, cam işçilerinin, cam işkolundaki grevlerinin "milli güvenliğe zarar" verdiği gibi trajikomik, milli savunma raporu ile bile onay alamamış, yargıdan geri dönmüş, haksız, hukuk dışı gerekçeyle hükümetin 2. grev yasaklamasının hesabı sorulamıyor. Kristal-İş'in, cam işçilerinin haklı tepkileri, protestoları, bir-iki sendikanın bildiri kınaması habere değer sayılıyor...

Haftanın gündemi, yaşamsal önemde Kamu Yönetimi Temel Yasası'na karşı emek cephesinin karşı duruş sesleri cılız çıkıyor. Dün Meclis'te görüşmesi başlayan söz konusu yasa, kamu çalışanlarının kamu güvencesindeki haklarını yok eden içeriği ile elbette kamu sendikalarının tepkisini aylardır çekiyordu. Kamu sendikalarının öncülüğünde, yasanın rejimi de tehdit eden boyutları için etkili bir karşı duruş kampanyası başlatılmıştı. Elbette bu karşı duruşta başından beri Emek Platformu'nun da yeri ve ağırlığı olacaktı.

Erdoğan hükümeti aylardır giderek yoğunlaşan tepkileri, eleştirileri kulak arkası etti. Meclis'te CHP'nin siyasi boyutlu muhalefeti de yok sayıldı. Yasa Meclis, Meclis dışı muhalefete aldırılmadan çıkarılma aşamasında. Emek cephesinin tümünü kucaklayan Emek Platformu'nun meydanları dolduran güçlü eylemlerle caydırıcı ağırlığını koyabilmesi noktasındayız. Gelin görün ki daha önce tarihi belirlenmiş büyük protesto mitingi 6 Mart'a ertelendi.

Şimdilik tek başına KESK öncülüğünde karşı duruş eylemleri, Meclis önü protesto hareketleri, hafta sonu farklı illerde gerçekleştirilecek mitingler gündemde. Kamuoyuna yansımayan ayıplı durum, işçi konfederasyonları, özellikle Türk-İş ve Hak-İş içinden, kimi büyük sendikalardan gelen ayak sürmeler. Neden aynı neden. Sendikal kimlikleri erozyona uğramış, AKP iktidarı ile siyasi, inanç bağları öne çıkmış kimi büyük başkanlar, AKP'nin çok tehlikeli, amacı belli yasasına açık destek veremeseler de emek hareketinin etkin karşı duruşuna köstek olabiliyorlar.

İ.Sabri Durmaz

Evrensel-20.02.2004

Tüm Emek Güçlerini Birleştirecek Bir Plan

Aliağa TÜPRAŞ ve PETKİM tesislerinin özelleştirilmesine karşı, İzmir-Aliağa'daki bütün sendika şubeleri, kitle örgütleri, yöre dernekleri, odalar, merkezleri özelleştirmeci olan partilerin ilçe örgütleri de dahil ilçedeki siyasi partiler birleşmiş bulunuyor.

Dünkü Evrensel' de verilen habere göre, birleşmeyi gerçekleştirenler, kendilerine, Zonguldak, Seydişehir işçi mücadelesini ve Bergama köylülerinin uluslararası altın tekellerine karşı verdiği uzun soluklu mücadeleyi örnek aldıklarını belirtiyorlar. Elbette geçmiş işçi ve emekçi mücadelelerinin deneyimleri Aliağalı işçilere, Aliağa halkına da yol gösterici olacaktır. Ama, bugün bir nokta var ki, bunda ısrar etmek gerekiyor. O da, mücadeleyi TÜPRAŞ ve PETKİM'in olduğu kadar Aliağa'nın dışındaki güçlerle de birleştirmek için hızla harekete geçmektir.

Çünkü, özelleştirmenin bugün geldiği aşamada, özelleştirmecileri püskürtmeden Aliağa'daki saldırıyı yenilgiye uğratmak olanaklı değildir.

Peki, özelleştirmecileri püskürtmek hâlâ mümkün müdür?

Elbette mümkündür!

Çünkü, Türkiye'de işçisinden esnafına, köylüsünden kamu emekçisine kadar milyonlarca kişi özelleştirmeye karşıdır. Üstelik bunlar, özelleştirmenin ne anlama geldiğini, kime saldırı olduğunu düne göre artık daha iyi biliyorlar.

Bu güçlerin tek sorunu; etrafında birleşecekleri az çok istikrarlı ve az çok kitlesel bir işçi mücadelesi etrafında oluşmuş bir birleşme merkezidir.

PETKİM ve TÜPRAŞ işçileri son bir yıllık mücadeleleri ile, mücadelenin ön cephesini oluşturabileceklerini göstermişlerdir. Şimdi onların mücadelesi, bir adım daha atarak, Aliağa'daki emekçilerin, halkın çeşitli kesimlerini bir araya getirmeyi başarmıştır.

Kısacası Aliğa'da ortaya çıkan birlik; özelleştirmeye karşı güçlerin etrafında birleşebilecekleri bir merkez olabilir özellikler taşımaktadır.

Kimlerdir özelleştirmeye karşı birleşebilecek güçler denirse; hemen şunlar akla gelir:

1) Halen özelleştirmeye karşı sıcak mücadele içinde olan işletmelerin işçileri, kamu emekçileri. Örneğin TÜPRAŞ ve PETKİM'in öteki illerde bulunan işletmelerindeki mücadeleyle koordinasyon sağlamak; TEKEK, Sümerbank, Etibank'ın işletmeleri, Şeker Fabrikası işçileri, THY işçileri ve bu işletmelerde çalışan kamu emekçileri ile yetkili sendikalar.

2) En başta işçi ve kamu emekçisi sendikaları olmak üzere bütün emek örgütleriyle; odalar, TZOB, Tür Köy-Sen gibi örgütlerle birleşmek.

3) Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nı geri çekirmek için mücadele eden sendika merkezleri ve emek örgütleriyle mücadele birliğine girmek.

4) Yerel seçimlerde AKP başta olmak üzere özelleştirmeci partilerin mitinglerini, toplantılarını hesaplaşma toplantılarına dönüştürmek üzere yurt sathında bir mücadele için harekete geçmek.

Aliğa'daki birlik, böyle bir mücadeleyi başlatıp yurt sathına yayabilir. Ama açık ki burada aslanan; hareketin merkezinde yer alan sendika ve mücadeleyi üslenme sorumluluğunu yüklenmiş olan ileri işçi kesiminin üstüne düşen görevi başarmasıdır. Çünkü; hareketin bundan sonrası, onların özelleştirmecileri püskürtmek için uygulamak üzere üstünde birleştikleri bir mücadele planına; hareketi nasıl yayıp ilerleteceklerine dair somut bir harekât planına sahip olup olmamalarına bağlıdır. Aksi halde işletmeler satılırken "Aliğa'daki birlik"ın daha önce sıkça rastlanan "kent platformu"na dönüşme tehlikesi her an vardır.

Özelleştirmeye karşı çıkan güçler, ancak böyle bir plana sahip olur; ülkedeki tüm emek güçlerini özelleştirmecilerin karşısına dikebilirse; AKP Hükümeti'ni ve arkasındaki güçleri püskürtmek mümkün olacaktır.

Korkut Boratav

Cumhuriyet-25.02.2004

Karanlık İnsanlar Türkiye'yi Satıyor

Biliyorsunuz TÜPRAŞ, bir Rus şirketi ile Zorlu Holding'ten oluşan bir ortaklığa satıldı. Ve satış işlemi Rekabet Kurulu ve Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girdi. Satış, piyasa oyuncularını keyiflendirdi. Borsa yükseldi.

Peki, TÜPRAŞ nasıl bir kuruluştur? Petrol-İş Sendikası açıklıyor. Aktaralım:

"TÜPRAŞ, 27.6 milyon ton ham petrol işleme kapasitesi ile Türkiye'deki rafineri kapasitesinin yüzde 86'sına, toplam depolama kapasitesinin yüzde 50'sine sahiptir. Türkiye'deki tek lastik hammaddesini üretmektedir. Deniz tankerleri ile petrol ürünleri taşımacılığı yapan kârlı DİTAŞ şirketinin yüzde 80'i TÜPRAŞ'ındır. 2003'te 13.5 milyar dolarlık ciro karşılığında 24 milyon ton petrol ürünü satmış; 635 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirmiş; 1.7 milyar dolarlık modernleşme yatırım harcaması yapmış; 460 milyon dolarlık brüt kâr elde etmiş; kurumlar vergisi, KDV ve diğer vergiler aracılığıyla Hazine'ye 7.7 milyar dolarlık vergi

intikalini sağlamıştır. TÜPRAŞ gerek yatırımlarının, gerekse cari giderlerinin finansmanında, devlet Hazinesi'nden kaynak kullanmamaktadır.

Bu özellikleriyle TÜPRAŞ, İstanbul Sanayi Odası'nın oluşturduğu listeye göre Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşudur. Ortadoğu ve Orta Avrupa'nın en büyük, Avrupa'nın yedinci büyük rafineri şirketidir. Dünyanın en büyük 500 şirketi listesinde ise 480. sırada yer almaktadır."

Kısacası TÜPRAŞ, Türkiye ekonomisinin yüz aklarından biri; vatanını, halkını seven her yurttaşın üzerine özenle titremesi gereken bir kuruluştur; sıradan bir şirket değil, bir sektördür.

Peki, TÜPRAŞ'ı kim aldı? Son anda Zorlu grubunu da ortaklığa alarak TÜPRAŞ'ı satın alan Rus şirketinin kimliğini Petrol-İş araştırmış. Aktaralım:

"TÜPRAŞ, Efremov Kautschuk GMBH adlı bir şirkete satılmaktadır. Bu şirketin ana sermayesi 105.000 Euro'dur. (Evet, doğru okuyorsunuz; sadece yüz beş bin Euro.) Efremov Kautschuk'un genel merkezi Almanya'nın Neu Anspach kentinde görünmektedir; ancak adresinde bulunamayan bir tabela şirketi olduğu anlaşılmaktadır. Şirketin iki ortağı vardır. Birincisi, yüzde 51 hisseli Efremov Synthetic Enterprises, Tataristan-Rusya kökenli Tatneft şirketinin bir yan kuruluşudur. Yüzde 49 hisseli Renix Finance Corp şirketi ise uluslararası kara para aklayıcılığı ile şöhret yapmış Virgin Adaları'nda kurulmuş ve adresi bir posta kutusu olan bir şirkettir.

Bu tabela şirketlerinin arka planındaki sermaye grubu olan Tatneft ise Rusya Federasyonu'na bağlı Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren ve ağır mali güçlükler altında debelenen bir petrol şirketidir. Tatneft, uluslararası denetim kuruluşlarının verdiği olumsuz raporlar nedeniyle New York Borsası'ndan atılmama mücadelesi vermektedir. Dış bankalara 1.3 milyar dolar (yani TÜPRAŞ'a verilen teklif kadar) borçludur. Rusya'daki Nizhnekamskiy Rafinerisi için aldığı bu kredilere rağmen bu ihaleyi yıllardır tamamlayamamaktadır. Alacaklı bankalar, Tatneft'in kendi yan kuruluşlarına ve üçüncü şahıslara borç ve garanti adı altında para transfer etmesine izin vermemektedir. Bu nedenle Tatneft'in yan kuruluşu olarak TÜPRAŞ ihalesini kazanan Efremov Kautschuk'a kaynak transferi mümkün değildir. Bu şirketin TÜPRAŞ ihalesini karşılama gücünün olmadığını bilen değerlendirme kuruluşu Fitch, ihaleden hemen sonra Tatneft'in ve TÜPRAŞ'ın kredi notlarını düşürmüştür."

Peki, TÜPRAŞ nasıl satıldı? Petrol-İş satışın yasal ihlallerle gerçekleştirildiğini açıklıyor. Özetleyelim: Teklifler, zamanında açıklanmamış; Zorlu Holding son anda ortaklığa usulsüz bir biçimde girmiş; açık arttırma ve pazarlık usulleri çiğnenerek satış fiyatının yükseltile olanağı kullanılmamıştır. Sonuçta, yıllık cirosu, verilen teklifin 10 katı olan TÜPRAŞ, karanlık ilişkilerin merkezindeki, borçlu bir yabancı firma ile son anda ihaleye sokulan yerli bir sermaye grubunun ortaklığına devredilmektedir.

Petrol-İş Türkiye'nin en saygın sendikalarından biridir. Araştırmacılarının titizliğini ve ciddiyetini yakından biliyorum. TÜPRAŞ işçileri ile birlikte bu saptamalarını haftalardan beri; basına, siyasetçilere aktarıyorlar; kamuoyunu harekete geçirmek için çırpınıyorlar; idari yargıya gidiyorlar. Peki, kamuoyunun üzerindeki ölü toprağı nasıl açıklanabilir?

Geçenlerde bir açık oturumda iki finans uzmanı, yaptıkları işten "Biz Türkiye'yi satıyoruz" diye söz ettiler. Otuz yıl önce olsaydı, bu tür lafları etmeye kimse cesaret edemezdi. Zira, o zaman kamuoyuna göre, "vatani satmak" ihanet sayılırdı. Şimdi ise gerine gerine "satarım arkadaş" diyerek Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük kamu kuruluşunu Rus oligarklarına (vurguncu-batakçı zenginlere) pervasızca devreden, karanlık insanların yaptıkları vatani satmak değilse nedir?

KORKUT BORATAV

Cumhuriyet/03.03.2004

Haberler Arasında

Geçen cumanın Cumhuriyet'inden bir haber:" Tayyip Erdoğan haziranda İstanbul'da gerçekleştirilecek NATO zirvesinin sponsorları arasında yer alan işadamlarına dün Başbakanlık resmî konutunda yemek verdi. İşadamları iki katlı bir pasta yaptırarak Erdoğan'ın doğum gününü de kutladılar." Başbakan'ın ikramına doğum günü pastası ile karşılık verenlerin Sakıp Sabancı ve Mustafa Koç 'la başlayan ve TÜPRAŞ'ı 105 bin Euro sermayeli bir Rus şirketi ile birlikte satın alan Ahmet Zorlu 'yu da içeren on dört kişilik bir "büyük patronlar" grubu olduğu anlaşılıyor.

Bu haberde benim ilgimi çeken, büyük patronların İstanbul'daki NATO zirvesinin "sponsorları" olduğuna ilişkin bilgi oldu. "Sponsor" un, Türkçe'ye yamalanmış en sevimsiz yabancı sözcüklerden biri olduğu görüşüne, bilmem, katılır mısınız? Bununla genellikle kastedilen, aslında kamu kaynaklarıyla yapılması gereken bir işin birtakım zenginlerin, şirketlerin, seçkin kuruluşların paralarıyla desteklenmesidir. (Destekçilerin gerekli biçimde duyurulması da "sponsorluk" kurumunun şânındandır.) Anlaşılan, bu kez İstanbul'daki NATO zirvesine ev sahibi devletin yapması beklenen katkılarda sorun var. "Faiz dışı fazla" hedeflerinin baskısı altındaki bütçe kaynakları NATO zirvesinin yükünü kaldırmaya yetmemekte... Ne gam? Fazlaca vergi ödemeyen on dört "sponsor" patron sağ olsun.

Akşam TV haberlerini izliyorum. "Yedinci gözden geçirme için Türkiye'ye gelen IMF heyeti, İstanbul'daki temaslarına başladı. Yarın önce İMKB, sonra TÜSİAD yöneticileriyle görüşecekler." Son zamanlarda IMF/Dünya Bankası çevrelerinde moda olan "yönetişim" modellerinin vazgeçilmez bir öğesi "katılımcılık" oldu. Belki de IMF, stand-by uygulamalarını "tabandan katılım" sağlayarak değerlendirmek istemektedir ve bunu TÜSİAD'la görüşerek başlatmaktadır.

Eğer böyle ise merakla bekliyorum: IMF'ciler hazır İstanbul'a gelmişken, başka "tabandan katılım" lar arayacaklar mı? Örneğin, stand-by anlaşmasının ürünü olan TÜPRAŞ özelleştirmesinin doğrudan muhatabı olan Petrol-İş Sendikası'nın yöneticileriyle de görüşecekler mi? Ankara'ya gittiklerinde Kamu Yönetimi Temel Kanunu tasarısının doğrudan muhatabı olan KESK ve Kamu-Sen yöneticileri ile görüşecekler mi? Zira, biliyoruz ki, IMF İcra Direktörleri Kurulu "yedinci gözden geçirme" yi değerlendirirken bu tasarının yasalaşmasına büyük önem verecektir.

Boşuna beklersiniz. IMF, "katılımcı bir vitrin" sağlama peşindedir; ama emeğin değil, zaten IMF'ci olan sermayenin örgütleriyle... TÜSİAD ile, TOBB ile... IMF heyetleri uzmanlarla da görüşüyor. Ama hangi uzmanlarla? Geçenlerde bir iktisat dergisi, finans dünyasından birkaç uzman ve yöneticinin katıldığı bir "yuvarlak masa" toplantısını yayımladı. Bir bankanın yatırım danışmanı olan konuşmacılardan biri, "geçen sene IMF ile konuşurken" diye başlıyor ve IMF heyetine "enflasyon hedefini yüzde 20 değil, yüzde 18 koyun" tavsiyesinde bulunduğunu bizlere söylüyor. IMF'cilerin emek dünyasını temsil eden kuruluşların uzmanlarıyla program hedeflerini görüştüğünü şimdiye kadar duydunuz mu?

Sözünü ettiğim yuvarlak masa toplantısında finansal uzmanlardan biri yaptıkları işi, "son tahlilde herhalde Türkiye'yi satıyoruz" sözleriyle tanımlıyordu. Bir diğeri, kendi uğraşını, "Avrupa'nın her yerinde Türkiye satıyorum" diye anlatmakta idi. "Yuvarlak Masa" yı yayımlayan dergi, bant çözümünün konuşmacılar tarafından gözden geçirilip düzeltildiğini belirtiyor. O zaman bu sözleri "dil sürçmesi" diye geçiştiremeyiz.

İyi ama, bunları nasıl yorumlayalım? Bu ifadeleri "harfiyen" ciddiye alıp yüklenebilirsiniz: "Kimin malını kime satıyorsun" Bu soruyu "vatan satılmaz" saldırısı ile tamamlayabilirsiniz.

Veya "hayırhah" bir yorumu yeğleyebilirsiniz ve bu sözlerin amacını aştığını, TC şirketlerine ve devletine ait varlıkları, hisse ve borç senetlerini pazarlamaktan ibaret sıradan işlemlerin bu kestirme ifadeyle anlatıldığını düşünebilirsiniz.

Ben, bu tür yorumlar yerine, bir ideoloji saptaması yapacağım: Bu insanlar, sadece bir "metalar" dünyasında yaşıyorlar; yani her şeyin, ama istisnasız her şeyin alınıp satılabildiği bir dünyada... Burjuva ideolojisinin uç noktalarında gezinen söylemlerini, bildiğimiz Türkçe ile bize aktarmaları imkânsızdır; ancak bu sorunun farkında değiller. Ve bu nedenle "Türkiye satarım" ifadesini şaşkınlıkla, tepkiyle karşılayanları anlamaları da mümkün değil.

Son günlerde gazetelerde, dergilerde, TV haberlerinde dolaşırken karşılaştıklarımdan küçük bir seçmece sundum.

"Türkiye'yi kimler, hangi toplumsal güçler, nasıl yönetiyor? Düşüncelerimize, söylemlerimize, dilimize nasıl nüfuz ediyorlar?" Yanıtlarını biliyor olsak bile, bu tür sorulara, bazen, günlük haberler içinde gezinerek ışık tutmakta yarar var.

Deniz Som

Cumhuriyet-04.03.2004

POAŞ'tan TÜPRAŞ'a

Ankara 10. İdare Mahkemesi, Petrol-İş Sendikası'nın açtığı dava üzerine Petrol Ofisi'ndeki (POAŞ) borç ertelenmesinde yürütmenin durdurulmasına karar verdi. Bu karar ne anlama geliyor? İktidarın, kamu kuruluşlarını "babalar gibi" satamayacağı anlamına geliyor. Petrol-İş Sendikası Merkez Yönetim Kurulu adına Genel Başkan Mustafa Öztaşkın :

"Ankara 10. İdare Mahkemesi, sendikamızın bu davaya ilişkin ileri sürdüğü gerekçeler olan; POAŞ'ın yüzde 25.8 oranındaki kamu hissesinin, İş Doğan Petrol Yatırımları A.Ş.'ye satışında; satış bedelinin yeniden vadelendirilerek 2007 yılına kadar uzatılmasına ilişkin 03 Ağustos 2003 tarih ve 2003/50 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu kararından hareketle kurulun, idarenin hak, alacak ve borçları hakkında karar verme konusunda yetki ve görevinin mutlak sınırsız olmadığı, idarelerin tüm eylem ve işlemlerinde kamu yararı hizmet gereklerini gözeterek işlem tesis etmesi gerektiğinin tartışmasız olduğunu, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun POAŞ'daki hisse satış sözleşmesine göre, geriye kalan borcun yeniden vadelendirilerek ertelenmesinin herhangi bir gerekçe ve mücbir neden gösterilmeden işlem tesis ettiği ve kamu alacağının tahsilini haklı bir nedene dayandırmadan ertelemesine ilişkin kararın hukuka aykırı olduğunu, özelleştirme uygulamalarında Değer Tespiti ve İhale Yönetmeliği'nin 'teminat olarak kabul edilebilecek değerler' başlıklı 16. maddesinde belirtildiği üzere şirket hisseleri, teminat olarak kabul edilebilecek değerler arasında sayılmadığı halde POAŞ hisselerinin bu satışta teminat olarak gösterilmesinin, hukuka aykırı olduğunu kabul ederek yürütmenin durdurulmasına karar verdi.

Bu örnek dava; toplum yararına aykırı uygulama yapanlara, alıcıların, esasında kamu kuruluşlarının kaynağı olan hisselerini teminat göstererek kamuyu kendi kaynaklarıyla 'satın' almaya yönelik girişimlerinin er geç yargıdan dönebileceğine, TÜPRAŞ'ı da kendi hisselerini teminat göstererek 'satın' alabileceklerini hiç çekinmeden açıklayabilenlere önemli bir ders olmuştur."

Bundan sonra ne olacak? Mustafa Öztaşkın:

"Sendikamız, emekçilere, çalışanlara ve halka saldırı olan özelleştirme uygulamalarına karşı kitlesel, direngen eylemler, kamuoyunu aydınlatma ve bilgilendirmeye yönelik bilimsel çalışmalar ve hukuksal hak aramalarının birlikte yürütüldüğü bütünsel bir mücadele vermektedir. Kamu yararının korunması ve güvencesi için her türlü mücadeleye devam edeceğiz. Siyasi iktidarlar, kamu kuruluşlarını hukuku ihlal ederek sınırsız bir sorumsuzlukla 'babalar gibi' satabilirler. Ancak, bu keyfi uygulamalara karşı mücadelemizi durduramazlar."

Yiğit Bulut

Radikal-26.03.2004

Tüpraş ihalesi iptal edilmeli

Bu başlığı hatırlıyorsunuz değil mi? Ben de hatırlıyorum. Bu köşede aynı başlık altında bir yazı daha yazmıştım. Dün sabah gazeteleri açınca karşıma 'Tüpraş hissedarlarına' cümlesi ile başlayan ilan çıktı. İlan, Tatneft'in hissedarı olan Imanagement tarafından hazırlanmıştı ve aşağıdaki detayları içeriyordu:

- Tüpraş esrarengiz yeni yabancı sahibinin kontrolüne girmektedir.
- Tüpraş'ın yeni sahibi olan Rus şirketinin, tıpkı kendi şirketlerine yaptığı gibi Tüpraş'ın da içini boşaltacağı kesindir.
- Tatneft tarafından yürütülen hiçbir büyük çaplı işlemde azınlık haklarına saygı gösterilmemiştir.
- Tatneft, ihaleyi kazanan Efremov şirketine piyasa fiyatlarının altında petrol satmaktadır.
- Tatneft hakkında hem ABD'de hem de Rusya'da ortaklarını dolandırdığına dair davalar açılmıştır.
- Efremov ve ortağı olan Virgin Adaları'ndaki Renix'in arkasında kimler olduğuna dair Türk kamuoyu mutlaka araştırma yapmalıdır.
- Tüpraş'ın Tatneft ve Efremov tarafından içi boşaltılacak ve çalışanlar, hissedarlar mağdur olurken, Türk devleti de vergi kaybına uğrayacaktır.

Sevgili dostlar, bu iddiaların neden ortaya atıldığına dair aklınıza birçok soru gelebilir. Şirket içi hesaplaşma veya bizim henüz bilmediğimiz bir oyun olabilir. Ne olursa olsun bir gerçek var ve üzerinde ciddi şekilde düşünmemiz gerekiyor: 'Tüpraş ihalesi alıcısının kalitesi, satılma yöntemi ve fiyatı' dikkate alındığında tam olarak kokuyor... kokuyor... kokuyor...

Bu noktada 'kokuyor' lafını havada bırakmamak için daha önce de paylaştığım bazı gerçeklerin altını yeniden çizmek istiyorum. İlk önce çıkan haberlere ve ekonomik gerçeklere bir kez daha göz atalım.

- 19 Ağustos 1999, Hürriyet: Depremle birlikte Tüpraş'ın İzmit Rafinerisi'nde başlayan ve iki gündür süren yangında, 2.5 milyar dolar yanıyor. İzmit Rafinerisi, piyasa değeri 6.2 milyar dolar (yaklaşık 2.7 katrilyon lira) olan Tüpraş'ın sahip olduğu dört rafineri içinde, ham petrol işleme kapasitesi yönünden ilk sırada yer alıyor.

- 10 Temmuz 2002, Hürriyet: AMERİKAN finans çevrelerinin saygın dergisi Forbes'a göre 'En Büyük 500' sıralamasında Türkiye İş Bankası 325'inci, Koç Grubu 371'inci, Sabancı Grubu 453'üncü ve Tüpraş da 480'inci oldu.

- Ocak 2004, NTVMSNBC: Gelecek yıl 1 milyar dolarlık ihracat, 680 trilyon liralık vergi öncesi

kâr hedefleyen şirkete iki grup teklifte bulundu. TÜPRAŞ'ın 2000 yılında yüzde 34.5'inin halka arzı sonrasında yaklaşık 1.2 milyar dolarlık gelir elde edilmişti. Aynı yıl TÜPRAŞ'ın piyasa değeri 3.9 milyar dolardı. 2003'e baktığımızda ise, yüzde 65.76 oranındaki hissesi özelleştirilecek olan TÜPRAŞ'ın piyasa değeri toplam 2.1 milyar dolar civarında.

- 2000 yılında yüzde 34.5'i 1.2 milyar dolar eden şirketin, bugün yüzde 65,76'sı neden 1.3 milyar dolar ediyor?

- Genelde fiyatlama 5-10 yıllık net kâr mantığına göre yapılırken, nasıl oluyor da bir şirket 2004 yılı ihracat hedefine yakın bir fiyata özelleştiriliyor?

- Tüpraş, Türkiye'nin en değerli 8 şirketinden, ve 2003 yılında çok kâr eden ilk üç şirketinden biri.

- Tüpraş'ın piyasa değeri 2.3 milyar dolar. Grafiğini incelediğimizde son 6 yıl içinde hisse başına ortalama değer 1.5 cent üstünde oluştuğunu görüyoruz. Özelleştirildiği ve öncesinde işlem gördüğü değer bunun çok altında.

Sonuç: Orta Asya petrollerinin Akdeniz limanlarına akıtılması için çalışma yapılırken, Türkiye elindeki tek rafineriyi kim olduğu belli olmayan bir firmaya, Akdeniz üzerindeki tek kontrol noktası olan Kıbrıs'ı da AB'ye satıyor. Evet yanlış okumadınız 'satıyor'. Bu ülkede bu gidişe 'Dur' diyecek kimse veya herhangi bir kurum yok mu?

Taylan Erten

Dünya Gazetesi-02.04.2004

TÜPRAŞ suskunluğu...

Ortada bütün boyutlarıyla dikkati çeken, merakı tahrik eden, çok sorulu ve görünen yüzüyle çok sorunlu bir özelleştirme hadisesi var. Hatırlayalım: TÜPRAŞ'ın yüzde 65.7 oranındaki hissesi, Ocak 2004'te Özelleştirme İdaresi tarafından 1 milyar 302 milyon dolar bedelle Rus

petrol şirketi Tatneft'e bağlı Efremov Kautschuk GmbH ile Zorlu Grubu'nun oluşturduğu konsorsiyuma satıldı. Satış, Rekabet Kurulu'ndan şartlı geçti, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nda tartışmasız ve şartsız onaylandı ve iş devir aşamasına geldi.

Tabii, her şey yazıldığı kadar kolay cereyan etmiyor. ÖİB'nin gerçekleştirdiği ihale 1.3 milyar dolarlık fiyat, Efremov'un ana kuruluşu Tatneft, Zorlu Grubu'nun Efremov ile gerçekleştirdiği "son dakika" ortaklığının durumu gibi eksenler üzerinde yoğun tepki ve tartışmalara konu oldu.

Tepki ve tartışmalar, Petrol-İş Sendikası'nın ihaleyi usulsüzlük iddiası ve "iptal istemiyle" yargı katına taşınması; Rus yetkililerin ağzından Tatneft ile Efremov arasındaki ilişkinin bir acentelik ilişkisinden ibaret olması; Efremov'un Almanya Bad Hamburg ticaret sicili kayıtlarına göre 105 bin Euro sermayesiyle böyle bir işe nasıl ve neden talip olabildiği; Efremov'un TÜPRAŞ ihalesinde perdelediği ana şirket Tatneft hakkında yalnız yerli kuruluşların değil, uluslararası yabancı derecelendirme kuruluşlarının da şüphe esaslı uyarılarda bulunmaları ve benzeri gibi, akıllara ister istemez "Acaba şeytan buralarda mı gizli?" sorusunu dürtükleyen ayrıntılara doğru derinleşiyor.

Tartışmalar ayrıntılara doğru derinleştikçe, hadise daha dolaşık hale geliyor. işe, adeta rufailer karışmaya başlıyor. Dış alemde mali ve ticari kimliği belirsiz veya kuşkulu veya kimliğini "örtmeyi" gerekli gören, "bandırası" solgun yabancı kişi ve kuruluşlar, ihalenin sonuçlandığı andan itibaren önce "Tatneft'in azınlık hissedarları namına Rusya, ABD ve Almanya'da yürütmeyi durdurma davaları açıyorlar; ardından, bu hissedarları temsil ettiğini

savunan ABD sermayeli "Imanagement Yatırım Şirketi" namına Türk gazetelerine ilanlar verip, "Tatneft'in TÜPRAŞ'ı buharlaştıracağını" iddia ediyorlar; nihayet, İstanbul'a kadar gelerek Rus şirketi aleyhinde demediklerini bırakmıyorlar.

TÜPRAŞ ise, Petrol-İş Sendikası'nın çabaları da olmasa, bütün bu bilinmezleri, kuşkuları bol hengamenin ortasında Kuzey Denizi'nde dramatik akıbetine doğru yol alan Titanik gibi yapayalnız. TÜPRAŞ Türk petrol sanayiinin kamudaki gerçek ve rakipsiz Titanik'i. 2003 yılı net kârı 328 milyon; faaliyet kârı 486 milyon; brüt satışları 14.2 milyar, net satışları 6.8 milyar; ödediği vergi ve fon tutarı 8.6 milyar dolar. Tıkır tıkır yatırım yapıyor. Türkiye'de iç ve dış pazar etkinliği, "tek"liği, stratejik konumu vb. ölçütlere sahip ikinci bir TÜPRAŞ'ı bina etmenin bugünkü fiyatlarla tahmini maliyeti 8 milyar dolar.

TÜPRAŞ, bu nitelikleriyle 25 yıllık "özelleştirme tarihinde" dışarıda Amerikalı'sını, Rus'unu, İngiliz'ini, Tatarı'nı birbirine katan; içeride, ikna edici cevaplar verilmediği takdirde haklılığı sürecektir tepkilerin, tartışmaların ortasında bırakılan ilk ve tek kamu varlığı unvanını kazanıyor. Lakin, bütün bu iddialar, söylentiler, girişimler karşısında suskun kalmakta ısrar eden ilgili iki taraf var: ÖİB, adeta rehabet içinde olup bitenlere seyirci. Sanki bu satışın asıl sorumlularından biri o değil. Hükümetin ilgili bakanlarından hiç ses yok. Sanki, TÜPRAŞ bu ülkenin varlığı değil. Zorlu Grubu cenahında da ticari ketumiyet berdevam.

Biz de soruyoruz: Türk kamuoyu TÜPRAŞ gerçeğini kimliği, amacı, çıkarı, hedefi, hesabı gölgeli yabancı kişi ve kuruluşların manipülasyon, dezenformasyon kapaklı "operasyonlarının" satır veya laf aralarından mı öğrenecek? Yoksa, TÜPRAŞ'ın etrafında yabancı odaklarca oluşturulan ve gittikçe "uluslararası boyutlu entrika" görünümüne bürünen bu hadise karşısında ÖİB'nin de, Hükümetin de, hatta Zorlu Grubu'nun da gerçek bilgilere dayalı, aydınlatıcı açıklamalarda bulunmak gibi bir görev ve sorumlulukları yok mu?

Israrlı suskunluk kime, ne yarar sağlıyor?

Deniz Som

Cumhuriyet-02.04.2004

TÜPRAŞ

Petrol-İş Sendikası, Türkiye'nin sanayi devi TÜPRAŞ'ın satılmasının peşini bırakmıyor. Geçen yıl 14.3 milyar dolar ciro yapan ve 328 milyon dolar kâr eden TÜPRAŞ'ın 1.3 milyar dolara Almanya'da kurulu bir tabela şirketine satışını yargıya da götüren Petrol-İş Sendikası'nın Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın anlatıyor:

"TÜPRAŞ ihalesini, hukuken teklif veren firma olarak görülen Efremov Kautschuk şirketi kazanmıştır. Bir tabela şirketi olan aracı firmanın, Rusya Federasyonu'na bağlı Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nin sahip olduğu petrol şirketi Tatneft adına hareket ettiği belirtilmektedir. Hukuken ihalenin hiçbir aşamasında bulunmayan ve yerli ortaklardan olacağı ilan edilen Zorlu Holding ve Tatneft'in yarı yarıya ortaklığı ile kurulacak olan bir şirket ile satış sözleşmesinin imzalanacağı basın yoluyla öğrenilmiştir.

Tatneft'in mevcut ve gelecekteki ekonomik durumu konusunda kamuoyu gerçek ve doğru verilerle aydınlatılmamıştır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, yabancı danışman firmalara yüksek değerler ödeyerek ilgili şirketlerin bilanço ve gelir durumlarını inceletmesine karşın çıkan sonuçları, yasasındaki şeffaflık ilkesine uymayarak kamuoyundan özenle gizlemektedir. Tatneft'in bilançoları ve gelecekteki ekonomik durumu ülkemizde saygın bir yatırım kuruluşu olarak sunulan ABD kökenli Citigroup tarafından incelenmiş ve hazırlanan bir raporla son derece riskli bir şirket olduğu ortaya konulmuştur. 1994'te yüzde 60 hissesi

Tataristan Cumhuriyeti'ndeki firmaların, yüzde 40'ı ise Türkiye'deki Degere Enterprise Group şirketine ait olmak üzere kurulan Tatarus Dış Ticaret A.Ş'nin yüzde 6'lık hissesi Tatneft'e aittir. Bu şirket, üretici firma olan Tatneft ile borç-alacak ilişkisi yöntemiyle sağlanan kaynakları buharlaştırarak üçüncü kişilere aktarılması amacıyla kurulmuş ve 2002 yılında iflas ettirilmiştir. Bu şirketin iflas masasına ibraz ettiği bilanço sadece borç ve alacaklardan oluşmakta olup bu durum hayali bir bilanço tanzim edildiğini göstermektedir. İflas masasına alacak yazdıran firmaların alacaklarının da hayali olduğu görülmektedir. Şirketin para buharlaştırmak için faaliyette bulunduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çıkan sonuca göre; TÜPRAŞ'a talip olan Tatneft Grubu, şirketlerinden elde ettiği gelirleri yasal kayıtlara geçirilmeden çeşitli kişilere aktararak kaynakları buharlaştırmaktadır. Bu nedenle ana firma yoluyla doğrudan alıcılarla ticari ilişkilere girmeyip arada tabela şirketleri kurarak kaynakları ortak veya üçüncü kişilere aktarmaktadır. Türkiye'deki bu faaliyeti, yerine kurulan bir başka şirketle devam etmektedir. Bu durum TÜPRAŞ ihalesinde de açıkça görülmüş; ana firma olan Tatneft kendisi teklif vermeyip, tabela şirketi olan Efremov Kautschuk üzerinden teklif vermiştir."

Zülfikar Doğan

Akşam-09.04.2004

TÜPRAŞ

Tüpraş ihalesinde 'Kumpas var. Hukuka, şartnameye aykırılıklar yapıldı, Efremov tabela şirketi, Tatneft, Çek Cumhuriyeti'ndeki 500 milyon dolarlık özelleştirmede bile yetersiz bulundu, elendi, 2003'de 14 milyar dolar cirosu, 1 milyar dolar ihracatı, 350 milyon dolara yakın net karı olan Tüpraş'ı, 1.3 milyar dolara alıp - yiyip - içini boşaltıp bitirecekler, Tüpraş hisselerini teminat gösterip, Tüpraş'ın parasıyla, özelleştirme bedelini ödeyecekler, açık artırma yapılmalıydı, ihale şeffaf olmalıydı...' dedik, dedik, dedik.

Şimdi ortaya çıktı ki, Rekabet Kurumu'na doğru dürüst bilgi verilmemiş. Eksik dosya gönderilmiş. Efremov'un durumu ve Efremov'un yüzde 49 payına sahip Renix ile ilgili ÖİB'nin bilgisi yokmuş. ÖİB'nin danışmanı Citigroup 'Dikkatli olun, finansal yönden Efremov'un, Tatneft'in durumu pek iç açıcı, parlak değil' diye idareye rapor vermiş, raporu da görmezden gelmişler. Niye danışman tutup, milletin cebinden, para ödemişler Citigroup'a? Soralım, yanıt isteyelim ve hatırlatalım! Bu milletin malı böyle 'kaptı - kaçtı, yattı - kalktı, boşalttı - battı' yöntemiyle, ihaleyi yapanların bile 'tanımıyoruz - bilgimiz yok' dediği şirkete satılır mı? 'Satarım' diyenin iki dünyada yakasına yapışılmaz mı? Hatırlatırım!

Taha Akyol

Milliyet-26.05.2004

Özelleştirme, ideoloji, yargı

TÜPRAŞ özelleştirildi, Petrol - İş sendikası bu özelleştirmeyi iptal ettirmek için iki dava açtı: Özelleştirme Yüksek Kurulu aleyhine açtığı davada idari yargı özelleştirmeyi uygun buldu! İhale Komisyonu'na karşı açtığı davada ise, idari yargı aynı özelleştirmeyi hukuka aykırı buldu, yürütmeyi durdurdu!

Aynı işlem için iki zıt karar! Demek ki, özelleştirme konusunda yargıda bir içtihat birliği yok. 1985'ten beri, yargıda da 'devletçilik' ilkesini benimsemekle, piyasa ekonomisini benimsemek farklı sonuçlar doğuruyor.

Anayasa Mahkemesi'nin 7 Temmuz 1994 ve 17 Temmuz 1996 sayılı kararlarında devletçilik

ağır basmış, bazı üyeler ise 'karşı oy' yazmışlardır.

Anayasa Mahkemesi Başkanı Mustafa Bumin haklıdır: Yekta Güngör Özden ve Ahmet Necdet Sezer çizgisindeki özelleştirmeye karşı kararlar özelleştirmeyi on yıl geciktirmiş ve TELEKOM'un piyasa değeri 20 milyar doların çok altına düşmüştür!

Hangi görüş daha 'ileri' ve "kamu yararı"na uygunmuş?!

ANAYASA Mahkemesi'nin 18 Şubat 1985 tarihli kararında Yekta Güngör Özden "Atatürkçü ekonomik düzen" diye bir şeyden bahsediyor ve buna aykırı bulduğu 2983 sayılı kanunun iptalini savunuyor!

Bu görüş ideolojiktir, hukuk ve ekonomi bilimleriyle ilgisi yoktur.

Başka bazı yüksek yargı kararlarında ise, devlet gücüne dayanan "kamulaştırma" ile nihayet piyasa şartlarında gönüllü bir alım satım işlemi olan özelleştirme eşit tutuluyor! Kamu mülkiyetinin kamu yararına olduğu varsayılıyor, özelleştirmeye şüpheyile bakılıyor.

Ama işte TELEKOM'un özelleştirilmesinin gecikmesinden kamu milyarlarca dolar kayba uğradı!

TÜPRAŞ konusunda yürütmeyi durdurma kararında üç teknik gerekçe gösteriliyor:

"Özelleştirme ihalesi açık artırma suretiyle yapılmamıştır, kapalı zarf usulüyle yapılmıştır...

Rekabet koşulları sağlanmamıştır, sağlansaydı daha yüksek fiyat alınabilirdi... İhaleye şartlı teklif verilmiştir..."

HALBUKİ 4046 sayılı kanun kapalı zarf usulüyle ihale yetkisini vermektedir. Kaldı ki daha önce açık artırma denenmiş ve ihaleye katılanlar birbirine bakarak TÜPRAŞ için en fazla 900 milyon dolar teklif etmişti!

Kapalı zarf usulünde rakibin önereceği fiyat bilinmediğinden rekabet daha keskin olmuş ve 1 milyar 300 milyon dolar veren Zorlu Holding ile Tataristan Tatneft konsorsiyumu TÜPRAŞ'ı almıştır.

Hukuk kitapları yazmasa da uygulama göstermektedir ki, alıcı sayısı az olan ihalelerde açık artırma düşük, kapalı zarf usulü ise yüksek fiyat verilmesini sağlıyor! Uzman ve yetkili kuruluş Rekabet Kurulu da ihaleyi onaylamıştı üstelik.

Ayrıca, Zorlu - Tatneft'in teklifinde "Kayıtsız şartsız teklif veriyoruz" taahhüdü de yer almaktadır.

Zaten Özelleştirme Yüksek Kurulu ihaleyi isabetli bularak onaylamış, sendikanın yürütmeyi durdurma isteğini idari yargı reddetmişti!

Şimdi başka bir idare mahkemesi yürütmeyi durduruyor!

TÜPRAŞ konusunda hukuki süreç bitmedi, üst mahkemeye gidilecek.

Tekel'in özelleştirilmesinde de idare mahkemesi yürütmeyi durdurmuş, Bölge İdare Mahkemesi yürütmenin devamına karar vermişti. Yargı sürecinde olur böyle şeyler.

ÖNEMLİ olan, tekil olaylardan bağımsız olarak, özelleştirmenin kişi ve kurumlar tarafından iyi anlaşılmasıdır.

Eski 'devletçilik' anlayışı, çağın yeni bir dinamiği olan özelleştirmeyi anlamamıza engel olmamalıdır.

Sovyet tecrübesi de ispat etmiştir ki, bürokrasi kötü işletmecidir, kaynak israf eder. KİT sendikaları bu kaynak israfından yararlandıkları için özelleştirmeye karşı çıkıyor.

Kamunun elinde bulunan bir zararlı KİT kamu yararına aykırıdır! Özel ellerde kar eden ve vergi ödeyen bir şirket kamu yararına uygundur.

Özelleştirmede sosyalist ülkelerden bile geri kalmış olmamızın birçok sonucundan sadece bir örnek: Küçük Macaristan'a yılda 7 milyar dolar, koca Türkiye'ye bunun onda biri kadar yabancı sermaye geliyor.

Ona göre iş, ona göre aş...

Yavuz Semerci

Sabah-26.05.2004

Babalar gibi olmuyor işte...

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan özelleştirme konusunda AKP'nin kararlılığını "babalar gibi satarım" ifadesiyle özetlemişti. Tüpraş'ın hukuk engeline çarpması, "**babalanarak**" kamu malı satılamadığını gösteriyor.

Bu köşede Tüpraş'ın satış fiyatına ilişkin eleştirilere katılmadığımı defalarca dile getirdim. Hatta, Koç, Sabancı, Petrol Ofisi, BP, Shell gibi firmaların, yakın ilgilerine rağmen, ihaleye katılmamalarını sorguladım. Hatta Zorlu'nun Rus ortağı Tatneft ile birlikte Tüpraş'ı satın alarak ciddi bir riske girdiğini söyledim. Argümanlarımı da açıkladım.

Ancak, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin "yürütmeyi durduran" kararındaki bir gerekçeye dikkatinizi çekerim. Özetle mahkeme diyor ki, "Açık artırmaya gidilmedi. İhale komisyonu yetkisini kullanmış olabilir ama bu yetki sınırsız ve mutlak değildir. Yapılan işlemin kamu yararına uygun olması gerekir." Özetle "**kamu yararı için açık artırmaya gidilmeliydi**" tespitini yapıyor.

Aynı konuya 28 Ocak 2004 tarihli yazımdan şöyle değinmişim: "İki alıcıyı karşınıza aldınız. Basın mensuplarını odanın bir ucunda topladınız. Firmalar kapalı zarfla son tekliflerini verdi. Siz, kapalı zarfları açmadan önce iki firmanın temsilcisine **kapalı zarfla alınan tekliflerin son teklif olduğunu kayda geçirip, imzalarını aldınız**. Bu arada alıcı iki firmaya "**Gerek görülürse açık artırmaya da gidilir**" diyerek bildirim yaptınız. Bir ihale komisyonunun iki teklif sahibine dönüp, ' **istersem açık artırmaya giderim, istemezsem gitmem**' demesinin ne anlamı olabilir?

- 1)İhale komisyonu, ihaleyi kimlerin almaması gerektiğini biliyor!
- 2) Eğer işletmeyi alması uygun bulunmayan grup, kapalı zarfta ola ki rakibinden yüksek fiyat verirse, "gerek görülürse açık artırmaya gidilir" bildirimine dayanarak, açık artırmaya geçilecek.
- 3) Eğer zarftan uygun fiyat ve uygun firma çıkmış ise, ihale sonuçlandırılacak. Çünkü zarfla verilen teklifin nihayi teklif olduğunu herkes kabul etmiş durumda.

Bu örneğe konu olan işletmenin (Tüpraş) ucuza satıldığı düşüncesinde değilim. Ancak kamunun, ihaleye girme yeterliliğine sahip firmalardan birine yakın, birine uzak durmak gibi misyonu olamaz. Çünkü babasının malını satmıyor"

Aynen böyle yazmışım. Mahkeme de bu noktaya dikkat çekmiş.
(Eleştiriler olunca, Unakıtan "Komisyon fiyatı makul karşılamış. Açık artırmaya gitmemiş, ne var bunda" demişti.)

Melih Aşık

Milliyet-26.05.2004

Tüpraş sürprizi

Türkiye, özelleştirme kavramı ile ilk tanışan ülkelerden biri. Turgut Özal'ın iktidarıyla birlikte Türkiye 1983 yılından itibaren özelleştirmeyi konuşmaya ve uygulamaya başladı...

Aradan 20 yıl geçti... Bu sürede nice özelleştirme yapıldı. Bunların çoğu mahkemelik oldu. Bir bölümü yargıdan döndü. Bir bölümü yargıdan geçti.

Ve Özelleştirme İdaresi hâlâ hukuka uygun özelleştirme yapmayı öğrenemedi...

Üstelik Tüpraş'la ilgili Ankara 10'uncu İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma kararında tek bir hukuksuzluk sayılmıyor. Pek çok hukuksuzluk söz konusu..

Petrol İş avukatı Gökhan Candoğan'a soruyoruz:

- Özelleştirme İdaresi bunca hukuksuzluğu bir araya nasıl getirdi sizce?
- Bir kere hukuka saygıları yok. Ben yaptım oldu şeklinde bir anlayışları var. İkincisi, hukuku da bilmiyorlar. Binlerce dolar verip yerli - yabancı onlarca danışman çalışmalarına karşın sürekli hata yapıyorlar... Sonuçta devleti milyonlarca dolar zarara sokuyorlar. Bence boşu boşuna harcanan bunca paranın ÖİB yetkililerinden tahsil edilmesi lazım...
- Bundan sonraki hukuki süreç ne olacak?
- Özelleştirme İdaresi mahkemenin kararına itiraz ettiği için dava şimdi Bölge İdare Mahkemesi'nde. Bölge İdare Mahkemesi'nin kararı ne yönde olursa olsun dava yeniden 10. İdare Mahkemesi'ne gelecek ve mahkeme bu kez esastan karar verecek. Biz bundan sonraki süreçte sonucun değişeceğini pek zannetmiyoruz.

Emin Çölaşan

Hürriyet-26.05.2004

TÜPRAŞ rezaleti

SEVGİLİ okuyucularım, burada 15 Ocak 2004 ve 10 Şubat 2004 günlerinde çıkan yazılarımın başlığı 'Hediye Edilen TÜPRAŞ' ve 'Ne Biçim Özelleştirme Bu' idi.

Her iki yazımda da **TÜPRAŞ**'ın özelleştirme rezaletini anlatıyordum.

Türkiye'nin **altın yumurtlayan** sadece 2 adet kamu kuruluşu var.

TÜPRAŞ ve Milli Piyango.

İkisi de acayip kâr ediyor... Ve **AKP** hükümeti bunları satmaya, özelleştirmeye kalkışıyor.

TÜPRAŞ dev bir kuruluş. Türkiye'nin en büyük şirketi. Ham petrolü ithal ediyor, rafinerilerinde işliyor, satıyor. Yıllık cirosu **13 milyar dolar**. Vergi öncesi kârı **660 trilyon**

lira. Hazine'ye bugüne kadar **8 milyar dolar** aktardı. Sigorta değeri **4.4 milyar dolar**. Geçen yıl net kârı **300 milyon dolar**.

Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın 7. rafineri şirketi. Ülkemizdeki ham petrol işleme kapasitesinin yüzde 86'sına sahip. Ayrıca petrokimya tesisleri var. Bugün yeni bir **TÜPRAŞ** kurmaya kalkışsak, maliyeti en az **6 milyar dolar**.

Pazar sıkıntısı yok, satış sorunu yok, rakibi yok. Zarar veya az kazanmak gibi bir sorunu yok. Piyasanın tek tabancası. Bir dev. Devlet bütçesine yükü yok. Tam tersine korkunç bir gelir kaynağı. Bir kamburu da yok.

AKP hükümeti bu dev kuruluşu '**özelleştirme**' adı altında, hem de sadece ve sadece **1.3 milyar dolara** satmaya kalkıştı. Almaya istekli sadece 2 firma çıktı.

Açık arttırma, pazarlık yapılmadı!

TÜPRAŞ bir **Türk-Rus** grubuna açık arttırma olmadan, kamu yararı çığnenerek bu fiyata hediye edildi.

TÜPRAŞ'ın çok önemli bir özelliği daha var. **Stratejik bir kuruluş**. Yarın Türkiye sıkıntılı bir döneme girerse, kriz veya savaş olursa, biz **akaryakıt** ve **petrokimya** ürünlerimizin neredeyse tamamını da bir **Rus** şirketinin insafına terk etmiş olacağız. Belki uçaklarımız kalkmayacak, tanklarımız yürümeyecek!

Şimdi gelelim **TÜPRAŞ**'ı Türk ortağı **Zorlu** Grubu ile alan **Efremov** isimli şirkete. Bu bir **tabela** şirketi. Sermayesi, parası yok. İsmi sadece posta kutusunda var. Almanya'daki adresinde **ev** çıkıyor! Vergi kaçakçılarının ve kara paracıların cenneti **Virgin** ve **Cayman adalarında** kayıtlı!

Bu para -eğer gelirse- **nereden gelecek? Mafya parası, kara para mı olacak? Bilinmiyor!**

Ben bu konuları burada iki kez yazdım. Yalanlayan, açıklama gönderen, 'yanılıyorsun' diyen bir makam, kuruluş olmadı. Ciddiyetsizliğe, sorumsuzluğa bakın!

Burada çok önemli bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Su kaynaklarımızı, barajlarımızı bir yana bıraktık. Türkiye, son yılların korkunç yanlışları nedeniyle, ürettiği **elektriğin** yaklaşık yarısını **doğalgazdan** elde ediyor. Doğalgazı ithal ediyoruz. Rusya yarın doğalgaz vanasını şu veya bu nedenle kaparsa, yandı gülüm keten helva! Ülke karanlığa gömülecek.

Üstelik ülkenin en stratejik, belkemiği kuruluşunu da Rus firmasına **1.3 milyar dolara**, yani ölmüş eşek fiyatına ve '**özelleştirme**' adı altında hibe ediyoruz. Yarın kötü günler gelip bir sıkıntı olduğunda, akaryakıt açısından da **yabancıların** kucağındayız.

Tam bir skandal, rezalet, fiyasko. Tam bir sorumsuzluk örneği.

Ülkemizin **1.3 milyar dolar** için ne durumlara düşürüldüğünü görüyoruz, utanıyoruz.

Metin Ercan

Radikal-26.05.2004

Fırtınalı sularda özelleştirme

Türk ekonomisinde özelleştirme kadar tartışılan ama 'sonunun' nasıl biteceği bilinmeyen pek az konu bulunmaktadır. Son olarak, Tüpraş'ın özelleştirmesinde imza aşamasına birkaç gün kalmışken, yargıdan 'yürütmeyi durdurma' kararı çıkmıştır. Gerekçeli kararın yayımlanması ile birlikte, hukuki sürecin nasıl sonuçlanacağına dair bazı tahminler yapılabilir, ancak özelleştirmede yaşanan genel hukuki sorunları anlamak ve önemlisi gelecekteki uygulamalarda başarıyı yakalamak için, bu son gelişmeyi iyi değerlendirmek gerekmektedir.

Tüpraş'ta yaşanmakta olan hukuki süreç özelleştirme uygulaması açısından belki sorunsuz bitebilecektir, ama ilerideki uygulamalar ile ilgili kafalarda bazı soru işaretleri bırakacaktır.

Kısa vadede hukuki sonuç çıkana kadar, ilgili kesimler ciddi bir stres altında kalacaklardır. Özelleştirmenin iptali yönünde çıkabilecek olumsuz bir kararın telafisi için ise, ciddi bir zamana ihtiyaç duyulacaktır. Her durumda, en son aşamasına artık gelinmiş, hatta milyar dolara yakın bir meblağın toparlandığı bir süreçte, son dakikada bile bazı aksiliklerin çıkabilecek olması, ilerideki uygulamalar açısından en hafifinden tatsız bir gelişmedir.

Altını çizmekte yine de yarar bulunmaktadır, bu tür bir hukuki kararın çıkması her şeyin sonu değildir. Özelleştirme uygulaması açısından belki bu belirsizlik hemen kaybolacaktır, ancak bu gelişmeden bazı dersler çıkarmak gerekmektedir. Her şeyden önce, hukuki sürecin ne kadar önemli olduğu gerçeği bir kere daha ortaya çıkmaktadır. Geçmişte, ideolojik olarak özelleştirmeye karşı olanlar, son derece usta bir şekilde hukuki altyapıdaki eksiklikleri kullanmışlardır. En çarpıcı örnek, Türk Telekom'un özelleştirmesinde görülmüştü. Vaktiyle 20-30 milyar dolarların telaffuz edildiği, Telekom özelleştirmesi için acaba şimdi geçmişte söz konusu rakamın kaçta biri bulunabilecektir? Zamanında, kamu yararı ve ülke çıkarlarından bahsedenler, acaba bu durumu şimdi nasıl açıklayacaklardır?

Ayrıca belirtelim; geçmiş dönemlerin ahlaki çöküntüsü ve hesap ver(me)me ortamında, Türk Ticaret Bankası özelleştirmesi gibi bazı kötü uygulamaların hâlâ gündemde olması bile, özelleştirmenin geleceği açısından talihsizliktir. Kamunun mallarının peşkeş çekileceği endişesi ile, devletin içinde bile haklı ya da haksız bazı 'koruma duvarları' örülmüştür.

Her şeye rağmen, özelleştirmede yaşanan başarısızlıkların tüm sorumluluğunu ya da vebalini tek bir gruba ya da kuruma bağlamak da doğru değildir. Uygulayıcıların, özelleştirmeye karşı çıkabilecek grupların ya da oluşumların 'hamlelerini' önceden kestirip, gerekli hukuki düzeltmeleri zamanında ve eksiksiz olarak yapamamaları da, olumsuz sonuçlara meydan vermiştir. İyi niyet mutlaka gereklidir, ancak teknik beceri göstermeden, sağlam hukuki altyapıyı kurmadan ve hukukun gereğini yerine getirmeden, özelleştirmede başarı sağlanamayacaktır.

Bazı çevrelerde bulunan güven eksikliğini ortadan kaldırmadan, özelleştirmenin önüne daha pek çok engel çıkacaktır. Özelleştirmede başarıyı yakalamak ve önyargıları kaldırabilmek için, sıfır hatayla ve hiçbir detayı kaçırmadan uygulamaları tamamlamak gerekmektedir. Ters durumda, kamunun mallarının değeri düşmeye devam edecek ve özelleştirme süreci bilinçli olarak tamamlanamadan, fiili olarak 'zımni bir özelleşme' söz konusu olacaktır.

Metin Münir

Vatan-26.05.2004

TATNEFT-ZORLU "CLUB DEAL"İNE ERTELEME

Eğer TÜPRAŞ özelleştirmesi mahkeme tarafından engellenmeseydi. Taftneft-Zorlu ortaklığı yarın bir bankalar kulübünden 550 milyon dolar alıp Türk hazinesinin hesabına yatıracaktı.

Taftneft-Zorlu 1,3 milyar dolarlık ödemeyi finanse etmek için aralarında Akbank, Garanti, Vakıfbank ve Güney Afrika menşeli Standard Bank'ın bulunduğu bankalar grubu (club deal) ile bu miktar üzerine anlaşmıştı. Kredi bu bankalar grubuna bir yılı ödemesiz olmak üzere 6 yıl vadede geri ödenecekti.

Taftneft-Zorlu grubunun eline geçecek olan yüzde 64 TÜPRAŞ hissesinin neredeyse tamamı teminat olarak bankalar arasında bölüştürülecekti.

Kulüp üyesi bankalardan birinin dün konuştuğum üst düzey yöneticisi "işlem ertelendi" dedi.

"Para 27 Mayıs'ta verilecekti. Şimdi mahkemenin kararını bekleyeceğiz. İşlemin tekrar başlaması için alıcının tamam, alıyoruz demesi lazım."

Bankacı bu aşamada bu işin "bir şekilde hallolacağını" umuyor. Ama ya hallolmazsa?

Türkiye'de hiçbir iş, işin içinde kamu kuruluşları varsa, düz bir çizgide yürümüyor. Bunda herhalde, özensizliğin büyük bir rolü olmalı.

Özelleştirmede yasal altyapı doğru dürüst inşa edilmedi ve edilen bölümü de hiçbir zaman özenle uygulanmadı. Sanki bu konuda hiç deneyim yaşanmadı. Oysa bugüne kadar yapılan özelleştirmelerin neredeyse tamamı yürütmeyi durdurma veya iptal talebiyle yargıya götürüldü. Ama anlaşılan, geçmişten hiç ders alınmadı.

Bu hükümet özelleştirme konusunda işin en acemisi gibi. PETKİM, akıl almaz bir şekilde, şirketler arasında en kötü üne sahip olan Uzan grubuna verildi, sonra geri alındı. Tekel özelleştirilmesi sonuçlandı fakat fiyat beğenilmediği için iptal edildi. Şimdi tabii, o fiyatı verecek olan da yok.

Ve en son kervana katılan TÜPRAŞ. Zaten burun kıvrılan Tatneft de çekip giderse ne olacak? Dünyanın en pahalı danışmanları dahil hiçbir şey kâr etmiyor. Bu tablo karşısında hangi ciddi yabancı şirket, Türk özelleştirmesi ile neden ilgilensin? Yeryüzünde özelleştirmeden sadece zarar hanesine yazan bir tek devlet var: Türkiye

Tahir Şilkan

Evrensel-26.05.2004

Tüpraş kararı ve piyasalar

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin TÜPRAŞ'ın satışına ilişkin vermiş olduğu "yürütmeyi durdurma" kararı, 'piyasalar' tarafından "pişmiş aşı su katmak" olarak değerlendirilmiş bulunuyor. "Piyasalar", kararın İMKB başta olmak üzere finansal piyasalarda olumsuz etki yaratacağını ifade ediyorlar.

TÜPRAŞ'taki yüzde 65.76 oranındaki kamu hisselerini, şirketin birkaç yıllık kârı karşılığında satın almasına ramak kalmış olan Zorlu Holding-Efremov Kautschuk Ortak Girişimi'nin Türkiyeli ortağı Zorlu Holding, mahkeme kararını 'saygıyla' karşıladığını açıklarken "piyasaların" aynı 'saygıyı' göstermediğini tespit ediyoruz.

Piyasaların sözcüsü gazeteler, radyolar, televizyonlar özetle bütün sermaye medyası, mahkemenin ÖİB'ye ders niteliğindeki örnek kararından çok ÖİB'nin mahkeme kararına yapacağını açıkladığı itirazı öne çıkararak, mahkeme kararına yapılacak itirazı görüşecek Bölge İdare Mahkemesi üzerinde baskı yaratmayı amaçlıyor.

İdare Mahkemesi'nin pek çok gerekçenin yanında "kamu kaynaklarının en verimli şekilde kullanılması" ilkesine açıkça aykırı bularak yürütmesini durdurduğu satış kararı ile TÜPRAŞ'ın 28 Mayıs'ta devri öngörülmekteydi. ÖİB'nin kamu yararı ve ülke çıkarları yerine, ihaleye katılan şirketlerin yarar ve çıkarlarını öne çıkardığına ilişkin vurgu yapılan 5 sayfalık mahkeme kararı henüz ÖİB'ye tebliğ edilmeden karara itiraz edileceği açıklanarak, piyasaların olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmeye çalışılıyor.

Gerçekten de özellikle ABD Merkez Bankası'nın faiz artırımını yapacağına ilişkin haberler

sonrasında artan döviz kuru, 3 ayda 5 milyar doları aşan cari açık, artan tüketim malları ithalatı vb. nedenlerle kırılganlığı ortaya çıkan ülke ekonomisinde TÜPRAŞ'ın satışından nakit geleceği belirtilen 1 milyar 302 milyon dolar geliş önemli bir para girişi olarak değerlendiriliyordu. Artan kaynak gereksinimini karşılamada, "her şeyin" satılık olduğu ifade ediliyor. IMF'yle yeniden anlaşma yapılarak borçların uzun vadeye yayılması, Afganistan ve/veya Irak'a asker gönderilmesi, ülke değerlerinin özelleştirme adı altında peşkeş fiyatlarıyla satışı vb. kaynak gereksinimi karşılayabilmek için hükümetin önündeki "çareler" olarak sıralanıyor.

IMF ile 2005 Şubat sonrası için yapılması istenilen anlaşmanın gecikmesi "piyasalar" tarafından endişe ile karşılanıyor.

Borçların yeniden yapılandırılmasına ilişkin yapılacak anlaşmayla borçlanma maliyetlerinin artacağı gerçeği gözden kaçırılıyor. Böyle bir borçlanmayla kamu borçlarını çevirebilmek için ödenecek reel faizlerin artacağı somut gerçekliktir.

İşsiz sayısına her gün yenilerinin eklendiği ülkemizde sürekli biçimde yüksek oranlı büyüme gerekiyor. Ancak bu büyümenin, ithalata özellikle de tüketim malları ithalatına bağlı bir büyüme değil üretim artışına, istihdam yaratacak bir büyüme olması gerekiyor.

IMF programı ile ülke ekonomisinin düze çıkmasının olanaksız olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor. Hükümetin bütün tersine iddialarına karşın ülke ekonomisinin iyiye gittiğine ilişkin somut bir gelişme olmadığını önümüzdeki süreçte daha iyi göreceğiz.

Özlem Yüzak

Cumhuriyet-26.05.2004

TÜPRAŞ ve Özelleştirme Olgusu

2004 yılı başında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın TÜPRAŞ'ı Zorlu-Efremov ortaklığına satma kararı kesinleştiğinde, "Ortada yanıt bekleyen çok soru var. TÜPRAŞ'ın öyle alelade bir özelleştirme olayı olmadığı açık" diye yazmıştık.

Nitekim, imzaların atılmasına tam 4 gün kala Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin verdiği yürütmeyi durdurma kararı birçokları gibi bu özelleştirmenin de yanlışlığını ortaya koyuyor. Bu özelleştirme ne kadar yanlışsa, Petrol-İş Sendikası'nın verdiği mücadele de o kadar haklı ve gurur verici bir mücadele. Gurur verici, çünkü tüm yozlaşmışlığın, kokuşmuşluğun içinde birilerinin usanmadan başkalarının yaptığı hataların düzeltilmesi için verdiği savaşımı ortaya seriyor.

Yanlış anlaşılmasın. Özelleştirmelerin karşısında olan bir kişi değilim. Ancak kamu yararının gözetildiği ve hukuksal normlara saygılı özelleştirmeden yanayım. Ve ne yazık ki Türkiye'de hakıyla yapılan ve örnek olarak gösterilebilecek 'başarılı' özelleştirme çok az. Bu da haliyle güvenilirliği zedeliyor.

Peki biz neden doğru düzgün özelleştirme yapamıyoruz? Neden her şeyi yüzümüze gözümüze bulaştırıyoruz?

Her şeyden önce sorun 'sat-kurtul' mantığında.

Hafızalarımızı biraz zorlayalım. Başarısız bir Petkim deneyinin ardından TÜPRAŞ'a sarılan AKP hükümeti, özelleştirmeden sorumlu Bakan Kemal Unakıtan 'ın ağzından çıkan "Bu kez ne olursa olsun satacağım" sözleriyle tavrını ortaya koymuştu. 'Altın yumurtlayan tavuk' olarak tanımlanan TÜPRAŞ'ın yüzde 65.7'lik kısmının, blok satış yöntemiyle, son dakikada devreye giren Zorlu grubu ile Tataristan'ın petrol şirketi Tatneft'in oluşturduğu konsorsiyuma devrine onay verilmişti.

Yabancı ortak Tatneft ve 'tabela şirketi' olduğu açıkça kabul edilen Efremov Kautschuk GmBh hakkında çok yazılıp çizildi. ÖİB'nin kararının ardından uluslararası finans kuruluşları hem Tatneft'in hem de TÜPRAŞ'ın notunu düşürdüler. Piyasanın en içinden gelenler bile

kârı, cirosu, ödediği vergi ile Türkiye'nin en büyük kuruluşunun bu şekilde satılmasına tepki gösterdiler.

Gelelim Türk ortağa. Zorlu Grubu, Türkiye'de ve dünyada önemli başarılarla imza atmış ve atmayı sürdüren bir grup. Kıbrıslı işadamı Asil Nadir' den satın aldığı Vestel'i bir dünya devi haline getirmeyi başardı. Global düşünüp, global hareket eden bir grup. Daha dün, İsrail'de üç enerji santralı kurmak için anlaşma imzaladı.

Ben Zorlu Holding'in adının da bu sürecin içinde yıprandığını düşünüyorum.

İşin bir diğer yönü de doğrudan yabancı sermaye ayağı. Yabancı yatırımları çekme konusundaki başarısızlığımız aşikâr. Bir de buna, yanlış özelleştirme kararlarının ardından süregelen hukuki süreç ekleniyor. Müstakbel yatırımcı ya da yatırımcılar bir işe adım atıyor, belli bir noktaya getiriyor, diğer yatırım kararlarını bu doğrultuda oluşturuyor, kimini erteliyor ya da iptal ediyor ve tam imzanın atılmasına birkaç gün kala, mahkemenin 'kendileri açısından olumsuz kararı' ile karşı karşıya geliyorlar. Bu da Türkiye açısından tam bir fiyasko değil mi sizce?

Özelleştirmelere bu kadar hevesli AKP iktidarı, iş somut adımlara, verilen sözlerin tutulmasına gelince neden sessiz kalıyor?

Düşünün 3 kez erteleme ardından 15 Mart'ta nihayet dünyanın en büyük şirketlerinin CEO'larının katıldığı Yatırımcı Danışma Konseyi toplanıyor. Başbakan başından sonuna kadar kalıp son derece önemli sözler veriyor. Herkes hevesleniyor. Ancak aradan 70 gün geçmesine karşın en ufak bir adım bile atılmıyor.

Doğrudan yabancı sermayeyi gerçekten çekebilmek özveri istiyor, çaba ve zihniyet değişikliği istiyor. TÜPRAŞ örneği ise 'Sat-kurtul' mantığı ile hiçbir yere varılamayacağının en güzel göstergesi

Mehmet Barlas

Sabah-26.05.2004

Tarihi değerler korunmalıdır... TÜPRAŞ Türk'tür, Türk kalacaktır!

Madem özelleştirmeler gerek yasalarımıza, gerekse kamuoyuna böylesine rahatsızlık veriyor, o zaman her şeyi kamulaştıralım.

Şu TÜPRAŞ özelleştirmesine idare mahkemesinden gelen yürütmeyi durdurma kararının sonuçları ortada.

Dün Borsa düştü. Döviz kurları yine oynadı. Daha önce de, İngilizlere satılıp HSBC olan Demirbank'ın, eski sahibine iadesi yolunda bir karar çıkmamış mıydı idare mahkemesinden? Genlerimizde "**Kökten-Devletçilik**" var. Bu apaçık belli...

Neredeyse Graham Bell'i "**Milli Mucit**" ilan edip, telefonun özelleştirilmesine "**Tarihi eserler satılamaz**" engellemesi koyacağız.

Bereket önce faks, arkasından internet ve e- mail icat edildi de, "**Telgraf**"ın önemini kaybetmesine tanık olduk.

İşin başında, "**Kurtuluş Savaşı'nda İstanbul'un işgalini telgraf memuru Manastırlı Hamdi, Ankara'daki Mustafa Kemal'e telgrafla haber verdi**" diye, PTT'nin ikinci "**T**"sini kutsallaştıranlar çıkmamış mıydı?

Ah Turgut Özal ah!

"**Köprüyü satarım**" deyince, devlet yapımı sol partiye lider atanan Necdet Calp, nasıl "**Sattırمام**" diye tepki koymuştu.

Doğu Almanya yok olup Batı Almanya ile birleşince, Doğu'nun 12 bin KİT'i, "**Treuhand**" tarafından iki yıl içinde özelleştirildi.

Bizde ise, her özelleştirme bir olay oluyor! Eğer engelleyici ekonomik gerekçe bulamazlarsa, "**Atatürk'ün kurduğu kamu iktisadi kuruluşları, ona buna peşkeş mi çekiliyor**" diyorlar.

İyi ki fazla icat yapmamışız.

Ya uçakları Wright Kardeşler yerine bir Türk icat etseydi?

O zaman, THY'nin özelleştirilme projesi yüzünden **"Tarihimiz elden gidiyor"** diye feryatlar duyardık.

Anlamıyorum mesela.

Neden yoğurt imalatı özel sektörün elinde? Yoğurt bir Türk icadı değil mi?

Hele cacık?

Geçen gün Gima'da, Sütaş'ın yaptığı **"Kolay Cacık"**ı buldum tezgahta.

Aldım, açtım ve yedim. Nefisti. Yoğurt, salatalık, sarımsak ve dereotu, **"Hazır Cacık"** içinde müthiş bir lezzet bileşkesi oluşturmuştu.

Ben olsam, **"Hazır Cacık"**ı da kamulaştırırım.

Cacık gibi tarihi, stratejik ve kültürel değeri olan bir şeyi, özel sektörün eline teslim etmezdim.

Bakın işte, **"Musakka"**yı ve **"Karagöz"**ü Yunanlılara kaptırdık. Anam babam **"Türk kahvesi"**ni, adamlar **"Yunan kahvesi"** yapmadılar mı?

Her fırsatta, yasaları irdeleyerek özelleştirmeleri ya durduran, ya iptal eden yargıya, bundan sonra daha büyük görevler düşüyor.

TÜPRAŞ özelleştirmesinden Hazine'ye 1.3 milyar dolar gelecekti.

Yargı bunun yerine, Hazine'nin borçlanma ile bu parayı bulması kararını da verebilmeli.

Aslında KİT'lerin **"Görev Zararları"** da, milli mefahirimizin öğeleri değil mi?

Özelleştirme isteyenler, bu görev zararlarını da yok etmek isteyen tarihi eser düşmanlarıdır.

TÜPRAŞ Türk'tür, Türk kalacaktır!

Hacer Gemici

Sabah-26.05.2004

Özelleştirme ihalelerinin yeni kâbusu

Tüpraş'taki özelleştirmeyi "yeni Mümtaz Soysal" Avukat Gökhan Candoğan durdurdu

Petrol-İş adına açtığı davayla TÜPRAŞ özelleştirmesinde yürütmeyi durdurma kararı aldırان Candoğan'ın **"taş koyduğu"** tek ihale bu değil. Candoğan daha önce de AKTAŞ, ÇEAŞ ve KEPEZ'in sözleşmelerinin, POAŞ'ın borç ertelemesinin iptalinde kilit isim olmuştu.

İkinci Soysal

Candoğan "Özelleştirme karşıtı değilim ama hukuki bir sorun var ki davadan sonuç aldık" diyor. Mümtaz Soysal'ın kurduğu KİGEM'le de paslaştığını gizlemiyor.

Bir muhalif adam...

Aktaş, ÇEAŞ, Petrol Ofisi gibi davalarda ortak bir isim, Avukat Candoğan var. O özelleştirme karşıtı davalarla adeta son dönemin Mümtaz Soysal'ı.

Tüpraş'taki özelleştirme süreci Ankara 10. İdare Mahkemesi'nden çıkan yürütmeyi durdurma kararı ile karmaşık bir hal aldı. Cuma günü 1.3 milyar dolarlık sözleşmeye imza atmayı umut eden Zorlu ve Efremov grupları, "yargı sürecini" izlemeye koyulurken, başta özelleştirme hedefi ve faiz dışı fazla olmak bir çok alanda nasıl bir politika izleneceği merak ediliyor. Tüpraş'ta yürütmenin durdurulması ve ihalenin iptalini isteyen taraf bu kurumda örgütlü olan Petrol-İş Sendikası. Dava dilekçesinde ise sendika adına vekil olarak özellikle enerji sektörünün yakından tanıdığı bir isim, Gökhan Candoğan var. Muhalif yapısı ile 'günümüzün Mümtaz Soysal'ı denilebilecek olan Candoğan, "Körü körüne özelleştirme

karşıtlığı diye bir şey yok. Ama dayatma ile hukuka aykırı olarak yapılan özelleştirmelere olursa biz de karşı çıkıyoruz. Demek ki ortada hukuki bir sorun var ki bu davalardan bu tür sonuçlar çıkıyor..." diyor.

AKTAŞ'I İPTAL ETTİRDİ

12 yıl sonra Aktaş'ın Anadolu yakası elektrik dağıtım hakkını iptal ettiren, geçtiğimiz aylarda Özelleştirme İdaresi'nin Petrol Ofisi ile ilgili "borç erteleme kararının" devre dışı bırakan davalarda hep Candoğan'ın adı ön plana çıkıyor. Tüpraş'taki verilen karardan sonra hemen herkesin hukuki süreçle ilgili başvurdu ilk isim de o oldu. Peki kim bu Gökhan Candoğan? Aslında o Ankara Hukuk Fakültesi mezunu, 1971 doğumlu genç bir avukat. 1995 yılında mesleğe adım attından bu yana özellikle enerji sektörünün korkulu rüyası olan Candoğan, daha mesleğinin ikinci yılında üç arkadaşı ile birlikte Elektrik Mühendisleri Odası'nın hukuk danışmanlığını üstlenmiş. Bir anda 1990 yılında hukuk sürecinin başladığı Aktaş dosyasını, yap-işlet-devret ve yap-işlet modeli ile yapılan özelleştirmeleri elinde bulmuş. Kısa sürede enerjideki özelleştirmelerde yoğunlaştıklarını anlatan Candoğan, "Önümüze yap-işlet projesi ile ilgili bir Bakanlar Kurulu kararı geldi. Biz de bu sistemin yeni bir şey olduğunu ve Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yapılamayacağını iddia ederek dava açtık. Bunun üzerine Bakanlar Kurulu kararı iptal edildi" diyor.

KİN VE HUSUMET YOK

Bir çok kesimi etkileyen bu iptal kararı Candoğan'ın kendi hanesinde attığı ilk artılardan biri. O günlerde aralarında Enka olmak üzere yap-işlet projelerine imza atmak için bekleyen bir çok kurum kuşkusuz Candoğan'a kızıyor. Ama Candoğan'ın sık sık dediği gibi ortada 'hiçbir şirket ile ilgili kişisel bir kin veya husumet yok...

Güntay Şimşek

Sabah/26.05.2004

Petrolün suyunu çıkardık

Türkiye Petrol Rafineleri Anonim Şirketi'nin (TÜPRAŞ) özelleştirmesi, Mümtaz Soysal ideolojisiyle birleştiği noktada kıvılcım çıktı. **Türkiye bu menfi durumla özelleştirme politikalarında yara alırken, TÜPRAŞ'ın özelleştirilme esnasında gündeme getirilen ve tartışması yapılan konular Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin gerekçeleri arasına girdi.** Yaklaşık on yıldır Tüpraş'a ilgi duyan Tataristan'ın petrol şirketi Tatneft, amacına ulaşmak için her türlü girişimde bulunmasına ve ihaleyi de almasına rağmen endişeliydi.

Sadece Tatneft değil, Tataristan'ın en üst makamları dahi bu iş olacak mı, olmayacak mı ikilemi yaşıyorlardı. Hatta, Tatneft'in Türkiye'de Tüpraş'ın özelleştirmesine yönelik yürüttüğü stratejisini son bir yıl içinde değiştirip, yeni rota çizmesine kızan üst düzey Tatar yetkililer dahi, Türkiye'nin bu kaygan yapısı nedeniyle muhalefeti terk edip, Tatneft'in bu işi başarıyla bitirmesi için yanına geçtiler.

Amaçları tek başına Tüpraş ve değerleri değil. Tüpraş'la Akdeniz'de var olmak, dünyaya açılmak en önemli gayeleri. Müspet sonuçlanması Türkiye'nin lehine olacaktır.

Yelda Ataç

Hürriyet-26.05.2004

Tüpraş'ta satışı Rekabet Kurulu raporu durdurmuş

Tüpraş'ın satışı için verilen yürütmeyi durdurma kararında, Ankara 10. İdare Mahkemesi, Rekabet Kurumu'nun satışa onay verdiği kararı değil, kararın karşı oy gerekçelerini haklı buldu. Karşı oy veren iki üyenin ihaledeki eksikler nedeniyle ilerde hukuki bakımdan savunma yapılamayacak durum içine düşülebileceği uyarısı yaptıkları ortaya çıktı.

TÜPRAŞ'ın Tatneft-Zorlu ortaklığına devri işleminin yürütmesini durduran Ankara 10. İdare Mahkemesi, Rekabet Kurumu'nun satışa onay verdiği kararı değil, kararın karşı oy gerekçelerini haklı buldu. Karşı oy veren iki üyenin ihaledeki eksikler nedeniyle ilerde hukuki bakımdan savunma yapılamayacak durum içine düşülebileceği uyarısı yaptıkları ortaya çıktı.

Mahkemenin atıfta bulunduğu karşı oy gerekçeleri Rekabet Kurulu'nun iki üyesi; Prof. Dr. Zühtü Aytaç ve Rıfki Ünal'dan geldi. Üye Rıfki Ünal, karar almak için gerekli bilgilerin yetersiz olduğunu, bu konuda kurulu uyardığını belirtti ve 'Konunun acil olduğu, ÖİB'de bu bilgi ve belgelerin olmadığı, temininin mümkün olamayacağı belirtilmiştir. Mevzuata aykırı bir uygulama yapılmıştır' dedi.

ORDUYU HESABA KATMADILAR

Efmerov için ilgili pazar bakımından ciro, kapasite, üretim ve ortaklık yapısı, bağlı işletmeleri, hissedarları, sermaye yapısı ile ilgili incelemeye yeterli bilgi bulunmadığını, ayrıca Tatneft'in ortaklık yapısı ve hissedarlarına ilişkin eksikler de olduğunu kaydeden Ünal, 'Raporda sivil tüketim esas alınmış, tablolarda askeri tüketim belirtilmediğinden, Tüpraş'ın ciro ve kapasitesi bakımından ve Türkiye toplam tüketimi rakamlarında hesaplama hataları gözlenmektedir' dedi. Aynı eksikliğin altın hisse konusunda mevcut bulunduğunu anlatan Ünal, şunları kaydetti:

'Kurul kararında pazara giriş engeli yaratabileceği gerekçesiyle Tüpraş'ın kapasite artış yatırımlarının Rekabet Kurulu'nca izlenmesi tedbirinin, mahiyeti itibariyle ileriye matuf fakat soyut ve ifade ediliş biçimi ile maksadı anlaşılmayan, tali bir öngörü olduğu tarafımızdan mütalaa edilmektedir. Maksadı tartışmaya açık bu tarz bir şart ile Türkiye'de yeni yatırım yapmasının mı yapmamasının mı istendiği teşebbüse ve kararın diğer muhataplarına anlatılması mümkün değildir.'

Prof. Zühtü Aytaç da karşı oy gerekçesinde, Rekabet Kurumu'nun ihale öncesi hazırladığı mesleki görüş raporu ve kurul görüşünün gözönünde bulundurulması gerektiğini ve Rekabet Kurulu'nun eksik bilgilerle karar aldığını kaydetti.

KARAR RAPORLARIMIZLA ÇELİŞİYOR

Bu raporların rekabet bakımından ortaya çıkabilecek sorunları belirlemek konusunda eksiklikler taşıdığını belirten Aytaç, Efremov'un yüzde 49 payına sahip olan Renix Finance Corporation'ın ortaklık yapısının araştırılmadığını ve gerekli bilgilerin rapora yansıtılmadığını ifade etti. Aytaç, Renix Finance Corporation'ın İngiliz Virgin adalarında kurulu, finans ve danışmanlık hizmetleri sunan bir şirket olduğu bilgisiyle yetinildiğini bildirdi. Tatneft'in ortaklık yapısının da raporda ortaya konulmadığını vurgulayan Aytaç, bu bilgilerin de pazarın yapısı ve dikey bütünleşme açısından önemine işaret etti.

Kötüye kullanma olabilir

İZNİN koşulsuz verilmesini doğru olmadığını kaydeden Zühtü Aytaç, Petrol Piyasası Kanunu gereği piyasanın açılacağı Ocak 2005'e ve uzaması olasılığı bulunan Temmuz 2005 tarihine kadar EPDK'nın devrede olmayacağına işaret ederek, 'Rekabet Kurulu ayrıca bir tedbir öngörmediği için, dikey bütünleşmenin ve hakim durumun güçlenmesinin yaratacağı olumsuzluklar giderilemeyecek, nihayet hakim durumun kötüye kullanılması imkanlarının önü açılmış olabilecektir' dedi.

Özelleştirme durdurmaya itiraz etti

ÖZELLEŞTİRME İdaresi Başkanlığı (ÖİB), Bölge İdare Mahkemesi'ne başvurarak, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin Tüpraş ihalesine ilişkin verdiği yürütmeyi durdurma kararına itiraz etti. Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin dün verdiği yürütmeyi durdurma kararı dün ÖİB'ye tebliğ edildi. Bunun üzerine hazırlıklarını yapan İdare, bir üst mahkeme olan Bölge İdare Mahkemesi'ne itirazda bulundu.

Mahkemenin itirazı 15 gün içinde sonuçlandırması gerektiği belirtiliyor.

Serpil Yılmaz

Milliyet-27.05.2004

Tüpraş'ın coğrafyası

Tüpraş, 28 Mayıs'ta Zorlu - Efremov konsorsiyumuna geçecekti; yargıdan döndü, başa döndü.

Tüpraş'ta ihaleyi kazanan Alman - Rus şirketi Efremov Kautschuk GmbH'nin asıl sahibi, Rusya Federasyonu Özerk Cumhuriyeti Tataristan'ın petrol şirketi Tatneft. Tatneft Yönetim Kurulu Başkanı aynı zamanda Tataristan Başbakanı Rustav Minnihanov. (Minnihanov Antalya'da Kiriş World Tatil Köyü'nde tatilini geçiriyor.)

Taftnet'i ilginç kılan, Roger Tamraz ve Tamoil ile ortaklığı iddiaları.

2000'de Efremov Synthetic Rubber Enterprise'i satın alan Tatneft, Efremov Kautshuk Ltd'in yüzde 51 hissesini ele geçiriyor.

"Tatneft Offshore" olarak da adlandırılan ve vergi cenneti Virgin Adaları'nda kurulmuş, adresi bir posta kutusu olan Renix Finance Corp şirketi, (Rekabet Kurumu'nun bir üyesi itirazında bu şirketin incelenmesi isteniyor) Efremov Kautschuk Ltd'in geri kalan yüzde 49 hissesinin sahibi.

105.000 euro toplam sermayesi olan Eframov Kautschuk, petrol/petrokimya ürünleri dağıtımı yapıyor. Şirketin Almanya'daki adresi tek katlı bir köy evi. Mahallede ticari kuruluşa izin verilmediğinden kapısında tabelada olmayan evde bir Alman vatandaşı oturuyor.

Mısır doğumlu, Lübnan asıllı Amerikan vatandaşı Tamraz'ın (Tamarazyan) Lübnan'da bir bankayı 200 milyon dolar dolandırmaktan İnterpol tarafından arandığı iddia ediliyor. İtalyan ve Fransız bankalarını da dolandırdığı ileri sürülen Tamraz, Amerikan Demokrat Partisi'ne Clinton'un başkanlığı sırasında verdiği usulsüz paralarla, CIA'nın Ortadoğu'da yıllarca en önemli istihbarat kaynağı olmasıyla, Bakü - Ceyhan boru hattı işini alabilmek için Çiller ailesi ile kurduğu ilişkilerle gündeme gelmişti. Öyle ki Tamraz'ın öldürülen kumarhaneler kralı Ömer Lütfü Topal ile ortaklığı da tartışılmıştı.

Tamraz ile ilgili dökümanlar bunlarla bitmiyor... Tamraz aynı zamanda Türkmenistan'da petrol/doğal gaz sahası bulunan Amerikan Oil Capital Ltd şirketinin ortağı ve yöneticisi. Tamraz'ın, Renix Finance Corp'un da ortağı olarak Efremov Kautschuk'da söz sahibi olduğu söyleniyor.

Tamraz, 1983'te Amocco - İtalya ve Texaco - İtalya'yı 375 milyon dolara satın alarak Tamoil Inc'i kurdu. Tamraz bu iş için Banque Pariba ve Credit Lyonnaise'den krediler aldı ve bunları geri ödemedi. 1985'te Tamoil'i aynı paraya Libya hükümetine sattı. Ancak Tamoil - İtalya'yı kendi kontrolünde tuttuğu söyleniyor. Tamoil - İtalya da Tatneft'in hissedarlarından.

Özetle Tamraz'ın bir yandan Renix Finance Corp yoluyla Efremov Kautschuk Ltd, diğer yandan da Tamoil - İtalya aracılığı ile Tatneft'in ortağı olduğu savı güçlendiriliyor. Petrol ve jeoloji yüksek mühendisi ve araştırmacı Tufan Erdoğan, Tamraz ortaklıklarını detaylandırıyor.

"Ukrayna petrol taşımacılığı ve rafineri şirketinde (Ukrtransnafta) Tatneft'in büyük hisseleri var. Tamraz, bu şirketin hissedarları olan ve yine adresleri, ortaklıkları belli olmayan Rus firmaları Am Ruz Trading (İsviçre) ve Seagroup International'in (ABD) elinde bulunan hisseleri, Renix'e devrettiriyor."

Bank Zenit ve Commercial Bank Devon - Credit bankaları bulunan Tatneft'in piyasa değeri 2.3 milyar dolar (Tüpraş'ın 7 milyar dolar). Aynı zamanda dış bankalardan, yıllardır inşaatını bitiremediği Nizhnekamsky (Rusya Federasyonu) rafinerisi için 1.3 milyar dolar kredi kullandı. Bu bankalarla yaptığı kredi anlaşmalarına göre kendi şirketlerine ve üçüncü şahıslara borç ve garanti adı altında para transfer edemiyor.

Erdoğan bu gelişmelerden dolayı, Tatneft'in kendi adına Tüpraş ihalesine soktuğu Efremov Kautschuk'a, kredi ve nakit transferi yapabilmesi olanaksız olduğunu söylüyor. Özelleştirme İdaresi için birer öykü kabul edilen bu iddialar, bakalım mahkeme için de aynı öneme mi sahip olacak göreceğiz.

Zülfikar Doğan

Akşam- 27.05.2004

Tiko paraya, babalar gibi satış varsa, hukuk da var...

Özelleştirme ve Maliye'den mesul bakan Kemal Unakıtan, tam da ABD'de THY ve Erdemir'e 'tiko paralı' müşteri ararken geldi Tüpraş haberi. Sayın Bakan'ın canı bayağı sıkılmıştır. Çünkü hem Tüpraş, hem Anayasa Mahkemesi'nde Motorlu Taşıtlar Vergisi'ne iptal davası, diğer yandan da Vergi Barışı Yasası'nın Bakan Unakıtan'ı da ilgilendiren maddesinin (Sahte belge tanzimi ile hayali ihracat ve haksız vergi iadesi alma, vergi kaçırma maddesi 14/2) Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Ankara 8'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nin Anayasa Mahkemesi'ne başvurusu. Sanki kırk ayın çarşambası bir güne toplandı.

Tüpraş'ta 1 milyar 302 milyon doların ödenmesine ve hisselerin devredilmesine 72 saat kala İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulması kararını verdi. Kimileri 'yargıdan sürpriz, şok!' falan dediler ama, bilinen ve beklenen bir şeydi. İhale süreci boyunca yapılan yanlışlıklar, hukuka aykırılıklar, ÖİB'nin kendi ihale şartnamesine bile aykırı davranışları, Rekabet Kurulu üyelerinin muhalefet şerhleri, alıcı Efremov Kautschuk ile ilgili yine ÖİB'nin danışman şirketi Citigroup'un uyarıları hepsi, ama hepsi yazılıp söylendi. Ama bir kenara itildi, ihale bitirildi. Yargı 'şartlı teklif alınmayacağı belirtilmesine karşın şartlı teklif alınması, açık artırma yapılmaması ve dolayısıyla kamu yararının gözetilmemesi' gibi gerekçelerle yürütmeyi durdurdu. ÖİB şimdi üst mahkemeye itiraz etti.

Kişiler kendi evlerini, fabrikalarını, 'tiko para peşin - kırmızı meşin' dilediklerine verebilirler. Ancak milletin, ülkenin malı ise satılan, hak, hukuk, millet yararı, kamu çıkarı, Anayasa, kanun, kitap şart. 'Babalar gibi satarım arkadaşı' diyerek satış olmaz. Anayasa Mahkemesi, Danıştay gibi yüksek yargı kurumları, çıkartılan yasaları, idarenin yaptığı işlemleri hukuka, Anayasa'ya aykırı bulup iptal ettikçe yaygara kopuyor; 'Yargı ekonominin önünde engel. Yargı reformları engelliyor. İktidarların elini kolunu bağlıyor. Böyle yargı olursa, bu ülkeye yatırımcı da, yabancı girişimci de gelmez' deniliyor. Oysa idarenin eylem ve işlemlerinin 'Hukuka, Anayasa'ya, yasalara uygunluğu' şart. Yargı sadece görevini yapıyor.

Ama kaptı - kaçtı işlere tevessül ederseniz, yargı da 'dur' der. Bir gecede yasa yazmak, çıkartmak, milyar dolarlık ihale yapmak marifet değil. Marifet işi, hukuka uygun, milletin, ülkenin, ekonominin çıkarları, yararları doğrultusunda yapmak. 20 yıldır, Türkiye'de hangi özelleştirme şaibesiz, başarıyla yapılabildi? Hepsi mahkemelere düştü. Şu ana kadar özelleştirmeyle ilgili 158 dava açılmış! İşler doğru - düzgün yapılmış olsa sonuç bu olur mu? Özelleştirilen kamu bankalarının biri hariç hepsi battı. Petkim ihalesi yapılırken Uzan'ların durumunu ÖİB, BDDK, kısaca devlet - hükümet bilmiyor muydu? Bir ay sonra mı öğrendi? Israrla Anayasa'ya aykırı çıkartılan vergi yasaları Mahkemeden dönmüyor mu? Beş yılda Bankalar Yasası 6 kez değişti. Şimdi 7'ncisi (191 madde) sırada. Doğru düzgün yasa yapılamadığı, bankalar denetlenemediği için, bu arada 20'ye yakın banka battı, milletin sırtına 50 milyar dolar fatura bindi! Hepsi yargının kusuru mu? Bu yalan - yanlış - eksik yasaları hazırlayanların, uygulayanların, hiç mi kusuru yok?

Sanayi Bakanı Ali Coşkun, 'Anayasa Mahkemesi Telekom yasasını iptal etmeseydi, o zaman 20 milyar dolardı, şimdi 2 milyar' diyor. Diyor da, o zaman yapılan işin yasaya, Anayasa'ya aykırı olduğunu söylemiyor. Yoksa, ne diye hükümetler daha sonra Telekom, özelleştirme, Uluslararası tahkim, Tütün, Şeker, Petrol, Enerji, Doğalgaz yasaları çıkarttı? Yasalar çıkmasaydı (belki hala da aykırılık, eksiklik var) bu alanlarda yapılacak özelleştirmeler hukuka aykırı olacak, yargıya takılacaktı. Sadece AKP döneminde (şu anda TBMM'de olan yeni tasarı hariç) Telekom yasası iki kez değişmedi mi? Demek ki önce ülke, kamu yararı ve hukuka uygunluk!

Emin Çölaşan

Hürriyet-27.05.2004

TÜPRAŞ vakasına devam!

KOSKOCA TÜPRAŞ'ı, yenisini 5 milyar dolara kuramayacağımız bu altın yumurtlayan tavuğumuzu 1.3 milyar dolara satmaya yelteniyoruz! İnanılmaz bir şey. Mahkeme bu kararı hukuka ve kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle durduruyor.

Bu yılın **ocak-nisan** döneminde dış ticaret açığı tam **9.2** milyar dolara yükseldi. Yani ithalatımız, ihracatımızdan **9.2** milyar dolar daha fazla. Arada korkunç bir fark var. İç ve dış borçlar giderek artıyor, dayanılmaz boyutlara ulaşıyor.

Biz bu nedenle mi, biraz para gelsin diye mi TÜPRAŞ'ı ölmüş eşek fiyatına -hem de açık artırma yapmadan- **elden çıkarmaya çalışıyoruz?**

Şimdi gelelim işin başka bir boyutuna. Bu kuruluşu alacak olan yabancı firmanın adı **Efremov Kautschuk**. Bir Tataristan firması.

Bu firma neyin nesi? Kaç parası var? Hangi kaynaklara sahip? Sağlamlığı ne?

Soruşturunca ortaya acı gerçekler çıkıyor. Bu bir **posta kutusu** firması. Arkasında büyük olasılıkla **mafya parası, kara para** var.

Barışta, savaşta, iyi ve kötü günde, Türkiye'nin en **stratejik** kuruluşu olan dev gibi, hiçbir kamburu olmayan ve altın yumurtlayan **TÜPRAŞ**'ı biz, Türk ortağı ile birlikte işte bunlara satıyoruz!

Satmıyoruz, hibe ediyoruz. Hediye ediyoruz.

Pazardaki seyyar satıcıya, mahalledeki manava 100 kilo domates satacak olan kabzımal, önce bunların '**sağlam**' olup olmadığını araştırır.

Biz koskoca **TÜPRAŞ**'ı hibe ederken bunu bile araştırmadık.

Sadece **bugünü** kurtarma, iç ve dış borç yükü altında ezilen ve her geçen gün biraz daha boşalan kasamıza bir miktar döviz aktarma çabasıdayız.

Gerçekler yazılıyor, belgeleniyor ve bir Allah kulu hükümet yetkilisi ortaya çıkıp '**arkadaş siz yanlış biliyorsunuz, yalan yazıyorsunuz, Efremov çok sağlam firmadır**' diyemiyor.

Bu rezalet, bu sorumsuzluk başka bir ülkede sergilense ortalık ayağa kalkar, kıyamet kopar, hükümetler hesap vermek zorunda kalır.

Ben bundan da vazgeçtim! Bazı gazeteciler bu konuda ülkemizin çıkarlarını savunurken, bazıları da yazılarına '**TÜPRAŞ Türk'tür Türk kalacaktır**' diye başlık atıp güya alay etmekten(!) utanmıyor. **Liboşluk** ve **iktidar yalakalığı** artık o boyuta varmış ki, böylelerinin ar damarını iyice çatlatmış.

Ömer Faruk Günel

Star-27.05.2004

"Tüpraş olayı"

TÜPRAŞ satışının durdurulması hükümet için beklenilmeyen sürpriz oldu. Hemen karara itiraz edildi. Ve alınan mahkeme kararının iptali istendi. Eğer bir üst mahkeme de son karar doğrultusunda karar alırsa o zaman pek çok açmaz yaşanır. Öncelikle, özelleştirmeden ötürü 1.3 milyar dolar kaybedilecek. Bu yılın hedefi olan 5 milyar doların yüzde 25'i boşa çıkacak. Devamında diğer özelleştirmelerde de sıkıntı yaşanacak. Bütçenin gelir dengesi, özelleştirme gelirlerindeki gelir kaybından ötürü olumsuzluklar yaşayacak. Bu durum elbette ekonomiyi de negatif etkileyecek. Bunlar olayın bir yüzü. Bir de diğer yüzü var.

Şimdi gözler, Özelleştirme İdaresi'nin, alınan kararı bozdurmak için itiraz ettiği, Bölge İdare Mahkemesi'ne çevrildi. **TÜPRAŞ** ihalesine, iptal edilen **PETKİM** satışından sonra, özelleştirmenin bir dönüm noktası olarak bakılıyordu. Büyük gelir getirecek özelleştirmeler için Tüpraş bir 'amiral gemisi' olacaktı. Sonuç negatif çıkınca Petkim'den sonra ikinci sıkıntı yaşanıyor. Devamında ise yine mahkemelik olan bir başka büyük ihale **TEKEL**'in satışı bulunuyor. Bu gelişmeler, sıradaki **THY, TELEKOM** gibi önemli özelleştirmelerde soru işareti yaratabilir. Bu nedenle Ankara 10'uncu İdare Mahkemesi'nin oy çokluğu ile verdiği 'iptal' kararının bir üst mahkemedeki sonucu çok önem taşıyor. Bu kararın alınması için eğer normal süreç izlenirse, sonuç sonbahara hatta yıl sonuna kadar uzar. İtiraz Bölge İdare Mahkemesi'ne yapıldı. Dosya bu mahkeme tarafından ele alınacak. Sonra hukuk sürecinde durum, Danıştay'a gidecek. Son ve değişmez karar burada alınacak. Bölge Mahkemesi'nin haziran ayında karar alması zor. Alsa bile dosya Danıştay'a gidecek. Temmuz ayının ikinci yarısında ise adli tatil başlayacak. 45 günlük bir boşluk olacak. Şu sıralar tatilin 30 güne inmesi için çalışmalar yapılıyor. Ama 'bu yılın tatil takvimine yetişmesi zor' olur deniyor. Süre indirilse bile, dosyanın önce Bölge Mahkemesi'ne oradan da Danıştay'a taşınması 3-5

aylık bir zamanı aşındırarak. Böylelikle **TÜPRAŞ** dosyası sonbahara kadar uzayacak. Bunun yıl sonunu bulabileceği de hesaplanıyor. Kaldı ki, hem hukukçular hem de petrol sektörünün uzmanları olayda, davayı açan **PETROL-İŞ** Sendikası'nın haklılığına değiniyor. Mahkemenin satış kararını 'oy çokluğuyla' ve esasdan bozması da bu haklılığın bir göstergesi oluyor. Bu karar, **TÜPRAŞ** özelleştirmesinin yenilenebileceği sinyalinin veriyor. Bu anlamda aylık vergi ödemesi yaklaşık 1 milyar dolar olan **TÜPRAŞ**'ın hukuk yolundan geri dönmesi belki de hükümetin işine yarayacak. Zira şirket bir 'altın yumurtlayan tavuk'. Maliye Bakanı **Kemal Unakıtan** başta olmak üzere Gelirler Genel Müdürü **Osman Arıoğlu** ve ekibi, TÜPRAŞ'tan gelecek ve bu yıl için 10-11 milyar dolar olacak vergi gelirini, her yıl bütçenin gelir hanesine 'kafadan' yazıyor. Satış sonrası, bu durumun devam edip etmeyeceği belli değil. Yasa boşluklarından yararlanıp bu rakamın yarı yarıya azalması da mümkün. Bu anlamda iptal kararı eğer devam ederse, hükümete satış için yeni bir şans sağlayabilir. Zira yenilenen ihalede daha yüksek fiyatla müşteri bulunması da olası görünüyor. Bu da olayın bir başka yüzü.

Servet Yıldırım

Sabah -27.05.2004

Tüpraş'ta yapılan hata

Daha önce de yazmıştık, bu hükümet özelleştirme yapma konusunda niyetli ancak nasıl yapılacağını bilmiyor. Petkim'i satmak istediler, fiyatı buldular ama satıcı sorunlu çıktı. Tekel'de satıcıyı buldular ama piyasanın nabzını tutamadıkları için fiyatı bulamadılar. Tüpraş'ta tam işler yolunda derken mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı herşeyi alt üst etti. Eğer bu karar olmasaydı Ak Parti hükümeti ilk defa büyük çaplı özelleştirmelerden birini sonuçlandırmış olacaktı. Kısmet değilmiş...

Bu kararla ilgili olarak sorumlu aranıyor. Mahkemeye başvuran Petrol-İş'i eleştirmek ayıp olur çünkü onlar yapmaları gerekeni yaptılar. Mahkemeyi suçlamak da haksızlık olur. Fatura illaki birine çıkarılacaksa, adres Özelleştirme İdaresi (ÖİB) ve hükümet olmalı, çünkü yapılan ihale süreciyle ilgili bir hatadır.

Özelleştirmede hafıza sorunu

AKP'nin işbaşına gelmesinden sonra ÖİB'de kapsamlı bir kadrolaşma yaşandı. Üst yönetim tamamen değiştirildi.

Sonuçta yılların birikimi olan kurumsal hafıza ciddi hasar gördü. Tüpraş'ta ortaya çıkan sonuç bir ölçüde bu hafıza zayıflığının bir ürünüdür.

Tüpraş özelleştirmesi hazır bir projeydi. Önceki yönetimlerin 90'ların başından bu yana ki çalışmaları sonucu Tüpraş özelleştirmesi neredeyse ihale aşamasına gelmişti. Mevcut yönetime ihale yöntemini belirleyip düğmeye basmak kalmıştı. Olmadı. Mahkeme ihale şartnamesinin süresiz ve şartsız teklif verme ilkesine aykırı yapıldığı ve açık artırma yoluna gidilmeyerek kamu yararı gözetilmediği ve rekabet kanununa uyulmadığı gerekçeleriyle yürütmeyi durdurdu. İhaleyi düzenleyenlerin böyle bir sonucun ortaya çıkabileceğini öngörmeleri gerekirdi.

Peki şimdi ne olacak?

Eğer ÖİB'in itirazı kabul edilir, yürütmeyi durdurma kararı kaldırılır ve bu sırada apar topar satış yapılırsa ayrı bir hata olur çünkü süren davalarda iptal kararı çıkma olasılığı var. Kaldı ki alıcılar da bu olasılık varken beklemek isteyebilir. Eğer mahkeme bu satışı iptal ederse

yeni bir ihale açılması gerekecek. Yeni ihalenin sonuçlandırılması ise en iyimser ihtimalle yıl sonunu bulur. Oysa Tüpraş'tan hazineye 1.3 milyar dolar gelecekti ve bildiğimiz kadarıyla bu paranın önemli bölümü hesaplara dahil edilmişti. Şimdi gelmeyen bu paranın bir şekilde telafi edilmesi gerekecek...

Murat Çelikkan

Radikal-27.05.2004

Özelleştirememe

Neoliberal ekonomi politikalarının olmazsa olmaz koşulu olan özelleştirmelerden, Türkiye de nasibini alıyor. Ancak birçok ülkede olduğu gibi burada da, yok pahasına satışlar, rüşvet, kamu çıkarının korunmaması iddialarıyla birlikte. Ayrıca yangından mal kaçırır gibi yapılan özelleştirmelerin hemen hepsi yargı engeline takılıyor. PETKİM özelleştirmesi, Petrol-İş Sendikası'nın BDDK nezdinde başlattığı mücadele ve Uzan Grubu'nun mallarına el konulması sonucunda yapılamadı. Tekel özelleştirmesi, kapalı kapılar ardında yapılan pazarlığa karşın gerçekleşemedi. TÜPRAŞ'la ilgili mahkeme kararı, usulsüzlük yapıldığını ortaya çıkardı. Özelleştirme uygulamalarına karşın ilgili sendikaların açtıkları dava sayısı 150'yi buldu.

Pazarlık süreci bitirilerek 58 bin dolara Yıltaş İnşaat'ın en yüksek teklifi verdiği Eti Krom'un özelleştirilmesi tartışmaları ise sürüyor. TMMOB Maden Mühendisleri Odası yaptığı açıklamada, özelleştirmenin bu sorunun halline çözüm getirmediğini vurguluyor. "Türkiye'nin yapması gereken, paslanmaz çelik yatırımlarına, ferrokrom yatırımlarına yönelmesidir. Bu, krom satışından çok daha kârlıdır. Ayrıca madencilik deneyimi olmadığı anlaşılan firma, herhangi bir sıkıntıyla karşılaşması durumunda, devlet bu firmayı kurtaracak mıdır? Bu durumda tesislerin akıbeti ne olacaktır? Bununla ilgili planlama yapılmış mıdır?" Ne dersiniz, yapılmış mıdır

Ümit Zileli

Cumhuriyet-27.05.2004

Türkiye'de de Yargıçlar Var!

O gün, çok uzun bir aradan sonra ilk kez mutlulukla gülümsedim!..

O gün, yüreğimi acımasızca sıkıştıran mengenenin biraz olsun gevşediğini hissettim... Topraklarını elinden alan Kral 2. Ferdinand 'a dava açmaya karar veren, "Yapma kazanamazsın" diyen arkadaşlarına, "Kazanırım, Berlin'de yargıçlar var" diyen ve davayı kazanan değirmenciye yürekten bir selam gönderip seslendim:

- Ankara'da da yargıçlar var!

Petrol İş Sendikası'nın bir özelleştirme skandalı olarak tarihe geçen TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi (siz bunu peşkeş olarak da okuyabilirsiniz) kararına karşı açtığı davada, Başkan Şebnem Öztürk , üyeler Berrin Karınca ve Abdullah Aytunç 'tan oluşan Ankara 10. İdare Mahkemesi oybirliği ile yürütmeyi durdurma kararı verdi. Mahkemenin gerekçesi ise son derece net:

- Bu özelleştirme hukuka ve kamu yararına aykırıdır!

Karalar bağlayanlar!

Bu karardan hiç de mutluluk duymayan bazı güzide kalemler de oldu tabii!

Sabah gazetesi, manşetinin üstüne "Özelleştirme ihalelerinin yeni kâbusu" başlığıyla Avukat Gökhan Candoğan 'ı kamuoyuna tanıttı! Üstelik "yeni Mümtaz Soysal" lakabıyla! Ne yapmıştı Candoğan? Örneğin yıllar yılı halka adeta kan kusturan Aktaş'ın elektrik dağıtım hakkını iptal ettirmişti. Özelleştirme İdaresi'nin POAŞ ile ilgili verdiği borç erteleme kararını da iptal ettirmişti. Kamu yararına birçok davada hep o vardı. Şimdi de TÜPRAŞ'ta onun imzası vardı...

- Şu kabarık suç dosyasına bakın!

Aynı gazetede Mehmet Barlas 'ın yazısının başlığı şöyleydi: "Tarihi değerler korunmalıdır... TÜPRAŞ Türk'tür, Türk kalacaktır!" Barlas fena sinirlenmişti; yürütmeyi durdurma kararı sonucu Borsa düşmüş, döviz kurları oynamıştı, kepezeliğe bakın! Ardından da "Kökten-Devletçi" yargıçlarla alay edip "Hazine'ye 1.3 milyar dolar gelecekti. Yargı bunun yerine, Hazine'nin borçlanma ile bu parayı bulması kararını da verebilmeli. Aslında KİT'lerin 'Görev Zararları' da milli mefahirimizin öğeleri değil mi" diye soruyordu...

Posta gazetesinde Mehmet Ali Birand 'ın durumu da farklı değildi. Bu değerli kalem de "Bürokrasinin kahramanca direnişi" başlıklı yazısında kendilerini yasa yapıcılardan bile üstün gören memurların "Bu vatan benden sorulur" diyerek her şeyi engellediklerinden yakınıyor, örnek de veriyordu: "özellemeyi devlet malının peşkeş çekilmesi olarak gören memuru, savcısı ve yargıcı bu süreci durdurmak için elinden geleni yapıyorlar..."

- Vay örümcek kafalılar vay!

TÜPRAŞ nedir?

Bazılarının 1.3 milyar dolara satılmadı diye öfkelenildiği TÜPRAŞ'a bir bakalım... Türkiye'nin en büyük şirketi. Ülkemizdeki ham petrol işleme kapasitesinin yüzde 86'sına sahip. Yıllık cirosu 13 milyar dolar. Geçen yıl kârı net 300 milyon dolar. Hazine'ye bugüne dek 8 milyar dolar aktardı. Sigorta değeri 4.4 milyar dolar. Zarar etme gibi bir sorunu yok. Yani devlet bütçesine yük olmak bir yana müthiş bir gelir kaynağı. Bugün yeni bir TÜPRAŞ kurmanın bedeli ise en az 6 milyar dolar!

Gelelim altın yumurtlayan tavuğu 1.3 milyar dolar gibi komik bir paraya Zorlu Grubu ile ortak olarak alan Rus Efremov şirketine... Öncelikle bu satış açık arttırmayla ya da pazarlıkla yapılmadı! Peki, nasıl yapıldı sorusunun en net yanıtı şu olabilir:

- Hediye edildi!

Efremov diye bir şirket var, tabelada! Almanya'daki adresinde bir ev çıkıyor! Kayıtlı olduğu yer vergi kaçakçılarının ve kara paracıların cenneti Virgin ve Cayman adaları!..

İşte Türkiye'nin en büyük şirketini alacak Rus ortağın durumu bu. Hangi sermayesiyle 1.3 milyar doların yarısını ödeyecek, kimse bilmiyor. Bilinen bir şey var tabii:

- Rus mafyasında para çok!

Bizim kalemler, TÜPRAŞ, bu şirkete satılmadı diye hâkimlerimizi suçluyor, bürokrasiye "örümcek beyinli" yaftasını asıyor...

- İyi ki Türkiye'de yargıçlar var...

Sami Evren

Birgün-28.05.2004

'İdare' edemeyeceksiniz!

"Bu ülkede hakimler de var" dedirtecek iki önemli karar alındı bu hafta içinde. Ankara İkinci ve Onuncu İdare Mahkemeleri aldıkları kararlarla hukuksuzluğa geçit verilmeyeceğini gösterdi. İlk karar gazetelerde ancak küçük bir yer açabildi kendisine ama ikinci karar gazete manşetlerini ve televizyonların haber saatlerini ilk haber olarak süsledi.

Ankara Onuncu İdare Mahkemesi "prosedüre uyulmaması ve birtakım usulsüzlükler" nedeniyle TÜPRAŞ AŞ'deki % 65.76 oranındaki kamu payının blok satışını iptal etti. Türkiye'nin devî olarak nam salmış TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi mahkeme kararıyla durduruldu. Yani "Ankara'daki hakimler" özelleştirmeye geçit vermedi.

Petrol-İş Sendikası'nın TÜPRAŞ'ın satılmasına karşı nasıl bir direnç gösterdiğini, kamusal değerlere nasıl da sahip çıktığını, özelleştirmeyi işkolu sınırlarını aşarak nasıl da memleket sorunu haline getirdiğini en iyi bilenlerdenim. Belki de bu nedenle Petrol İş Sendikası'na ve özelleştirmenin kendileri için yıkım olacağı gerçeğini bilince çıkartarak büyük bir özveriyle ekmeklerine, işlerine, geleceklerine sahip çıkan petrol işçilerine şapka çıkartmak gerekiyor.

HÜKÜMETE DERS

Herkes bilmeli ki, Petrol-İş yönetici ve üyeleri yalnızca kendilerine değil ülkeye, kamusal değerlere sahip çıkmışlar, IMF direktifleriyle ulusal değerleri sermayeye peşkeş çekmeye "kararlı" piyasacı AKP hükûmetine kararlılık dersi vermişlerdir.

Kendisine gazete sütunlarında bir solukluk yer açabilen bir başka karar ise Ankara İkinci İdare mahkemesi tarafından verildi. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'ndan sürgüne gönderilen iki öğretmen görevlerine iade edildi.

İşbaşına geldiği günden bu yana eğitimde bir taraftan özelleştirmeci ve gerici politikalar izleyen ama bir taraftan da Cumhuriyet tarihinde görülmedik çapta büyük bir sürgün, kıyım operasyonu başlatan AKP hükûmetine yargı geçit vermedi. AKP Talim Terbiye'den 167 eğitimciyi başka görevlere atadı. Yerlerini kimlerle doldurdu; söylemeye hacet var mı?

SEVİNDİRİCİ KARAR

Gazeteler yazdı; Talim Terbiye Kurulu çalışanları davullarla, halaylarla karşıladı, mahkeme kararıyla dönen arkadaşlarını. Bu kadar sevinmeyi hak ediyorlar. Ben öğretmenim; eğitim emekçilerinin adeta alinyazısı olan sürgünün ne demek olduğunu, eğitim emekçilerinin mücadele tarihinin sürgünlere, kıyımlara, baskılara direnme tarihi olduğunu bilirim.

Talim Terbiye'den ilk sürgünle birlikte, Eğitim Sen'in ve Kurul'daki Eğitim Sen üyelerinin nasıl bir hukuk savaşı verdiğini biliyorum. Şapka çıkartmaktan yorulacağız ama ne yapalım; Eğitim Sen de hak ediyor şapka çıkartılmayı.

İki kararın da demokratik ve hukuka saygılı toplum açısından gözden kaçmaması gereken bir önemi bulunuyor. Petrol İş ve Eğitim-Sen davalara tüzel kişilikleri ile katılıyor; dava açılıyor, takip ediliyor. Kararlarla sendikaların yetki ve sorumlulukları tescillenmiş oluyor.

Kararların politik sonuçları yok mu? Var elbette. Yargı AKP hükûmetine aleni bir mesaj verdi: Özelleştirmeye, hukuksuzlukla, kanunsuzlukla "idare" edemezsiniz! Bu ülkenin sahipleri var çünkü...

Metiner Sezer

Türkiye-28.05.2004

TÜPRAŞ ayıbı

Bugün 28 Mayıs 2004 Cuma. TÜPRAŞ'ın nihai satışı gerçekleşeceği gün bugündür!.. 'Döviz' diye yanıp tutuşan devletin kasasına tamı tamına 1.3 milyar dolar girecekti. Hani? Para girmedigi gibi borsa dalgalandi, faiz 1 puan zıpladi, dolar 20 bin lira artti!..

Buna sebep; Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma kararıymış! Acaba, öyle mi?

TÜPRAŞ'taki özelleştirmeyi durduran Avukat Gökhan Candoğan'a hemen bir isim bulundu: 'İkinci Soysal.' Genç avukat, "Özelleştirmeye karşı değilim" diyor ama dinleyen kim? Yeni adı hayırlı olsun kendisine. Bizim en büyük hünerimizdir birine isim koymak. Hukukun içi boş bırakılmış ve o avukat da bu boşluğu görmüşse; taktir mi edilir, tekdir mi? Hadi onu geçtik diyelim. İhaleyi kazanıp Rus ortağıyla birlikte elinde para imza gününü bekleyen Ahmet Nazif Zorlu ne yapacak?

"Babalar gibi satarım" diye kostaklanan Maliye Bakanı Unakıtan hani? Neden gıkı çıkmıyor? 'Kol kırılır, yen içinde kalır' demek mümkün mü? Hadi biz dedik diyelim. Elin adamı der mi bunu?

Burada hukukçuyu suçlamak kadar abes bir şey olamaz. Kara kitapta ne yazıyorsa, ona göre karar vermek zorunda olan bu adamlara, 'İnisiyatif kullan' mı diyeceğiz? Güldürmeyin beni!..

TÜPRAŞ'la yeni bir özelleştirme hamlesi fırsatı kaçmış oldu mu, olmadı mı?

Rusya Lideri Putin, petrol rüzgârını da ardına aldı ve ülkesini depara kaldırdı. Yüzde 7 büyüme ve 60 milyar dolar dış ticaret fazlası var bugün Rusya'nın.

Putin bu hedefe ulaşırken; bireylere daha çok yatırım özgürlüğü tanıdı. Bunu da vergi yükünü ve bürokrasiyi azaltarak başardı. Vergi oranlarını basitleştirip düşürünce tahsilatı ve yatırımları hızlandırdı. Gelir Vergisi yüzde 13, Kurumlar Vergisi ise yüzde 24.

Özel sektör emeklilik fonlarını teşvik eden bir sistem geliştirip uzun vadeli sermaye akışını sağladı.

Mevduata sigorta getirip kredi ve mevduatları arttırdı. Kayıtdışının ekonomideki payı yüzde 45'ten yüzde 37'ye indi. Özelleştirmeyi ise daha ilk başta çözmüştü zaten adamlar.

Türkiye, 'özelleştirme' konusunu konuşmaya taa 1980'lerde başladı. "Özelleştirelim, güzelleştirelim" sloganıyla yola çıkan yönetimin ettiği iki laftan biri buydu. Türkiye, o günlerde özelleştirmeyi konuşan ilk ülkelerden biriydi. Bu konuyu ağzımızda sakız ettik ama özelleştirme hukukunu meydana getiren kanun ancak 1994 yılında çıktı. O da kör topal. Konuşmalar, kanuni bir çerçeveye oturunca daha bir fiyakalı oldu. Bizim istediğimiz de buydu zaten!..

İktidara gelen genç insanlar hızlı gidince kanun geride kaldı. Yürüme özürü olanlar işbaşına geldi, o vakit de özelleştirme faaliyeti durdu. Hasılı, bir türlü bu işin iki ucunu bir araya getiremedik.

Yönetim, Telekom'u satmaya çalışıyor. Hakeza Petkim. Tüpraş da öyle. Hani? Hepsinin değeri düştü, hem öyle bir düştü ki; 1980'li yıllardaki fiyatın üçte biri bile etmiyor şimdi bu iktisadi değerler. Yine de satılamıyor. Hukukçuları suçlamayı bırakıp hukuku düzeltmeyi başaramadılar çünkü. Bir Rusya bile olmadık ya. Yuh olsun bize!..

Metin Münir

Vatan -28 05 2004

Kabalığın zararı

Türkiye'nin en büyük cirolu şirketi TÜPRAŞ'ın 2000'de halka arzından önce ana sözleşmesinde değişiklik yapıldı. Buna göre küçük hissedarların belli bir oranın üzerine çıkması halinde Yönetim Kurulu'na iki bağımsız üye seçilecekti. Amaç TÜPRAŞ'ı uluslararası kurumsal yatırımcılar için çekici kılmaktı.

Arzla birlikte hisselerin yüzde 36'sı yerli ve yabancı yatırımcıların oldu ve devlet oylarıyla Yönetim Kurulu'na iki bağımsız üye seçildi. Türk yatırımcıları temsil edecek kişi Garanti Grubu'nun önde gelen yöneticilerinden Aclan Acar'dı.

Yabancıların kim olacağı konusunda gelişmekte olan ülkelerle iş yapan en büyük kurumsal yatırımcılardan biri olan ve TÜPRAŞ'ta da külliyetli miktarda hisseyi kontrol eden Templeton'a danışıldı. Templeton bankacı Cafer Sait Okray'ı önerdi.

İlk defa bir KİT'e bağımsız yönetim kurulu üyeleri giriyordu. Bu Türkiye'nin çok ilerisinde bir işti. Ancak bu pozisyon korunamadı. Özelleştirmeden önce TÜPRAŞ ana sözleşmesi yeniden değiştirildi ve bağımsız üyelerden vazgeçildi. Bununla da yetinilmedi. Bağımsız üyeler, nezaket ve hukuk kurallarına ters düşülerek, Özelleştirme İdaresi'nce azledildiler.

Amaç, 1,3 milyar dolar karşılığında Taftneft-Zorlu ortaklığına geçmesi ümit edilen TÜPRAŞ'ı "kemiksiz et" şeklinde devretmektir. Ancak mahkeme özelleştirmeyi durdurdu. İdare, yaptığı yanlışla baş başa kaldı. Bağımsız üyelerin azlinin yatırım çevrelerinde olumsuz bir hava estireceği konusunda birçok kişi İdare'nin dikkatini çekmişti. Ama "Bize ne kardeşim, biz bunu satmak istiyoruz" kafasıyla bu öğütler dinlenmedi.

Dün konuştuğum ünlü bir Türk bankacının sözleri piyasanın tepkisini çok güzel özetliyor: "40 yılın başında doğru bir iş yapılmıştı. Geri adım atmanın alemi yoktu. Yeni sahipleri gelince onlar Yönetim Kurulu'nu istedikleri gibi değiştirirlerdi. Kör gözüm parmağına ana sözleşmeyi değiştirip adamları sokağa atmak hiç iyi olmadı."

Sözleşme eski haliyle kalsaydı belki yeni hissedarlar da bundan hoşlanacaktı. Çünkü bağımsız üyeler bir şirketin piyasa değerini olumlu etkileyen önemli faktörlerden biridir.

TÜPRAŞ'ta yapılan kabalığın zararı TÜPRAŞ'ta kalmayacak. İşin iki kişinin azlini aşan etkileri olacak.

Verilmiş hakkın despotça ve karşı tarafın rızası olmadan geri alınması yabancı iş alemi için Türkiye'deki yatırım ortamında ilkeliğin sürdüğünün yeni bir kanıtı oldu.

Ankara bu şekilde davranmaya devam ettiği sürece Türkiye'nin ciddi bir yabancı sermaye girişi görmesi olanaksızdır.

Yücel Sarpdere

Evrensel-28.05.2004

TÜPRAŞ, ideoloji ve satılmışlık

TÜPRAŞ'ın Zorlu Holding ve Tafnett ortaklığına satışı yargıdan döndü ya, "piyasalar " denilen kenelerle, fırsatını bulsalar memleketi emperyalizme hibe yoluyla satacak Amerikancılar feryadı figana başladı.

Neden TÜPRAŞ satılamamış!

Bunlardan biri olan Taha Efendi, "Özelleştirme karşıtlığı ideolojik bir tutumdur" diyerek, devam ediyor,

"Bir zararlı KİT kamu yararına aykırıdır. Özel ellerde kâr eden ve vergi ödeyen bir şirket kamu yararına uygundur."

Yani, halka hizmet, ülkeye hizmet sadece kâr zarar hesabı üzerinden ölçülmelidir.

Kâr etmiyor denilerek köylere su, elektrik götürülmemelidir? Yol yapılmamalıdır? Hastane kurulmamalı, sağlık hizmeti sunulmamalıdır!

Ki, tam da işte bu nedenlerden ötürü, kârlı olmayan her şey kötü ve zararlıdır denilerek, sağlıktan eğitime, köy hizmetlerinden diğer hizmetlere kadar her şeyden kısıntı yapılmakta; özelleştirilmekte, halkın çıkarları değil, birkaç parababasının çıkarları ön plana konulmaktadır.

Bu yüzden de özelleştirme, halk düşmanlığıdır.

Ülke düşmanlığıdır.

Gelelim TÜPRAŞ'a.

Taha Efendi, kafayı mı sıyırdı, özelleştirme hırsı gözlerini mi bozdu nedir?

TÜPRAŞ, zarar eden bir kuruluş mudur?

Bırakın TÜPRAŞ'ı, özelleştirilen kuruluşlar kâr eden kuruluşlardır.

Hem de rezil, hırsız sistemin çalmasına çırpmasına, yolsuzluklarına, içten çökertme sabotajlarına rağmen...

TÜPRAŞ, bu memleketin en önemli, en kârlı işletmelerinden birisidir.

1 milyar 300 milyona peşkeş çekilen bu kuruluşu şimdi yapmaya kalksan 7 milyardan fazla para harcamak gerekir.

Taha Efendi'nin kamu yararına aykırı bulduğu TÜPRAŞ, Türkiye'nin rafineri kapasitesinin yüzde 86'sına sahip.

Ham petrolün yanı sıra LPG ve diğer petrol ürünlerinin ithal ve depolamasında da en büyük altyapı ona ait.

Yalnızca son dört yılda 2 milyar dolar yatırım harcaması yapıldı.

Yıllık kârı 600 trilyon lira civarında.

2003 yılındaki cirosu 14.3 milyar dolar.

Hazineye katkı payı 7.7 milyar dolar.

Vergi ödemeye gelince.

Türkiye'de ödenen vergilerin büyük bölümünü dolaylı ve dolaysız yollarla zaten işçiler, emekçiler, halk ve kamu işletmeleri ödemektedir.

TÜPRAŞ, Vestel Elektronik A.Ş.'nin ödediği verginin 370 katı vergi ödemiştir. Şimdi bu işletme nasıl oluyor da kamuya zararlı oluyor?

Özelleştirmelere karşı çıkmanın ideolojik olmasına gelince.

Nasıl ki, özelleştirmeleri savunmak, memlekette ne var ne yok satılsın demek ideolojikse, karşı çıkmak da ideolojiktir.

Bu yüzden de, TÜPRAŞ işçileri, PETKİM işçileri, TEKEL işçileri, Sümerbank işçileri özelleştirmeye karşı ideolojik tavır almaktadır.

İşçilerin ideolojisi, ülkeyi, vatani, madenleri, yeraltı-yerüstü kaynaklarını savunmaktır.

Memleketin yağma edilmesine, sömürüye, halkın ve kaynakların emperyalizme ve bir avuç parababasına peşkeş çekilmesine karşı mücadele etmektir.

İşçiler, ideolojik davranarak memleketi, halkın çıkarlarını savunuyorlar.

Taha gibilerse ideolojileri gereği memleketi satmaya kalkıyorlar!

İzzettin Önder

Cumhuriyet-01.06.2004

Çirkinlik Manzaraları

Şu Batı olmasa idi ne yapardık, bilemiyorum! Batı olmasaydı, 1950 politikalarıyla üç tarafı da denizle kaplı bir ülkede deniz ulaşımını ve yokluk içinde başlatılmış olan demiryolu ulaşımını bir tarafa atıp, karayolu politikasına geçebilir miydik; aynı dönemde dış ticaretimizi libere edip 1958 moratoryumu tadabilir miydik; 1980'lerin sonuna doğru 32 sayılı kararname ile bu kadar paraya kavuşup güzelim tüketim günlerini yaşayabilir miydik! Hele şu IMF olmasa idi, döviz çıpasını biz geliştirip 2001 krizini yaşayabilir miydik!

Köleler dayakla adam olur. Bu tür dayatmalar önce zor ve acı gelir, ama bir siyasinin söylediği gibi, zamanla "alışırlar". Doğrudur; halkımız ücretlerin baskılanmasına ve ülkenin satışına o kadar alıştı ki, artık bu tür uygulamalar yapan, halkını baskılayan ve azarlayan siyasiler halktan oy alabiliyorlar. Demek ki, "alışma" huyu da Batı'nın dayağıyla uygulamaya koyduğumuz uyum uygulamalarından biri olsa gerek!

TÜPRAŞ, güçlü ve kârlı bir kuruluş. Burjuva hukuku bile hiçe sayılarak devredilmeye çalışılırken son anda Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma kararı ile şimdilik kurtarılmış oldu. Yargı organları, var olan yasaları uygular. Var olan yasalar bizzat burjuvazinin eliyle ve kendi çıkarı için yapılmıştır. Yargı organı, TÜPRAŞ'ın özelleştirme işlemini işte bu yasalara aykırı bulmuştur. Özelleştirmede etkin pazarlık yoluna gidilmemiş ve şartname koşullarına uyulmamıştır. Yargı organının vermiş olduğu kararı "*doğru*" veya "*yanlış*" olarak değerlendirmek söz konusu olamaz; yargı organı elindeki mevzuatı uygulamıştır.

Her koşul ve durum için hazır çözüm önerileri olan sermaye, kendi yasalarının uygulanmış olduğu bu yargı kararı karşısında nedense sessiz kalmıştır. İlgili şirket ise karar karşısında asabiyetini perdelemeye çalışırken ümidini koruduğunu söylemekten de geri durmamıştır. Kendi yasasını yapan burjuvazi, bu yasanın uygulandığı durumda da nihai sonuca giden hal yolunu bulmanın çarelerini araştıracaktır. Kim bilir, belki de bulacaktır! Burjuva demokrasisi önünde ne emekçi, ne halk, ne görece bağımsız devlet ve ne de geçmişte yapılmış olan burjuvazi yasaları durabilir.

Sermaye bu manevrasını "sahibinin sesi" araçlarla yapmaktadır ve yapacaktır. TÜPRAŞ kararı ertesinde medyanın tavrı tam bir çirkinlik tablosudur. Meğer karar borsayı çökertmiş; Türkiye çağdaşlaşırken tüm kurumların uyum içinde çalışması gerekiymiş; özelleştirme karşıtı dinozorlar yine işbaşındaymış, vs... Böylesi iddiaların akıl ve mantıkla açıklanır tek izahı; hukuku, ülke çıkarını, kamu yararını bir tarafa bırakıp sadece borsa göstergeleri ile hareket etmenin gerekliliğidir.

Bu kadar hukuksuzluk, ülkede kaba gücün hâkimiyetini savunmakla eşanlamlıdır. İşimize gelince hukuku saymayalım, işimize gelince de devletin küçülerek toplumsal işleyiş yasaları yapıp, onları yürütmesini savlayalım.

TÜPRAŞ'la medyanın bu denli ilgisi küreselleşme dayatmalarıyla bağlantılıdır. Zira, yerli ve yabancı firmalar TÜPRAŞ gibi kârlı kuruluşları ele geçirmeye çalışmaktadır. Sermaye, sıkıştığı zaman kendi yaptığı yasayı da tanımaz. Sermayenin çıkarı söz konusu olduğunda, siyasal erk de sermayenin yanında yer alır. İşsizliğin büyüdüğü, borçların arttığı, ekonomik sorunların derinleştiği bir dönemde, ciddi planlarla güçlü ekonomik hamle başlatmak yerine, IMF'ye havale edilmiş bir çökertme programı altında, ekonomiyi baskılayarak ve özvarlıkları satarak yaşanan sıkışıklığı gidermeye çalışan bir siyasal erk ile verimsiz ekonomik altyapısını, kayıt dışına kaçarak ve emeği baskılayarak götürmeye çalışan burjuvazinin

birlikteliği, çok doğal olarak halkın yanında ve kamu çıkarı doğrultusunda sonuç üretemez. Bu durumun topluma yutturulması görevi de "kökten sermayeci medya" ya düşer.

AB bizi yola getirmek için kullanmaktan geri durmadığı çivili sopasını, acaba sermaye bizzat kendi yasasını çiğnerken sermayeye ve bu durumu engelleyerek sermayeyi kendi yasalarına uymaya davet eden organlara saldıranlara burjuva hukukunu öğretme adına kullanmayı düşünmez mi! Burjuva ahlakına uygun olarak davranan AB'den böyle bir davranışı beklemek büyük haksızlık mı olur! Dayakla adam olmaya alıştığımıza göre, bu arada burjuva yasalarına da saygılı olmayı öğrenmek fena mı olur!

Metin Münir

Vatan-02.06.2004

Möbius'un Tüpraş uyarısı

Hollywood için Tom Cruise ne ise kalkınmakta olan ülke borsaları için Mark Möbius odur. Bir farkla ki Möbius şöhretini güzel yüzüne değil çok para kazandırmaya borçludur. Karargâhı Hong Kong'da olan ama daha çok özel uçağında yaşayan Möbius Franklin/Templeton grubunun kalkınmakta olan pazarlar fonunu yönetiyor. Bu fon Türk borsasındaki en büyük oyuncularından biridir. Möbius ülkemizi yakından tanımaktadır. Onun için TÜPRAŞ Yönetim Kurulu'ndaki iki bağımsız üyenin Özelleştirme İdaresi tarafından azledilmesi konusunda - evet, bu konuyu hâlâ unutmadım- ne düşündüğünü öğrenmek istedim.

Hatırlanacağı gibi, bağımsız üyeler TÜPRAŞ'ta yüzde 36 hisseye sahip olan yerli ve yabancı yatırımcının çıkarlarını korumak üzere seçilmişlerdi. Ancak, geriye kalan hisseler Taftneft-Zorlu ortaklığına satılınca sanki azınlık ortaklar ortadan kaybolmuş gibi onları temsil edenler Yönetim Kurulu'ndan atıldı. Möbius'a bu konuyu nasıl değerlendirdiğini sordum.

İşte cevabı: "Bu olay Türkiye'de iyi yönetim konusunda bir geri dönüştür. Azınlığı temsilen yönetim kuruluna üyelerin seçilmesi Türk hükümetinin şeffaflık ve açıklık konusundaki tutumunda bir dönüm noktası olmuştu. Bugün ise Türkiye'de herhangi bir şeyin değişmiş olduğundan şüphe etmeye başladık."

TÜPRAŞ'ta olanların kurumsal yatırımcılar için anlamı nedir? "Kurumsal yatırımcılar ülkelerde meydana gelen bu tür değişiklikleri çok dikkatle izler. Dünyada olup bitenler gerçeğinde iyi yönetim çok önemlidir. Bir ülkede şeffaflık azaldıkça yatırımcılar uzun vadeli yatırımları için daha yüksek (risk) primi talep eder. Bu da yatırım maliyetini ve yatırım miktarını azaltır."

Kararını değiştirmesi için Türk hükümetine müracaat etmeyi düşünüyor musunuz? "Herhangi bir makama, bir kararını değiştirmesi için müracaat etme niyetimiz yok. Sadece hükümette birilerinin bu tür davranışların öneminin farkına varmasını ümit ediyoruz."

Özelleştirmelerde hep arzedilen şirketlerin "ucuza" gittiğinden veya "değerini bulamadığından" şikâyet edilir. Türk şirketlerinin "ucuz" olmasının iki nedeni var. Özelleştirmede yapılmaya devam edilen acemilikler ve Türkiye'nin yüksek riskli bir ülke olması.

Ortam her zaman belirsiz, gelecek pusludur. TÜPRAŞ örneğinde de görüldüğü gibi, idarenin ne zaman, ne yapacağını kestirmek mümkün değildir. Bunun için yatırımcı, riskin maliyetini satın alınması planlanan şirketinin fiyatından düşer. Eğer özelleştirmede istenilen fiyatlar elde edilemiyorsa bunda kabahat şirketlerden çok bir türlü yatırım ortamını düzeltemeyen idarededir.

Mümtaz Soysal

Cumhuriyet-02.06.2004

Durdurmayı Durdurma

ÖYLE anlaşıyor ki, ne pahasına olursa olsun kamu varlıklarını elden çıkarma sapkınlığı toplumun her kesimini, hatta saygın yargı organlarını bile etkilemeye başlamıştır. Bu varlıkların ekonomik önemine, stratejik değerine, kârlı olup olmadıklarına bile bakılmaksızın. Sırf özelleştirme aşkına.

Beceriksiz politika ve soygunlarla doğan kamu açıklarını kapatmak için.

Hiç olmazsa yargı organlarının bu yanıltıcı atmosferden etkilenmemesi gerekirdi. Ne yazık ki, öyle değil. Son örnek, TÜPRAŞ ihalesini durduran Ankara İdare Mahkemesi kararının Bölge İdare Mahkemesi'nce kaldırılmasıdır.

Durdurmayı durdurma kararı kesinleştiğine ve süreç kaldığı yerden devam edeceğine göre, hiç olmazsa bu aşamada Bölge Mahkemesi'nin kararını eleştirme olanağı doğmuş sayılır. Artık her şeyi açıkça söyleme zamanıdır.

Ankara İdare Mahkemesi kararının gerekçesinde en önemli nokta, sadece iki teklif sahibi bulunduğu için zaten rekabet koşulları açısından tartışmalı olan ihalenin pazarlık görüşmelerinde açık arttırmaya da gidilmemesi ve bu bakımdan "kamu yararı"nın tam olarak korunmamış olmasıydı. Şimdi, Bölge Mahkemesi kararındaki şu sözlerle bakın: "Özelleştirme uygulamalarının amacının, ekonomide verimlilik ve kamu giderlerinde azalmayı sağlamak olması nedeniyle, bu amaçla yapılan ihalelerde en yüksek bedelin her zaman kamu yararına olmayacağı, bazı ahvalde özelleştirmenin gerçekleştirilmiş olmasının kamu yararına uygun olacağı hususları gözetilerek açık arttırma usulü uygulanmaksızın ihalenin sonuçlandırılmasında takdir yetkisinin hukuka uygun olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır."

Ne demek "bazı ahvalde" ?

Türkiye'nin gurur kaynağı olan ve her yıl kâr ederek kamuya milyarlarca dolar kazandıran dört rafineriyi birden gerçek değerlerinin yarısına "babalar gibi" satmaya yönelik özelleştirmelerin "gerçekleştirildiği" hallerde mi?

Sonra, aynı karardaki şu sözler: "...İhale bedelinin peşin ya da vadeli ödeneceğinin belirtilmemesi hususu da komisyon kararının iptalini gerektirecek nitelik ve ağırlıkta bir sakatlık olarak değerlendirilemeyeceğinden..."

Bunca büyük bir ihaledeki bu belirsizlik de "sakatlık" değilse, başka ne sakatlık olabilir? Sanki daha önceki özelleştirmelerde vadesinde ödenmemiş taksitler yüzünden kamunun milyarlarca doları deve yapılmamış gibi...

Kısacası, Rekabet Kurulu'ndaki tartışmalarla başlayarak mahkemeler arası çelişkilerle sürüp giden, ulusal savunma ve çalışma barışı açısından son derece kritik bir özelleştirme rezaleti söz konusu. Oysa, Özelleştirme İdaresi'nin "üst düzey" bir yetkilisi çıkmış, dünkü Hürriyet'e yaptığı "değerlendirme" de, sanki her şey normalmiş gibi, "davanın esastan görüşülmesini beklemeyeceklerini, TÜPRAŞ'ı en uygun zamanda devredeceklerini" söylüyor.

"Üst düzey" ini sevsinler.

Korkut Boratav

Cumhuriyet-02.06.2004

Finans Uzmanları Yargıçlara Karşı

Bir süredir Türkiye, yeni ve medyatik bir "uzman" türü ile tanışmakta. Birçoğu yurtdışından, diğerleri Türkiye'nin paralı veya prestijli üniversitelerinden diplomalı. Lisansüstü dereceleri var. Bankalarda, finans kuruluşlarında yatırım uzmanı olarak çalışıyorlar. "Yatırımcı" diye adlandırdıkları yabancı-yerli sermaye gruplarına şirketleri adına rehberlik ediyorlar. İşlerini bazen "Türkiye'yi satmak" diye tanımlıyorlar. Bir bölümü TV'lerin, radyoların ekonomi programlarının demirbaşları. Ve bu programlarda "borsa, döviz, faiz" üçlüsüne ilişkin öngörü ve önerilerini izleyicilere aktarmakla yetinmiyorlar; Irak tezkeresinden YÖK Yasası'na, Büyük Ortadoğu Projesi'nden Kıbrıs sorununa kadar her konuda görüşlerini, hatta önerilerini pervasızca izleyicilere aktarıyorlar. "Piyasalar" diye adlandırılan bir büyük güç adına konuştuklarını ileri sürüyorlar. Hükümetlerimizin önceliklerinden biri, bu gücün tedirgin edilmemesi, hoşnut kılınmasıdır. Uzmanlarımız da, "piyasalar" ı temsil etmek iddiasıyla Türkiye'yi yönetmek istiyorlar. Ve çoğu kez bunu başarıyorlar.

Geçen haftanın başlarında radyoların, TV kanallarının ekonomi programlarında aynı uzmanların ortak konusu, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin TÜPRAŞ özelleştirmesinde yürütmenin durdurulmasını kararlaştırması idi. Uzmanlarımızın, bu karardan hoşnut olmayacakları açıktı. Ancak, mahkeme kararının en azından hukukî bir tartışmadan geçilerek eleştirileceğini umanlar boşuna beklediler. "Hukuka uygunluk" bir değerlendirme ölçütü değildi. Uzmanlarımız, topluca bir öfke içinde idiler: "Her şey yolunda giderken, İdare Mahkemesi, ekonomiyi açıkça sabote mi etmekteydi? Borsa bu yüzden düşecek; faizler yükselecekti. 28 Mayıs'ta bütçeye girecek 1.3 milyar dolardan yoksunluk, faiz dışı fazla hedeflerini tehlikeye sokacak; özelleştirmeyi beceremeyeceğimiz belli olduğu için AB beklentilerimiz ağır bir darbe alacak; yabancı yatırımcının Türkiye ile ilgili kuşkuları artacaktı." Yazılı basının neoliberal kalemlerinin de kervana katılmasıyla İdare Mahkemesi'nin yargıçları, neredeyse "vatana ihanet" suçlamasının sınırlarında gezinen bir saldırı ile karşılaştılar.

Bu hezeyanların, salt ideolojik tepkilerden kaynaklandığını sanmayınız. Finans uzmanları ve neoliberal kalemler somut bir hedefin de peşindeler: Özelleştirme İdaresi, yürütmeyi durdurma kararına Bölge İdare Mahkemesi'nde itiraz etmiştir. Üst mahkeme yürütmenin durdurulması kararını kaldırırsa, TÜPRAŞ'ın Efremov grubuna devir işlemi tamamlanabilecektir.

Peki, 10. İdare Mahkemesi, daha sonra davayı esastan görüşerek özelleştirme işleminin esastan iptaline karar verirse ne olacaktır? Mahkeme'nin nihaî kararının da büyük bir olasılıkla "iptal" doğrultusunda olacağı anlaşılmaktadır. Aceleyle yapılmış bir devir işlemi, doğal olarak, geçersiz olmayacak mıdır?

Ne var ki, özelleştirme konularında, idari yargıyı etkisiz kılan çok ağır bir hukuk cinayetinin altyapısı çoktan hazırlanmıştır. Ve defalarca uygulanmıştır. KİGEM arşivinde 1997 tarihli (Süleyman Demirel hükümetine ait ve Resmi Gazete'de yayımlanmamış) bir Bakanlar Kurulu Prensip Kararı vardır. Buna göre devir işlemleri tamamlanmış özelleştirmeler, idari yargı tarafından iptal edilse dahi, kamu yararı gereği ve kazanılmış haklar olduğu için iptal kararı uygulanmayacaktır. Bütün sorun, idari yargı nihaî kararını almadan önce devir işlemini hızla, el çabukluğu ile yapivermektir.

Bu türden son "marifet" , Tekel Alkollü İçkiler AŞ'nin özelleştirilmesi sürecinde gerçekleştirildi. Sendikanın açtığı iptal davasında, Ankara 8. İdare Mahkemesi yürütmenin

durdurulmasını kararlaştırdı. Özelleştirme İdaresi'nin itirazı üzerine Bölge İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulması kararını kaldırdı. Ve 8. İdare Mahkemesi'nin esas hakkındaki kararı çıkmadan Tekel'in devir işlemleri hızla tamamlandı. İdarî yargı özelleştirmede "hukuku ihlal" olgusunu nihai olarak belirlerse, sonuç değişmeyecektir.

İşte borsa uzmanları ve neoliberal kalemlerlerin kopardıkları şamatanın asıl amacı, Bölge İdare Mahkemesi'ni baskı altında tutmak; yürütmenin durdurulması kararını geçersiz kılmaktır. Ve yargıçlar çok ağır sorumluluk taşıyan bir sınavdan geçmektedirler.

Medyanın demirbaşları olan genç finans uzmanlarına seslenmek istiyorum: Türkiye'nin AB'ye üyeliğini "demokrasi" gerekçesi ile savunuyorsanız, demokrasinin önkoşulunun hukuk devleti olduğunu sizlere kimse öğretilmedi mi? Ve yargının siyasi iktidar ile çıkar çevrelerinden bağımsızlığının da hukuk devletinin önkoşulu olduğunu hiç duymadınız mı? "Babalar gibi satarım arkadaş" diyerek, kamu malını istediği gibi, istediği kişilere, kaç giderse satan bir iktidar, elbette hukuku çiğneyecekti. "Borsa düşecek, yabancı sermaye küsecek" söylemiyle yargıyı baskı altında tutmak da demokratlık değildir. Olsa olsa, kapkaççı, mafyatik, tarikat bağlantılı sermayeye yordakçılıktır.

NOT: Bu yazı tamamlandıktan sonra, finans uzmanlarının kampanyası sonuç verdi. Bölge İdare Mahkemesi, yürütmenin durdurulması kararını verdi.

Yiğit Bulut

Referans-02.06.2004

Piyasa-Tüpraş denklemleri

Dün sabah Ankara'da görevli bir arkadaşım aradı...Referans'ın yeni yayın hayatına başlamasını kutlarken, sözü Tüpraş özelleştirmesine getirdi ve bana ilginç gelen şu cümleyi kullandı; "diğer gazete yazılarında ve TV'lerde Tüpraş'ın özelleştirmesine en çok sen karşı çıktın, şimdi Referans var ve görünüş itibariyle daha liberal bir yapıya sahip, bir Referans yazarı olarak bu konuda ne düşünüyorsun ?"

Ona hiç düşünmeden verdiğim cevabı sizlere de aktarmak ve Tüpraş konusunun detaylarını yeniden ele almak istiyorum; Herşeyden önce benim temel bir konuda bilimsel verilere dayandırdığım görüşlerim, içinde bulunduğum ortama göre değişmez...Kaldı ki, "Referans'ın amacı" görüşleri tam ve eksiksiz olarak yansıtmak ve olaylara objektif bir gözden bakarak tartışılan konularda "referans" olmaktır...

Bu gerçeğin altını çizdikten sonra Tüpraş konusuna dönmek ve sormak istiyorum;"Tüpraş'ın satışının yürütmesinin durdurulması, piyasalarda neden kalıcı bir etki yaratamadı ?"

Soruya cevap ararken, ilk etapta şu dinamiği hatırlamak gerekiyor; satışın durdurulması, piyasalarda olumsuz bir etki yaratmamış hatta karar açıklandığı gün dolar daha sakin bir seyir izlemişti.

"Neden ?" dersiniz..."AB üyelik süreci algılama merkezli" son büyük dalga oluşurken, Tüpraş kararı ana dalgayı etkileyen bir yapı içinde algılanmadı. Üstüne üstlük piyasanın, özelleştirme kavramının olumlu katkısına rağmen, oluşan fiyattan tatmin olmaması, Tüpraş dinamiğinin ana denklemin içine dahil olmasına engel oldu. Olaya bu açıdan bakınca 21,314

seviyesinden "AB algılamasının ötelenmesi" ile başlayan trendin, 16,500 dip yolculuğunda ve oluşan tepkilerde "Tüpraş harici bir temel algılama" içinde yapılandığını görebiliriz...Uzun

lafın kısası; "Tüpraş'ın fiyatı ve alıcısının kimliği piyasa dinamiğini tatmin etmedi...Son iptal ve geri dönüşün bu gerçek ışığında değerlendirilmesinde yarar var"...Tüpraş'ın satış fiyatına ve alıcısına gelince...

Bu noktada basında yer alan bazı detayları kısaca paylaşmak ve sonrasında yorum yaparak sonuca gitmek istiyorum...

- 19 Ağustos 1999, Hürriyet: İzmit Rafinerisi'nde başlayan ve iki gündür süren yangında, 2.5 milyar dolar yanıyor. İzmit Rafinerisi, piyasa değeri 6.2 milyar dolar (yaklaşık 2.7 katrilyon lira) olan Tüpraş'ın sahip olduğu dört rafineri içinde, ham petrol işleme kapasitesi yönünden ilk sırada yer alıyor...
- 10 Temmuz 2002, Hürriyet: Finans çevrelerinin saygın dergisi Forbes, ABD dışındaki en büyük 500 uluslararası firmayı açıkladı. Türkiye İş Bankası 325'inci, Koç Grubu 371'inci, Sabancı Grubu 453'üncü ve Tüpraş da 480'inci oldu.
- Ocak 2004, NTVMSNBC: Gelecek yıl 1 milyar dolarlık ihracat, 680 trilyon liralık vergi öncesi kâr hedefleyen şirkete iki grup teklifte bulundu. TÜPRAŞ'ın 2000 yılında yüzde 34.5'inin halka arzı sonrasında yaklaşık 1.2 milyar dolarlık gelir elde edilmişti. Aynı yıl TÜPRAŞ'ın piyasa değeri 3.9 milyar dolardı. 2003'e baktığımızda ise, yüzde 65.76 oranındaki hissesi özelleştirilecek olan TÜPRAŞ'ın piyasa değeri toplam 2.1 milyar dolar civarında.
- Şubat 2004, Milliyet Business: Tüpraş'ı alanların parası yok, hisseleri teminat gösterip kredi alacaklar...

Basında çıkanlara, bir de temel verileri ekleyelim...

- 2000 yılında yüzde 35'i 1.2 milyar dolar, 2004 yılında geri kalanı 1.3 milyar dolar...
- Özelleştirildiği dönemde piyasa değeri 2.3 milyar dolar, hisse değeri 1 cent'in altında. Son altı yılda ortalama değer 1.5 cent.
- Tüpraş'ın 2004 yılı ciro hedefi 1 milyar dolara yakın.
- Tüpraş, 2003 yılının en kârlı üç şirketinden, piyasa değeri en yüksek sekiz şirketinden biri...

Sonuç : Tüpraş özelleştirmesi "sonuçlanmış haliyle" piyasalara olumlu bir marjinal katkı yapamaz...Bu bağlamda iptali veya satışı denklem içinde algılarken objektif olmakta yarar var...

Son söz : Altın gibi malım olsun...

Sabri Durmaz

Evrensel-02.06.2004

Özelleştirme ve telekom'da mücadele

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi davasına bakan İdare Mahkemesi'nin, bir hafta kadar önce, "özelleştirmenin yürütülmesini durdurma" kararına, bu özelleştirmeye çeşitli nedenlere karşı çıkan çeşitli çevreler ve herhalde en çok da işçiler sevindi. İşçilerin sevinçlerini, kararı kutlayarak gösterdikleri çıktı basında. Elbette ki; bu trajik tablo daha önce diğer bazı özelleştirmelerde de yaşandı.

Ama önceki gün bir başka İdare Mahkemesi, "yürütmeyi durdurma kararını durdurarak" bu sefer özelleştirme yanlılarına bayram ettirdi.

Olup bitenlere, özelleştirmeye karşı mücadelenin başında olması gereken sendikaların tutumuna bakılırsa; yaşanan trajik tablo normaldir. Çünkü özelleştirme, sendikalar tarafından, özelleştirmeyi yapmaya yönelik uluslararası ve yerli sermaye güçlerinin ciddiye aldığından daha az ciddiye alınmaktadır. İşçilerin dışında tutulduğu (mücadele ediyormuş gibi görünüp aslında mücadele etmemek) bir "mücadele" ile özelleştirmeyi önleyeceklerini sanmakta ya da öyle propaganda etmektedirler. Öyle olunca da, işçiler başta olmak üzere özelleştirmeye karşı olan güçler; Cumhurbaşkanı'nın "vetosu"na, mahkemelerin vereceği karara bakarak umutlanmakta ya da karamsarlığa sürüklenmektedir. Oysa belirleyici ve gerçek bir güce sahip olan işçilerdir; onların özelleştirmeye karşı nasıl ve ne ölçüde mücadele ettiği.

Son günlerde Haber-İş Sendikası'nın Telekom'un özelleştirilmesine karşı (Bakırköy Sümerbank'ın militanca, uzun ve kararlı ama lokal olma ve kalmanın sorunlarını yaşadığı mücadelesini bir yana bırakırsak) daha derli toplu bir karşı çıkışa hazırlandığı ('Bugüne kadar neden bir şey yapılmadı'yı sorma hakkımızı saklı tutuyoruz) gözlenmektedir.

Bir yandan işkolundaki tüm işçilerin ortak eyleminin amaçlanmasının yanı sıra, işkolundaki 4 kamu emekçisi sendikayla işbirliği içinde gidilmesi düşünülen eylemler; eğer mücadele "içeriden" saptırılmazsa, özelleştirme mücadelesi için yeni bir çıkışa zemin olabilecek bir girişim olmaya adaydır. Dün Evrensel'deki röportajında, Haber-İş İstanbul 1 No'lu Şube Başkanı Levent Dokuyucu, mücadele kararlılıklarını ifade ediyor. Dahası Dokuyucu, mücadelenin temelini de herkesi ikna edecek kadar geniş (Türkiye'nin bağımsızlığından ekonomik olarak özelleştirmenin Hazine'yi zarara sokacağına, özelleştirmenin tüm Telekom çalışanları gibi halkın da aleyhine olacağına kadar) bir çerçeve çiziyor. Ama burada, özellikle Haber-İş ve işkolundaki kamu emekçisi sendikaları bakımından 60 bin Telekom emekçisinin mücadeleye atılması belirleyici derecede önemli olacaktır. Telekom'un stratejik işkolu olarak etkisinin yanı sıra özelleştirme konusunda diğer sektörlerdeki hoşnutsuzluklar ile sınıfın, emekçilerin biriken sorunları düşünüldüğünde, elbette ki mücadele haber işkolundaki işçi ve memurlarla sınırlı kalmayacak gelişmelere yol açabilir. Ve ancak böyle olursa Telekom'un özelleştirilmesine karşı mücadelenin başarı şansının artacağı da ortadadır.

Peki bu saatten sonra Telekom işçileri ve kamu emekçileri özelleştirmeciler karşısında başarı kazanabilir mi?

Elbette kazanabilir. Çünkü içinden geçilen koşullarda böyle bir mücadele; eğer yeterince kararlı olunabilir ve sürece katılabilecek destek güçlerin bir bölümü bile sürece katılabilirse, sadece Telekom'a göz dikenlerin hevesini kursağında bırakmaz, işçi sınıfı mücadelesini bir başka (daha ileri anlamında) platforma da taşıyabilir.

Erinç Yeldan

Birgün-03.06.2004

Bir Özelleştirme Harekatı

1. Amerikan ordusu öncülüğündeki emperyalist güçler 21 Mart 2003 sabahı Irak topraklarına saldırdı. Dünyanın en zengin petrol yataklarının kontrolünü ele geçirmeyi amaçlayan bu savaşa karşı Petrol-İş Sendikası aynı tarihlerde "Irak Savaşı Bir Özelleştirme Harekatıdır" sloganıyla bir direniş kampanyası başlattı.
2. Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ'ların) emperyalist özelleştirme harekatı, ülkemizde TÜPRAŞ'ın %65.8 oranındaki kamu payının 6 Şubat 2004 tarihinde Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından bile bir tabela şirketi olduğu kabul edilen Efremov Kautschuk GMBH şirketine 1.3 milyar dolar bedelle devredilme kararı ile sürdürüldü.
3. ÇUŞ'ların bölgedeki stratejik çıkarlarının güvence altına alınmasını ve Amerikan emperyalizminin bölgedeki tahakkümünün güçlendirilmesini amaçlayan "Büyük Orta Doğu Projesi" Haziran sonunda İstanbul'da toplanacak olan NATO zirvesinin ana gündemine alındı.

Bu üç olay birbirinden bağımsız, ya da tarihin tesadüfi bir tezahürü değildir. Söz konusu süreç, petrol tekellerinin ve uluslararası finans şebekesinin, emperyalizmin hükümlerine gücü olan Amerikan ordusu himayesinde bölgeye yönelik emperyalist küreselleşme projesinin ayrılmaz birer parçasıdır. IMF programının gene ayrılmaz bir parçasını oluşturan özelleştirme koşullandırmalarına, "babalar gibi satacağız" mantığıyla sahip çıkan tarikatlar koalisyonu AKP de bu projenin Türkiye'deki en önemli aktörüdür.

TÜPRAŞ GERÇEĞİ

Petrol-İş Sendikası'nın TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi ile ilgili olarak açtığı hukuk savaşı sürüyor. Petrol-İş tarafından açılan davada, Ankara 10. İdare Mahkemesi 21 Mayıs tarihinde yürütmenin durdurulmasına karar vermişti. Ancak, Ankara Bölge İdare Mahkemesi, söz konusu yürütmeyi durdurma kararını, 31 Mayıs tarihli kararı ile kaldırmıştır.

Türkiye büyük bir hukuk skandalı yaşamaktadır. Tüpraş'ın özelleştirilmesi, finansal sistemin borsa-döviz-faiz hesapları uyarınca, "AB üyeliğine giden dönemeç" ve "yabancı sermayeyi ürkütmemek" şantajı altında, alelacele bir oldu bittiyle sonuçlandırılmak istenmektedir.

Oysa Tüpraş, Orta Doğu ve Orta Avrupa'nın en büyük, Avrupa'nın ise yedinci büyük rafine şirketidir. Rafinelerini modernize etmek ve AB çevre standartlarına uygun üretim yapmak amacıyla 2 milyar dolarlık bir yatırım programı yürütmekte olan Tüpraş, Türkiye'de yıllık 32 milyon ton ham kapasitesinin %86'sını gerçekleştiren ve ham petrol ve petrol ürünleri depolama kapasitesinin yarısına sahip olan bir teknoloji devidir.

Tüpraş'ın 2003 yılı cirosu 13.5 milyar dolara, brüt karı 460 milyon dolara, ihracatı da 855 milyon dolara ulaşmaktadır. 7.7 milyar dolar ile Tüpraş tek başına yıllık vergi gelirinin %20'sini karşılamaktadır. Tüpraş'ın özelleştirilmesi ile ilgili tüm dökümanlar ve veriler Petrol-İş sendikasının web sitesinden (<http://www.petrol-is.org.tr>) elde edilebilir.

TÜPRAŞ BOD PROJESİNİN BİR PARÇASIDIR

Bu verilere rağmen Tüpraş'ın, bir kara para aklayıcısı olarak çalışan ve vergi cenneti Virgin Adaları'nda bir posta kutusu adresine sahip olan Renix Finans Şirketinin %49 hissesine sahip olduğu, Rus Şirketi Efremov'a toplam 1.3 milyar dolara satılmasının planlanması, ne ekonomik rasyonaliteyle, ne verimlilik ilkesiyle, ne kamu çıkarıyla, ne de hukuk ilkeleriyle bağdaşır değildir.

Dolayısıyla, petrol tekellerinin ve emperyalist küreselleşmenin Tüpraş'a ilgisi boşuna değildir. Bir teknoloji devi olan Tüpraş, Büyük Orta Doğu projesinin ana iktisadi ayaklarından birisidir; ve bir oldu bittiyle "babalar gibi" özelleştirilmesi, sadece emperyalizmin bölgedeki çıkarlarına hizmet etmektedir.

Günümüz Türkiye'sinde bütün bunlar yaşanırken, bundan 85 sene önce emperyalizme karşı Anadolu direnişini başlatan Gazi'nin sözleri kulaklarımızda çınlamaktadır: "ülkeyi yönetenler gaflet, delalet ve hatta hıyanet içindedir".

Yiğit Bulut

Radikal-04.06.2004

Tüpraş şimdilik kurtuldu....

Sevgili dostlar, 27/02/2004 tarihinde bu köşede 'Tüpraş'a dur diyecek yok mu?' diye sormuş ve neden dur denilmesi gerektiğinin gerekçelerini de sıralamıştım. Dün gelen mahkeme kararı şimdilik Tüpraş'ı yeniden Türk halkına bağışlarken, ben de sorduğum soruya cevap veren yargıya teşekkür etmek ve o yazıda geçen bazı bölümleri, kararın eleştirildiği bu ortamda, 'arkasında duranlardan olmak' adına, bugün yeniden sizlerle paylaşmak istiyorum.

'Tüpraş'a dur diyecek yok mu?'

Bir filminden hatırladığım bir sahne ile yazıma başlamak ve sonrasında konunun detayına inmek istiyorum. İskoçya'nın bağımsızlığı için savaşıyan İskoçlar, İngilizler ile savaş meydanında karşı karşıya geliyorlar. Karşı tarafın kalabalık oluşu İskoç askerleri arasında korku ve bozulmaya sebep olunca, bunu fark eden İskoç komutan şu sözleri söylüyor: 'Yıllar sonra yatağınızda ölümü beklerken, bir şans daha verilmesi için yalvarıp, yapmadıklarınız için vicdan azabı çekeceğinize, bugün hâlâ şansınız varken savaşın...' Yukarıdaki satırları okuyunca 'Ne olacak film işte' deyip geçenler olabilir. Ama geçmeyin! Bugün hâlâ şansımız varken, yıllar sonra pişmanlık duymamak için bazı olaylara daha ciddi gözlerle bakmamız gerekli. Bu örnekten yola çıkarak bugün Tüpraş konusunu bir kez daha gündeme getirmek ve üzerime düşeni yapabildiğim kadarıyla 'en azından denemeye devam etmek' istiyorum. Tezim çok net ve açık: Orta Asya ve Ortadoğu petrollerinin borularla Akdeniz'e inmesinin planlandığı, ABD'nin Irak'ı işgal ederek 'Büyük Ortadoğu Projesi'nin temellerini attığı, Kıbrıs'ta yerleşmek istediği hatta üs kurma talebi olduğu, son olarak 'Kıbrıs için zaman kalmadı' açıklamasını yaptığı bir ortamda; 'Türkiye'nin tek petrol rafinerisinin son 10 yılın gördüğü en düşük piyasa değerine yakın bir fiyattan özelleştirilmesi mutlaka engellenmelidir.'

Bu noktada tezi desteklemek açısından Tüpraş ile ilgili bazı gerçekleri yeniden paylaşmak istiyorum.

- Şubat 2004, Milliyet Business: Tüpraş'ı alanların parası yok, hisseleri teminat gösterip kredi alacaklar. Bunlar haberler, bir de verilere göz atalım.
- 2000 yılında yüzde 35'i 1.2 milyar dolar, 2004 yılında geri kalanı 1.3 milyar dolar. Bu nasıl adalet, nasıl bir fiyat tespiti?
- Özelleştirildiği dönemde piyasa değeri 2.3 milyar dolar, hisse değeri 1 cent'in altında. Son altı yılda ortalama değer 1.5 cent.
- Tüpraş'ın 2004 yılı ciro hedefi 1 milyar dolara yakın.
- Tüpraş, 2003 yılının en kârlı üç, piyasa değeri en yüksek sekiz şirketinden biri.

Sonuç: 'Sivil toplum kuruluşlarında, devletin hâlâ ürütölememiş kurumlarında, yargıda, TBMM'de' bir şeyler yapabilecek konumda olan ve bu ülkeyi seven herkes mutlaka bir şeyler yapmalı. En azından, yıllar sonra 'Ah bir şansım daha olsa' diye sızlanmak yerine bugün denemeli.'

Sevgili dostlar, yukarıdaki yazıda belirtilen bütün gerçeklere bugün de gönülden katılıyorum ve tekrar etmek istiyorum; 'Tüpraş'ın bu şekilde, bu fiyattan özelleştirilmesinde ısrarcı olunmamalıdır. Tüpraş, Türk halkının elindeki en değerli mallardan biridir ve 'Ortadoğı-Orta Asya' merkezli yeni bir dünya düzeni zorlanırken, değeri para ile ölçölemeyecek kadar fazladır.

Son söz: 'Sivil toplum kuruluşlarında, devletin hâlâ ürütölememiş kurumlarında, yargıda, TBMM'de' bir şeyler yapabilecek konumda olan ve bu ülkeyi seven herkes mutlaka bir şeyler yapmalı' söylemine yankı bulan bir Türk vatandaşı olarak 'Tüpraş'ı Türk halkında bırakmak için savaşınlara' sonsuz teşekkürler.

Mümtaz Soysal

Cumhuriyet-04.06.2004

Kim Hain?

BU ne gözü dönmüşlük ki, olup bitenlerden ders almaksızın sonuna kadar uğraşarak cumhuriyetin bütün kamu varlıklarını elden çıkarma peşindedir.

Hem de en verimlilerini, en kârlılarını, en işe yarayanlarını.

TÜPRAŞ'ın üçte ikisini blok halinde satma telâşının bir anlamı var mı?

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nce verilen yürötmeyi durdurma kararı Bölge İdare Mahkemesi'nce kaldırılır kaldırılmaz Maliye Bakanı'nın, "İptal davasının sonucunu beklemeden devir işlemini tamamlarız" demesi nedendir?

Dedi de, ne oldu?

10. İdare Mahkemesi iptal kararını veriverdi. Çünkü, yapılan işlemde hukuka aykırı o kadar çok yön vardı ki, iptal kararı hiç gecikmedi.

Şimdi, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı karar yazıldıktan sonra yine Danıştay'da temyiz edecek, hukukçular yine aylarca çalışacak ve en kötüsü, TÜPRAŞ gibi koca bir kuruluştaki iş görenler yine diken üstünde oturacak. Şevkle çalışmak, işletmeleri geliştirmek, ekonomiye daha çok katkı sağlamak varken.

O TÜPRAŞ ki, Türkiye'deki bütün sanayi kuruluşlarının birincisi ve tüm Avrupa'nın 7. büyük rafineri şirketi olarak, dünyadaki 500 dev şirket arasında yer alıyor. Ülkedeki toplam 32 milyon tonluk rafineri kapasitesinin 27.6 milyon tonu TÜPRAŞ'a ait. Silahlı Kuvvetler'in 800 bin tonluk akaryakıt gereksinimi TÜPRAŞ'ca karşılanıyor. 153 bin tonluk kapasitesiyle Türkiye'nin tek lastik hammaddesi üreten Körfez Petrokimya tesisi de TÜPRAŞ'ın.

Yılda 24 milyon ton petrol ürünü satışı, 328 milyon dolar net kâr.

Türk devletinin hazinesine 8.5 milyar dolar karşılığı vergi ve fon ödemesi. Yani, tek başına, Türkiye'deki yıllık vergi ve fon gelirinin yüzde 20'si.

Böyle bir kuruluşun yüzde 66'sını 1.3 milyar dolara satmak ne demektir?

Türk Telekom'un 1990'larda satılmak istenen bölümü, en iyimser hesapla, etse etse 15 milyar dolar ederdi. Satılsaydı, kısa zamanda geri kalanı da satılır ve kuruluş yabancıların eline geçer, bütün kârı dışa giderdi.

Satılmadı da ne oldu? Yalnız 1996-2000 arasında 22 milyar dolar gelir elde etti; 11 milyar doları Hazine'ye devretti, 4 milyar dolarlık yatırım yaptı.

2003 yılındaki net kârı 2 milyar doların üstünde.

En önemlisi, kuruluş hâlâ kamunun malı. Ulusal kalkınmaya gönül verenler daha da iyileştirip büyütsünler, kamuya daha fazla gelir sağlasın.

Ama, medyadaki sütun ve mikrofon sahiplerine sorarsanız, öyle değil. Onlar, bu çeşit kuruluşları alkışlamak, teşvik etmek, daha da gelişerek bu ülkenin kalkınmasına ve refahına daha fazla katkıda bulunmalarını istemek yerine, hâlâ talandan, yağmadan yana mürekkep ve nefes tüketmektedirler.

Kritik ulusal varlıkları koruyup geliştirmek isteyenleri "*vatan hainliği*" yle suçlayarak. Utanmadan, sıkılmadan.

Emin Çölaşan

Hürriyet-04.06.2004

Ankara'da hakimler var

YIL 2000, aylardan nisan. TÜPRAŞ'ın yüzde 30.7'lik hissesi, Özelleştirmeden Sorumlu Devlet Bakanı Yüksel Yalova döneminde halka satılmıştı. Şimdi vereceğim rakamları lütfen dikkatle izleyin.

Bu satıştan, yani **yüzde 30.7'nin** satışından toplam **1 milyar 80 milyon dolar** gelir elde edildi.

Şimdi yıl **2004**. Başta bulunan **AKP** iktidarı aynı kuruluşta **yüzde 65.7'lik** kamu payını sadece ve sadece **1 milyar 302 milyon dolara** satmaya kalkıştı.

Aradaki farka bakınca **'insaf, insaf'** diyeceksiniz.

Geçen **4 yıl** boyunca bir şey mi değişti? **TÜPRAŞ**'ın durumu kötüye mi gitti? Örneğin kârlılığı mı azaldı?

Hayır! Tam tersine, kuruluş daha da sağlamlaştı. Örneğin geçen yıl **230 milyon dolar** temettü dağıttı. Altın yumurtlayan tavuk olma özelliğini sürdürdü. Bundan sonra da sürdürecektir. Devlete her yıl korkunç bir gelir sağlıyordu. Ayrıca savaşta ve barışta, iyi ve kötü günde Türkiye'nin en **stratejik**, en kazançlı ve bir numaralı **dev** kuruluşu idi.

TÜPRAŞ'ı açık artırma yapmadan, paranın nasıl ve ne zaman ödeneceğini, peşin mi vadeli mi olacağını bile şartnameye koymadan, üstelik Meclis'in belli yasaları çıkarması koşuluna bağlayarak, ölmüş eşek fiyatına satıverdiler!

Alan **Efremov** isimli Rus-Tatar firması ile Türk ortağı **Zorlu** grubu idi. Satış dosyasında tabela firması **Efremov**'un denetlenmiş mali tabloları, vermeleri gereken belge ve bilgiler yoktu.

Kimin malını kime satıyorlardı? Hangi koşullarda, neden ve kaçta satıyorlardı?

Ama satacaklardı!.. Çünkü iktidarın paraya ihtiyacı vardı. Ekonomi tıkanmıştı. **'Ya Allah bismillah'** deyip gözlerini **TÜPRAŞ**'tan gelecek paraya diktiler.

Altın yumurtlayan tavuğu apar topar, yangından mal kaçırır gibi okutmaya yeltendiler.

Mantıkları ve yanlış anlayışları hep aynıydı: **'Bizi millet seçti. Biz yaparız. Biz yaptık oldu. İstim arkadan gelir.'**

Ama olmadı. Başkan **Şebnem Öztürk**, üyeler **Abdullah Artunç** ve **Berrin Karınca**'dan oluşan Ankara **10. İdari Mahkemesi** bu işlemi **hukuka** ve **kamu yararına** aykırı buldu. Önce yürütmenin durdurulması kararı verdi, dün iptal etti.

Maliye Bakanı bu karar öncesinde, önceki gün **'satış sözleşmesini bu hafta imzalarız'** diyordu!

Şimdi biraz zor imzalayacak!

Dünkü iptal kararının gerekçesinden birkaç cümle:

'Efremov'un teklif mektubunda, kazanmaları halinde taslak Petrol Kanunu'nun TBMM'ye sunulmuş haliyle yasalaşması gerektiği belirtilerek Meclis iradesine bağlı bir konu, şart olarak öne sürülmüştür... Ödemenin peşin veya vadeli olacağı belirtilmemiştir... Açık artırma yapılmamış, rekabet ortamı sağlanmamıştır... İhale süreci, gerekli araştırma yapılmadan başlatılmıştır...'

Sevgili okuyucularım, hem gazeteci, hem de vatandaş kimliğimle **TÜPRAŞ** rezaletinin baştan sona içindeydim. Bütün belgeleri okudum, araştırdım, burada defalarca yazdım. Türkiye'nin bir numaralı dev kuruluşunun bu koşullarla, bu fiyata satılması gerçekten utanç vericiydi.

Olayı izledikçe sanki ülkemi satıyormuşum gibi, benim yüzüm kızarıyordu. Koskoca kuruluş **'ne sihirdir ne keramet, el çabukluğu marifet'** yöntemiyle elden çıkarılıyordu...

Ve belli bir aşamada **ahbap çavuş ilişkileri, çeşitli vaatler** devreye sokuluyordu. Bunların ne olduğunu burada yazamam.

Kimlerin kulağına kimler tarafından neler fısıldanıp neler istendiğini, bilenler biliyor.

Ankara **10. İdare Mahkemesi**, Türkiye üzerinde oynanmaya kalkışılan bu yüz kızartıcı oyuna dün **'dur'** dedi. İçimiz rahatladı. **'Ankara'da hakimler var'** dedik.

BÖYLESİ GÖRÜLMEDİ DUYULMADI!

Başbakan önceki gün gazetelerin ekonomi müdürleriyle konuşurken **'bürokrasiden'** yakınıyor. **'Öyle bir bürokrasi oluşmuş ki, zorlanıyoruz'** diyor. **'Emrinizdeki bürokrasi nasıl engelleyebilir ki sizi'** sorusuna ise aynen şu yanıtı veriyor: **'Bütün çark orada dönüyor. Bir odacı, bir kapıcı oralarda iş bağlıyor yaaa.'**

Tarihe geçecek sözler! Yani bu çarpıklığın ve kötü gidişin sorumlusu **iktidar** değil, **bürokrasi!** Ama özellikle de **odacılar** ve **kapıcılar!** Belki **TÜPRAŞ**'ı da onlar bağlamıştı!

Valla helal olsun be!

Metin Münir

Vatan-04.06.2004

Türk sovyetinde özelleştirme olmaz

Mahkemenin ikinci iptalinden sonra TÜPRAŞ özelleştirmesinin artık yattığını kabul etmemiz gerekir. Özelleştirme idaresi mahkemenin kararını değiştirmek için Danıştay'a başvuracaktır. Danıştay'ın kararının Özelleştirme İdaresi'nin lehinde olacağını varsaysak bile, hukuk otoritelerine göre, hüküm üç yıldan önce zor kesinleşir.

Nedeni şu: Alt mahkeme belli ki her halü kârda özelleştirmeyi iptal etme konusunda ısrarlı olacaktır. Demek ki, Danıştay'dan Özelleştirme İdaresi lehinde hüküm çıksa bile alt mahkeme kararında direnecek, dava bu defa Danıştay daireleri kuruluna gitmek durumunda olacaktır. Deneyimli avukat Ahmet Pekin bu durumda iki buçuk üç yıllık bir beklemeye hazır olmamız gerektiğini söylüyor.

Bu süre içerisinde hem fiyat hem de faizler değişeceği için Tatneft ile Zorlu grubu ortaklığının TÜPRAŞ için yaptığı 1,3 milyar dolarlık teklif geçerliliğini kaybedecek. Aynı şekilde alış finansman etmek için hazırlanan kredi anlaşmaları da kadük olacak.

Deutsche Bank ve M Cap'ın Tatneft-Zorlu için hazırladığı finansmanda Türk şirketini temsil eden Pekin'e göre "bu koşullar altında, tatbikatta özelleştirmenin yattığını kabul etmek lazım."

TÜPRAŞ özelleştirmesinin başarısızlığı özelleştirme programı için bir felâkettir. TÜPRAŞ, AKP hükümeti döneminde yapılamayan üçüncü büyük özelleştirme oluyor. Petkim ve Tekel ihaleleri de, birincisinde alıcı ikincisinde fiyat beğenilmediği için, iptal edilmişlerdi. Bundan sonra yapılacak özelleştirmelerin de benzer şekilde iptal edilmemesi için hiçbir neden olmadığına göre Türkiye'nin özelleştirme programını artık hiçbir şirket fazla ciddiye alamaz.

15 yıl önce özel sektörün ne olduğunu bilmeyen birçok eski Sovyet bloku ülkesi özelleştirmelerini çoktan tamamlarken Türkiye'de devletin ekonomideki payı bütün ağırlığı ile sürüyor. Özelleştirmenin ne olduğu ve neden yapılması gerektiğini anlayan hâlâ çok az insan var. Kamuoyu, yargı ve bürokrasi özelleştirmeyi kamu şirketlerinin peşkeş çekilmesi olarak algılıyor.

Özelleştirmemenin kamu ekonomisinin ırzına geçilmesi anlamına geldiğini kavrayan çok az insan var. Dün konuştuğum bir yatırım bankacısının deyimiyle "Bu koşullarda herhangi bir şirketin özelleştirilmesi bir mucizedir."

Türkiye Avrupa'daki son sovyettir. Askerlerin 1982'de yazdığı anayasanın hep özgürlüklerle ilgili bölümlerine bakılıyor. Halbuki bu anayasanın ekonomik felsefesi devletçidir, liberal değildir. Bu anayasa karma bir ekonomi sistemi öngörüyor. Karma ekonomide özelleştirmeye yer yoktur.

Taylan Erten

Dünya-04.06.2004

Tüpraş'ta azınlığın hukuk mücadelesi

"Azınlık" kelimesini mutlak anlamıyla değil, "kavram" anlamıyla kullanıyorum. Bu açıdan, Tüpraş'ın, 1,3 milyar dolar gibi, piyasa mantığına, çeşitli mukayese ölçütlerine, kamu yararına "esastan" aykırı bir fiyatla "Efremov-Zorlu" girişimine "devredilmesine" karşı mücadele yürüten azınlık, aslında "çoğunluk"tur.

Çünkü, "hukuk" yalnız çoğunluğun değil, "bütünün" hak ve sorumluluklarını kapsar ve düzenler. Hukukun bu toplumsal kavrayışına, vicdani ve ahlaki normlar da dahildir. Bunun içindir ki, "ihlali" halinde, sadece "hak" değil, vicdan ve ahlak da tahrip olur.

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin Tüpraş'la ilgili yürütmeyi durdurma kararı, üst mahkeme tarafından geçersiz sayılsa da, bu "bütüncül hukuk" anlayışını yansıtıyor. Mahkeme, özelleştirme işlemini "şartlı teklif", "pazarlıksız satış" ve "rekabet hukuku" yönlerinden "yürütülemez" bulurken, gerekçeleri arasında biri var ki, "çoğunluk" görüşünün her zaman yerinde ve isabetli olamayacağını vurguluyor:

Rekabet Kurulu'nun Tüpraş'ın satışını uygun bulan kararında, sadece çoğunluğun değil, "azınlığın" tespit ve itirazlarını da dikkate alıyor. Demek ki, hukuk yalnız nispi, mutlak veya "güç kaynaklı çoğunluğun" haklar manzumesinden ibaret değildir.

Ancak, bütün bunlar, başka örneklerde olduğu gibi Tüpraş meselesinde de "güç kaynaklı çoğunluğu" oluşturan tarafları fazla ilgilendirmiyor. Onlar için, hukuk temeline dayalı yargı kararlarının "içeriği" önem taşıyor. Aksine, "icranın" hukuka, kamu yararına aykırı eylem ve işlemlerini durduran, geçersiz kılan yargı, dayandığı gerekçeler ne kadar sağlam olursa olsun, "engelleyci"dir!

O zaman, hukukun, yargının bir şekilde aşılması; yani, kararların uygulanmayarak "tanınmaması"; uygulamadan kaçınılmadığı hallerde "muvazaalı" yöntemlerle sonuçsuz bırakılması, Türkiye'de yalnız AKP iktidarının değil, bütün siyasi iktidarların ortak özelliği oluyor.

Türkiye, "kabile devleti" değilse, hiç kimse hukuk ilkelerini, yasaları, yargıyı "engelleyci" bir "kuvvetler bileşkesi" olarak göremez, anlayamaz. özelleştirme hadisesi de bunun dışında değildir. Tüpraş konusunda, "azınlık sepetine" atılarak, kulak asılmayan hukuk mücadelesi, tam da bu sebeple önemli ve haklıdır. Hükümet ve Özelleştirme İdaresi de bu mücadeleyi dikkate almak, "icra rotasını", buna göre düzeltmek zorundadır.

Düzeltecek midir? Belki! Çünkü, hükümet kanadından gelen açıklamalar, "yargı engelinin" bir an önce nasıl aşılabacağına ilişkin olsa da, kamu varlıklarının hukuka, ülkenin ve ekonominin çıkarlarına, kamu yararına "aykırı" işlemlerle satılıp savrulmasındaki ısrara rağmen, "azınlığın" verdiği mücadele, hiç de sonuçsuz kalmıyor.

Halen, Petrol-İş Sendikası'nın yargı önündeki 4 Tüpraş davasının yanı sıra, AKP iktidarının neredeyse bütün özelleştirmeleri yargı duvarına çarpmış bulunuyor. İşçi ve memur sendikalarının, Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Merkezi'nin açtığı Tüpraş dahil, yüzlerce dava ve bu alanda yargı kararlarıyla oluşan "hukuk", bu "sapkın" özelleştirme hırsına "gem" vurulmasını; yapılan vahim yanlışların gözler önüne serilmesini sağlıyor.

Onun için, AKP Hükümeti ve özelleştirme taraf olan sermaye grupları için "hukuk boyutunu" iyi okumalıdır. Bu, hükümete özelleştirme hadisesinin "babalar gibi" düzeyinde yürütülemeyeceğini; ilgili sermaye gruplarına da, girdikleri işlerde hukuka uygunluğun, "kendi çıkarları" açısından da önemli, gerekli ve belirleyici şartlardan biri olduğunu anlatacaktır.

Osman S. Arolat

Dünya-04.06.2004

Özelleştirememek...

Biz özelleştirme maceramıza 1985 yılında bundan 19 yıl önce başladık. O dönemde bizimle birlikte yola çıkanlar da, 1990 sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra özelleştirme girişimini başlatanlar da, özelleştirme konusunda çok yol katedip, önemli sonuçlar elde ettiler. Biz ise özelleştirmeyi değil, özelleştirememeyi yaşadık. Ve son Tüpraş olayı gösteriyor ki, hâlâ da yaşıyoruz...

Daha önce de yazdım. Bizim özelleştirme konusunda yapabildiğimiz, özelleştirmek değil, özelleştirememek... İşin bu kısmını çok iyi başarıyoruz da, iş özelleştirmeye geldiğinde bunu başaramıyoruz. İşte son dönemde, Tekel olayı, Petkim olayı ve Tüpraş olayı...

Ben, 1985 yılından bu yana, çeşitli dönemlerde farklı yöneticilerden hemen hemen benzeri açıklamalarla, "Artık özelleştirmede sorun çıkmayacak. Çünkü en iyi yasal düzenlemeyle yola devam ediyoruz" sözlerini işittim. Ama bunun ardından her seferinde özelleştirmeyi değil, özelleştirememeyi yaşadık.

Şimdi Tüpraş olayında yine bir özelleştirememeye vakası ile karşı karşıyayız. Özelleştirme İdaresi, Tüpraş hisselerinin yüzde 65.76'lık bölümünü blok satışla ihaleye çıkardı. İki grubun katıldığı ihale sonucunda 1.3 milyar dolara ihaleyi Zorlu-Tafnet kazandı. Bu karar Özelleştirme İdaresi tarafından kabul edilip onaylandı.

Bunun üzerine Petrol İş Sendikası, ihale komisyonunun kararının iptali için Ankara 10. İdare Mahkemesi'nde dava açıp, yürütmenin durdurulması talebinde bulundu. 10. İdare Mahkemesi, Petrol İş'in talebi doğrultusunda yürütmeyi durdurma kararı aldı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, bu yürütmeyi durdurma kararına itiraz etti. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, oy çokluğu ile bu itiraz kararını yerinde buldu ve yürütmeyi durdurma kararını durdurdu. Bunun üzerine açıklama yapan Maliye Bakanı Unakıtan, mahkemenin esas hakkında vereceği kararı beklemeden satış işlemini sürdüreceğini açıkladı.

Bu kez Petrol İş Sendikası, yürütmeyi durdurma kararı bozulan 10. İdare Mahkemesi'nde açtığı yeni dava ile blok satış kararının iptalini istedi. Ve mahkeme yine Petrol İş istemine uyarak blok satış kararını iptal etti.

Şimdi Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, bu kararı temyiz edecek. Ve temyiz makamı olarak Danıştay davaya bakacak.

Şu anda satış işleminin yürütülüp yürütülmemesi konusunda hukukçular farklı görüşler öne sürüyorlar. Bir bölümü, bu yeni kararın satış işleminin tamamlanmasına engel teşkil etmediğini söylüyor. Sendikanın avukatları ise bu karara karşın satış yapılması halinde, eğer aksine bir karar çıkarsa bütün işlemlerin toptan iptal edilip başa dönüleceği için, idarenin aldığı parayı geri ödeyerek, satışı yapılmamış kabul etmesi gerekeceğini, bu nedenle satış işleminin yapılmayıp, son kararı beklemesini istiyor.

Özelleştirme İdaresi'nin nasıl bir tavır takınacağını henüz bilmiyoruz. Maliye Bakanı Unakıtan da dün kendisine yeni karar hatırlatılarak sorulan bir soru üzerine, "Tüpraş'la ilgili karar çok erken. Hukuk neyi icap ettiriyorsa o yapılır. Değerlendirme yapılacak, herkes kendi hukuk hakkını kullanmakta serbesttir" diyerek net bir tutum belirlenmediğini ortaya koydu.

Bakalım önümüzdeki günler bu konuda ne gösterecek. İdare, nihayi mahkeme kararını beklemeden satış işlemini sürdürüp, Tafnet ve Zorlu'dan 1.3 milyar doları yatırmasını mı isteyecek? Özelleştirmeyi, mahkeme sürerken sonlandırmaya mı çalışacak? Yoksa bir bekleme sürecine mi girecek?

Bizim bu noktada söyleyebileceğimiz, yapmamız gereken özelleştirmeleri, itiraz edilemez ihalelerle, tamamlayıp sonuç alamadığımızın bir kez daha ortaya çıktığıdır. Özelleştirme değil, özelleştirememeye tarafında kaldığımızdır...

Ömer Faruk Günel

Star-04.06.2004

Tüpraş'ta ikinci sürpriz

Ankara 10'uncu İdare Mahkemesi, dün Tüpraş özelleştirmesinde ikinci sürprizi yaşattı. Açıkçası karar bizim için de sürpriz oldu. Bir hafta içinde peşpeşe kararlar alınacağı beklenmiyordu. Özelleştirme İdaresi'nin yaptığı 'itiraz' kararının yeni yasama dönemine kalacağını bekliyordum. Hukukçular da bu beklenti içindeydi. İtiraz dört iş gününde sonuçlandı ve Özelleştirme İdaresi 'galip' çıktı. Ama İdare Mahkemesi hemen harekete geçti. Bir karar daha aldı. Belki de tarihinde ilk kez 24 saat içinde ihaleyi esastan bozdu ve 'Tüpraş İhalesi'nin iptal edilmesi' hükmünü verdi. Olayın kronolojisine bir bakalım. Ankara 10'uncu İdare Mahkemesi, 26 Mayıs'ta özelleştirmede ihalenin usulsüz yapıldığı gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı aldı. ÖİB, 28 Mayıs'ta konuyu hemen bir üst mahkemeye götürdü. Bölge İdare Mahkemesi'ne yapılan itiraz, olumlu bulundu ve 10'uncu İdare Mahkemesi'nin 'yürütmeyi durdurma kararı' 2 Haziran'da bozuldu. Tam Tüpraş, yeniden Zorlu ve Tatneft Grubu'na verildi denilirken bu kez 3 Haziran'da 10'uncu İdare Mahkemesi, davaya esastan baktı ve 'ihaleyi iptal' kararı verdi. Böylelikle olay tam bir kaos oldu.

ÖİB karara yine itiraz edecek. Bu itiraz Danıştay'a yapılacak. Burada alınacak karar ÖİB'in lehine olursa ihale yoluna devam edecek. Ne varki, böyle bir durumda hukuk, Ankara İdare Mahkemesi'ne bir şans daha veriyor. Konu bu kez, Danıştay Genel Kurulu'na taşınabilir. Buradan çıkan karar kesindir. Bu gelişmelerin kısa sürede sonuçlanması beklenemez. Ama son bir haftada yaşanan karar ve karşı karar gelişmeleri olayın perde arkasında bir 'siyasi görüş' çekişmesinin yattığını gösteriyor.

Tüpraş, özelleştirmenin 'prestij' satışı. 1.3 milyar dolarlık satış değeri ile bu yılın 4 milyar dolarlık hedefinin önemli bir bölümünü kapatacak. Ve yapılacak diğer özelleştirmelere moral olacak. Ama 10'uncu İdare Mahkemesi'nin 'ihaleyi iptal' kararı bu beklentilerin hepsini şimdilik sildi. Kurum, ekonomi içinde önemli bir kilometre taşı. Yıllık 9-10 milyar dolarlık vergi ödemesiyle bütçeyi besliyor. Uluslararası arenada sigorta bedeli bile, 4 milyar dolar. İhalede ortaya çıkan en yüksek rakam 1.3 milyar dolar. Üstelik de kural ve yönetmelik gereği üç firmanın yarışması gerekirken, iki teklif değerlendirildi.

Bu durum bazı hukukçuların kafasını karıştırdı. Meslektaşlar karşı karşıya geldi. Yine Tüpraş'ı sırtında taşıyan binlerce işçinin, çocuğunun huzurunu bozdu.

Taha Akyol

Milliyet-04.06.2004

Özelleştirme ve kamu yararı

TÜPRAŞ'TA özelleştirmeyi durdurmak için sendika dört dava açtı ve verilen dört yürütme kararını üst mahkemeler dört defa kaldırdı!

Son olarak 'ilk mahkeme' niteliğindeki Ankara 10. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurdu. 'Üst mahkeme' niteliğindeki Bölge İdare Mahkemesi ise, özelleştirmeyi hukuka uygun buldu ve yürütmeyi durdurma kararını kaldırdı.

Aradan üç gün geçti, aynı ilk mahkeme, yürütmeyi durdurduğu gerekçelerle özelleştirmeyi tümünden iptal etti!

Şimdi dava Danıştay'a gidecek. Danıştay dosyayı ivedilikle ele almazsa, TÜPRAŞ'ın akıbeti

bir yıl sonra belli olacak!

Döviz, faiz, dış borçlanma maliyeti, yatırım ve nihayet TÜPRAŞ'ın değeri bu bir yıllık gecikmeden nasıl etkilenecek?

MAHKEMELERİN birbiriyle çelişen kararları özetle şöyle:

İlk mahkeme: "İhalede teklif belirli şartların gerçekleşmesine bağlı olarak verilmiştir. Şarta bağlı teklif geçerli sayılarak işlem yapılamaz."

Üst mahkeme: "İhale şarta bağlı yapılmamıştır. Şart koşma gibi görülen hususlar teklif edilen bedele değil, bedelin iyileştirilmesine ilişkindir. İhale hukuka uygundur."

İlk mahkeme: "Azami rekabeti gerçekleştirerek daha yüksek fiyat almak için ihalenin açık artırmayla yapılması gerekirdi. İki firmanın katıldığı ihalenin kapalı zarf usulüyle yapılması kamu zararına olmuştur."

Üst mahkeme: "İhale usulünde idarenin takdir yetkisi vardır. TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinde pazarlığa kapalı zarf usulüyle başlanmış ve pazarlık sürdürülerek fiyat 600 milyon dolardan 1 milyar 302 milyon dolara çıkarılmıştır. Kamu yararına ve hukuka uygundur."

İPTAL kararı veren mahkeme, TÜPRAŞ'ın bedelinin peşin mi, vadeli mi ödeneceğinin baştan belirtilmemesini de iptal sebebi sayıyor. Halbuki bu konu bellidir: Firma ödeme için vade isterse yüzde 7 faiz ödüyor! Bundan kurtulmak için, TÜPRAŞ'ı alan konsorsiyum peşin ödeme yapacaktı!

Eski özelleştirmelerde ise peşin ödeyene indirim yapılıyordu. Her ikisi de normal piyasa işlemidir.

İptal kararı veren mahkeme yukarıdaki sebeplerle TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesini "kamu yararına ve hukuka aykırı" buluyor. Halbuki hukuka uygunluğunu üst mahkeme tespit etmişti.

"Kamu yararı" mı?

Şimdi Hazine TÜPRAŞ'tan gelecek 1 milyar 300 milyon dolar kadar fazladan borçlanacak!

Buna göre faiz ödeyecek! Döviz bundan etkilenecek!

TÜPRAŞ özelleşseydi, teknolojik yenilenme için gereken 760 milyon doları da özel şirket yatıracaktı. Şimdi ya TÜPRAŞ eskiyecek veya bu parayı devlet yatıracak; borç ve faizini siz hesap edin!

Türkiye'de özelleştirme böyle tökezlendikçe yabancı sermaye gelmemeye devam edecek, ihalelere az sayıda şirket gireceği için kamu malları istendiği kadar fiyat bulamayacak!

TÜPRAŞ'a yatırılacak 1 milyar 300 milyon dolar bir yıl bekleyip duracak mı, başka ülkelerde yatırıma mı gidecek?

TELEKOM'da özelleştirmenin gecikmesiyle uğranan kayıp meydana iken, TÜPRAŞ'ta özelleştirmenin duraklamasında "kamu yararı" görmek mümkün mü? Sorun buradadır, hukuk biliminde değil.

Can Aksın

Tercüman-04.06.2004

AKP HÜKÜMETİNE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NE KOMPLO MU KURULUYOR

Sonunda beklenen gerçekleşti ve Tüpraş ihalesi iptal edildi. Hükümetin kasasına girecek olan 1 milyar 300 milyon dolar "bir başka bahara" kaldı. Sanki birileri "yolları kesiyor", hükümetin parasız pulsuz kalmasını istiyor gibi.

Bir kaç yazımda, "bürokratik ve yasal engellerin Türkiye'nin önünü kestiğini" yazmış, örnekler göstermişim. Önceki gün, sevgili dostum, Prof. Dr. Eser Karakaş, Zaman Gazetesi'nde yaptığı yorumda, aynı "kuşku" ortaya koydu. "Çok ilginç" bir yaklaşımı

vardı. Dün Tüpraş ihalesi apar topar iptal edilip, Petrol-İş Sendikası'ndan yapılan "meydan okuyan" açıklamayı görünce, ben de "neden olmasın" dedim. Çünkü açıklamada, "Bu karar, TÜPRAŞ'ın özelleştirme sürecini Danıştay kararı çıkıncaya kadar durduracağı gibi hukuka aykırı işlem yapmak isteyenlere ve hukuk tanımayanlara bir ders olmuştur" gibi "tam bir meydan okuma" vardı.

Prof. Dr. Eser Karakaş'ın uzun yorumunun can alıcı yerleri şöyle: "Vergi dışı kamu geliri denildiğinde benim aklıma üç temel öncelik geliyor. Bunlardan birincisi özelleştirme ve bu alanda Türkiye maalesef ciddi adımlar bir türlü atamıyor. İkinci alan B2 diye kamuoyunda bilinen, orman niteliğini çoktan yitirmiş alanların halka satışı ve bu alanda da mesafe alınamadığı ortada. Üçüncü konu ise, daha genel anlamda hazine toprak mülkiyetinin özelleştirilmesi. Bu son konu birinci ve ikinci öncelikler ile bir ölçüde çakışsa da, kendine özgü nitelikleri olduğu da ortada. Türkiye vergi yükünü büyüme maliyetini üstlenerek arttırıyor, genç kuşakların eğitim ve sağlık harcamalarından tasarruf ediyor, ama özelleştirme yapmıyor, yapamıyor. Acaba neden?"

Prof. Dr. Karakaş, "vergi dışı kamu gelirleri üretilmesinde karşılaşılan zorluklara" kafa yorulması gerektiğini vurguluyor ve şöyle yazıyor: "Kendini ülkenin, devletin ve hatta tüm yurttaşların (isterseniz teba da diyebilirsiniz) sahibi gören bir zihniyetin, Türkiye'nin AB konusundaki yaptığı inanılmaz ataklara da bağlı olarak AKP'den bir an önce kurtulmak istediğini düşünüyorum. AKP'den kısa ve orta vadede olağan demokratik yöntemler ile kurtulmanın kolay olmadığını gören ve anlayan AB karşıtı söz konusu zihniyet, bu siyasi hareketi bertaraf etmenin yöntemini kamu borç stokunda arıyor olabilir (bir varsayım ama üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum). Söz konusu zihniyetin kuvvetler ayrılığına dayalı devletin çok önemli noktalarında hâlâ egemenliğini sürdürdüğüne pek kuşku yok."

Prof. Dr. Eser Karakaş, "Son "Zana kararının" da gösterdiği gibi, yargıda AB'ye ve dolaylı olarak AKP'ye azımsanmıyacak bir direniş sürüyor" diyor ve bu yolla AKP'nin, "vergi yükünün zorunlu artışı ya da kamu borç yükünün sürdürülemezliği" ile karşı karşıya bırakılmak istendiğini vurguluyor. Yazının sonunu da şöyle bağlıyor: "Vergi yükünün zorunlu artışının büyüme sürecine getireceği maliyetlere daha önceki yazılarımızda değinmiştik. Kamu borç stokunun sürdürülemez hale gelmesinin ise neticelerini yazmaya dahi gerek yok. Vergi dışı kamu gelirleri yaratılması 2004 Türkiye'sinin temel önceliği haline gelmiş durumda. Bu sürecin şu ya da bu nedenler ile engellenmesi insanın aklına devletin bazı kesimlerinin AKP ile mücadele etmek için kamu borç stokunu ve faizleri kullanmak istediğini düşündürüyor. İnşallah yanılıyordur."

Ne dersiniz, sevgili dostum Prof. Dr. Eser Karakaş yanılıyor mu?

Ömer Lütfi Mete

Sabah -04.06.2004

TÜPRAŞ ah mı, vah mı?

TÜPRAŞ hikayesinde geline nokta, hepimizi, özellikle de Başbakan Erdoğan'ı bir kere daha eski bir deyimden hikmetini değerlendirmeye çağırıyor:

-Şuyuu vukuundan beter!

Ta başından beri bu ihalede her şey tamamen ve istisnasız ve en ince ayrıntısına kadar meleklerarası bir alışveriş şeklinde cereyan etmiş olsa artık neye yarar! Hatta ayrıca ihalenin tertemiz olduğuna dair bin mahkemeden karar çiksa, evliyalar şahitlik etse ne değişir ki!

Biliyoruz ki, dedikodu pazarında konuşulanlar bütünüyle palavradan ibaret dahi olsalar geçersiz hale gelmeyeceklerdir.

Öyleyse ne olacak?
Dün ne olduysa o!

Bu toplumda kirliliğin yaygınlığı yüzünden pek çok kimse en azından kamu vicdanında müstahakkını bularak rezil hale gelirken arada bazı masum veya sadece basit kusur işlemiş kişiler de hak etmedikleri zanlar altında kalarak silindiler. En azından adam yerine konmaz oldular, yetenekleri ölçüsünde ulaşabilecekleri mevkilere yükselme umudunu yitirdiler.. Öyle görünüyor ki, TÜPRAŞ da Maliye Bakanı Unakıtan'ın canını yakacak. Çünkü hakkında '**şuyuu vukuundan beter**' öyle rivayet üretilmiş ki, Türkbank ihalesi ile ilgili olarak Güneş Taner için konuşulanlar şimdikininki yanında solda sıfır kalır.

Oysa belki de Unakıtan'ın hiç taksiratı bile yoktur..

Lakin, bu işte hakikaten melek kadar temiz bile olsa ağır yara artık kaçınılmazdır. TÜPRAŞ hikayesi, ortadaki kirlilik dedikodularının hiçbiri hakkında en küçük bir delil bulunamadan tatlılıkla sonlansa dahi Unakıtan bu '**şuyuu vukuundan beter**' kuralının derinlemesine mağduru olacaktır. Dahası; bu şayialara inanan veya hiç değilse ihtimal tanıyan yüzbinler sadece Unakıtan hakkında kötü zan sahibi olmakla kalmayacak, '**balık baştan kokar**' diyerek kirlilik iddialarını Erdoğan'a kadar uzatacaktır.

Öncelikle kaydetmeliyim ki, '**şuyuu vukuundan beter**' denen dedikodu afetinin Başbakan'ı da kuşatması, bir ülkede demokrasinin umut olmaktan çıkması yönünde karşılaşılabilecek en büyük felakettir. Böyle bir durumda herhangi bir siyasi hareketin ve liderin haklı-haksız lekelenmesi, yıpranması ve mağduriyeti gibi olumsuzlukların çok ötesinde ağır bir tahribat söz konusudur. Maalesef Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz'ın başbakanlıklarında isterse haklarındaki hiçbir iddianın zerre kadar gerçeklik payı bulunmasın, ortalarda dolaşan şayialar, toplumun en ağır ahlak depremini yaşamasına yol açmış, demokrasimizi büsbütün çürütmüştür.

Yolsuzluğun başbakanlık düzeyine kadar vardığına ilişkin hikayelerin '**şuyu**' bulması durumunda siyaset yapmak üzere partilere üşüşenlerin kimler olacağını tahmin etmek zor değildir:

-Yarının hortumcusu bugünün küçük hırsızı!

Bir demokrasinin tepesinde kirlenmenin yaşandığına ilişkin yaygın bir kanaatin oluşması halinde temiz insanların siyasete girme hevesi ve hatta imkanları kalmaz. Görülüyor ki, önceki iki başbakana kadar uzanan '**şuyuu vukuundan beter**' bela şimdi de

Erdoğan'ı hedeflemiştir. Tabii bunun asıl zararı Erdoğan'a değil ülkeye olacaktır. Çünkü iyi insanlar bir kere daha '**temiz toplum**' umudunu askıya alacaklardır.

Bu şartlarda Erdoğan'ın gerçekte temiz olması veya en azından öncekilerden daha ak ve pak kalması çok farklı bir sonuç doğurmayacaktır.

'**Şuyuu vukuundan beter**' olayların yol açtığı en ağır ve evrensel yara ise toplumda '**yargısız infaz kültürü**'nü yerleşik hale getirmesidir.

Bilindiği üzere böyle dedikodular milyonlarca insanı, gerçeğe vakıf olmadan hüküm biçmeye götürmektedir. Açıkçası; '**hırsız-yolsuz**' dediğimiz kişi gerçekte öyle olsa bile biz delilsiz-belgesiz konuşmuşsak su katılmamış yargısız infazcıyız..

Toplumun kendi kendini yiyip bitiren bir organizma haline gelmesi için bundan daha kötü bir

etken düşünülemez. '**Şuyuu vukuundan beter**' olaylar yüzünden en masum insana bile bir kirlenme payı tahakkuk eder..

Çok kuvvetle muhtemeldir ki, bugün '**şuyuu vukuundan beter**' kuralının mağduru olacak yetkililer dünkü siyasilerden bazılarının günahını yok yere almışlardır.

Hasılı topluca gürüyoruz.

Kimimiz devletin malını çalıyoruz, kimimiz de delilsiz-belgesiz kara çalıyoruz.

En temiz olanımız bile, adeta siyasilerin kirli çıkmasından ötürü sinsî bir zevk duyuyor, kendimizi daha iyi hissedebiliyoruz..

Bir tencereyiz biz; yuvarlanıp yuvarlanıp kapağımızı buluyoruz.

Güngör Mengi

Vatan-04.06.2004

Böyle gitmez

TÜPRAŞ mahkemeler arasında birkaç kez gitti geldi ve sonunda iptal kararına tosladı. Bu kamu şirketi 1,3 milyar dolar karşılığı Tataristan devlet petrol şirketi Tatneft ile Zorlu Grubu ortaklığına satılmıştı. Maliye Bakanı Unakıtan satış sözleşmesinin bu hafta imzalanacağını söylüyordu.

Fakat Ankara 10. Bölge İdare Mahkemesi blok satışa ilişkin ihale komisyonu kararını iptal etti.

Şimdi ne olacak? Aynı kayaya toslayan öteki şirketler gibi TÜPRAŞ da satılamayan şirketler kampında beklemeye alınacak.

Türkiye özelleştirmeden yaratabileceği kaynağı borçla sağlamaya devam edecek. Ama bu kilitlenmenin sonuçlarından korkan yabancılar Türkiye'ye kredi verirken riski düşünüp daha yüksek faiz isteyecek. Örneğin Amerika, kredi verirken içine siyasi koşullar sokuşturma fırsatını kullanmaya çalışacak.

Bitmedi, yeni ihale açtığımızda ciddi şirketler girmeyecek, çurçurlar da "ölmüş eşek fiyatı" önerecek.

Çıkmaz sokaklar

TÜPRAŞ'ı ilerde 1,3 milyar dolara almak isteyen çıkar mı; şüphelidir. Unutmayalım, bundan on yıl önce Telekom'u 20 milyar doların üstünde bir fiyatla satma şansımız vardı. Bugün 4-5 milyar dolar verecek yoktur.

Özelleştirme çağın fırsatı. Bu trene binen eski komünist ülkeler bile düze çıktılar. Biz ilk bilet alanlar arasında olduğumuz halde yaya kaldık. Ekonomimizi büyütecek yerde bu işletmeleri gürüttük ve sadece borçlarımızı büyüttük.

Çünkü her işte olduğu gibi bu alanda da çatıştık. Özal ekolü mevzuata meydan okuyarak yol almaya çalıştı. Bürokratik siyasi yapı ise yargıyı kullanarak fren yaptı.

İkisi de yol değildir. Türkbank ihalesi sırasında zamanın Başbakanı Yılmaz bir gece konutunda bize sevinçle "zafer haberi" veriyordu:

"Teklif verenleri yarıştırmak fiyatı yükselttim. Bu sayede devletin en az 200 milyon dolar fazladan bir kazancı olacak.."

Yılmaz şimdi ihaleye fesat karıştırmaktan Yüce Divan'a gidecek!

Akıl ve siyasi güç

Mecliste anayasa değiştirecek çoğunluğu kontrol eden AKP iktidan mevzuat darboğazını şimdiye kadar aşabilirdi. Ama ihmal etti, kendine de zarar verdi.

"Zararın neresinden dönülse kârdır" diyerek yeni bir siyaset üretmeli ve özelleştirmelerin yolunu açacak yasal düzenlemeleri hemen yapmalıdır.

Bir yanda tutucular, öte yanda ellerindeki siyasi gücü yasalan dolanmak amacıyla kullanmaya çalışan iktidarlar Türkiye'ye çok zaman ve para kaybettirdi.

AKP gücünü, yasalan dünya şartlarına ve ülke yararına göre değiştirmek için kullanılmalıdır. Türkiye'yi borç sarmalına sokan, ekonomik gelişmesini frenleyen ve itibar kaybına uğratan bu sorunu mutlaka aşmak zorundayız.

Bunu yapamazsak çocuklarımıza mutsuz, fakir ve çatışmalara sürüklenmiş bir ülke bırakacağız!

Abdurrahman Yıldırım

Sabah-04.06.2004

Böyle gitmez, kapsamlı bir reformla özelleştirme de özelleştirilmeli

Şimdiye kadarki en büyük özelleştirmeyi oluşturacak Tüpraş'ın satışını mahkeme dün iptal etti. Özelleştirme İdaresi kararı temyiz edecek. Ancak temyizde mahkeme kararı bozulsa bile, sıkıntılı bir süreç yaşanacak, iş uzadıkça uzayacak.

Halbuki Tüpraş 1991 yılında halka arz edildi. Özelleştirmeye hazırlanmaya başlandı. Tıpkı Petkim, THY, Erdemir gibi. Bu hükümette özelleştirme için siyasi kararlılık var, ancak bunu realize edecek teknik kadrolar yok. Zaten özelleştirmede teknik beceri ile siyasi kararlılığın bir araya geldiği dönemler çok nadirdir. Yapılan özelleştirmeler de bu dönemlerde yapılmıştır.

27 Mayıs'ta **Servet Yıldırım** Tüpraş'ın satışının durdurulması üzerine yazmıştı: **"AKP iktidara geldikten sonra Özelleştirme İdaresi'nde kapsamlı bir kadrolaşma yaşandı. Üst yönetim tamamen değiştirildi. Sonuçta yılların birikimi olan kurumsal hafıza ciddi hasar gördü. Tüpraş'ta ortaya çıkan sonuç bir ölçüde bu hafıza zayıflığının sonucudur."**

***Patron başkan önerisi- Mehmet Tezkan** da aynı günkü yazısında Tüpraş gibi bir kurumun satılamamasını beceriksizliğe bağlayarak, **"Yaşamında hiç mal satmamış insanlara Tüpraş gibi bir dev sattırmaya kalktığımız için mi böyle oluyor?"** diye sormuştu. Tezkan, özelleştirmenin başına malın değerini bilen, ticaretten anlayan, müşteri çekebilme yeteneği olan bir patronun getirilmesini önermişti.

Mehmet Tezkan'ın önerisi ilginç. Devleti de anlayabilen bir özel sektör patronu veya yöneticisi özelleştirmede daha başarılı olabilir. Denemeye değer.

***Tren kaçtı-** Ancak yetmez. Çünkü satılan bir özel sektör malı değil, kamu malı. Değerinden satılmalı. Bütün satış kayıt altında ve mevzuata uygun olmalı. Bunun zor bir süreç olduğunu, ticari beceri yanında bürokratik ve hukuki bir beceri de gerektirdiği açık. Üstelik bu bir ekip işi. Bu ekibin deneyimlilerden oluşturulması zorunlu. Ancak bundan sonra

deneyimsiz kadrolara deneyim kazandıracak kadar zamanımız da yok. Özelleştirme treni kaçmış. Uluslararası konjonktür dönmüş. Şirketler eski fiyatları etmiyor. Türkiye'de doğru dürüst yatırım ortamı yok. Dolayısıyla çok büyük ölçekli KİT'lere alıcı pek çıkmıyor. Çıksa bile iyi fiyat vermiyor. Veren olsa bile, işten anlamıyor, kurumu batırıyor veya bitiriyor.

Hangi aşamadayız? Şimdi eğri oturup doğru konuşalım. Tüpraş Türkiye'nin en büyük ve en çok kâr eden sanayi kuruluşu. Elbette özelleşirken tekel konumunun kaldırılması gerekir. Bu nedenle eski değerini etmesi düşünülemez. Ama özelleştirmesi için 10 yıldan beri hazırlık yapılan bu güzide kuruluşun satışı ne yazık ki ihale aşamasında tılandı. Deryalar geçildikten sonra derede boğulundu.

Sadece Tüpraş da bu olay yaşanmadı. Tekel'i de Petkim'i de satamadık. Özelleştirme ihaleleri adeta bir yap-boz oynuna dönüştü. Türkiye bundan sonra özelleştirmede böyle devam edemez. Bu alanda da artık kapsamlı bir reform yapılmalı ve Özelleştirme İdaresi de özelleştirilmeli. Artık o aşamadayız.

Zülfikar Doğan

Akşam-04.06.2004

ÖİB ne iş yapar? Yine Tüpraş, yine yargı...

Başbakan'dan ihbar...EMD'den ikaz...

Petkim, Tekel - Sigara ve Tüpraş. Üç büyük özelleştirmede, üç büyük fiyasko. Özelleştirmeden ve Maliyeden sorumlu Bakan Kemal Unakıtan THY, Erdemir ve Telekom'un da New York borsasında satılacağını söylüyor. Önce Türkiye'deki satışları doğru - düzgün, hakka, hukuka, yasaya, şartnameye, millet yararına uygun yapsınlar da New York borsasından vazgeçtik! Hem Devletin 'altın hissesi' bulunan THY'yi Amerika'da nasıl satacaklar, o da ayrı bir muamma.

Bir özelleştirme idaresi ne iş yapar? İhale açtığı zaman, katılımcıların mali, ticari, itibarını, faaliyetlerini, geçmişlerini, secerelerini, sicillerini inceler en başta.

Petkim'de, çimento, Metaş, Çeş özelleştirmelerinden ötürü ÖİB, SPK, BDDK, EPDK, Telekomünikasyon Kurumu, Enerji Bakanlığı ile defalarca 'mahkemelik' olmuş, taahhütlerini yerine getirme konusunda davaları bulunan, sadece SPK'nın 50'nin üzerinde dava yürüttüğü Uzan Grubu'nu ihaleye aldı. Sonra Çeş'a, İmarbank'a, Adabank'a el konuldu. ÖİB, ihale başvurularını değerlendirirken, BDDK, EPDK, SPK ile hiç mi konuşmadı, araştırmadı, sormadı?

Tekel özelleştirmesinde yaşananlara ne demeli? Tekel'in tamamına 1.1 milyar doları 'az' bulan ÖİB, Tüpraş'ta 1.3 milyar doları 'kafi' buldu. Asıl Başbakan Erdoğan'ın açıkladıklarına dikkat! Üç gazetenin ekonomi editörlerine konuşan Başbakan Tekel'in sigara özelleştirmesinde teklif sahiplerinin, yani JTI ile BAT'ın 'anlaştıklarını - aralarında danışıklı dövüş' tespitinin yapıldığını açıklıyor. İhalede ecnebi alıcılar 'tezgah' kurmuş! Malı 'ucuza kapatmak' için anlaşmışlar. Bu kamu ihale yasasına göre suç. Ağır cezalı ve Organize suç. Başbakanın ihbarı da ortada. Haydi savcılar iş başına.

Tüpraş'ta ise dün idare mahkemesi davayı 'esastan' karara bağladı. İhaleyi iptal etti. Gerekçeler, 'Efremov Kautschuk ile ilgili dosyada bilgi ve belge yok! Açık artırma yapılmadığı için kamu yararı gözetilmemiş...' ÖİB, davanın esastan sonuçlanmasını beklemeden, hisse

devrini yapmaya hazırlanıyordu. Tüpraş'ın tüm yönetimini değiştirdiler. İhale komisyonu başkanı Hasan Köktaş'ı Yönetim Kurulu Başkanlığına atadılar. Halka açık hisseleri temsil eden Aclan Acar'ı 'istifa' ettirdiler. Templeton adına yönetimde yer alan, seçimle gelmiş diğer temsilciyi ise 'Bakan oluru ile' görevden aldılar. Neydi bütün bunların nedeni? Mahkemeden iptal kararı çıktığında da 'Kusura bakmayın kararı uygulayamayız, çünkü hisseleri devrettik, parayı da aldık. Şirketin sahipleri değişti' diyeceklerdi. Acele işe şeytan değil, hukuk -yargı karıştı. El attığı her işi, ihaleye açtığı her özelleştirmeyi yüzüne, gözüne, mahkemeye, bulaştıran böyle bir ÖİB'nin aransa, dünyada eşi menendi bulunmaz.

Sami Uslu

Zaman-04.06.2004

Özelleştirmeyi neden yapamıyoruz?

Devlete ait varlıkların özel şahıs ve kurumlara satılarak devredilmesi demek olan özelleştirme kavramı ekonomi literatürüne 1970'lerde girmiştir. Daha kapsamlı bir tanıma şöyledir: "Kamuya ait şirketlerin sermayesinin en az % 51'inin yerli veya yabancı özel girişimcilere satılması." Ayrıca, devlete ait kuruluşların özel girişimcilere kiralanması, işletme hakkının devredilmesi de özelleştirme konseptine dahildir.

Özelleştirmenin amaçları nedir? Aslında özelleştirmede en büyük hedef serbest piyasanın güçlendirilmesi, hisse senedi borsalarına derinlik kazandırılması ve piyasa ekonomisinin en vazgeçilmez ögesi sayılan girişimci sınıfının yaratılması veya güçlendirilmesidir. Ancak sorunun cevabını Türkiye gerçekleri açısından ararsak, özelleştirmeye ilgili bu amaçlar ne yazık ki lüks haline gelmiştir.

Ülkemizin özelleştirme konusunda şu ana kadar gösterdiği yaklaşımın rasyonel bir yönünü bulmak çok zor. Bir kere, sürekli zarar eden veya ancak tekel pozisyonundayken kâr edebilen verimsiz şirketlerin faaliyetlerinin tatil edilmesi gerekir. Bu işletmeciliğin ve ekonominin temel kuralıdır. Üretim değer yaratmaktır; yarattığından fazla değer tüketen bir ekonomik birim toplumun tasarruflarını heba ediyor demektir.

Ülkemiz ekonomisinin en riskli özelliklerinden biri 1980'li yılların ortalarında başlayan ve son yıllarda gittikçe katlanılamaz hale gelen kronik bütçe açıklarıdır. Bu açıkların büyük ölçüde Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT) zararlarından ileri geldiği herkesin malumudur. Bütçe açıklarını kapamak için yapılan aşırı borçlanma yüzünden, devlet her gün büyüyen işsizler ordusunu eritecek yatırımları yapamaz hale gelmiştir. Aşırı reel faizler yüzünden iç ve dış borçlanmayı kontrol etmek dahi artık başarı sayılmaktadır. Bugün Türkiye'de mali piyasalara devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) neredeyse tek başına hakimdir. Mali işlem deyimi de çoktandır DİBS alıp satmakla eşanlamlı hale geldi. Vergi gelirlerinin faize yetmediği kamu maliyesini kurtarmak için, (borç olmamak kaydıyla) vergi dışı gelir kaynaklarının gerekli olduğunu anlamak için daha ne olması gerekir acaba?

Diğer taraftan, yabancı sermayenin girişini hızlandırmak bakımından da özelleştirme en büyük silahtır. Ülkemize yüksek teknolojiyi çekmek ve küresel rekabette iddialı olabilmek için KİT'lerin bir bölümünün yabancılara satılması yararımızdır. Yabancı sermayeyi yıldırıp kovmak yerine, dikkat ve enerjimizi menfaat paylaşmasına yoğunlaştırmalıyız. Mesele, yabancı sermayedarın teknolojik yatırım yapmasını ve yatırımını kısa aralıklarla yenilemesini şart koşabiliriz. Diğer taraftan, yabancı sermayedarın istihdam azaltıcı tasarrufları en baştan sözleşme ile yasaklanabilir. Özetle, ülkemiz için ekonomik yararı en üst düzeye çıkaracak yabancı sermayenin özelleştirme yoluyla Türkiye'ye girmesini sağlamamız aklın gereğidir.

Türkiye'nin dünyanın büyük bölümüne tanıttığı özelleştirmeyi kendisinin bir türlü becerememesinin nedeni bu konuda kamuoyu oluşturan farklı kesimler arasında konsensüs olmamasıdır. Adalet hepimiz saygı duyarız. Ancak yargının özelleştirmeye soğuk baktığı bir gerçektir. Belki bunun nedeni yargı mensuplarına özelleştirmenin yararları tam olarak anlatılamamasıdır. Bürokrasinin de en başından beri olaya kuşkuyla yaklaştığı bellidir. Asıl muhalif grubu oluşturan sendikaların özelleştirme meselesine ne derecede ülkenin menfaatleri açısından baktığı çok kuşkuludur. Özelleştirmeye karşı olanların şunu bilmesi gerekir ki, KİT açıkları işsizler tarafından finanse edilmektedir.

Okan Müderrisoğlu

Sabah-04.06.2004

Tüpraş'tan çıkan ders

Türkiye'nin, uzun ince bir yolda devam eden özelleştirme öyküsü, pahalı bir öğrenme sürecidir aynı zamanda. Her iktidarın kendine göre önceliği ve aceleciliği vardır. Tabi, acele işe şeytan karışır. Hayalkırıklığı yaşanır.

Bu süreç, tüm iyi niyetine rağmen bu iktidar için de böyle işledi. Oysa, özelleştirmenin sağlıklı biçimde yapılması için gereken koşullar belli:

- 1- Kararlı bir siyasi otorite
- 2- Sağlam hukuki yapı
- 3- Uygun piyasa koşulları
- 4- İstihdama duyarlı yaklaşım
- 5- Kamuoyu mutabakatı
- 6- Ehliyetli kadrolar.

Bu altı faktör aynı anda biraraya gelmedi mi, özelleştirmeden de hayır gelmiyor. Bunu, Tekel ihalesinde de Tüpraş'ın satışında da gördük. **Tekel'de, bürokratik acemilik ön plana çıktı. Hesap kitap karıştı. Beklenti yüksek tutuldu. Özelleştirme yapılamadı.** Tüpraş'ta ise ihale aşamaları yeterince şeffaf değildi. Yabancı gruba ilişkin tereddüt giderilemedi. Açık arttırma yerine iş, kapalı zarfa sıkıştırıldı.

Özelleştirme İdaresi kurmayları, baştan sona haklı olduklarını düşünüyorlar. **Örneğin Tüpraş için, "Bu çapta ihaleye giren firmalar nihai fiyatını belirler, öyle gelir. Gaza gelmez" diyorlar.**

İhale şartnamesine aykırı teklif verme biçimi için "Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu bizi her saat denetliyor" tezini savunuyorlar.

Sonuçta, dev projeler aksıyor. Moraller bozuluyor.

İşte bu noktada kritik bir bilgi vermek gerekiyor.

Acaba, Tüpraş İhalesi'ni iptal eden Ankara 10. İdare Mahkemesi Heyeti, özelleştirmeye karşı mı?"

Aslında bu konuda yorum yapmak istemiyorlar. "Biz hakimiz. Kararlarımızla konuşuruz" demekle yetinmiyorlar. Ancak bir cümleyi eklemeyi ihmal etmiyorlar:

"Biz, özelleştirmeyi iptal etmedik. Tüpraş İhale Komisyonu'nun yürüttüğü süreci iptal ettik. Bu ayrıntıya dikkat edilmeli. Neticede, etki altında kalmadan, hukuki bir karara vardık!"

Servet Yıldırım

Sabah-05.06.2004

Danışıklı dövüş

Çok üzerinde durulmadı ancak özelleştirmede Tüpraş ihalesinin iptali kadar önemli bir başka gelişme daha var. O da Başbakan Erdoğan'ın yaptığı bir açıklama. Erdoğan Sabah, Milliyet ve Hürriyet gazetelerinin ekonomi müdürleriyle yaptığı toplantıda TEKEL özelleştirmesinde alıcı firmaların "danışıklı dövüş" yaptığını söylemiş.

Erdoğan ile çarşamba günü görüşen gazetecilerden SABAH Gazetesi Ekonomi Müdürü Yavuz Semerci'nin notlarına göre Başbakan tam olarak, "Alıcı firmalar arasında danışıklı dövüş tespiti yapıldı" demiş ve ihalenin bu nedenle sonuçlandırılmadığını söylemiş. Bu çok ciddi bir iddia.

Hatırlarsınız, TEKEL'e ait Sigara Sanayi İşletmeleri Ticaret A.Ş.'nin özelleştirilmesi için 7 Haziran 2003'te ihaleye çıkılmış ve teklifler 24 Ekim 2003'te alınmıştı. En yüksek 1.15 milyar dolar ile Japan Tobacco International'a ait olan nihai teklifler ihale komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve ihalenin iptaline karar verilmişti. O zaman basında TEKEL ihalesinde ortaya çıkan değer düşük bulunması nedeniyle ihalenin iptal edildiği yer almıştı.

Başbakan'ın iddiasından sonra şimdi ortaya ciddi bir suçlama ve iki soru çıktı.

Birinci soru: Bu suçlamadan sonra TEKEL'e teklif veren ancak suçlanan firmalar yeni bir ihale açılması durumunda tekrar teklif verirler mi?

İkinci soru: Önceki ihalede Başbakan'ın deyişiyle "danışıklı dövüş yaptıkları tespit edilen" firmalar açılan yeni ihaleye kabul edilecekler mi?

Petkim ve Tüpraş'ı özelleştiremeyen hükümetin TEKEL'i özelleştirmesi artık çok zor çünkü yukarıdaki soruların ışığında açılacak yeni ihaleye katılım düşük olabilir ve böylece ihalede yeterli rekabet sağlanamayabilir. Oysa şu anda özelleştirme stratejisi belirlenmekte olan TEKEL'den 1.5 milyar doların üzerinde kaynak gelmesi bekleniyordu.

TEKEL'de yapılan yanlışlar

Sonuçlandırılmayan Tüpraş'ta olduğu gibi TEKEL ihalesinde de daha başarılı bir performans sergilemek özelleştirme otoritesinin elindeydi.

Hatırlayalım bakalım TEKEL'de hangi gariplikler olmuştu?

Son ana kadar alıcıların şirketin içini net olarak görebilecekleri bir bilanço ortaya çıkarılamamış, oluşturulan şirketlerin bilançoları birbirlerinden ayrıştırılamamıştı. Satılan firmayı ilgilendiren vergi mevzuatı belirsizdi. Devlet vergileri istediği zaman istediği gibi değiştirebiliyordu. Daha da önemlisi ihale tarihinde, satışa sunulan şirketin stoklarının ve çalışan sayısının ne kadar olduğu tam olarak bilinmiyordu.

Böyle bir şirkete gelen tekliflerin yüksek olması beklenebilir miydi? Tüm bu belirsizliklerin verilen tekliflere yansıtılması gerekiyordu ve yansıtıldı.

İhaleye giren firmalar Başbakan'ın dediği gibi aralarında anlaşmış olabilirler. Bu önemli ve üzerinde durulması gereken bir konudur ancak tek başına bu faktör TEKEL özelleştirmesinin başarısızlığı için bir bahane olamaz. Çünkü Türkiye TEKEL'i yeterli rekabet şartlarında en uygun fiyat ve koşulda satabilmek için yapması gerekeni yapamadı.

ŞÜKRAN SONER

Cumhuriyet-05.06.2004

Hukuk Devleti(!)

Dün sabah hükümet adına açıklama yapan ilgili bakanlar, "hukuk devletinin gereklerinin yerine getirileceğinden" söz ediyorlardı. Bir gün önce aynı bakanlar, TÜPRAŞ' ın özelleştirilmesinde geri adım atılmayacağına ilişkin demeçler veriyorlardı.

Elbette bu bir günün içinde, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin ihaleyi iptal eden kararı geldi. İptal kararından sonra hükümetin TÜPRAŞ'ı devretmeye kalkışması, eylemde sorumluluğu olan herkesin cezalandırılmalarını gerekli kılan bir suçu oluşturur. Yani bu saatten sonra hükümet adına "hukuka saygılı olunacağına" ilişkin açıklamaların bir değeri yok. Hükümet ve özelleştirme yönetimi gerçekten hukuka saygılı olsalardı, iptal kararından önce TÜPRAŞ'ı devretme oyununa kalkışmazlardı.

Yargı kararları ile kafanızı şişirmeden olabildiğince yalın durumu açıklamaya çalışacağım: "TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi eyleminde, hükümet ve özelleştirme yönetimi bir dizi anayasal ve yasal hukuk ilkesini çiğnediler. Kamu yararının gözetilmesi, kâr eden bir işletmenin akıl almaz ucuza, yağma fiyatına kapkaranlık bir yabancı şirket ortaklığına devredilmesi gibi olmazsa olmaz ilkelerin gözetilmemesinden söz etmiyorum. Doğrudan özelleştirme yasası hükümlerine, ihale koşullarına uyulmaması bir dizi yasa hükmüne aykırı satışın yapılmaya kalkışılması ile ilişkili olarak 10. İdare Mahkemesi'nin oybirliği ile alınmış karar gerekçesinde tek tek sayılan açık yasa hükmü ihlallerini kastediyorum sadece.

Hükümet, Başbakan ve sorumlu bakanlar, özelleştirme idaresi sorumluları, özelleştirmeci büyük medya-sermaye-siyasetin kutsal ittifakının üyeleri bunları en başından biliyorlardı. Türkiye'de bu oyun ilk kez oynanmıyor. Bu işler böyle şaibeli, kirli, hukuk tanımaz biçimlerde hep yapılıyor. Kimileri yanlarına kâr kalıyor. Pek çok haksız, hukuk dışı, kirli çıkar ilişkileri içinde gerçekleştirilen özelleştirmeler, arşivlerde özelleştirmelerin tozlanmış suç dosyaları olarak yığılıyor.

Tabii pek çok özelleştirme için, hukukun açıkça çiğnenmiş olması halleri bağlantılı yargıdan iptal kararları söz konusu. Ama pratikte siyasi irade, hükümetler hukuksuzluğu bile bile, suç ortaklığı yapa yapa haksız özelleştirmeleri gerçekleştirmeyi yeğliyorlar. Oldu-bitti ile işin içinden çıkmaya bakıyorlar. Yargıdan haksız, hukuksuz özelleştirmenin iptal kararı geldiğinde, 'İşletme sahip değiştirdi, parası ödendi, geri dönüşü yok' a sığınılıyor, yargı kararına uyulmuyor.

İşte Erdoğan Hükümeti'nin TÜPRAŞ'ta yapmaya çalıştığı da buydu. Hukuk devleti ilkesi yok sayılarak, özelleştirme yasasının hükümleri bile bile çiğnenerek, yağma fiyatına TÜPRAŞ'ın kimliği belirsiz yabancı ortaklıklı sahiplere devri gerçekleştirilmeye çalışılıyordu. İlgili bakanların, yargının iptal kararından bir gün önceki açıklamalarının anlamı hukuk dışılığı geçerli kılmak, özelleştirmeyi, devri oldubitti ile gerçekleştirmek. Hızlı yargı iradesi oyunu bozdu."

Özelleştirmeciler çetesi, siyasetçisi, işverenleri, borsa yupileri, medya yıldızları tek sesli koro halinde, öfke içinde hayıflanıyorlar. Kamu yararı, hukuku gözetenler suçlanıyorlar. Hak arayanlara kızılıyor.. Hükümetin derdi ne pahasına olursa olsun özelleştirme ile bozuk ekonomik çarkları döndürmek üzere taze para bulmak. Medya ortaklıklı sermayenin derdi; elbette kamu mallarını olabildiğince kelepir fiyatına yağmalamak. Medya yıldızları, gazetecilikleri ile hak etmedikleri özel ücretlerin karşılığını vermek, borsa yupileri günlük para piyasalarında taze para girişine katkıda bulunmakla kendi varoluş nedenlerini kollamak...

Hukuk devletinde, yasama, yürütme, yargı, parlamento, parlamento dışı demokrasi güçleri.. hepsinin varlık nedenleri ve işlevleri bellidir. Demokrasilerde, örneğin yakın günlerde Almanya'da özelleştirmeler vurgununa ilişkin sayısız, çelişkili yargı kararı da gündeme geldi. Haksız vurgun sayılan özelleştirmelerde yargılanan siyasiler, sermaye sahipleri, uygulamacılar oldu. Ama kimsenin aklına, "özelleştirmenin önünde duran karanlık güçler" suçlaması ile haksız özelleştirmelere karşı duranları suçlamak gelmedi.

Ülkemiz, Erdoğan Hükümeti için çarpıcı bir başka boyut, bile bile yasa hükümlerinin çiğnenmesi, bile bile hukuk dışılığı ilişkin yargı süreci devam ederken özelleştirme eylemi, devir işleminin yapılmaya çalışılması... Hukuka aykırı özelleştirme eyleminin gerçekleştirilmesinden de daha vahim boyut, ortada yargılama varken, yargı süreci işlerken devir eyleminin gerçekleştirilmeye çalışılması. Başbakan Erdoğan , sorumlu bakanlar, hukuksuzlukları bile bile, yargılama süreci devam ederken TÜPRAŞ özelleştirmesinde devir işlemini oldubitti ile bitirmeye çalışırken hukuk devleti ilkelerine saygılı olmak yükümlülüklerini ayaklar altına almaya çalıştılar. Umarız yargı kararı ile bozulan oyunlarından ders almış olsunlar..

Erol Katircioğlu

Radikal-05.06.2004

Danışıklı dövüş müydü?

İnsan bazen yaşananların gerçekliğinden kuşkuluyor. Sahiden bunlar yaşanmış mıydı yoksa yaşanmış gibi olanlar mıydı diye kendi kendine sormak durumunda kalıyor. Daha yeni bir terim kullanarak söyleyecek olursam bu yaşananlar gerçek miydi yoksa 'sanal' mıydı? Gerçeklikle kopuşumuzun yeni bir olgu olduğunu söylemiyorum. Ama bu durumun kürselleşmeyle daha bir pekiştiği, daha bir derinleştiği ortada. Belki başka nedenler de vardır bu her şeyin havada uçtuğu, kimin neyi nasıl söylediğinin belli olmadığı, bir gün söylenenin hemen çok değil 24 saat içinde söylenmemişe çevrildiği bu yeni dünyada. Bilmiyorum şu geçenlerde WAN denilen medyanın en önemli aktörlerinin katıldığı toplantılarda bu 'sanal' durum ile medyanın ilişkisi üzerinde duran oldu mu? Bence mutlaka durulmalıydı. Durulmalıydı çünkü gerçeklikle aramızdaki bağın en önemli kurucusu bizatihi medya değil mi?

Bu gerçek mi sanal mı olduğu belli olmayan durumlara en son örnek geçenlerde Başbakan'ın bir soruya verdiği cevapla ortaya çıktı. Hürriyet gazetesinin yazdığına göre bir gazeteci Erdoğan'a 'Tekel'in sigara bölümü için 1 milyar 160 milyon dolarlık fiyat teklifi geldi, satamadınız' diye sorduğunda Başbakan, "Oradaki iş fiyattan kaynaklanmadı... Orada alıcılar arasında danışıklı dövüş tespiti yapıldı. Oradan kaynaklandı" cevabını verdi. Bu konuyu oldukça yakından izlediğini düşünen ben medyamızda ne böyle bir haber ne de bu anlama gelecek herhangi bir yorum okuduğumu hatırlayamadım. Aksine yazılanlar da devletin yetkili kurumlarının açıklamaları da önerilen en iyi fiyatın çok düşük bulunması nedeniyle ihalenin gerçekleşmediği yolundaydı. Şimdi tuhaflığı daha iyi görebiliyor musunuz? Biz yani toplumun geniş çoğunluğu Tekel'e önerilen fiyatın çok düşük bulunması nedeniyle özelleştirmenin gerçekleşemediğini düşünürken, Başbakan, teklif verenlerin kendi aralarında anlaşarak Tekel'i ucuza kapatmaya çalışmaları nedeniyle bunun gerçekleşemediğini söylüyor. Peki ama bu iki 'gerçek'ten hangisi 'gerçek'?

Gerçekle sanal olanın birbirine karıştığı böyle bir dünyada medyanın da siyasetin de işinin ne denli zor olduğu ortada. Tabii ortada olan bir diğer şey de medya ile siyasetin ne denli birbirinin ayrılmazı olduğu. Ne denli birbirlerine ihtiyaç gösterdikleri. Şimdi durum buyken

biz neden TÜPRAŞ konusunda olan bitenlere inanalım? Bu konuda yapılan açıklamaların 'Gerçek mi? Sanal mı?' olduğuna nasıl hüküm verelim? Hele hele bütün dikkatime rağmen hiçbir gazetede 10'uncu İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma kararına konu olan Rekabet Kurumu kararının ne olduğunu bir türlü okuyamamış olmayı nasıl izah etmeliyim? Okuduğum en geniş açıklamada, TÜPRAŞ'ın pazar payının hesabında askerin kullandığı petrolün hesaba dahil edilmemiş olduğu bilgisi eğer doğruysa, bu durumda TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinin bir özel sektör tekeline yol açabileceği endişesi ciddi bir endişe değil mi?

'Gerçek'le 'gerçekmiş gibi olan' her geçen gün biraz daha fazla birbirinin içine geçiyor. Böyle bir dünyada güvenilir bir siyaset yapmak da güvenilir bir medya olmak da gerçeğin arkasında durmaktan geçiyor. Küreseleşmenin yarattığı tezatlardan biri de galiba bu.

Güntay Şimşek

Sabah-05.06.04

Kamu menfaati yutturmacası

TÜPRAŞ özelleştirilmesi yılan hikayesine dönmeye başladı. Türkiye'yi dış piyasada ciddi oranda zedeleyecek bu gelişmenin oturduğu zemin ise **'Türkiye'nin ali menfaatleri icabı kamu menfaati mantığı'** oldu. Gazetelerde konuya bu mantıkla yaklaşanlar, ortaya çıkan tablodan son derece memnun görünüyorlar. Ancak ne hikmetse TÜPRAŞ'ın mahkeme duvarına toslamasına sevinenler aynı zamanda hükümete muhalefet eden cepheyle fikir birliği içinde pozisyon alarak, devlet olarak özelleştirmeyi başarıyla yapmamıza de- ğil, iş başındakilerin başarısızlığına odaklanmış durumdalar. Dolayısıyla 'Kamu menfaati' kesimine göre farklılık arz ediyor.

Libelleşen petrol piyasası içinde TÜPRAŞ'ın mevcut gelişmelere yenik düşüp kamu zararına döneceğini nedense kimse hesap etmiyor. **TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinde eleştirilecek noktalar yok mu? Elbette var. Neden 4 rafineri aynı paket içinde özelleştiriliyor? diye sorulabilir. Eğer bir stratejiden bahsedilecekse, aynı şirketlerin farklı rafineleri alması makul bir gerekçeyle eleştiri sebebi olabilir.**

Kamu menfaati hususunda, yargı organlarının bakış açısıyla, işin ticari yükümlülüğünden, idaresinden, piyasasından, istihdamından, geleceğinden sorumlu hükümetin farklı argümanlar ortaya koyması ve halen daha bir görüş birliğinin olmaması elbette acı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB), Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin, TÜPRAŞ'a ilişkin kararına karşı Danıştay'a temyiz için yola çıktı. Bu yol öylesine karışık ki, sıradan bir vatandaşın ve yurtdışından herhangi bir sermayedarın bir çırpıda anlaması mümkün değil. Böylesine zorluklar yaşayan bir ülkeye yabancı sermaye neden gelsin? Niçin yatırım yapsın ya da özelleştirmelere değerinde bir rakamı vererek talip olsun? Doğal olarak Türkiye'deki özelleşecek şirketlere müşteri olanlar, yaşanan bu risk kalemelerini de dikkate alarak, daha düşük de- ğerlerle özelleşen kurumlara teklif veriyorlar. Yine bu problemler yüzünden çok sayıda müte- şebbis değil, bir elin parmaklarını geçmeyecek adette firmalar konuya ilgi duyuyor.

Kamu menfaati ve kamu uçağı

Kamu menfaati esprisine yanılmıyorsam Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer de iştirak ediyor. En azından Sezer'in bakışının da TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine paralel olmadığını tahmin ediyorum. Buradan ortaya çıkan netice şu 'Kamusal alan'da dar paslaşmalarla, kamu menfaati tekeline boşluğa düşen toplar aynı yerde toplanıyor.

Mesala, **Başbakan Recep Tayip Erdoğan** farz edin ki, Londra'ya Gulfstream IV uçağıyla gidecek. Fakat son anda uçağı arızalandı. Kamu menfaati icabı farklı yerden bir uçak kiralayıp ekstradan para ödemek yerine, aynı model uçağına sahip olan **Cumhurbaşkanı Sezer**'den uçağını 2 günlüğüne tahsis edilmesini talep etti. Sizce bu talep nasıl karşılanır?

Ticari mantık gütmeyen, kamu menfaatinin yanına, kamusal alan kavramını da koyarak cevap vermeye çalışın. Türkiye gibi bir ülkede böyle bir soruya makul bir cevap vermenizi beklemiyorum. Zorlanıyorsunuz değil mi?

Başbakan'ın eşi başörtülü. Cumhurbaşkanı'nın uçağı da 40 bin feete çıksa, 4 bin mil kat ederek dünyayı arşınlasa bile 'Kamusal alan' olduğuna göre düşünmeye gerek var mı? Özetle, kamusal alanda ki yer tespiti çalışmaları, kamu menfaatinde para tespitine kaydıkça TÜPRAŞ ve diğer kurumların Mevla yardımcısı olsun.

Ertuğrul Özkök

Hürriyet-05.06.2004

Gelin şu dürüstlüğü bir tartışalım

BAZILARININ 'TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesini engellemekten dolayı hissettiği zafer duygularını okurken aklıma Tekel geldi.

Sahi ne oldu Tekel özelleştirmesi?
MARKSİST DISNEYLAND

Ucuza gittiği için vazgeçildi deniyor.

Ama unutmayalım.

Geçen her gün özel sektörün sigara pazarındaki payı büyüyor, Tekel'inki ise azalıyor.

Pazar payında kaybedilen her puan, bu fabrikaların fiyatından bir miktar götürüyor.

Telekom ortada.

Hálá özelleştirilemedi.

Bu arada telefon konuşmaları deregüle edildi, yani herkese açıldı.

Bundan 15 yıl önce 20 milyar dolar değer biçilen Telekom'u acaba kaç satarsak bu işten **'kârlı'** çıkacağız?

Eski komünist ülkeler bile özelleştirmelerini bitirdi. Biz hálá bir **'Sovyet modelini'** sürdürmeye çalışıyoruz.

Ankara hálá bir **'Marksist Disneyland'** olarak dimdik ayakta.

Ve hálá bazı insanlar özelleştirmeyi engellemekten dolayı mutlular ve zafer çılgınlıkları atıyorlar.

Ama ben artık başka bir '**dürüstlük çetelesi**' tutmaya başladım.

Bakın küçük defterime neler yazmışım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yolsuzluk Komisyonu, **Mesut Yılmaz** ve **Güneş Taner**'i Yüce Divan'a göndermeye hazırlanıyor.

ONLAR YARGILANIYOR

Haklarındaki iddialar ne?

Türkbank ihalesine hile karıştırmak.

Türkbank ihalesinin mali boyutu nedir?

Milletin kesesinden çıkan miktar nedir?

Bir milyar dolar mı?

Peki büyük bir ihtimalle elde kalacak olan TÜPRAŞ ne kadar?

1.3 milyar dolar.

Banka hortumlamalarında giden para nedir?

25 ile 50 milyar dolar arasında rakamlar veriliyor.

Peki **Telekom** özelleştirmesinin 15 yıl gecikmesinin bu millete maliyeti nedir?

20 milyar dolar.

Dikkat edin, 1980'li yılların parasıyla 20 milyar dolar.

Bugünün hesabına vurursanız belki 40-50 milyar dolar.

Şu tuhaflığa bakın ki, **Yılmaz** ve **Taner** Yüce Divan'a gidiyorlar.

Ama onlar hakkındaki iddiaların 40-50 katına mal olan insanlar aramızda dolaşıyorlar.

Hem de hálá kahramanlık, dürüstlük afraları tafraları atarak.

Sevgili okuyucular, artık bu dürüstlük kavramını tartışma zamanı geldi.

Bu kafaların, bu zihniyetin Türkiye'ye maliyeti çok ama çok ağırdır.

Bunu biz ödüyoruz.

Birçok defa yazdım.

BEKÇİ MURTEZA'LAR

Yapamadığımız yollarla, açamadığımız hastanelerle, yükselteemediğimiz eğitim seviyesiyle, şehirlerimizin çirkinliğiyle ve tabii ki cebimize giren paranın azlığıyla ödüyoruz.

Emin olunuz ki çocuklarınız ve torunlarınız bunu daha da fazla ödeyecek.

Bazıları, '**milletin parasını**' koruduğunu sanan **Bekçi Murteza**'lar olarak ortada dolaşıyor.

Elindeki düdüğü durmadan çalıp onu bunu korkutuyor.

Elbette onları hortumcularla, hırsızlarla aynı kefeye koymuyorum.

Elbette onların çoğunun bu direnişi iyi niyetle yaptığını, **'Ben devletin parasını yedirtmem'** zihniyetiyle davrandığını biliyorum.

Ama hepimiz biliyoruz ki, cehennemin yolu iyi niyet taşlarıyla örülür.

HESAPLAŞMA ZAMANI

İşte o nedenle ben diyorum ki, artık dürüstlük dediğimiz şeyin standardını, ölçüsünü yeniden belirleme zamanı geldi.

Kendini dürüst sanan bazı insanların, aslında cebimizden hortumculardan daha fazla para götürülmesine yol açtığını, bizlere maliyetinin daha fazla olduğunu tarihe not düşmemiz gerekmiyor mu?

Çünkü ileride bu çocuklar hesap sorarken sadece banka hortumlayanların değil, dürüstlük maskesi altında milletin cebinden alınanların listesini de görmek isteyeceklerdir.

Ben işte bunu yapıyorum.

Türkiye'yi demode bir Sovyet devleti olmaktan kurtarmak için bu hesaplaşmayı mutlaka yapmalıyız.

Yoksa her şey için çok geç olacak.

Uluç Gürkan

Star-05.06.04

TÜPRAŞ'ı kim almak istiyor?.

Ankara 10. İdare Mahkemesi oldukça hızlı davrandı. Tüpraş'ın yüzde 65.67 oranındaki kamu hissesinin blok satışını iptal etti.

Aynı mahkeme daha önce de Tüpraş'ın özelleştirilmesi konusunda 'yürütmeyi durdurma' kararı vermişti. Ancak bu karar, bir üst mahkeme olan Ankara Bölge İdare Mahkemesi tarafından kaldırılmıştı.. Hükümet tam Tüpraş'ın devriyle ilgili işlemleri başlatmıştı ki, 10. İdare Mahkemesi davayı üç günde esastan görüşerek satışın iptaline hükmetti..

Nihai kararı Danıştay verecek.. Peki ne zaman? Bunu şimdilik bilemiyoruz.

Türkiye'de idari yargı süreci de, tıpkı adli yargıda olduğu gibi uzun sürüyor. Genelde bir yılı buluyor, hatta aşabiliyor da.. Bu bakımdan, 10. İdare Mahkemesi'nin esas hakkındaki kararını üç güne sığdırması herkesin dikkatini çekmiştir.

Ankara 10. Bölge İdare Mahkemesi'nin hızı, 'özelleştirme karşıtlığı' tekerlemesiyle açıklanamaz.. Zahmet edip okuyanlar görecekler, mahkemenin kararı hiç de ideolojik değil. Bütünüyle hukuki.

Kararda, Tüpraş'ın satışının 'hukuka ve kamu yararına aykırı' olduğu vurgulanıyor. Burada bir konu var ki, bizi ikna etti.

Tüpraş ihalesini kazanan Zorlu Grubu'nun yabancı ortağı Efremov Kautschuk'un büyük ortağının ya da ortaklarının kim olduğu bilinmiyor.. Efremov Kautschuk'un yüzde 49'una sahip görünen Renix Finance Corporation adlı kuruluşun hissedarlarının kimliği meçhul. Yüzde 51'lik ortak ESRE'nin de ancak yüzde 71.9 oranındaki hissedarları tanınıyor. Kalan yüzde 28.1'lik hisse kimin, bunun bilgisi de resmi kayıtlarda bulunmuyor.

Tüpraş stratejik bir kuruluştur. Türkiye'nin 32 milyon tonluk rafineri kapasitesinin 27.6 milyon tonunun sahibidir.. Buna rağmen 'özelleştirilebilir' diyebilirsiniz. Ancak, 'kim alırsa alsın' diyemezsiniz. Alıcının kim olduğunu bilmeden bu özelleştirmeyi yapamazsınız. Bilip saklıyorsanız da, bu mazur görülemez..

Gelinen noktada, haklı da olsa Tüpraş özelleştirmesinin iptalinin bir faturası olacaktır.. Genelde, Türkiye'ye olan güven biraz daha zedeleneyeceğini ve ciddi kuruluşların özelleştirme işine bulaşmaktan kaçınacağını söyleyebiliriz. Özelde de Tüpraş'a biçilen 1.3 milyar doların şimdilik gelmeyecek olması sıkıntı yaratacak diyebiliriz..

Ancak, unutmamak gerekir ki Tüpraş, bir kamu kuruluşu olarak da bu miktarda bir kaynağı, hatta daha fazlasını sağlayabilir.. Tüpraş'ın 2003 yılı net karı 328 milyon doları, vergi ve fon ödemeleri ise 8.5 milyar doları bulmuştur.. Özelleştirildiğinde, vergi ve fon ödemelerini aynen sürecek midir? Bu konuda bir güvence yoktur. Daha önceki özelleştirmelerde benzeri durumdaki kimi kuruluşlara satın alma bedelini ödemesi gereken vergiyle finanse etme olanağı tanındığı bilinmektedir..

Özelleştirme işi, bu ve benzeri örneklerdeki biçimiyle keyfiliği ve kayırmacılığı taşımamalıdır. Keyfilik ve kayırmacılık varsa, bir stratejik kuruluş alıcının kim olduğu açık olarak bilinmeden satılmaya çalışılıyorsa, bunların hukuk engeline takılması son derece doğal sayılmalıdır. Aksi halde, özelleştirmenin yapılamamasından ya da gecikmesinden çok daha ağır bedellerle karşı karşıya kalınabilir..

Buna rağmen, kimilerimiz hala 'özelleştirmeyi eski komünist ülkeler dahil herkes yapabiliyor, bir tek biz yapamıyoruz' diye yakınıyor olabilir. Onların da artık görmesi gerekir ki, dünyadaki tek özelleştirme modeli bizim ezberlediğimiz 'sattım-aldım' biçiminde olmuyor. Kimi özelleştirmelerde işletme biçimi üzerinde duruluyor. Tesis çalıştırılıyor ve çoğunlukla da daha fazla istihdam sağlanıyor.

Günümüzde özeleştirme, 'sattım' deyip bir miktar para almak olarak düşünülmemelidir. Bunun yanında, üretim ve istihdam artışı yaratılması, vergi ödemelerinin sürdürülmesi de gerekir.. Bu boyutuyla, EBK, Sümerbank, SEKA gibi özelleştirilmiş kuruluşlar ne durumda bilenimiz var mı?

Yavuz Semerci

Sabah-06.06.2004

Başınız dönmüyor mu?

Türkiye'nin gündemi başdöndürüyor.
Sizi bilmem, ben şikayetçiyim.
Örneğin kendinizi Ahmet Zorlu'nun yerine koyun.

"Tüpraş'ı alamazsın" dediler. **Daraldı.** Bir hafta sonra bir başka mahkeme "alabilirsin" mesajı verdi. **Rahatladı.** Tam derlenip, toparlanıp parayı yatırmak için gün sayarken, bu kez mahkeme "esastan" satışı durdurdu. **İştahı kapadı.** Hani Zorlu, ev alıyor olsa neyse! Konuştuğumuz rakam 1.3 milyar dolar. Yaklaşık 2 katrilyon lira. Bu para bulunacak. Bir

bölümü kredi olarak tedarik edilecek. Alınan kredilere milyonlarca dolar komisyon ödenecek. Para bir bankaya istiflenecek. Şık bir çek hazırlanacak ve tören için gün sayılacak...

Peki ya Hazine'ye ne demeli? Tüpraş'tan gelecek yaklaşık (2003 yılı kâr payı ile birlikte) 1.5 milyar doları nasıl harcayacağını hesabını yaparken, papatya falına bakıyor: **"Para geliyor, gelmiyor, geliyor, gelmiyor..."**

Piyasalar, hemen hergün bir haber ile sarsılıyor. Bazen yukarı, bazen aşağı dalgalanıyor. Kıpır kıpır... Tüpraş'ın satışı durduruldu. Hop dolar yukarı, borsa aşağı. Tüpraş'ın satışını engelleyecek nitelik taşıyan "yürütmeyi durdurma" kararı, bir başka mahkemece iptal edildi. Hop. Borsa yukarı, dolar aşağıya. O ne? Yürütmeyi durdurma kararı veren mahkeme bu kez satışı tümünden iptal itti. Bu kez dolar yukarı, borsa aşağı. Bunlar iki hafta içinde oluyor...

Başımıza geldi, biliyorum. Başbakan Erdoğan ile görüşüyorsunuz.

Erdoğan, ABD'nin hazır ettiği 8.5 milyar dolarlık krediyi, siyasi şart taşıdığı sürece almayacağını açıklıyor.

Önemli mi? Elbette...

IMF ile ilişkilerinin realitelere uygun süreceğini belirterek Türkiye-IMF ilişkilerinde piyasaları bozacak bir tavrın söz konusu olmayacağını söylüyor. Başka?

ABD ile AB'nin önümüzdeki hafta KKTC'ye uygulanan ekonomik ablukayı birlikte kaldırmak için görüşmelere başlayacağını bildiriyor.

Başka?

Türkiye'nin en büyük tartışma konusu olan hatta referanduma götürülmesi ihtimali bile ortaya çıkan ve 2B olarak adlandırılan Orman Kanunu'nu gündeme tekrar getireceklerini ilan ediyor.

TEKEL'in satışında yabancı firmaların danışıklı dövüş yaptıklarını tespit ettiklerini ve bu nedenle ihalenin iptal edildiğini ileri sürüyor.

Peki bu haberlerin ömrü ne kadar sürüyor? Sadece bir kaç saat. Televizyonlar bu başlıkları tartışmaya başlıyor. Başbakan ile görüşme yapan gazeteciler televizyon ekranlarında yorumlarını aktarırken, Tüpraş haberi geliyor. Tartışma odak değiştiriyor. Bu kez özelleştirmede karnemizin ne kadar zayıf olduğu konuşuluyor.

Bir sonraki günün sabahında ise Çukurova ile BDDK'nin masaya oturduğu öğreniliyor. Haber, biraz spekülasyon içermesine rağmen, önemli. Çünkü Mehmet Emin Karamehmet, 3-5 milyar dolarlık erken bir ödeme planı ile masaya oturuyor. Morali bozulmuş piyasaların beklentileri birden olumluya dönüveriyor. Öğleden sonra ise Türkiye 32 yıldan sonra ilk kez tek haneli bir enflasyon rakamı ile tanıştığının resmi bilgisi açıklanıyor. Böylece, Çukurova bilgisi sahne arkasına geçiyor.

Siyasi gündem maddelerine hiç değinmiyorum bile.

Sanırsınız ki, Türkiye bir batıyor, bir çıkıyor. **Bu kadar kaos, bu kadar kaotik gelişme sizi bozmuyor mu?**

Hacer Boyacıoğlu

Cumhuriyet-07.06.2004

Özelleştirme oyunu tutmadı

Hükümetin kamu yararı ve yasa tanımayan özelleştirme uygulamaları, yargıdan dönüyor. Bugüne kadar neredeyse bütün ihalelerine gölge düşen hükümetin geliri de hedeften uzak.

Hükümetin yaptığı özelleştirmeler; **"elinde patlıyor"** . Yasalara ve kamu yararı ilkesine aykırı uygulamalar nedeniyle hükümetin bu yıl 16 ihalesi için yargıdan iptal kararı çıktı.

Hükümetin özelleştirme uygulamaları; artık yatırımcılar tarafından da güvenilir bulunmuyor. AKP'nin iktidar olduğu 2002'nin kasım ayından bu yana; özelleştirme politikaları kapsamında attığı adımlar ve bunların sonuçları şöyle:

Özelleştirme İdaresi'nin verilerine göre, 2003'te satış ve devir işlemi tamamlanan özelleştirmelerden idare kasasına 141 milyon 705 bin dolar girdi. 2004'te özelleştirmelerden tahsil edilen tutar ise 468 milyon dolar.

TEKEL'in sigara bölümü özelleştirmesi hayal kırıklığıyla sona erdi. TEKEL için 2003 yılı içinde yapılan ihaleye sadece JTİ ve British American Tobacco teklif verdi. En yüksek fiyatı veren JTİ'nin teklifinin de 1 milyar 150 milyon dolarda kalması; hükümet ve Özelleştirme İdaresi'nde sıkıntıya neden oldu. JTİ yetkilileri; teklif revizyonu istemini kabul etmeyince ihale iptal edildi.

Hükümet, PETKİM ihalesinden de eli boş çıktı. 2003 yılı içinde yapılan ilk ihalede; Uzan Grubu'na ait olan Standart Kimya 605 milyon dolarlık teklifiyle ihaleyi kazandı. Ancak aynı dönemde, Uzan Grubu'nun işlettiği ÇEAŞ ve KEPEZ'e el konulması nedeniyle Uzanlar gerekli teminatı yatırmadı ve ihale iptal edildi. PETKİM için 2. kez çıkılan ihaleye ise teklif gelmedi. Tartışmalı TÜPRAŞ ihalesi de yargı kararıyla durduruldu. Hükümetin 1.3 milyar dolar gelir beklediği TÜPRAŞ ihalesinde alıcı firma olan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin ortaklık yapısının yeteri kadar **"sağlam"** olmadığı iddiaları, önceki gün açıklanan mahkeme kararıyla da doğrulanmış oldu. Mahkemenin kararında, alıcı şirketin peşin ödeme yapmayı **"TBMM iradesine kadar"** uzanan koşullara bağladığı ve ihalenin kamu yararına olmadığı belirtilirken Efremov şirketinin ortaklık yapısı hakkında da yeterli araştırma yapılmadığına dikkat çekildi. ÖİB ise kararı temyiz için dün mahkemeye başvurdu.

İptal ardına iptal

Özelleştirme İdaresi'nin portföyünde; iptal edilen ihaleler giderek artıyor. İdarenin verilerine göre, 2004 yılı içerisinde PETKİM'in de aralarında bulunduğu toplam 16 ihale iptal edildi.

Kayseri Şeker Fabrikası, Sümer Holding Manisa Pamuk AŞ, Sümer Holding Bergama Sanayi AŞ, Sümer Holding Sarıkamış, Tercan ve Van işletmesi'nin özelleştirilmesi; komisyon kararıyla Türkiye Denizcilik İşletmeleri'ne ait Ankara Feribotu, Samsun Feribotu, Mavi Marmara Gemisi, Tekirdağ Feribotu ve EBÜAŞ Adana Et Kombinası'nın ihalesi de 1 teklif gelmesi nedeniyle iptal edildi.

Sümer Holding Akdeniz İşletmesi, SEKA Akdeniz İşletmesi ve Taşucu Limanı, Türkiye Denizcilik İşletmeleri Karadeniz Gemisi ihalesi de iptal edilen özelleştirmeler içinde yerini aldı.

Zülfikar Doğan

Akşam-07.06.2004

Koç, Bulgar Telekom'u yargıda bıraktı...

Arjantin 'Yerel Yönetim Reformu' ile battı...

Biraz mütevazılık, 'ben bilirim' demekten uzak durmak, ortak - kolektif akla inanmak, güvenmek. Hepsi bu! TÜPRAŞ'la ilgili yargı kararı sonrası, aynı tartışmalar; 'Yargı,

özelleştirme önünde engel'. Doğru mu? Telekom özelleştirmesine, Koç'la ortak girmeye hazırlanan, Sabancı Holding Başkanı Güler Sabancı, TÜPRAŞ kararı sonrası 'özelleştirmeye daha mesafeli baktıklarını' söyledi. Tatneft'le ortak ihaleyi alan Ahmet Nazif Zorlu da 'Yargı kararlarına, saygılıyız. Ama bu tür gecikmeler, ertelemeler umarız yerli ve yabancı sermayede tereddütler doğurmaz' dedi.

Hatırlayalım. Koç Grubu, Türk Telekom'la birlikte Bulgar Telekom özelleştirme ihalesine girdi. Birinci ABD firması ile Bulgar özelleştirme idaresi sözleşme koşullarında anlaşamayınca, ikinci sıradaki Koç - TT ile sözleşme yapmak istedi. Koç - TT fiyat artırdı. Ama ABD'liler yargıya başvurdu. Bulgar mahkemesi kararı iptal etti. Tekrar dava ve iki yıl sonra, diğer firma ihaleyi kazandı. Türk yargısı, adaleti, Bulgar mahkemesi kadar saygıyı hak etmiyor mu? Türkiye'nin kamu ve özel iki şirketi, başka ülkedeki özelleştirmeyi yargı kararıyla kaybettiler, ama tereddüt etmediler. Sonuna kadar ihale sürecini takip ettiler. Türkiye'de niye hemen özel sektörümüzde 'tereddütler - mesafeler' oluşuyor? Aksine, neden idareyi, hükümeti 'yasalara uyma, şeffaf ve düzgün ihale yapma, kendi ilan ettiği ihale koşullarına uyma, işe siyaset bulaştırmamaya' çağırıyorlar?

Mahkemenin iptal ettiği ihalede iddialar, belgeler, şüpheler, ÖİB'nin kendi danışman şirketi Citigroup'un yazdığı raporlar ortada dururken, neden bir Allah'ın kulu, bir yetkili, çıkıp yanıt vermedi? Efremov - Tatneft, TÜPRAŞ'ın dörtte biri, 500 milyon dolarlık Çek Cumhuriyeti rafineri özelleştirmesinde bile 'mali durumu yetersiz' görülerek, ihale dışı bırakıldı. İhalede, ÖİB'nin muhatabı Efremov. Efremov'un Almanya'daki adresi ev çıkıyor. Fotoğrafları bile çekildi. Vergi cenneti adada kurulu bir şirket. Niye Tatneft kendisi ihaleye girmiyor? Arkada duruyor? İşçi sendikası, Petrol - İş'in Efremov ile ilgili yaptığı araştırmayı, devletin koca ÖİB'si yapamıyor mu, yaptıramıyor mu? Yaptıysa, niye 'Hayır kardeşim, bu söylenenler asılsız. Efremov dünya çapında bir şirket' demiyor? Belge - bilgileri ortaya dökmüyor? İdare Mahkemesi 'Dosyada Efremov ile ilgili yeterli bilgi - belge yok!' diyor. O zaman, şirketin sicilini, parasının kaynağını, menşeyini, belki de rengini - ak mı / kara mı - sormak kimin görevi? Millet malını satan idarenin, hükümetin, mesul bakanın değil mi?

IMF ve Dünya Bankası (DB) 'yapısal' reformları destekliyor, 'reform yapın' diyor. Gelir idaresi, kamu yönetimi, kamu mali yönetimi, tarım, sosyal güvenlik, yerel yönetimler. Yerel yönetimlere özerklik, kendi kaynaklarını oluşturmaları, borçlanmaları, vergi salmaları, her şeye Ankara'dan karar verilmesine son... Kulağa hoş geliyor da, DB uzmanları pişman oldukları Arjantin tecrübesiyle uyarıyor; Yerel yönetim reformunda ipin ucu kaçmasın! Aynı reformları IMF ve DB Arjantin'e de yaptırdılar. Sonuçlara, yazdıkları raporlara göre, bu ülkeye yaptırılan, şart koşulan, ekonomik yanlışlar, reçeteler yanında, kriz aynı zamanda yerel yönetimlerde özerklik dozunun kaçırılması, harcamaların kontrol edilememesi, bütçe disiplininin kaybolmasından kaynaklandı. Krizde, 'kendi parasını' basmaya kalkan yerel yönetimler bile çıktı. Onun için, el oğlunun, IMF'nin, DB'nin, 'kapalı kapı ardında' üç - beş yandaş - yakındaşın aklıyla hareket yerine, ortak akıla rikkat, hürmet, dikkat! Düşünelim, konuşalım, tartışalım. Bize ve ülkemize en uygununu, doğrusunu biz bulalım. Her reform yarını kurmaz. Ümit edelim, yapılacaklar bugünümüzü aratmaz!

Yiğit Bulut

Radikal-07.06.2004

Finans analiz

Başlığı görünce, yeni haftaya dair beklentileri bulabileceğinizi düşünmüş olabilirsiniz.

Maalesef sevgili dostlar, bugün yeni haftadan veya stratejilerden bahsetmek istemiyorum.

Bugün çok önemli gördüğüm ve kamuoyunda 'Son Ruslar' olarak suçlanan bizlerden yola çıkmak yani Tüpraş'ın satışına karşı çıkanların tezlerini ele almak istiyorum.

Bu noktada aklınıza şu gelebilir; kardeşim, yeterince bahsetmedin mi ? Bahsettim ama son birkaç günde gündeme gelenler, özelleştirmenin ne kadar da güzel bir şey olduğunu ballandıranların yaptıkları suçlamalar ve ortaya attıkları kavramlar, beni çileden çıkarttı. Neymiş, Tüpraş'ın satışına karşı çıkanlar 'dünya üzerinde kalan son Doğu Bloku' temsilcileriymiş Bu cümleyi birçok köşede okudum ve bazı TV programlarında da duydum.

Evet, güzel kardeşlerim, ben ve benim gibiler, kısaca bizler, 'Doğu Bloku'nun son temsilcileriyiz 'Yalnız, burada atladığınız bir ayrıntı var; Doğu Bloku dediğiniz ve küreselleşmeye ilk teslim olan, halkını sefil eden, model de 'Tüpraş'ı iç etmek isteyen dinamiğin başka bir versiyonu tarafından' yok edildi.

Diğer bir ifadeyle; bugün bizim durduğumuz kadar sağlam duramadığı için binlerce insanını komşu ülkelerde hizmetçi, köle hatta hayat kadını haline getirdi. Liberalleşme kavramı altında, malları ve hayatları anlayamadıkları hatta hiçbir zaman da anlayamayacakları biçimde başkalarının eline geçti. Uzun lafın kısıası; bizleri benzettiğiniz ve aşağılama amaçlı kullandığınız 'Doğu Blok'u sizin sandığınızı gibi statükocu olamadığı 'yani var olanı koruyamadığı' için bugün yok.

Statüko kavramının temeline gelince. Bana göre var olanı korumak ve değerlere sahip çıkmak Bu noktada sizlere bir sitemim var; son 24 yıl içinde milyar dolarlar hortumlanırken, IMF ile yapılan anlaşmalarda dünya üzerinde görülmemiş faiz uygulamaları yapılırken, Türk borsası manipüle edilip Türk halkı soyulurken keşke sizler de bizim kadar statükocu olsaydınız ve 'var olanı koruma yolunda Tüpraş için savaştığımızın onda biri kadar savaşıydınız Yapamadınız, çünkü kaybedecek çok şeyiniz vardı'.

Sevgili dostlar, son 'Doğu Bloku' temsilcisi olarak bunları belirttikten sonra çok sorulan sorulara geçmek ve bazı detayların altını çizmek istiyorum.

-Telekom özelleştirmesi engellenmese Türkiye'nin iç borcu olmazmış, doğru olabilir mi? Olamaz. O gün kim ne kadar teklif verdi, devlet zabıtlarından açıklansın ve bu tartışma artık bitsin. O gün teklif verdiğini iddia edenlerin malvarlıkları ve kredi imkânları neydi öğrenelim. O gün yapılmak istenen gerçek bir özelleştirme miydi? Yoksa iç etme eğilimi miydi? İşin bir de 'İç borç olmazmış' kısmı var. İç borç tuzağı, içine itildiğimiz ve maddi gerçeklerden bağımsız bir dinamik. 'Türkiye, içinde bulunduğu bölgede eli kolu bağlı olsun' diye borç dinamikleriyle sınırsız sarmalandı. Bu bağlamda, geçmişte göreve gelen hükümetleri düşündükçe, 'İç borç olmazdı' söylemi de gerçekçi değil.

- Tüpraş'a bir daha bu kadar para veren çıkmazmış? Allah razı olsun, bağ bağışlamışlar. Tüpraş'ın 2000 yılında yüzde 35'i 1,2 milyar dolar halka arz edildi. Son özelleştirmede yüzde 65'i 1,3 milyar dolar bedelle satıldı. Önümüzdeki eylül-aralık döneminde, eğer müzakare takvimi alırsak ve sermaye piyasasında bir hareket olursa, yüzde 65'i 1,3 milyar edecek şekilde, yönetim hissesi ayrılarak, halka arz edilsin, satılacağına ben kefilim Halka yüzde 35'i 1,2 milyar, özel sektöre yüzde 65'i 1,3 milyar.

- Tüpraş mutlaka özelleştirilmeliymiş, satılması en zor kuruluşmuş ? Özelleştirmenin internet sayfasına girin ve sırada bekleyen çoğu atıl şirketlere bir göz atın. O kadar acilse, ilk önce onlar, sonra Tüpraş.

Sonuç: Dünya genelince iktidar kavgasının 'petrol' zemininde bölgemizde belirginleştiği, Orta Asya petrollerinin borular ile Akdeniz'e indiği, emperyal güçlerin çevremizdeki denizlerde üs açmak, rafineri kabiliyeti kazanmak istediği bir dönemde, Tüpraş'ı bu fiyata satmak istemek Ulu Önder Atatürk'ün NUTUK'ta belirttiği gibi 'Ya gaflet ya da ihanettir'.

Bütün liberallere duyurulur.

'Doğu Bloku'ndan bir garip.

Taylan Erten

Dünya-07.06.2004

Neresinden tutsanız...

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin TÜPRAŞ ihalesine ilişkin iptal kararı, ilgili taraflar için ders metni gibi. Kararın gerekçesi doğru okunduğunda anlaşılıyor: Özelleştirme İdaresi (ÖİB) öyle bir ihale gerçekleştirmiş ki, neresinden tutulsa elde kalıyor!

Mahkeme, ihale sürecini hassas bir incelemeden geçiriyor. Sonuçta, ÖİB ihale Komisyonu'nun özelleştirme usul ve esaslarını düzenleyen 4046 sayılı kanuna, bu kanuna dayanarak hazırladığı şartnameye, kanunun tanıdığı takdir yetkisine, hiçbir sebeple gözardı etmemesi gereken kamu yararı ölçütüne ve açıklık ilkesine aykırı bir satış işlemi gerçekleştirdiğine hükmediyor.

Gerekçeli kararda Zorlu Grubu'na ilişkin herhangi bir değinme yok. Mahkeme, Zorlu Grubu'nu ihalede "resmi taraf" olarak görmüyor. Çünkü, Efremov Kautschuk ihaleye "ortak girişim" olarak değil, kendi adına katılıyor. Dolayısıyla, mahkeme değerlendirmeyi bu olgu üzerinden yapıyor. Şimdi, kararda vurgulanan aykırılıklara gelem.

ÖİB'nin hazırladığı şartnamede, ihaleye verilecek tekliflerin hangi belge ve şartları taşıması gerektiği, tekliflerin "süre" ve "şart" içermeyeceği; "ilan metni ve şartnamede belirtilen hususlara uygun olmayan tekliflerin değerlendirmeye alınmayacağı" açıkça belirtiliyor.

Buna rağmen, Efremov Kautschuk'un bir dizi şarta bağladığı teklif, ÖİB tarafından, uygun bulunuyor. Efremov, 1.302 milyon dolarlık "revize" teklifi karşılığında, bakın, hangi şartları koşuyor:

"(TÜPRAŞ) kârın ihale şartnamesinde öngörülen şekilde dağıtılmasından sonra, hisse satış sözleşmesinin tamamlanma tarihinde nakitsiz ve borçsuz olarak satın alınacak; Petrol Piyasası Kanunu tasarısı, Bakanlar Kurulu'nun TBMM'ye sunulduğu şekliyle yasalaşacak." Firma, bunlara ilaveten, kısa listeye dahil edilmeleri halinde teklif ettiği fiyatı "iyileştirmek" için de şu şartları öne sürüyor:

"...idarenin de onaylayacağı bir konsorsiyum oluşturulması; çevre, lisans ve izin konularına ilişkin (kendisini) tatmin edecek ilave inceleme yapılması; TÜPRAŞ'a ilişkin çeşityi beyan ve tekeffüllerin (taahhüt) verildiği bir satış sözleşmesinin imzalanması; TÜPRAŞ ile (kurulacak) anonim şirketin, TÜPRAŞ'ın tüm azınlık hisselerinin alınması zorunluluğu olmadan birleşebileceğine dair, ilgili makamlardan güvence temini..."

ÖİB de, Efremov'un "bir dediğini ikiletmemiş" olmalı ki, mahkeme bu nitelikteki teklifin, "...ihale şartnamesine aykırı olduğu halde değerlendirmeye alındığı, pazarlık görüşmelerine geçildiği" ve ÖİB'nin "...baştan itibaren şartnameye aykırı olan teklif mektubuna hukuki geçerlilik kazandırmaya çalıştığı" sonucuna varıyor.

Kararda, TÜPRAŞ'ın 1.302 milyon dolarlık fiyatı da "dolaylı" dille eleştiriliyor. Mahkemeye göre, ihale Komisyonu pazarlık yönteminin yanı sıra "açık artırma" yöntemine de başvurma yetkisine sahipken, bunu, ihaleye 2 firmanın katıldığı gerekçesiyle kullanmıyor. Mahkeme, bu tutumu kamu yararına aykırı bulurken, şunu söylüyor:

"İdarelerin özelleştirme ihalelerini, katılan şirketlerin belli bir fiyat aralığı için aldıkları yetki limitlerine göre değil, koşulları bizzat idare tarafından belirlenmiş ve kamu varlığının en yüksek bedelle satışını sağlamak amacıyla kamu yararını ve ülke çıkarlarını gözeten gerçekleştirmesi gerekmektedir."

İptal kararı, bunların yanısıra, çok önemli bir "ihmale" de dikkati çekiyor: Efremov'un ortaklık yapısı, cirosu, kapasitesi, üretim ve mali yapısına ilişkin sağlam, taze ve güvenilir bilgi ve belge yok. İhaleye bu şirket katılıyor, ihale dosyasına TATNEFT'in bilgileri giriyor. ÖİB de bunu yeterli buluyor!

Ve ortaya, her yönüyle sapır sapır dökülen bir ihale örneği daha çıkıyor.

Bu "kapı gibi" tespitlerine karşı, yargıyı hukuk tanımazlıklarının önünde bir engel olarak görenlerin seslendirdiği tepkilerse, insanın içini sızlatıyor, kafasını bozuyor!

Türkel Minibaş

Cumhuriyet-07.06.2004

TÜPRAŞ Yargıya Rağmen Satılır mı?

Ekranlara yansıyan demeçlere bakılırsa 10. İdare Mahkemesi'nin TÜPRAŞ ihalesini iptal kararı iş dünyasını epey şaşırtmış..! İptal kararını kimi kaçırılmış fırsat olarak değerlendiriyor... Kimi Türkiye'ye ağır bedel ödeyecek bir karar gibi algılıyor.

İşin garibi şaşıranların büyük kısmı da Türkiye toplumunu bilinçsiz ve duyarsız bulan... Yasa ihlallerinden sıkça şikâyet edip AB standartlarında yargıyı savunan kesimden!

Anlaşılan ne stand-by anlaşmasını, ne yapısal uyum programını okumuşlar ne de özelleştirme programına bakmışlar.!

Oysa Gözucuyla dahi bakıp okusalardı, TÜPRAŞ ihalesinin iptal kararından önceki haliyle satışının yabancıların bile düşlerinin ötesine aştığını anarlardı..! Kârlı bir kuruluşun petrol savaşının orta yerinde en düşük piyasa değerine yakın fiyatla satılamayacağını savunup karşı çıkarlardı.

Dikkat ederseniz, burada sözünü ettiğim stratejik bir kamu şirketinin satılmasına, kamu çıkarlarının yok sayılmasına yönelik bir karşı çıkış değil. Hukuku atlatmaya, piyasa ekonomisinin kurallarını talan ekonomisine çevirmeye yönelik bir karşı çıkış.

Kaldı ki 10. İdare Mahkemesi'nin bazılarını çok şaşırtan kararının temelinde de zaten bu tür bir karşı çıkış var. Malum, TÜPRAŞ piyasanın hem en kârlı üç şirketinden biri. Hem de 2003'ün piyasa değeri en yüksek sekiz şirketi arasında.

Ne var ki, ihale verileri bu değeri onaylamıyor. 2000'deki ihalede TÜPRAŞ'ın yüzde 35'i 1.2 milyar dolar iken, 2004'te aradan geçen 4 yıl sonunda yüzde 65'i 1.3 milyar olarak belirlenmiş!

Şimdi gelin de yargının ederinin altında, özelleştirme yasası ve ihale kurallarını çiğneyerek yapılan bu satış onaylamasını bekleyin! İhaleye başvuran konsorsiyumun ikinci ayağı olan Efremov Kautschuk 'un şartname hükümlerine aykırı teklif mektubunun kabul edilmesini isteyin! Sonra da yargının AB standartlarına uyumu üzerine ahkâm kesin!

Kısacası... Ortada iptal kararı nedeniyle kaçırılan ne bir fırsat var. Ne de ödenecek bedel.

TÜPRAŞ'ın değişen çehresi...

Özelleştirme çalışmalarını takip edenler hatırlayacaktır, TÜPRAŞ 2000 yılında vizyon ve misyon tanımlarını yapmıştı.

* Vizyon olarak: "Türkiye enerji sektörünün lider kuruluşu ve dünya klasında bir rafineri şirketi" olmayı

* Misyon olarak da: "Ülkemizde sivil ve askeri tüm petrol ürünleri ihtiyacını karşılamak, enerji ve petrokimya alanında ilerlemek, hissedarlarına, müşterilerine, topluma ve çevrenin korunmasına katkılarını arttırmayı" benimsemişti.

Misyon ve vizyon düzenlemesine 2000 yılında gidilmesi tabii ki tesadüf değildi. IMF'nin yapısal uyum programının getirdiği bir düzenlemeydi. Yeni dönemin stratejileri de programda yer alan reformlar arasındaki geçişkenlik dikkate alınarak belirlenmişti.

Örneğin hampetrol işletme kapasitesinin artırılması, rafineri ve petrokimyanın birlikte kullanılması, kâr optimizasyonu, üretim ve organizasyon yapısının AB'ye uyumlandırılması gibi herkesin hemfikir olduğu stratejiler aslında enerji sektörünün dış piyasanın önceliklerini karşılamasına göre düzenlenmişti. İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetim Sistemleri'nin uygulanması ile ilgili belgelendirme çalışmaları da IMF programının sosyal güvenlik reformuyla olan bağlantısını kurmak adınaydı.

Kaldı ki, PETKİM Yarımca Kompleksi'nin 5 petrokimya ünitesiyle birlikte TÜPRAŞ'a devri, İzmir ve İzmit rafinerileri için 2001'de yapılan KBC, UOP firmalarıyla yapılan anlaşmalar yakın ve orta vadeli stratejilere uyulacağını yani kâğıt üstünde kalmayacağını göstergesiydi.

Uzun lafın kısıası, IMF programı süresince TÜPRAŞ satış için hazırlandı . TÜPRAŞ'ın satışı sanayiden tarıma tüm sektörleri küresel sermayenin önceliklerine açan ana arter görevi görecek. Bunun için de IMF programı bitmeden satışının tamamlanması gerekiyordu.

Gelin görün ki, operasyon AKP'nin acıllığı yüzünden sekteye uğradı. Hem de petrol savaşının en vahşileştiği, paylaşımın Ortadoğu'dan Kafkaslar'a ve Kuzey Afrika'yı da kapsayacak şekilde genişletilmeye çalışıldığı bir sırada.

AKP'nin gafı ulus ötesi dünyada nasıl karşılanır bilemeyiz. Ama, iptal kararını "Hukuk devletinin gereklerinin yerine getirileceği" söylemiyle karşılamasını, yargının kamu çıkarına öncelik tanıyan yapısını değiştirme sözü olarak algılayacağı kesin.

İzzettin Önder

Cumhuriyet-08.06.2004

Verilmiş Sözlerle mi, Hukukla mı!

Son seçimlerin hangi dinamikler üzerinde yükseldiği artık netlik kazanmış bulunuyor. Öyle gözüküyor ki, seçim dinamiklerini, içeride ağır borç yükünün ve verimsiz ekonomik altyapının kaynak gereksinimi eksenini ile dışarıda Yeni Dünya Düzeni'nin şekillendirilmesi ekseninin kesişme noktası oluşturmuş. Bu eksenlerin kesişme noktasında yükselen siyasal yapı, kaçınılmaz olarak, Türkiye üzerinden politika yürüten dış güçlerle, çıkarı doğrultusunda onlarla işbirliği içinde bulunan iç sermaye güçlerinin amaç ve hedeflerine hizmet etmek durumundadır. Bu noktada ulusal çıkar ya da kamusal yarar aranmaz!

Böylece oluşan siyaset sahnesinde rol alan siyasal ajanlar güç kaynağını Batı'da aramaya ve bunu sağlamak üzere "açık çek" görüşmelerine başlayınca, dış ve iç güçler Türkiye'de siyaset oyunu üzerinde ulusal yararı dışlayarak kendi çıkarları doğrultusunda mutlak hâkimiyet kurmuş oldular. Ekonominin IMF denetiminde, dış politikanın da 'İmparator' un güdümünde olduğu bir ortamda siyasal aktöre düşen görev, sadece küreselleşmenin dayatmaları çerçevesinde ekonominin serbestleştirilmesinin, devletin küçültülmesinin ve özelleştirmelerin halkın yararına olduğu yönünde topluma ideolojik bir kılıf geçirmekten ibarettir.

Böyle bir oluşumda dış güçlerin çıkarları ve IMF dayatmaları doğrultusunda uygulanan politikaların toplumsal çıkarlarla ve kamu yararı ilkesi ile çatışması doğaldır. Ulusal çıkar ve kamu yararı ile çatışan uygulama girişimlerinin Cumhurbaşkanı ya da yargı organlarından dönmesi de aynı derecede doğaldır. Doğal olmayan, siyasal ajanların niçin bu denli toplumsal ve kurumsal tepkilerle karşılaştıklarını irdelemeden, oluşan ortamdan bir siyasetçiye hiç de yakışmayan bir biçimde sinirlenmesidir. Yargı organlarının kamu yararını koruma çabalarına böylesi tepki veren siyasiler, geçmişte kullanmış olan, "kanlı mı, kansız mı!" söylemine benzercesine, sanki "hukukla mı, hukuksuz mu!" niyetini açığa vurmaktadır.

Son tartışmalar sadece özelleştirme karşıtları ve yandaşları arasında değil, aynı zamanda hukuka bağlı olanlarla hukuku aşmaya çalışanlar arasında yapılmaktadır. Özelleştirmeler karşısındaki farklı tavırlar, farklı kesimlerin farklı çıkarlarına bağlı olarak, anlaşılabilir. Ancak, konu hukuk tartışmasına gelince aynı esneklik söz konusu olamaz. Yasaların içerikleri dahi tartışma konusu olabilir, çünkü onlar da parlamentolar tarafından usulüne uygun olarak değiştirilebilir. Ama, bir sendika TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi işleminin iptali konusunda dava açmış, yürütmeyi durdurma kararı dahi alınmışken, yürütmeyi durdurma kararının kaldırılmasını fırsat bilerek, asıl hakkındaki yargı kararını beklemeden devir işlemine yönelmek, bir yasa hükmünün ihlali değil, bir hukuk usulünün ve hukuk ahlakının çiğnenmesidir. Demek ki, verilmiş sözler olunca hukuk normları dahi rafa kaldırılabilir. Hukuk böylesine ihlal edilirken, kamu yararı böylesine çiğnenirken, tabana dahi böylesine takıyye yapılırken, ne mutlu ki, gerçek yargıçlarımız var. Bu durumda insan, İsmet Paşa' nın bir ülkede namusluların sayısı ile ilgili ünlü lafını hatırlamadan edemiyor!

AB uyum normları arasında "yargı yollarının tüketilmesi" gibi evrensel hukuk kurallarının fiili durum yaratarak ihlal edilmesi de olsa gerek ki, hükümet böyle davranma eğilimi göstermekten çekinmedi ve Başkomiserimiz Verheugen de hükümetin bu davranışını eleştirmede! Demek ki, kamu yararı vb. gibi eski kavramlar bir yana, AB'nin demokratikleşme ölçütleri bakımından doğru yoldayız!

Şükran Soner

Cumhuriyet-08.06.2004

Paranoya

İmedya Haber Express 'in dünkü bülteninin başlığı çok çarpıcı: "Bu plan tutarsa Türkiye çöker..."

Yorum haberin devamında özetle, CHP, üniversiteler, bürokratlar, bir kısım medya, emekliliği yaklaşmış bir kısım asker, bazı dernekler, bazı köşe yazarları, beyaz Türkler'in AKP iktidarına karşı ittifak yaptıkları savlanıyor. Devamla AKP iktidarının başarısızlığı için, ekonominin çökertilmesi başta, iktidar icraatlarına karşı sistemli karşı çıkışlardan yakınıyor.

Önce AKP'yi destekleyen büyük medya korosu, yıldız yorumcularının ortaya attıkları bu görüş, sık sık Başbakan Erdoğan ve AKP bakanları, kadrolarınca vurgulanmıştı. Hafta sonu

yine Başbakan Erdoğan, çok agresif çıkışında, siyasal yönetime karşı ittifaktan yakınmış, yargının TÜPRAŞ kararı için "AKP iktidarını devirme stratejisinin bir operasyonu" tanımlaması ile ipin ucunu kaçırmıştı.

Baştan sona hukuk dışı, vurgun niteliğinde, TÜPRAŞ'ı yok pahasına, adresi sahte bir yabancı şirkete teslim etme operasyonunda, iktidar sorumluluğunu, yapılanları, haksız-hukuk dışılığı sorgulamak yerine, yargıya yönelik bu ağır suçlamanın paranoya' dan daha hafif nasıl bir anlamı olabilir? Hele iktidarı hedef almış güçler ittifakı sonucuna varmak, "Bu plan tutarsa Türkiye çöker" propagandasına vardırmak, nasıl bir toplumsal muhalefeti yok etme, demokrasi güçlerini ele geçirme, diktatoryal baskı stratejisi olabilir?

Gerçek şu ki, Türkiye'de 1960'lı yıllar sonrasında hiçbir iktidar böylesine güçlü bir destek almamıştı. Sandıktan çıkan oyları kastetmiyorum elbette. Büyük medya, sermaye, ABD-AB çıkarları için kullanma bağlantılı, demokrasimiz için tehdit boyutunda, iktidara verilen destekten söz ediyorum. Seçim sistemi sayesinde azınlık oyu ile Meclis'te büyük çoğunluk, demokrasi açısından ürkütücü ölçülere varmış, yetersiz parlamento içi ve dışı muhalefet, sanki büyülenmişler gibi sesleri kısılmış sendikal hareket, demokratik örgütlenmeler yetmezmiş gibi.

Başbakan Erdoğan, Kasımpaşalı imajı ile süslenen öfkeli çıkışlarında demokrasinin 'd' sine katlanamadığını her zaman sergiledi. Hoşgörüyü, demokrasinin olmazsa olmaz gereklerini unuttun.. işçinin ücretinden, emeklinin maaşından yakınmasını, hakareti hak etmiş suç olarak değerlendirdi.

Başbakan Erdoğan, aklına esen yerde, aklına estiği gibi konuşabilir, çıkışlar yapabilir, en son dün sabah Kıbrıs'a ilişkin olduğu gibi, kulağımızla duyduğumuz açıklamaları için, "Medya yanlış anlamış" diyebilir, dediğinden çark edebilir. Vurgun niteliğindeki baştan sona hukuk dışı özelleştirmeden, üniversiteleri medrese yapmayı amaçlayan yasaya, Türkiye'yi Körfez savaşı bataklığına sokmaya çalışan.. hepsi birbirinden daha kötü, ülke çıkarlarına, kamu yararına aykırı Hükümet kararlarına karşı duruşlar, "iktidarı devirmeye yönelik ittifak" olarak pazarlanabilir. Tabii yersek, yerseniz..

İnsan haklarını, rejimi, hukuku, demokrasinin olmazsa olmazlarını, kamu yararını yok sayan bu baskının aslında bir tek anlamı var:

Hani kendisi ve destekçileri söze girerken hep çoğunluk iradesinden, kimilerinin çok sevdiği dille cumhur 'un, halkın iradesinden söz açıyorlar ya.. Meclis çoğunluğunun asla tek başına halk iradesi ve demokrasi anlamına gelmemesi bir yana, halkın oy çoğunluğunu almamış olmaları gerçeği de ortada. Üstüne üstlük cumhurun iradesi bile, insan hakları, demokrasi, yargı, demokrasinin ilgili kurumlarının kararları ile çatışuyorsa.. hakka, hukuka uymuyorsa.. kamu yararı yoksa.. geçerli kılınamaz. Başbakan Erdoğan başta, tek sesli koronun demokrasi, halk adına savundukları, tek kelime ile çoğunluk diktatörlüğü anlamına gelir. Hitler bu yolla faşizmi iktidara getirmiştir.

Bu yolla bal gibi şeriat diktatörlüğüne varabilecek çok tehlikeli bir gidişe ortam yaratılabilir. Kaldı ki nasırlarına basılmış gibi bağırarak karşı durulmaya çalışılan iktidar icratlarının her biri tek başına geleceğimizi ipotek altına alabilecek tehlikeli adımlar niteliği taşımaktadırlar...

ABD'nin BOP'ta Türkiye'ye biçmeye çalıştığı yeni rol, İncirlik başta olmak üzere yeni üsler, NATO zirvesindeki görevlendirmeler, ılımlı İslam kimliği, Kıbrıs'ta geline geri nokta... Hangisi, şu ABD'nin Körfez bataklığının Türkiye'ye bedeli için biçtiği 8.5 milyar dolarlık, bir türlü gelemeyen kredinin karşılığı olabilir?

Erdoğan Hükümeti için, ekonomik kayda değer özel hiçbir adım söz konusu değilken, Ecevit Hükümeti'nin IMF kriz programının devamı niteliğindeki uygulamada çizilen pembe tabloda işler sıkıştığında.. yani otomatik iyileşmenin miadı dolup, ABD kendi ekonomik programı, çıkarları bağlantılı arkadan estirilmiş rüzgârlar önden gelmeye başladığında.. petrol

zamlanıp, ABD Doları değerlendirildiğinde.. TÜPRAŞ'ın yağmalanmasından sıcak para bekleyen Erdoğan Hükümeti'nin öfkesine mi boyun eğilecek? Yoksa haksız, hukuk dışı özelleştirme, yağmalama mı sorgulanacak?..

Başbakan Erdoğan'ın engeller karşısında fren tutmayan öfkesi, bireysel, özel yaşamda kalsa neyse.. Başbakan olarak toplum içindeki davranışlarına yansıtıldığında sorgulanması gerekli, hak değil mi?

Melih Aşık

Milliyet-08.06.2004

Tüpraş skandalı

"Bürokratik Oligarşi Tüpraş'ta direniyor... Hukuk iki kere iki dört anlayışıyla yürümez." Başbakan Tayyip Erdoğan bağımsız yargıya baskı yapıyor...

Nedir istediği? Yargının TÜPRAŞ'taki hukuk skandalını görmezden gelmesi ve hukuku uygulamaması mı? Herhalde...

Türkiye'nin en büyük üç kuruluşundan biri olan TÜPRAŞ'ın üçte ikisi 1.3 milyar dolara satışa çıkarılıyor. İhaleyi merkezi Almanya'da bulunan Efremov - Kautschuk GMBH kazanıyor. Ne var ki şirket, ticaret siciline verdiği "Neu-Anspach, Eisenbachweg 41" adresinde bulunamıyor. Orada dünyadan habersiz bir aile oturuyor. Efremov'un bir tabelası bile yok...

Skandal sürüyor... İhale şartnamesinin 9. maddesine göre "Teklif sahibinin son üç yıla ait mali tabloları vermesi" şart...

Ne var ki, ihaleye katılan Efremov Kautschuk GMBH şirketinin yüzde 49 hissesini elinde tutan Virginia Adaları adresli Renix Finance Corporation'a ait bilgiler ihale dosyasında yer almıyor. Diğer ortak ESRE'nin sermayesinin yüzde 71.9'u Tatneft'e ait. Tatneft dışında kalan ortaklarının kim olduğu da bilinmiyor. Dolayısıyla Efremov Kautschuk GMBH şirketinin ciro, kapasite, üretim, sermaye ve mali yapısı hakkında bilgi edinmek mümkün olmuyor...

TÜPRAŞ gibi stratejik bir kuruluşun, adresi, mali yapısı, ortakları belli olmayan bir kuruluşa, ihale koşullarına aykırı olarak satışına bir mahkeme nasıl onay verebilir?

Nitekim Ankara 10. İdare Mahkemesi de vermiyor, satışı iptal ediyor.

Başbakan "bürokratik oligarşi" gibi laflarla mahkemeyi eleştiriyor...

İktidara bağlı basın da hukuku savunan gazeteci ve yazarlara çatıyor...

Son birkaç yıl içinde özelleştirilen 20 bankanın 19'u içi boşaltılıp geri verilmiş..., Halkın 50 milyar doları "özelleştirme" kılıfı altında hortumlanmış. Bunları bile bile hukuksuz satışlara göz yumacak, halkın malının karanlık adreslere peşkeş çekilmesine sessiz kalacaksınız öyle mi?

Yok canım, memleket o kadar da ölmedi...

Güngör Uras

Milliyet-08.06.2004

Özelleştirmeyi hukuk engellemiyor, politikacı istemiyor

Tüpraş'ta ihale iptalini ve de Telekom özelleştirilmesindeki gecikmeyi Sayın Başbakanımız "bürokratik oligarşinin direnci" olarak niteliyor. Hukuk ve yargının, özelleştirmenin önünü kestiğini söylüyor.

Bizde özelleştirmeyi hukuk ve bürokratik oligarşi engellemiyor. Politikacı istemiyor. Bundan önceki hükümetler ayak sürdüğü için özelleştirmede başarılı yol alınamadı. AKP hükümetinin uygulamaları da "ümit verici" değil. AKP iktidarının özelleştirmeyi istediği şüpheli.

Tekel'in sigara bölümünün, Petkim'in, Tüpraş'ın özelleştirmesini sonuçlandıramayan AKP hükümeti şimdi Türk Telekom'un özelleştirilmesini gündeme getiriyor.

Başbakanımız daha satışa çıkarılmadan Telekom'u kötüledi. "T. Telekom bir kişi yüzünden zamanında özelleştirilemedi. Eğer o gün satılabilse idi Türkiye'nin dış borcu ödenmiş olacaktı. O zaman 20 - 30 milyar dolar fiyat biçiliyordu. Bugün acaba ne veriyorlar?" diyerek, daha satışa çıkmadan "malı ucuzlattı".

Telekom eski hikâye

Telekom'un özelleştirilmesi 1994'ten bu yana tartışılıyor. 1996'dan bu yana her gün satılması bekleniyor. 1996'larda dünyada telekomlar hat başına 3 bin dolara satılıyordu. Sonra fiyat 2 bin dolara düştü. Bizim Telekom'un 18.2 milyon hattı vardı. Bu hat sayısını 2 bin dolar ile çarpanlar bizim Telekom için 25 - 35 milyar dolar fiyat biçiyordu. Hisselerin yarısını satarsak Hazine'ye 10 - 15 milyar dolar girebileceği söyleniyordu.

O yıllarda Yunanistan, telekomunun yüzde 8'ini 555 milyon dolara, Belçika yüzde 49.9'unu 2.5 milyar dolara, Macaristan yüzde 37'sini 852 milyon dolara, Endonezya yüzde 15'ini 1.5 milyar dolara, Hollanda yüzde 20'sini 3.4 milyar dolara, İspanya yüzde 12'sini 1.4 milyar dolara, Çekoslovakya yüzde 27'sini 1.5 milyar dolara, Portekiz yüzde 28.3'ünü 986 milyon dolara, Danimarka yüzde 48.3'ünü 3.1 milyar dolara sattı. Biz uzun yıllar hisselerin yüzde kaçının yabancılara satılacağını tartıştık. Telekom fırtınası geçti. Satılanlar satıldı.

Sorun politikacıda

Başbakanlık Kamu Ortaklığı İdaresi eski başkanlarından Süleyman Yaşar, Radikal'de yayımlanan yazısında özelleştirmeyi hukukun ve yargının değil, hükümetlerin engellediğini vurguladı. Yaşar yazısında, yirmi yıllık özelleştirme tarihinde en büyük uygulamanın Ecevit'in iki yıllık başbakanlık döneminde gerçekleştirildiğini hatırlattı. Ecevit'in iki yılda 6.4 milyar dolarlık özelleştirme gerçekleştirmesine karşılık Tayyip Erdoğan'ın bir buçuk yıllık iktidarında sadece 572 milyon dolarlık özelleştirme yapabilmesine dikkati çekti.

Yaşar'a göre, "Ecevit'in başarısının ardında cesareti ve de seçim finansmanını parti kaynaklarının dışına çıkmadan yapması vardı. Ülkemizde hala demirden kömüre, çaydan şekere, kağıttan bankacılığa mal ve hizmet üretiminin büyük bölümü devlet tarafından yapılıyor. Dolayısıyla ülkemizde zenginleşmenin yolu hala, yaratıcılıktan, yeni mal ve hizmet keşfetmekten değil, devlete yakın durmaktan geçiyor. Çıkar grupları bu nedenle politikacıları kuşatıyor. Özelleştirme, bu menfaat kuşatmasına cesurca karşı koymayı gerektirir. Eğer karşı koyamıyorsanız, AKP hükümetinin yaptığını yapar, KİT'lerin borçlanmalarını tekrar serbest bırakırsınız. Kamu bankalarının özelleştirilmesini durdurup bu bankalarla ucuz kredi dağıtmaya başlarsınız, özelleştirmeyi geciktirir, suçu bürokrasiye, hukuka, yargıya atarsınız."

Hükümetler döneminde ne kadar özelleştirme yapılabildi? (milyon dolar)

1) Bülent Ecevit	6.400
2) Mesut Yılmaz	2.700
3) Turgut Özal	1.500
4) Tansu Çiller	1.300
5) Süleyman Demirel	611
6) Tayyip Erdoğan	572
7) Yıldırım Akbulut	486
8) Necmettin Erbakan	436
9) Abdullah Gül	124

Yaman Törüner

Milliyet-08.06.2004

Özelleştirme-me

İdare Mahkemesi Tüpraş ihalesini iptal etti. Şimdi, Özelleştirme İdaresi'nin bir üst mahkemeye itiraz hakkı var. Olan bizim özelleştirme programına ve ihaleyi kazanıp parayı da bulan Zorlu Grubu'na oldu.

Bütün dünya özelleştirme yaparken biz neden yapamıyoruz?

a) Sendikaları karşımıza alıyoruz. Çünkü, bizde "işgücü piyasası" diye bir şey yok. "İş tanımı" yok. "İşsizlik sigortası" hiç yok. Bunları genel olarak sağlayamıyorsak, özelleştirilecek kuruluşlar için sağlayabilirdik. İşçi özelleştirme sonrası işini kaybedeceğini düşünüyor ve bizim karşımıza çıkıyor. Kendisine göre haklıdır ve davranışı kapitalist öğretiyeye uygundur.

b) Asgari gerekleri tam olarak yerine getiremiyoruz. Örneğin, daha ihalenin başında, Tüpraş'ta yapılan ihalenin rekabet şartlarına uyularak yapılmadığı ve bu biçimde yapılan bir ihalenin eninde sonunda iptal edileceği eski Rekabet Kurulu Başkanı Aydın Ayaydın tarafından açıklanmıştı. Buna rağmen, "Babalar gibi satarım" denildi. Şimdiye kadar yapılan bunca yanlışın Özelleştirme İdaresi tarafından alt alta konulması ve hataların tekrarlanmaması gerekiyordu. Hatalar tekrarlanıyor. Sistem bir türlü yerine oturtulamadı. Tecrübelerden ders çıkarılmadı.

c) Hükümet yargıyı, üniversiteleri, orduyu ve Cumhurbaşkanı'nı yani, devletin yarısını karşısına alıyor. Sonra da bunlara "bürokratik oligarşi" adını takıyor. Oysa, herkes görevini yapıyor. Özelleştirmelerin halkın çıkarına olduğu, paranın çarçur edilmeyeceği konusunda "kamuoyu"nun tatmini gerekiyor. Kamuoyu, şu anda uygulanan IMF güdümlü ve teslimiyetçi ekonomi politikasını devletin sırtına batık bankaların 24 milyar dolarlık zararını yaktığını; bu zarar için Hazine'nin ilave borç aldığını ve yapılacak özelleştirmelerle elde edilecek gelirin rantiyeye gideceğini düşünüyor. Her özelleştirme geliriyle ne yapılacağı açıklanmalıdır. Bunu bilmeye hakkımız vardır.

d) Özel sektörün devletten beslendiği düzen yok edilemedi. Örneğin, Tüpraş gibi bir devin, adalarda kurulu ne olduğu bilinmeyen bir şirkete satılıyor olması insanları tedirgin ediyor. Üstelik, mamayı kaçırdığını düşünen, devletten parça koparmaya alışmış rakip firmalar

"ihalenin iptali"ni her biçimde destekliyor. Unutulmasın ve biliyoruz ki, hükümetin bu gruplara verdiği mavi boncuklar da var. Bu arada muhaliflere gün doğuyor ve Özelleştirme İdaresi Başkanı'nın kellesi istenerek, hükümetin yıpratılması amacı güdüyor. Yapılacak şey, özelleştirme işini tümüyle profesyonel bir firmaya ihale etmektir. Geçen yıl "Özelleştirme İdaresi Başkanı Dikran Masis olsun" derken bunu anlatmak istemişim. Amacım Eskidji'yi veya Turyap'ı lanse etmek değil. Bir yabancı kuruluş da bu işi yapabilir. Ama, artık Özelleştirme İdaresi'nin taraf olmaktan çıkıp "gözetimci ve denetimci" olması lazım.

Tüpraş'ta şimdi ne yapmak mı lazım? Hiç mahkemeye uğraşmadan ihale iptal edilmeli. Bu konuda önce Zorlu ikna edilmeli. Gerekirse, Zorlu'nun zararları karşılığında, usulüne uygun yapılacak ikinci ihalede kazanırsa ondan zararı kadar eksik tahsilat yapılacağı konusunda bir anlaşma yapılmalı. Böylece zaman kazanılmalı. İhale yapılırken de yukarıdaki şartlar yerine getirilmeli.

Ahmet Çakmak

Birgün-09.06.2004

YABANCI SERMAYE NE ZAMAN GELİR VE HANGİ DERDE DEVADIR?

Perihan Mağden ekonomiyi yakından izlediğini söylemişti ama iktisadi bir konuda bildiğim kadarıyla ilk defa yazı yazdı. Bu yazısında Tüpraş işçilerinin şirketin özelleştirmesine karşı çıkmakla çocuklarının iş imkanlarını zora soktuklarını söylüyor.

Aslında benzer görüşleri ifade eden bir sürü meslekten yazar var ama onlara cevap yetiştirmeyi sevmiyorum. Mağden farklı. O bence 'bizden' biri ve düşüncesinden çok emin olmalı ki iktisat yazısı yazdı. Ben de yanıldığını anlatmak istedim.

Mağden işsizliğin giderilmesi konusunda iç yatırımlara güvenemeyeceğimizi , o yüzden çarenin dış yatırımlar olduğunu söylüyor. Kendi hallerine bırakılırlarsa içerdekilere bel bağlanamayacağı doğru, son dönemde bizim gibi ülkelerde işsizliğin ancak dış yatırımlarla azaltılabileceği de doğru. Ama dış yatırımların artması için özelleştirme yapmak veya neoliberal programları uygulamak şart değil. Yabancılar görece karlı buldukları ve kendilerini güvende hissettikleri zaman geliyorlar.

Bizim gibi ülkelerin önemli bir sorunu dış yatırımların düşük katma değer yaratması. Gelişmekte olduğu söylenen ülkelerin dünya ihracatındaki payları hızla artmakta olduğu halde dünya gelirinden aldıkları payın azalmakta oluşunun nedeni bu. Mevcut dünya iş bölümünde bizim coğrafyamıza yüksek katma değerli ürünler düşmüyor. Bence bu durum değişebilir, bunun yolu var. Burada söylemek istediğim mevcut hali ile dış yatırımların işsizliği azaltabileceği, ama bunun hatırı sayılır reel gelir artışları yaratmayacağı ve özelleştirmelerin sürmesini gerektirmediği. Yapılması gereken körlemesine neoliberal politikalar uygulamak değil. Bize gereken katma değeri görece yüksek, ileri ve geri üretim bağlantılarının istihdam katkısı görece yüksek ve Türkiye'nin teknolojik gelişmesine katkısı görece yüksek dış yatırımlardır. Bunun için de ulusal bir stratejinin oluşturulması, bu stratejinin işaret ettiği dış yatırım alanlarının belirlenmesi ve o alanlara gelmesini arzu ettiğimiz yabancı sermayeye özel teşviklerin sağlanması. O zaman göreceğiz ki Tüpraşın özelleştirilmemiş olması hiçte dertleri değil.

Bu işin Tüpraş işçileri ile ilgili kısmı. Çocuklarını ise çok daha zor bir dünya bekliyor. Türkiye dahil çok sayıda ülkenin nüfusunun büyük bir kısmı gençlerden ve çocuklardan oluşuyor. Bu demektir ki yüzmilyonlarca insan iş ve aş isteyerek geliyor. Bu korkunç bir sorun.

Kapitalizmin tarihsel performansına ve mevcut dinamiklerine baktığımızda ondan bu konuda çare ummak için tek bir nedenimiz bile yok. Aslında insanlığın ulaştığı bilgi düzeyi gezegenimizde herkes için, tüm canlılar için iyi bir hayatı sağlamaya yetecek düzeyde. Ama bunun gerçekleşmesini sağlayabilecek üretim ilişkilerine sahip değiliz. Tüpraş işçilerinin çocukları konusuna gelince fazla büyük laflar etmeye başladım belki ama sanki üstümüze yürüyen yüzmilyonlarca çocuğun sorununu kapitalizm çerçevesinde çözebileceğimize hiç inanmıyorum. Deniz yavaş yavaş bitiyor.

Mustafa Aysan

Radikal-09.06.2004

Tüpraş'ın kötü kaderi

Bir okuyucumun ısrarlı isteği olmasa, bu konuyu yeniden yazmayı düşünmüyorum, konudan sıkılabileceğinizden korkuyordum. Israr eden okuyucum, önceki önerilerimin, şimdi de işe yarayabileceğini söyleyince, konuyla ilgili görüşlerimi, yeniden sunmak istedim.

Tüpraş, Telekom, Tekel, Petkim, Sümerbank gibi büyük KİT'lerin özelleştirilmesi bir türlü yapılamıyor, tamamlanamıyor. Çünkü, (burada daha önceleri de söylendiği gibi) seçilen yöntem, bu büyük kuruluşların özelleştirilmesine uymuyor; çünkü, bu kuruluşların değerlerinin tespitinde büyük güçlükler vardır: özelleştirmede uygulanacak satış fiyatlarının, önyargısız yöntemlerle tespiti zorunludur, değer üzerindeki tartışmaların Özelleştirme İdaresi ve hükümet için yaratacağı sorunlar, giderek özelleştirme işlerini tıkamıştır, gelecekte de tıkayacaktır. Bu büyük kuruluşlar için uygulanabilir en uygun yöntemin, tüm bu sorunlara, halkımızın kabul edebileceği çözümler getirebilecek, 'halka açılma' yöntemi olduğunu, birçok kez yinelemiştim. (Son iki yazı, Tüpraş özelleştirmesi ile ilgilidir: Radikal'in 21 ve 28 Ocak 2004). Dünya ülkelerindeki özelleştirme deneyimlerden çıkan derslerle, özelleştirme işlerimizdeki bu tıkanmanın giderilebileceğini sanıyorum.

Tüpraş'ın özelleştirilmesi, 1998'de başarılı bir 'halka açılma' uygulamasıyla başlamıştı. Şirket sermayesinin yüzde 34.5'i, küçük paylar halinde ve tartışma yaratmayan fiyatlarla satılmış, 1.2 milyar dolar gelir elde edilmiş, şirket yönetimi ile çalışanlarında rahatsızlık yaratmamış ve bu başarıyı gerçekleştirenler de ilgililerce kutlanmıştı. Bu büyük başarıdan sonra, başarıyı gerçekleştiren yöneticiler, görevlerinden uzaklaştırılmış, kısa bir süre sonra, ÖİB, şirketin geri kalan sermaye payının (yüzde 65.76'sının), blok satış yöntemiyle ihaleye çıkarılacağını ve en yüksek fiyatı verene şirketin devredileceğini açıklamıştı. Böyle bir uygulamanın, şirket için zararlı ve şirketin yüzde 34.5'ini satın almış olan küçük pay sahipleri için adaletsiz olduğu, o zaman çok yazılıp söylenmişti. Bu karardan sonra, hisse fiyatları sürekli düşmüş ve iyi niyetle hisse almış küçük ortaklara zarar vermiş, ama idare, kararını değiştirmemiştir. İhale yapıldıktan sonra, burada, üç yıl önce yüzde 34.5'i 1.2 milyar dolara halka satıldıktan sonra artık devletin, şirketin yüzde 65'ini 1.3 milyar dolara satamayacağı, devlet gücüne dayanarak yapılabilecek böyle bir zorlamanın, büyük bir yargı hesaplaşması yaratacağı, bunun da özelleştirme işlerimiz ve şirket yönetiminin başarısı üzerinde olumsuz etkiler yapacağı birçok uzman tarafından belirtilmişti.

Tüpraş özelleştirmesinin ulaşacağı sonuç henüz belli değildir. Gelecekte, ilk ikisi başarısız olmuş, üçüncü Petkim ihalesi vardır. İdarenin yanlışları nedeniyle değeri çok düşmüş bulunan Telekom özelleştirmesi, yanlış olarak parçalanmış bulunan Tekel sigara işletmelerinin özelleştirmesi de sıradadır. Tüpraş, Petkim, Tekel ve Telekom

özelleştirmelerinde yapılmış yanlışlardan yararlanılmalı ve bu büyük kuruluşların halka açılma yöntemiyle özelleştirilmelerinin yolu bulunmalıdır.

'Blok satış yönteminin en önemli yararlarından biri, kısa sürede sonuç alınması ve şirket yönetiminin tek özelleştirmeye özel ellere devredilmesinin sağlanmasıdır. Özelleştirme işlerinde bu iki yararın büyük değeri vardır ve uygulanabilecek tüm durumlarda bu yöntem uygulanmalıdır. Ancak, şirket değerinin tespitinde güçlükler bulunan, şirket yönetiminde devamlılığı sürdürmenin büyük önem taşıdığı ve fiili ya da hukuki tekel durumunu taşıyan büyük kuruluşlarda blok satış yönteminin uygulanması olanağı yoktur; ülkemizde ve öteki ülkelerin çoğunda, böyle durumlarda, halka açılmadan başka yöntemler başarılı olmamıştır. Halka açılma yöntemiyle şirket yönetiminin özel ellere devredilmesinin yolları vardır. Özelleştirme başarısızlıkları için, hukuk sistemimizi ve bürokrasiyi suçlamanın yararı yoktur. Büyük kuruluşlar için blok satış yönteminin uygulanması 'eşyanın tabiatına aykırıdır.'

Nuray Mert

Radikal-10.06.2004

Petrol-İş'e tebrik

Ankara 10. İdare Mahkemesi, Petrol-İş'in açtığı davada, Tüpraş'ın satışına ilişkin ihale komisyonu kararını iptal etti. Başta Petrol-İş olmak üzere, tüm emeği geçenleri kutluyor, mücadelelerinin devamını diliyorum. Kamunun ortak malı olan kaynakları, babalarının malı gibi satmaya girişen özelleştirmecilere hep aynı soruyu soruyorum: kimin malını kime satıyorsunuz?

Maliye Bakanı Unakıtan, 'Kulaklarımı tıkayıp satacağım' diyordu, benden ona tavsiye kulaklarını açsın ve bu soruya cevap versin. Demokratik temsil, bir hükümete, özellikle de kamunun ortak çıkarlarını nesiller boyu etkileyecek konularda sınırsız yetki vermez. Demokrasiyi, tek başına hükümet kurmaya yetecek kadar oy almaktan ibaret sananlar, oturup demokrasi derslerine iyi çalışsalar iyi olacak.

Ne yazık ki, 'Devlet ekonomiden elini çeksin', 'Özelleştirme ekonomiyi canlandırır, iş imkânı yaratır', 'Zamanında satmak lazım, yoksa değeri düşüyor' laf kalabalığına aldanan çok. En azından, şimdiye kadar yapılan özelleştirmelerin sonuçlarının ne olduğunu özetleyen, Petrol-İş'in, Eylül 2003'teki, 88. ve 89. yayınlarına bir göz atsinlar. Dahası özelleştirme, teknik-ekonomik bir mesele değil, konuyu, onun ötesinde ne anlam taşıdığını sorgulamaksızın, iktisadi popülizmle geçiştirmek büyük hata olur. Yine Petrol-İş, Irak işgaline karşı, 'Bir özelleştirme harekâtı Irak' sloganını kullanarak, konuya en geniş çerçevede nasıl bakmamız gerektiğini hatırlatmıştı. Gerçekten de, Irak işgalinin gösterdiği en önemli şey, ülkesinin kaynaklarını 'güzellikle' satmayanların, askeri işgal de dahil her yöntemle yola getirileceği! Bırakın; Saddam ve demokratikleştirme masalını, Orta Asya Türk cumhuriyetleri de ceberrut yöneticiler tarafından, gülünç derecede otoriter rejimlerle yönetiliyor, kaynaklarını dışa açtıkları sürece kimsenin onları demokratikleştirmeye niyeti yok! Azerbaycan'a 'BP ülkesi' ('BP country') deniliyor.

Yani iş laf kalabalığına getirilmeyecek kadar ciddi. Hal böyleyken Başbakan'ın olayı, 'Bürokratik oligarşi Tüpraş'ta direniyor' şeklinde ifade etmesi üzücü. Hatırlarsanız, Mesut Yılmaz da son zamanlarda başı sıkışınca bu terime başvurur olmuştu. Sağ partiler, hukuk sistemi, demokratik kurumlar ve itirazlar, canlarının istediğini yapmalarına engel teşkil edince 'oligarşi, statüko, bürokrasi' terimlerinin ardına sığınmayı, Özal'dan beri âdet haline getirdiler, onların demokrasi anlayışının sınırı bu. Erdoğan, İstanbul Sanayi Odası'nda yaptığı konuşmada, 'Bir sistemin içerisinde bir bölüm bir işe şöyle derken bir başka bölüm

de böyle diyor. Yani şöyle ile böylenin mücadelesi var' şeklinde veciz bir açıklama yapmış. Tam da bu, 'şöyle ile böylenin mücadelesine' demokratik tartışma deniliyor.

Başörtüsü ve imam-hatip konusunda, laiklik bahanesinin ardına sığınarak, geniş açılı bir demokratik tartışmanın önünü kesmek ne kadar antidemokratikse, özelleştirme ve benzeri konularda, sorunu teknik-ekonomik bir meseleye indirgeyerek, kamu yararı, kamunun ortak zenginlikleri, çıkarları konularında geniş açılı tartışmanın önünü kesmek de aynı derecede antidemokratik.

Türkiyede taraflar fazlasıyla birbirine benziyor, birinin demokrasi anlayışı nasıl başörtüsü ve imam - hatibe gelince bitiyorsa, diğerinin ki de başörtüsünde kalıyor. O nedenle taraflar birbirini ikna etmekten ziyade, kendi taraftarlarını korumakla yetiniyor, demokratik uzlaşının önündeki en büyük engel bu. Gidin AKP seçmenine, Tüpraş ihalesinin iptalini sorun, alacağınız cevap, büyük bir ihtimalle, 'Erdoğan'ın önünü kesmek için böyle yapıyorlar' olacak. Nitekim, Yeni Şafak gazetesi, 4 Haziran'da 'O kafanın marifeti' manşetini atmış, olayı, statükocu zihniyetin 'hükümetin önemli gelir kaynaklarını kullanmasını engellemek' olarak değerlendirmiş. 'Bu kafaya' göre, iktidar mührü kimin elindeyse, kamunun ortak zenginlikleri de onun 'gelir kaynağı!' Bu kafanın marifeti de bu!

Can Aksın

Dünden Bugüne Tercüman-11.06.2004

Tüpraş satışını yeni bir gözle değerlendirmeliyiz

Ben özelleştirmeden yana biriyim. Kötü yönetim yüzünden, "devletin sırtına yük olan" ya da "yük olacak" olan ve de "devletin kaynak ihtiyacını karşılayacak" olan kuruluşların özelleştirilmesini isterim. Bunlardan bir de Tüpraş. Tüpraş'la ilgili bir kaç yazı yazdım. Dün akşam Ordu'dan kuzenim Kadir Engin aradı. Kendisi "petrol işiyle yakından ilgili", dolum tesisleri var ve Turnagaz'ın sahibi. Akıllı adamdır, ona inanır ve güvenirim. "Aman dikkat! Tüpraş satışında devlet kazık yiyor. Değerinin çok altında satılıyor" dedi. Sonra da aşağıda yazacağım bir sürü özelliğini saydı durdu.

Şaşırdım. Özelleştirme İdaresi bizi "yeterince" aydınlatmamıştı. Biz, yani "halk inanmayınca" özelleştirme vicdanlarda yara olarak kalır. İdarenin "neyi ne kadara sattığını" halk tam anlamıyla bilmelidir. Kadir Engin'in anlattıklarını dinleyince ben de "Tüpraş'ın ucuza gittiğine" inandım.

Tüpraş, Türkiye'nin ve Balkanlar'ın en büyük sanayi kuruluşu. Avrupa'nın yedinci en büyük rafinerisi. Türkiye'nin enerji sektörünün lider kuruluşu olan Tüpraş'ın yüzde 65,76'sı devlete, yüzde 34,24'ü ise özel kişilere aittir.

Türkiye'de petrol ürünleri pazar payının yaklaşık yüzde 76'sına sahip olan Tüpraş, yıllardır ülkemizin en çok kar eden, devlete en çok vergi ödeyen, en çok kaynak aktaran kuruluşu olma özelliğini de gösteriyor. Son 5 yılda 2,2 milyar dolar kar etmiş bir kuruluşun, bu kârın altında bir fiyata satılması insanı rahatsız ediyor..

Tüpraş'ın bir başka büyük özelliği ise, yıllardır, kamunun tüm vergi ve fon gelirlerinin yaklaşık yüzde 20'sini sağlamasıdır. Hazine'ye, 2003 yılında 7,7 milyar dolar, son 5 yılda ise toplam 27,5 milyar dolar vergi ve fon geliri sağlamış bir kuruluş. Tüpraş, kendisine ait İzmit, Aliağa, Kırıkkale ve Batman rafinerileri ile, Türkiye'nin 32 milyon ton/yıl olan toplam rafinaj kapasitesinin yüzde 86,25'ine, yani 27,6 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesine sahip bir kuruluş. Tüpraş, Petkim'in de yüzde 100'üne sahip. Petkim, 400 dönüm denize sıfır arazi

üzerinde kurulu, ancak teknolojisi geri kalmış bir Petro-Kimya rafinerisi. Teknolojisi geri kalsa da arazi değeri önemli.

4 binden fazla çalışanı son derece kalifiye. Kuruluşun teknolojisi yenilenmiş, petrol dış ticaretinde geniş alt yapı ve olanaklara sahip bir hale getirilmiştir. Bundan dört yıl önce, 2000 yılında hisselerinin yüzde 34,2'si 2 milyar 300 milyon dolara satılmış iken, şimdi hisselerinin geri kalan yüzde 65,8'ini, blok olarak, sadece 1 milyar 300 milyon dolara, satılırsa gerçekten "yürek sızlatan bir satış" olur.

İşte "bilgilendirme noksanlığı" burada ortaya çıkıyor. Kuruluşun "gerçek profili" özelleştirme bürokratları tarafından, ne hükümete ne de halka tam olarak yansıtılamayınca aksaklıklar ortaya çıkıyor, yasal sorunlar da cabası oluyor. İşte bunun için, birkaç gündür Özelleştirme İdaresi'ndeki bürokrat arkadaşların, bu kuruluşları "çiftlik" gibi görme devrinin bitmesi gerektiğini yazıyorum. Bu arkadaşlar "imparatorlukları sürsün" diye, çeşitli "yasal boşlukları" bilerek ya da bilmeyerek, şartnamelerin orasına burasına serpiştiriyorlar. Özelleştirmeye çıkarılan kuruluş eninde sonunda "özelleştirilmemiş" oluyor. Oysa ekonominin dengeye gelmesi için, devletin elindeki kuruluşların bir an önce elden çıkarılarak "özelleştirilmesi" ve "normalleşmenin" sağlanması gerekiyor.

Aziz Konukman

Birgün-18.06.2004

KİMİN MALINI KİME SATIYORSUNUZ?

Şimdi birileri kalkıyor sanki kendi mülküymüş gibi bu kurumu satışa çıkarıyor. Ne hakla ne hukukla? Canım hakkın hukukun ne önemi var, piyasa hazretleri 'özelleştirme' buyurduysa o buyruk mutlaka yerine getirilecek. Sadece özelleştirme mi? Ekonomiyle ilgili hangi konuya el atsak ondan icazet almıyor muyuz? Onun ne düşündüğünü, ne algıladığını, nasıl tepki verdiğini merak etmiyor muyuz? Merak ettirilmiyor muyuz? Peki biz neredeyiz? Başta emekçiler olmak üzere halkın ezici çoğunluğu nerede? Biz 'kimin malını kime satıyorsunuz' diye itiraz etmediğimiz sürece, sahneyi piyasa aktörleri alacak ve maalesef piyasa talepleri ekonomiyi giderek de toplumu yönetmeye başlayacak. Başlayacak değil başladı bile; geçmiş özelleştirme uygulamaları ve birçok ekonomik olayda görüldüğü gibi süreç böyle işlemekte.

TÜPRAŞ'ın özelleştirmesine sessiz kalmak bizi sorumluluktan kurtarmıyor, tam tersine işlenen suça sessiz kalarak ortak olmuş oluyoruz; üstelik emanete ihanet ederek.

İŞTE HIYANET ETTİĞİMİZ EMANETİN KÜNYESİ

Emanetin ne olduğunu bilmiyor olabilirsiniz. Bilmiyorsanız o zaman öğrenmeye çaba sarfetmelisiniz. Geliniz emanetin ne olduğunu emekçileri ve geniş halk yığınlarını bilgilendirmek için büyük bir çaba sarfeden iki değerli kuruluşumuzun (Kimya Mühendisleri

Odası ve Petrol-İş Sendikası) web sayfalarını ziyaret edelim. İşte size bu iki web sayfasından TÜPRAŞ'la ilgili birkaç tespit:

- Türkiye'nin en büyük sanayii şirketi
- Avrupa'nın 7. büyük rafineri şirketi
- İştirakçileri ile birlikte toplam sigorta bedeli 4.4milyar dolar
- Tek başına yıllık vergi gelirinin %20'sini karşılamakta
- Olusan varlıklarıyla ülkemizin cirosu bakımından en büyük şirketi
- 2003 yılı brüt karı 460 milyon dolar

Öte yandan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun 2000 KİT raporundan öğreniyoruz ki, otomatik fiyatlandırma modeline geçilmesiyle şirketin mali durumunun düzelmesine rağmen özelleştirmeden vazgeçilmiyor.

Bütün bu tespitler gösteriyor ki, bir kamu kuruluşu zarar ediyormuş, verimsizmiş bunların hepsi hikaye; piyasalar bir kez kafaya koymaya görsün. Gerekçe üretmek zor değil, biri olmazsa diğeri.

Görülüyor ki, bu sitelerde yok yok; TÜPRAŞ ile ilgili ne merak ediyorsanız her türlü bilgi var orada; piyasada yok ama orada var.

TÜPRAŞ ihalesinin iptal kararı bizi fazla sevindirmesin. Ne yapıp yapacaklar gerekli hukuki düzeltmeyi yaptıktan sonra yine ihaleye çıkacaklar. İşin o noktaya varmamasını istiyorsak, hep beraber topyekün Petrol-İş'le omuz omuza mücadeleye hazırlıklı olmalıyız. İşte o zaman bir değil bin kez sevinmiş olacağız; piyasalar ise bir kez değil bin kez üzülmüş olacak. Tabii ki medya bu durumda bizi değil piyasaları haber yapmış olacak. Ama önemli olan habere konu olmak değil tarihe mal olmaktır.

Korkut Boratav

Cumhuriyet-23.06.2004

Irak Özelleştirilirken

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi gündeme alındığında, Petrol-İş Sendikası'nın kampanyası, "İki özelleştirme harekâtı: Irak ve TÜPRAŞ" sloganı ile başlatıldı. Kimilerinin, Irak'ın işgali ile TÜPRAŞ özelleştirmesi arasındaki benzetmeyi yadırgadığını; "Irak haksız bir saldırıya, işgale uğramıştı; ama ülkenin özelleştirilmesi de nereden çıktı?" diye sorguladıklarını biliyorum.

Irak'taki gelişmeleri izleyenler, Petrol-İş'in saptamasının gerçeği yansıttığını biliyorlar. Bu konuda yeni bir değerlendirme, geçenlerde Center for Economic and Social Rights (CESR) adlı kuruluş tarafından yapıldı. Türkçesi Ekonomik ve Sosyal Haklar Merkezi . Kuruluş tarihi 1993. "Yoksulluk ve eşitsizliğin kimi insan topluluklarını onurdan, hatta doğrudan doğruya yaşama hakkından yoksun kıldığı bir dünyada, her insanın konut, eğitim, sağlık, sağlıklı bir çevre, yiyecek, iş ve sosyal güvenlik, yararlanma haklarını savunmak" amacıyla kurulmuş. Bu tarihte, bu ad altında bir merkez kuranların "aykırı" kişiler olduğu şüphesiz. Öyle ya, 1993 yılı, neoliberal dalganın aşağı yukarı zirve noktasıdır. Henüz Meksika, Türkiye, Asya, Rusya krizleri yaşanmadığı için, "serbest piyasa"nın nimetleri tartışmasız kabul edilmektedir ve siyasi iktidarların, devletlerin gerçekleştirmekle yükümlü görüldüğü "ekonomik ve sosyal haklar"dan söz etmek (yani bu alanlarda piyasalara güvenmemek) akıntıya kürek çekmektir.

O tarihten bu yana CESR'nin incelediği "aykırı" konulardan biri Irak olmuş. Birleşmiş Milletler yaptırımlarından kaynaklanan insani trajediyi birkaç kez odak altına almış. Son olarak da "İşkencenin Ötesinde: ABD'nin Irak'ta İşgal Hukukunu İhlalleri" başlıklı bir rapor yayımladı. Rapor, savaş sonu dönemlerde, işgal güçlerinin tabi olacağı uluslararası hukuk kurallarının Irak'ta ABD tarafından on ayrı alanda çiğnendiğini gösteriyor. Çiğnenen uluslararası hukuk alanlarından onuncusu, "ekonomik yapı üzerinde kökten değişiklikler yapmak" olarak belirlenmiş. "Irak'ın özelleştirilmesi" iddiası ile de yakından ilgili olduğu için, bu konudaki bulguları özetleyelim.

CESR'nin raporuna göre, uluslararası hukuk, "mutlak bir zorunluluk olmadıkça, işgal güçlerine işgal öncesinde geçerli yasalara saygı gösterme" yükümlülüğü vermektedir. Ve ABD işgalinden önce Irak'ta ekonomik yapıyı düzenleyen yasa ve kuralların bu türden "değiştirilmesi mutlak zorunluluk" taşıyan alanlara girmediği belirlenmektedir. Örneğin Baas rejimi altında geçerli vergi sisteminde, devlet mülkiyetinin kapsamında, dış ticaret rejiminde değişiklik yapılacaksa, bunun işgal sonrasında oluşacak meşru Irak yönetimince yapılması gerektiğini ileri sürüyor.

Buna karşılık, Amerika neler yapmış? Raporun belirlemelerini aktaralım:

- * İşgal komutanlığının 12 sayılı emri, tüm gümrük tarifelerini ve iç pazarı koruyan her türlü kısıtlamayı kaldırmış.
- * İşgal komutanlığının 37 sayılı emri, yüzde 15'lik tek tarifeli bir gelir ve kurumlar vergisi oluşturmuş ve uygulamaya başlamış.
- * İşgal komutanlığının 39 sayılı emri, tüm kamu kuruluşlarının yüzde yüz yabancı mülkiyetine yol açacak biçimde özelleştirilmesini; kârların vergiden muaf tutularak ülke dışına transferini; ilgili sözleşmelerin kırk yılı kapsamasını öngörmüş.
- * İşgal komutanlığının 40 sayılı emri, devlet bankalarının tümünün JP Morgan'ın denetimine geçmesini kararlaştırmış.

Sıralanan "emir" lerden ilk ikisi, önce Irak ekonomisinin (esasen güçlkle ayakta duran) üretken sektörlerini dış rekabet karşısında çaresiz bırakıyor ve ithalattan, gelir ve kârlardan alınan vergileri ya sıfırlayarak, ya da iyice aşağıya çekerek devletin vergi toplama gücünü büyük ölçüde tasfiyeye uğrattıyor.

Sonraki iki "emir" ise özelleştirme adı altında yürütülecek yağmayı, vurgun ve avantayı başlatma talimatıdır.

Irak'ta işgal komutanlığının emirleriyle gerçekleştirilen "özelleştirme harekâtı" nın "emperyalist" niteliği açık-seçik ortadadır. Son yirmi yıl boyunca kapitalist dünya sisteminin az gelişmiş çevresine damgasını vuran özelleştirme süreci de uluslararası sermayenin üst organlarının baskı ve şantajları sonunda hayata geçirildiği ölçüde emperyalist özellikler taşır. Ancak özelleştirmenin tüm koşullarda değişmeyen özü, "vurgun ve avanta" dır. Çok yaygın bir "çevre coğrafyası" içinde son yıllarda gözlediğimiz "ilkel servet birikimi" nin en ilkel biçimi özelleştirme.

Bu süreç, Türkiye'de mafyatik işadamlarını ihya etmiş; Rusya'da kamu mülkiyetine karşılıksız el koyan "oligarklar" sınıfını oluşturmuş; Latin Amerika'da stratejik sektörleri dev uluslararası şirketlere devrederek olağanüstü rantlar yaratmıştır. Irak'ta ise devlet varlıklarını Bush - Cheney kliğine yakın sermaye gruplarına armağan etmektedir.

Kısacası, Petrol-İş doğru teşhis yapmıştır: Irak'ta veya TÜPRAŞ'ta, özelleştirmenin özü aynıdır..

Mustafa Karaalioglu

Yeni Şafak-23.06.2004

TMSF de "özelleştirme" gibi satarsa...

Ankara 10. İdare Mahkemesi TÜPRAŞ'ın satışını durduran bir karar almıştı. Özelleştirme İdaresi bu karara itiraz etti ve yürütmenin durdurulmasının durdurulmasını istedi ama Danıştay bu istemi reddetti. Yani, yılın en büyük özelleştirmesinin önü kalın duvarlarla

kapatıldı. Eğer, nihai karar da bu yönde verilecek olursa yüzde 65.76'sı 1 milyar 302 milyon dolara satılan TÜPRAŞ yine devletin elinde kalacak.

Sadece bu satımda yaşanan sürecin anlamı TÜPRAŞ'ın satılamaması değil, aslında Türkiye'nin özelleştirme yapamamasıdır. Yargı, özelleştirmenin önünü tıkamaktadır ama sorumluluk sadece mahkemelerde de değildir. Türkiye kamuoyunun özelleştirme konusundaki yanlış şartlandırılması nedeniyle, iptal edilen her satış insanlarda gizliden gizliye sevinç yaratmaktadır. ANAP'lı yıllarda başlayan ve yine o yıllarda itibarsızlaşan özelleştirme, akıllara "peşkeş"ten başka bir şey getirmemektedir. Devlet bir şey satıyorsa bunun mutlaka ucuza gittiği kanaati her kesime yerleşmiştir.

Böyle olduğu için de herkes, satılacak tesislerin arazi ve bina değerine odaklanmakta makinaların piyasa değerleri araştırılmaktadır. Oysa, dünyada hiçbir ülke özelleştirmesini bu mantık üzerinden yapmamıştır. Çünkü, özelleştirme demek, arazi ve bina satmak değildir.

Temel parametre devletin işletmeci olmayacağı ve bunun her zaman piyasaya göre verimsiz ve kârsız olduğudur. İşlerin özel sektör eliyle yapılması modern ekonomilerin bir gereğidir ve bu yapılırken de araziden, binadan cimrilik yapmak yanlıştır. Çünkü zaten, devletin elinde; özellikle de Türkiye devletinin elindeki araziler neredeyse sınırsızdır. Üretim yapan, istihdam alanını genişletenler oldukça, bu imkanların devlet tarafından gönüllü olarak özele açılması lazımdır.

Ayrıca satılan devlet kuruluşları alıcıları tarafından işletilmek zorundadır. Bu da istihdam, verimlilik ve vergi demektir. Bütün katma değer ülke içinde kalacak ve kazanan ülke ekonomisi olacaktır. Kamuya ait yüzlerce tesis var ki, hiçbir bedel alınmadan bile özele devredildiğinde, sadece bu ekonomik katma değer avantajı nedeniyle ülke daha çok kâr edebilecektir.

Özelleştirmeye hiçbir zaman bu mantıkla yaklaşmadığımız için her satış beraberinde komplo teorilerini ve peşkeş edebiyatını getirmektedir. Kimin ne kazanacağı sorusu, o tesisin devlet elinde olmasından kaynaklanan kayıpları gölgede bırakmaktadır. Satışları durdurmak, engellemek veya geciktirmenin ekonomiye maliyeti hesaplanmamaktadır.

Bu mantık o denli yerleşmiştir ki, yıllar önce tahminen 25-30 milyar dolar piyasa değerine sahipken satışı engellenen Telekom'un bugün 3-4 milyara gerilemiş olmasına bile akıl dışı bahaneler üretilmektedir. Kurumun yıllar içinde kâr ettiği ileri sürülerek, özelleştirilmiş olsa bu kârın kat kat üzerinde yatırım, istihdam ve vergi kazancı olacağı gerçeği örtbas edilmektedir.

Bütün Avrupa ve bütün eski Doğu Bloku ülkeleri, deyim yerindeyse "üçe beşe bakmadan" daha büyük hedeflere odaklanarak özelleştirmelerini birkaç ay içinde tamamlarken Türkiye'nin hâlâ yerinde saymasının nedeni bu dar bakış açısıdır.

Türkiye'nin önünde şimdi özelleştirmeye benzeyen bir başka konu bulunmaktadır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun elinde bulunan ve batık bankaların borçlarına karşılık el konunan mal ve şirketlerin satışı da benzer bir sorunla yüzleşme potansiyeli taşımaktadır.

8-10 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilen ve her gün değer yitiren bu varlıklar da "peşkeş edebiyatı"na kurban edilecek olursa, sonuçta sıradan vatandaş kaybedecek ve aslında bu bankalar bir kez daha hortumlanmış olacaktır.

Şimdi yapılması gereken; bu malların fiyat limitlerini doğru bir şekilde kararlaştırdıktan sonra, hepsini birkaç ay içinde elden çıkaracak seri bir satış politikasını benimseyip devletin sırtındaki bu yükten bir an önce kurtulmaktır.

Halı pazarlığına girişmek, bu şirket ve malların uzun yıllar elde kalması ve sonuçta alıcı dahi bulunamadan heba olmasına yol açacaktır.

